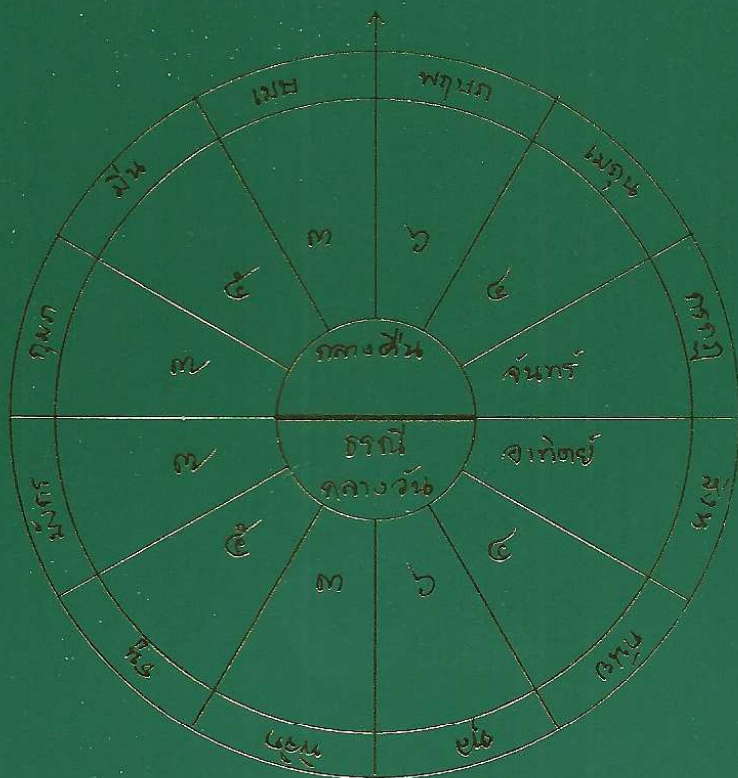

โลกธาตุ ๑

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
 สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
 จัดพิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช ๒๕๓๘

โลกธาตุ

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

จัดพิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช ๒๕๓๘

เรื่อง โลกธาตุ

คณะกรรมการจัดทำเอกสารและบทความสดุดีบุคคลสำคัญ

ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

จัดพิมพ์เผยแพร่ ครั้งที่ ๑ จำนวน ๒,๐๐๐ เล่ม

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

สารประเสริฐ, พระ (ตรี นาคะประทีป) ๒๕๓๒-๒๕๔๘

โลกธาตุ. -- กรุงเทพฯ : คณะอนุกรรมการจัดทำเอกสารและ
บทความสดุดีบุคคลสำคัญ สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ,
๒๕๓๘.

๒๓๕ หน้า.

๑. ไหราศาสตร์. I. สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ.
คณะอนุกรรมการจัดทำเอกสารและบทความสดุดีบุคคลสำคัญ.
II. ชื่อเรื่อง.

๑๓๓.๕

ISBN 974-7771-8

บรรณาธิการ นายบรรเจิด อินทุจันทรวงศ์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ นางอุทัยศรี ณ นคร

ออกแบบปก นายประยุทธ ปัญญาศิริ

พิมพ์ที่ : บริษัท พี.เอ.สฟวิง จำกัด

๙๙/๑๑ ถนนสิรินธร บางพลัด กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐ โทร. ๔๓๓-๘๑๙๙

คำนำ

หนังสือ เรื่อง โลกธาตุ ฉบับที่นำมาตีพิมพ์ใหม่นี้ เป็นฉบับที่เคยพิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ พระพรหมมุนี (อุปัชฌาจารย์ แยม) เจ้าอาวาสวัดราชประดิษฐ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ ด้วยเห็นว่าเป็นหนังสือที่ท่านโหราจารย์สำคัญขึ้นครุทั้งในอดีตและปัจจุบันได้ให้ความเชื่อถือ จัดไว้เป็นตำราโหราศาสตร์ดีมากเล่มหนึ่ง ที่ให้หลักความรู้อันถูกต้องแม่นยำในทางพยากรณ์ปัญหาชีวิต

หนังสือ โลกธาตุ นี้ พระสารประเสริฐ (ตรี นาคะประทีป) ได้รวบรวมหลักเกณฑ์ทางวิชาการโหราศาสตร์จากตำราโหราศาสตร์โบราณที่หายากมากหลายเล่ม โดยย่อจากความเข้าใจยากมาประมวลไว้ให้เข้าใจง่ายด้วยสำนวนน่าอ่าน ด้วยการยึดหลักกฎแห่งกรรมทางพระพุทธศาสนา และปฏิจลสมุปบาทมาอุปมาขยายความให้เป็นหลักวิชาอันเนื่องในแผนที่ของชีวิต โดยอาศัยแผนที่ของดาวนพเคราะห์ซึ่งเป็นจุดจวนสองจักรวาลอันกว้างไกล แล้วมาย่อเป็นวิชาโหราศาสตร์ที่สั้น เป็นประโยชน์แก่โหราจารย์และผู้ใฝ่ศึกษาทั้งหลายได้ใช้เป็นปทัสถานคู่มือศึกษาจนเป็นที่แพร่หลาย และยึดเป็นหลักพยากรณ์ประสบการณ์ต่างๆ ทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต มาแล้ว

เพื่อเป็นการฟื้นฟูต่อวรรณกรรมหายาก คณะอนุกรรมการจัดทำเอกสารและบทความสำคัญบุคคลสำคัญ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จึงได้จัดพิมพ์ออกเผยแพร่อีกวาระหนึ่ง

สำนักงานเลริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

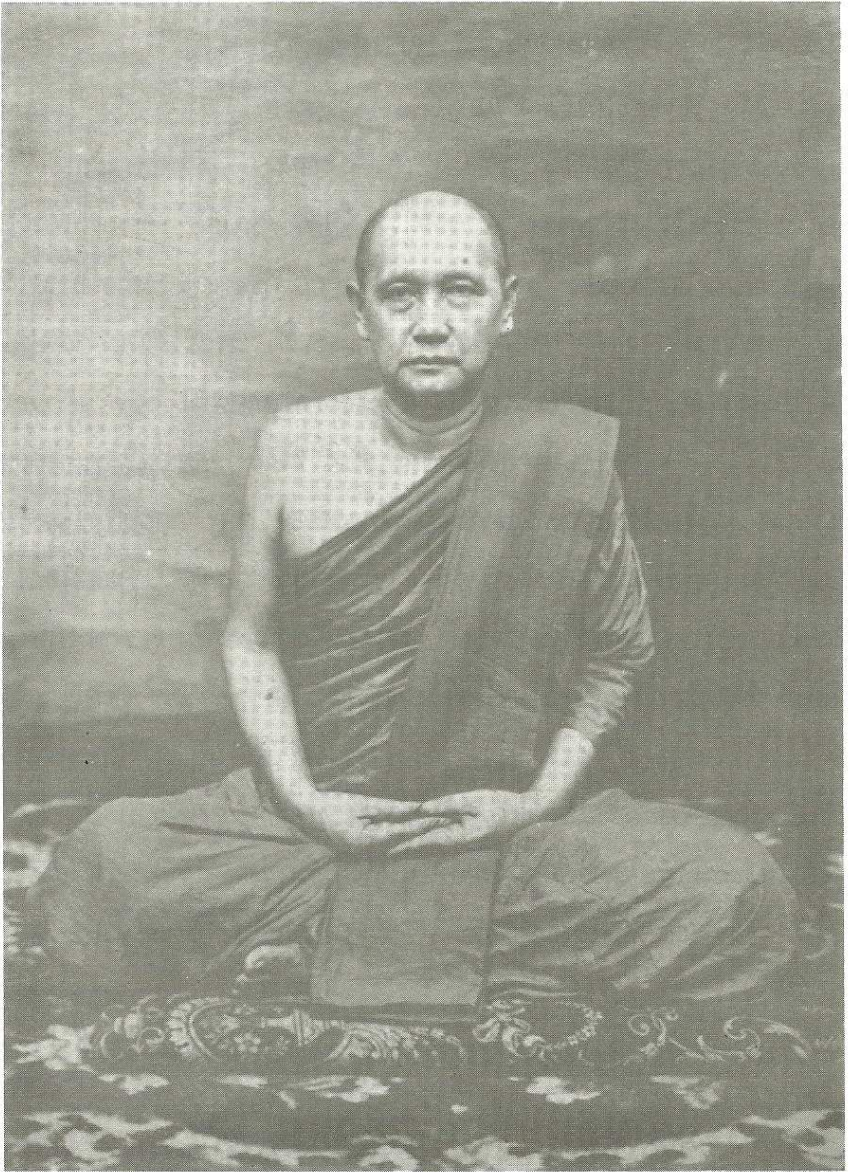
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

รายนามคณะอนุกรรมการจัดทำเอกสารและ
บทความสวดดีบุคคลสำคัญ
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

๑. ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิ์กุล ณ อยุธยา	ประธานอนุกรรมการ
๒. นายทองต่อ กล้วยไม้ ณ อยุธยา	อนุกรรมการ
๓. นายขวัญแก้ว วัชรไทย์	อนุกรรมการ
๔. นายประพัฒน์ ตริณรงค์	อนุกรรมการ
๕. นายนิรันดร์ นวมารค	อนุกรรมการ
๖. นางอุทัยศรี ณ นคร	อนุกรรมการ
๗. นางสาววนิดา สถิตานนท์	อนุกรรมการ
๘. ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาหนังสือ หรือผู้แทน
(นางจารุดี ผลไธการ แทน)	อนุกรรมการ
๙. ผู้อำนวยการสถานีวิทย์กระจายเสียง
แห่งประเทศไทย หรือผู้แทน
(นางสิริพร ทองคำวงศ์ แทน)	อนุกรรมการ
๑๐. นายบรรเจิด อินทุจันทร์ยง	อนุกรรมการ
๑๑. นางอรสา สนิธิไทย	อนุกรรมการ
๑๒. นางเฉลิมศรี หุนเจริญ	อนุกรรมการ
๑๓. นางสาวไหม จบกมลศึก	อนุกรรมการ
๑๔. นางสาวลี เกตุแก้ว	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๕. นางวารุณี จันทรรักษ์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๖. นางณัฏฐวรรณ ชีพเป็นสุข	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

โลกธาตุ

ฉบับพิมพ์ที่ระลึก
ในงานพระราชทานเพลิงศพ
พระพรหมมุนี
(อุปวิกาโส เข้ม)
เจ้าอาวาสวัดราชประดิษฐ์

พระพรหมมุนี (อุปวิกาโส แอ้ม)
เจ้าอาวาสวัดราชประดิษฐ์

ประวัติพระพรหมมุนี

พระพรหมมุนี นามเดิมแย้ม นามฉายา อุปวิกาโส เป็นชาวบ้านพลูหลวง อำเภอกาฬโง่ จังหวัดสุพรรณบุรี เกิดในรัชกาลที่ ๔ เมื่อวันที่ ๑๖ ๑๒ ค่ำ ปีมะแม จุลศักราช ๑๒๒๗ ตรงกับวันที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๐๘ บิดาชื่อหลิม มารดาชื่อนาก ในรัชกาลที่ ๕ เมื่ออายุได้ ๑๙ ปี ได้บรรพชาและศึกษาพระปริยัติธรรมอยู่ที่วัดราชประดิษฐ์ ในสำนักอาจารย์รอด.

ในปีระกา พ.ศ. ๒๔๒๘ อุปสมบทที่วัดราชประดิษฐ์นั้น สมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) เมื่อยังดำรงฐานันดรที่สมเด็จพระพุทธิโชติญาณจารย์เป็นพระอุปัชฌายะ ตั้งแต่อุปสมบทแล้ว ได้เล่าเรียนพระปริยัติธรรมในสำนักสมเด็จพระสังฆราชพระองค์นั้นเป็นพื้น และเรียนจากอาจารย์บุญยังบ้าง.

ครั้นถึงปีชาล พ.ศ. ๒๔๓๓ ได้เข้าแปลพระปริยัติธรรมที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม สำเร็จภูมิเปรียญ ๓ ประโยค และปีมะแม พ.ศ. ๒๔๓๘ ได้เข้าแปลพระปริยัติธรรมอีกครั้งหนึ่ง รวดเดียวถึงประโยค ๖

ในระหว่างที่กำลังศึกษาพระปริยัติธรรมอยู่นี้ พระพรหมมุนีได้ทำหน้าที่ฝ่ายบริหารอีกด้วย จึงได้รับตำแหน่งฐานานุกรมในสมเด็จพระสังฆราช (สา) เมื่อยังเป็นที่สมเด็จพระพุทธิโชติญาณจารย์หลายตำแหน่ง คือ เป็นพระครูสมุห, พระครูสังฆวิจารณ์, พระครู

(๒)

ธรรมรุจิ, พระครูธรรมรัต, พระครูวรวงศา โดยลำดับ เมื่อสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (สา) ได้รับพระราชทานสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช ก็ได้เลื่อนเป็นพระครูธรรมกถาสุนทร แล้วเป็นพระครูปลัดอวาจีคณานุสิธินันท์.

ครั้นสมเด็จพระสังฆราช (สา) สิ้นพระชนม์แล้ว, ทรงพระกรุณาโปรดตั้งเป็นพระราชาคณะที่พระอวาจีคณานุสิธินันท์ รักษาการณแทนในตำแหน่งเจ้าอาวาสอยู่ ๑ ปีเศษ.

พระศาสนโสภณ (อ่อน) เป็นเจ้าอาวาสวัดราชประดิษฐ์ต่อจากสมเด็จพระสังฆราช (สา) และมรณภาพแล้ว ก็ได้เป็นเจ้าอาวาสวัดราชประดิษฐ์ นับเป็นองค์ที่ ๓ ตั้งแต่ประดิษฐานพระอารามมา.

ในรัชกาลที่ ๖ ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะผู้ใหญ่ที่พระเทพกวี เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๔, เป็นที่พระธรรมปาโมกข์ เมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๖๓, เป็นพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๖ และได้รับสถาปนาเป็นที่พระพรหมมุนี ตำแหน่งเจ้าคณะรองหนกลาง เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๘ ด้วยกระแสพระบรมราชโองการดังนี้ -

ทรงพระราชดำริว่า พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ มีความรอบรู้แตกฉานในพระปริยัติธรรม และชำนาญตำราโหราศาสตร์ กอปรด้วยวัตรจริยาสมจริยารัตตัญญูตาคุณ ได้รับการพระศาสนา สั่งสอนมหาชนให้เกิดศรัทธาเลื่อมใสในสัมมาทิฐิปฏิบัติมาช้านาน บัดนี้

มีพรรษาอายุกาลมากแล้ว และบรรดาพระภิกษุสงฆ์ผู้เป็นลัทธิวิहारิก
แห่งสมเด็จพระสังฆราชวัดราชประดิษฐ์ ซึ่งยังมีชนมชีพอยู่ในบัดนี้
ก็เหลือแต่พระอุบาลีคุณูปมาจารย์องค์เดียว ได้เอาใจ
ใส่รักษาขนบธรรมเนียมแห่งสมเด็จพระสังฆราชพระองค์นั้น ให้เป็น
แบบแผนปฏิบัติมั่นคงสืบมาจนบัดนี้ ซึ่งนับว่าเป็นคุณสมบัตินำคัญ
อีกส่วนหนึ่ง สมควรจะยกย่องอิสริยยศดีให้สูงขึ้น.

จึงมีพระบรมราชโองการ ดำรัสสั่งให้สถาปนาพระอุบาลีคุณ
ูปมาจารย์เป็นพระราชาคณะ มีราชทินนามตามจารึกในหิรัณยบัฏ
ว่า พระพรหมมุนีศรีวิสุทธิญาณ ตรีปิฎกธรรมาลังการวิภูษิต มัชฌิม
คณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี สังฆนายก สถิต ณ วัดราชประดิษฐ์
สถิตมหาสีมาราม ราชวรวิหาร พระอารามหลวง เจ้าคณะรองหนกลาง
มีฐานานุศักดิ์ตั้งฐานานุกรมได้ ๘ รูป คือ พระครูปลัดสุวัฒนพรหม
จริยคุณ สมบูรณ์สมาจารวัตร มัชฌิมสังฆนายก ฐรวาหะ ๑ พระครู
วินัยธร ๑ พระครูธรรมธร ๑ พระครูพุทธพาศน์ประกาศ ๑ พระครู
ธรรมสาสน์อุโฆษ ๑ พระครูสังฆบริหาร ๑ พระครูสมุทร ๑ พระครู
ใบฎีกา ๑.

พระพรหมมุนีอาพาธเป็นโรคอัมพาต บรรดาศิษยานุศิษย์ได้
ช่วยกันรักษาพยาบาลจนเต็มสามารถ โรคนั้นมีแต่ทรงกับทรุด
ครั้นถึงวันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๔ เวลา ๔ นาฬิกา ๓๕ นาที
ก็ถึงมรณภาพด้วยอาการอันสงบ นับอายุได้ ๖๗ ปี อุปสมบทได้
๔๗ พรรษา.

(๔)

ในวันนั้น, เวลา ๑๘ นาฬิกา เจ้าพนักงานจัดการสร้างน้ำศพไว้พร้อม เวลา ๑๘ นาฬิกา ๑๕ นาที สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระสวัสดิ์วัฒนวิศิษฐ์ เสด็จไปสร้างน้ำศพของหลวงพระราชนานมีประโคนกลองชนะ ๑๐ จำปี ๑ เจ้าพนักงานแต่งศพครองไตรแพรและเครื่องสุกกรรมเสร็จ เชิญลงลงในยกขึ้นตั้งบนชั้นสองชั้นประกอบโกศแปดเหลี่ยม ตั้งฉัตรเบญจา ๔ คั่น และตั้งเครื่องประดับชั้นแล้ว สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระสวัสดิ์วัฒนวิศิษฐ์ ทรงทอดผ้าไตรของหลวงพระราชนานบังสุกุล ๕ ไตร พระสงฆ์บังสุกุลถวายอนุโมทนา พระราชาคณะถวายอดิเรก.

ทรงพระกรุณาโปรดให้มีพระสงฆ์สวดพระอภิธรรมเวลากลางคืนรับพระราชนานฉันอาหารกัตต์ เวลาเช้าวันละ ๔ รูป และชาวพนักงานประโคนกลองชนะ ๑๐ จำปี ๑ ประจำยาม ทั้งนี้มีกำหนด ๓ วัน.

คำปรารภ

ในงานพระราชทานเพลิงศพท่านพระพรหมมุนี (อุปัชฌาย์ ไธยม) วัดราชประดิษฐ์ นายยนต์ ยมาภัย เจ้าภาพ ได้นำตำราโหราศาสตร์ต่างๆ อันเป็นสมบัติของท่านมามอบให้ข้าพเจ้าคัดเรียงลงพิมพ์เป็นหนังสือที่ระลึก ตำราเหล่านั้นโดยมากมีข้อความยากสูงลิ่วเกินที่ข้าพเจ้าจะศึกษาให้เข้าใจทันความต้องการพิมพ์ในคราวนี้ และที่จริงตำราโหราศาสตร์ก็ได้มีท่านผู้รู้พิมพ์ออกแพร่หลายอยู่แล้ว ลำพังสติปัญญาข้าพเจ้าถึงจะเรียงขึ้นอีกก็เห็นว่าจะไม่วิเศษไปกว่านั้น จึงปลงใจที่จะทำเรื่องสามัญเพียงมีปากพื้นเป็นโหราศาสตร์อย่างง่าย ๆ ตามความประสงค์ของเจ้าภาพ ที่จะให้สมแก่ภาระงานศพพระมหาเถรเจ้าโหราจารย์.

เมื่อข้าพเจ้าอ่านเทศนาของสมเด็จพระพุทธาจารย์ ท่านเจ้าโต แสดงดาวสิบสองนักษัตรว่า เป็นต้นทางแห่งจตุราริยาลัง ซึ่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ด้วยทรงหยั่งพระญาณพิจารณาในปัจจุการทั้งสิบสองประการ แล้วนำมาใคร่ครวญถึงลักษณะโลกธาตุอันมีดาวเคราะห์โคจรในสิบสองราศี ว่าคงจะอยู่ในข่ายปัจจุการการคือปฏิจจสมุปบาทนั่นเอง แต่ก็เป็นการเล่นๆ ในโอกาสที่ไม่มิอะไรจะคิด มิได้ลงมตจริงจิงอย่างไร ครั้นมารับหน้าที่ทำหนังสือในงานนี้ จึงได้เรียบเรียงเป็นเรื่องโลกธาตุขึ้น มีปฏิจจสมุปบาทธรรมเป็นหัวข้อ บรรจุความรู้ง่าย ๆ ในโหราศาสตร์โดยวิธีลำดับข้อความหน้าหลังตามแนวปฏิจจสมุปบาทนั้น.

(๖)

ปฏิเสธสมมุติฐานในหนังสือเล่มนี้ บางนิทานได้แสดงความหมายไม่เหมือนกับที่เคยศึกษาเล่าเรียนกันมา อาจมีผู้เห็นว่าเป็นการปิ่นปายออกนอกทาง จึงขอชี้แจงให้ทราบเสียในที่นี้ว่า ได้กล่าวตามนัยแห่งมติมหายานคัมภีร์นิกายเถรวาท ซึ่งอธิบายพร้อมด้วยภาพประกอบ ในหนังสือพิมพ์ไทยเชชมรายเดือน ซึ่งรู้สึกว่าเขาเข้าใจง่ายดี แต่กลุ่มมเกล่าให้เข้าวัตถุที่ประสงค์, ได้ที่ก็ประสมอัตตโนมัตถิลงบ้างตามควร.

หนังสือนี้ไม่พ้นจากที่จะนับเข้าในโหราศาสตร์ก็จริงอยู่ แม้ผู้รับแจกโดยมากจะเป็นพระภิกษุ แต่คงไม่รังเกียจว่าเป็นวิชาพาเหียร เพราะมีบทที่ว่าด้วยนักขัตตฤกษ์ ซึ่งมีพระพุทธานุญาตให้ภิกษุบริษัทศึกษาได้ ดังที่ท่านสาธกไว้ในคัมภีร์จันทรสุริยคติที่ปณีฎีกาวินิจฉัยว่า-

“เกจิ วินยาจริยา อาจารย์บางจำพวกอาศัยเหตุที่ตนมิได้รู้กระแสนอธิบายแห่งฎีกาพระวิจัยก็ยกโทษขึ้น กล่าวคือ คำครหาติเตียนว่า เป็นสมณะตั้งถามาเรียนรู้จักขัตตฤกษ์เป็นพาหิรวิชชาจะนี้? พระคัมภีร์อันนี้เป็นที่ยังคำครหานั้นให้อันตรธานเสื่อมศูนย์. และข้อความอธิบายฎีกาพระวินัยนั้น เดิมมีมูลเหตุเพราะภิกษุสงฆ์ทั้งหลายไปจำเรณูสมณธรรมอยู่ในอรัญญิกเสนาสนะ, มีหมู่โจรมาถามว่า วันนี้พระจันทร์ก่อปรด้วยนักขัตตฤกษ์ดังฤา? ครั้นพระภิกษุสงฆ์บอกว่ามิได้รู้, โจรก็ว่าชนเหล่านี้มิใช่สมณะจึงมิได้รู้จักขัตตบาท ชะรอยเป็นพวกโจรมาเทียมช่มซ่อนอยู่ กล่าว

จะนี้แล้ว โจรทั้งหลายก็กลุ้มรุมประหารภิกษุเหล่านั้นให้เจ็บช้ำ
 ลำบากแล้วหลีกไป ข้อความอันนี้โสร้ ทราบถึงพระผู้มีพระภาค
 เจ้า. พระองค์มีพระพุทธรูปกาตรัสสั่งให้ประชุมพระภิกษุสงฆ์แล้วจึง
 ตรัสอนุญาตว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เราตถาคตอนุญาตบัดนี้
 ให้ภิกษุอันจะไปจำเรณูสมณธรรมในอรัญญิกเสนาสนะพึงเรียนรู้นัก
 ขัตตฤกษ์ ตามจะเรียนได้ทั้งสิ้นก็ดี โดยเอกเทศก็ดี สำหรับ
 อริยญิกวัตต์ เพื่อรักษาตนให้พ้นจากโจรอันตราย."

อย่างไรก็ตาม เรื่องโลกธาตุนี้หากจะมีอะไรๆ ที่ไม่เรียบร้อย
 และบกพร่องอยู่ ก็เพราะทำความเข้าใจยังไม่ทันลงมติดลัด,
 จึงขอให้ท่านผู้อ่านถือว่าเป็นเสมือนความเห็นเอกชนเสนอขึ้นมา
 ฟังกันเล่น. อีกประการหนึ่ง ข้อความอันว่าด้วยโหราศาสตร์โดย
 จะเพาะ ถ้ามีที่คิดผิดพลาดคลาดเคลื่อน ก็เป็นเพราะข้าพเจ้า
 ผิดเอง มิใช่ตำราของท่านพระพรหมมุนีเป็นอย่างนั้น.

ข้าพเจ้าขออุทิศน้ำภักดีน้ำแรงในการทำหนังสือนี้ แต่ท่าน
 พระพรหมมุนีผู้เคยแนะนำโหราศาสตร์ให้ข้าพเจ้าและแต่ท่านปาเจร
 โหราจารย์ทั้งหลายผู้พยายามสังเกตเหตุการณ์จากดาวในท้องฟ้าด้วย
 ความยากลำบาก แล้วมีน้ำใจเมตตากรุณาตราประวัติเหตุนี้
 ตั้งกำหนดกฎเกณฑ์วางหลักเป็นแบบฉบับ เพื่อประโยชน์แก่
 กุลบุตรสืบต่อมาในภายหลัง.

อนึ่งขอขอบคุณท่านผู้เจ้าของตำราโหราศาสตร์ทั้งหลาย ทั้ง
 ที่พิมพ์แล้วและยังเป็นตัวเขียน ซึ่งข้าพเจ้าได้อาศัยสอบสวนและ

(๘)

ได้รับอนุญาตบางรายให้คัดลอกออกมาตามที่ชอบใจแทบตลอดเล่ม
นี้ก็ว่าได้ ทั้งคุณท่านโหราจารย์และมิตรสหายผู้ช่วยเหลือแนะนำ
ให้ความรู้แก่ข้าพเจ้าในการทำเรื่องนี้เป็นอันน้อย

และขอขอบใจ นายเซย เข็นชุ่ม บาเรียนสำนักมกุฎกษัตริย์ เนติ
บัณฑิต กับนายวงศ์ บุญยะกาญจน์ บาเรียนสำนักเทพศิรินทร์ ผู้มีแ
ใจช่วยตรวจทานหนังสือนี้จนสำเร็จเรียบร้อยด้วยความเอื้อเฟื้ออัน
ดียิ่ง

พระสารประเสริฐ

กรุงเทพฯ

วันที่ ๑๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๕

ความเห็นบางอย่างของโหราจารย์

หนังสือนี้มีเนื้อหาคัดออกจากโหราศาสตร์ต่างๆ อยู่แล้ว จึงขอคัดเอาความรู้ความเห็นท่านผู้สันตติในวิชานี้มาสู่กันฟัง

คำว่าโหรา ท่านศาสตราจารย์มอเนียร์ วิลเลียมส์ แปลว่า "ส่วนที่ ๒๔ แห่งอโหราตร์" (คำส่สุดท้ายนี้ตรงกับมอครว่า อโหราตร์ แปลว่า วันกับคืน) ฉะนั้นคำ โหรา จึงแปลความหมายว่าชั่วโมง ทำนองคำว่าโหราออกจากคำอโหราตร์ โดยตัดเอาพยางค์หน้าและท้ายออกเสีย.

ข้าพเจ้ามักได้ยินท่านผู้ใหญ่ๆ พูดว่า "สำหรับพุทธศาสนิกแท้ ดูไม่น่ามีความจำเป็นอะไรที่จะข้องแวะกับโหราศาสตร์. เพราะพระพุทธศาสนาสอนไว้สมเหตุผลผลดีที่สุดแล้วว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว," และก็เคยได้ยินพระโหราจารย์แสดงมัตยาธิบายว่าโหราศาสตร์นั้นเองเป็นอุปการะช่วยให้บุคคลทำดีและได้รับผลดีตามคำสอนนั้น ยกเหตุว่า ทุกคนย่อมอยากได้ผลดีด้วยกันทั้งนั้น และก็พยายามประกอบเหตุอันดี ครั้นแล้วหาได้ประสพผลดีสมใจคาดทุกคนไม่. เพราะผลดีนั้นๆ มีตั้งร้อยอย่าง และเหตุประกอบอันจะนำไปหาผลดีนั้นเล่า ก็มีตั้งพันประการ. เมื่อไม่ทันทราบรายละเอียดก่อนว่าประการไหนจะตรงไปให้ผลดีอย่างไรแก่ตนแน่ ก็ต้องเดาสุ่มไปตามเพลง. ถ้าผลดีอยู่ทางหนึ่ง, เหตุที่ประกอบนั้นเลี้ยงไปเสียทางหนึ่ง, ถึงจะเป็นเหตุที่ดี, ก็ย่อมคลาดแคล้วไปจาก

ผลที่หวังไว้ แม้เผชิญได้ผลดีมาใหม่ ก็ไม่ใช่ที่ประสงค์ เสมือน
 เติรทางผิด, หากจะถึงที่อื่นดี ก็มีใช้ที่มุ่งหมาย โหราศาสตร์
 เป็นเครื่องส่องทางให้เติรตรงไปยังสายที่ต้องการผล โดยไม่เสีย
 เวลาเหลวเปล่า.

ในหนังสือ The Light of Astrology by P. Gopalan
 Nair ซึ่งแยกย่อยของผลความรู้โหราศาสตร์ไว้พิสดาร ขอเก็บ
 เอาแต่นัยมากล่าวว่า "ความรู้การภายหน้าซึ่งได้จากโหร
 ศาสตร์มีค่าอันใหญ่ยิ่ง เพราะแสดงให้เห็นพื้นความสามารถ
 นิสสัยสติปัญญาเจ้าขาดตา กับทั้งคราวดีคราวร้ายในชีวิต เด็ก
 บางคนอันผู้ใหญ่ส่งเข้าโรงเรียน (นับว่าเติรเข้าทางดีควรจะ
 ได้ดีแล้ว), แต่เรียนวิชาที่เขาไม่มีอุปนิสัย. ต้องเสีย
 เวลาไปมาก กว่าที่จะทราบว่เด็กนั้นๆ จะศึกษาได้ดีในวิชา
 อะไรแน่. เด็กคนหนึ่งจะเรียนเรขาคณิตไม่ได้ก็มากนัก, แต่
 มีความสามารถพิเศษในการเรียนภาษา. อีกคนหนึ่งอาจเข้าใจ
 คณิตศาสตร์ได้จับใจประหนึ่งเคยเรียนมา. (บางรายมีอุปนิสัย
 ในทางนาฏยศาสตร์ แต่ถูกเข็นในทางอักษรศาสตร์, ในที่สุด
 ไม่ได้อะไรดีสักศาสตร์เดียว). เพราะฉะนั้นจึงเป็นการสำคัญยิ่ง
 ที่บิดามารดาพึงทราบล่วงหน้าถึงความถนัดแห่งบุตร จะได้ตระ
 เตรียมบรรจุวิชาที่เหมาะสม. โหราศาสตร์เป็นทางเดียวที่จะ
 หยั่งทราบฉันทะอัธยาศัยของเด็ก ทั้งบอกล่วงหน้าได้ถูกว่าอาชีพ
 ใดๆจะควรแก่นิสสัยของใคร.

"การมีคู่เป็นสำคัญอันหนึ่งในประวัติการณ์ใหญ่ที่สุดแห่งชีวิตมนุษย์. กระนั้นยังมีคนเป็นจำนวนมากกระทำไปโดยไม่ใช้ความรอบคอบให้เพียงพอ, จึงมักปรากฏว่าความผาสุกไม่ค่อยราบรื่นแก่คู่สมรส. นี่เป็นผลแห่งการละเลยที่จะทราบล่วงหน้าว่า ชายหญิงมีอิทธิพลร่วมกันหรือขัดกัน. ถ้าได้หันเข้าหาโหราศาสตร์ตรวจเสียก่อนที่จะอยู่กินด้วยกันแล้ว, ก็ทราบโดยถูกต้องถึงความสุขทุกข์แห่งคู่สมรสในภายหน้า. เพราะการสมรสอันเป็นเหตุนำความทุกข์ยากมาสู่ นั้น ก็เป็นเรื่องที่พอหลีกเลี่ยงได้ (เว้นแต่จะไม่ทันใจแก่ความรักเผินๆ แห่งหนุ่มสาวหรือความชอบใจผิวๆ แห่งผู้ใหญ่).

"อนึ่งความเป็นไปที่เห็นอยู่ทุกวัน ปรากฏว่าคนเราอยู่ในฐานะต่างๆ กัน บางคนทีโง่ก็อยู่ในชั้นสูง บางคนเฉลียวก็อยู่ในชั้นต่ำ. คนหนึ่งเป็นลูกผู้มั่งคั่ง ภายหลังต้องยากจน. อีกคนหนึ่งเกิดในตระกูลเชิญใจ แต่ต่อมาบริบูรณ์ด้วยทรัพย์สมบัติ. พระพุทธศาสนาแสดงว่า กรรมย่อมจำแนกสัตว์ทั้งหลาย กล่าวคือกรรมที่บุคคลก่อไว้ในปางก่อน จะเป็นบุญหรือบาปก็ตาม ย่อมอำนวยผลแก่เขาในชาติปัจจุบัน จนคุ้มภัยที่เจตนาลงแรงสร้างสมไว้. กรรมนั้นจึงจำแนกบุคคลให้มีฐานะต่างกัน. ก็ผลแห่งกรรมในอดีตนั้นแล อันดาวเคราะห์ทั้งหลายแสดงในเวลากำหนด ให้เห็นโชคของมนุษย์ว่าดีร้ายประการไร. ดังนั้น

การที่ดาวเคราะห์จักษ์ลำแดงเหตอะไร ย่อมเป็นไปตามหลักแห่งกรรมดีกรรมร้ายซึ่งจะต้องสนองเขาในชาตินี้มันเอง. เมื่อเป็นอย่างนี้ ดาวเคราะห์หาใช่เป็นผู้บันดาลไม่ แต่เป็นผู้บอกผลกรรมให้รู้เรื่อง."

อีกประการหนึ่ง เหตุที่วิชาโหราศาสตร์มีคุณูปการเป็นส่วนแห่งอนาคตตั้งสญาณ บังเกิดประโยชน์เพื่อเตรียมพร้อมให้ทันทั่วที่ที่จะรับเหตุการณ์ภายหน้า ได้เปรียบกว่าที่จะคิดแก้ไขในปัจจุบันทันด่วน. ท่านโมกษมูลรจารย์จึงกล่าวว่า "บุคคลสำคัญของเรา (เยอรมัน) โดยมากมักกรอรับรู้โหราศาสตร์อย่างดี. แม้บุคคลสำคัญของเรา (สยาม) ก็หาล้าหลังชาติอื่นในโหราศาสตร์ไม่, โดยมุขคือ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ฝายคฤหัสถ์, และสมเด็จพระมหาสมณเจ้าทั้งสามรัชกาล ฝายบรรพชิต. ความจริงก็ควรเป็นเช่นนั้น เพราะเพียงความรู้ขั้นต้นก็ให้ประโยชน์แล้ว. เช่นฝายบรรพชิตมีผู้ใดมาฝากตัวจะเป็นศิษย์หา หากอาจารย์ตรวจตามโหราศาสตร์เล็กน้อย ก็พอทราบได้ว่าเขาจะมีลักษณะเป็นมิตรหรือศัตรู วาง่ายหรือว่ายาก. และบุคคลจะเป็นศิษย์อาจารย์กันนั้น ต้องมีลักษณะเป็นคู่ปรับกันลง. มิใช่ว่าเกิดมาเป็นอาจารย์แล้ว จะปกครองสั่งสอนใครๆ ให้เป็นศิษย์อยู่ในโอวาทได้ราบคาบทุกคน. ยิ่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรา ทรงบำเพ็ญพระบารมีมุ่งโปรดสัตว์โลกโดยตรงด้วยซ้ำ, กระนั้นยังต้องคัดโปรดเฉพาะพุทธเวไนย.

ดาวเคราะห์ทั้งหลายที่กล่าวมาแล้วนั้น ครั้นแสดงนิมิตต์ให้เห็นผลกระทบอันพึงสนองในปัจจุบันชาติ พร้อมทั้งนิสสัยใจคอของบุคคลในชั้นต้น, จากนั้นย่อมทำหน้าที่ติดต่อกับเขาเสมอจนตลอดชีพ เพราะเป็นธาตุต่างๆ ที่บรรดาชีพทั้งปวงต้องอาศัยเป็นไปในโลก. แต่เป็นการลึกลับอยู่บ้าง จึงไม่ไร้เสียงคัดค้านว่า "การสัมพันธ์ระหว่างโลกกับดาวเคราะห์ พอจะเห็นว่าเกี่ยวข้องกันได้ เพราะสิ่งใหญ่ต่อสิ่งใหญ่ด้วยกัน เช่น น้ำทะเลลึกขึ้นลง เพราะความเกี่ยวข้องแห่งดวงจันทร์. แต่คนคนหนึ่งเมื่อเทียบส่วนกับโลก ก็เหมือนละอองละเอียดยที่สุดอันหนึ่ง. ดาวเคราะห์จะต้องมาข้องแวะกับชีวิตของคนคนเดียวตั้งแต่เกิดถึงตาย. ดูเป็นการเหลือเกินไปนัก." จึงขอนำมิติบางท่านมาอธิบายเหตุข้อนี้ เริ่มตั้งแต่สิ่งทั้งหลายปรุงขึ้นด้วยปรมาณู (atom). ขนาดของปรมาณูอันหนึ่ง คิดอย่างคร่าวเท่ากับส่วนที่แสนแห่งนิ้วฟุต. ในปรมาณูอันหนึ่งๆ นั้นมี (๑) มุลรูป (proton) เป็นประธานซึ่งมีอำนาจดึงดูด, (๒) วิชรูปทั้งหลาย (electrons) หมุนเวียนอยู่รอบๆ มุลรูปนั้น, (๓) อากาศธาตุ คือที่ว่างภายในบริเวณอำนาจดึงดูดแห่งมุลรูป. ส่วนทั้งสามนี้ประกอบกันเข้าเป็นปรมาณูอันหนึ่ง. และวิชรูปทั้งหลายนั้น ว่าถึงระยะใกล้ไกลจากมุลรูปก็ดี กำหนดช้าเร็วที่เดิรหมุนเวียนรอบมุลรูปก็ดี มีอาการเป็นทำนองเดียวกับดาวเคราะห์ทั้งหลายซึ่งโคจรรอบๆ

ดวงอาทิตย์. ลักษณะปรมาณูเหมือนกับจักรวาลจะนี้ ขอสมมติเรียกว่าปรมาณูจักร. เมื่อปรมาณูจักรรวมกันเข้าหลายแสนโกฏิองสหัสอัน จึงเป็นวัตถุอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เป็นคน สัตว์ ต้นไม้ โลก และดาวเคราะห์. จำนวนปรมาณูจักรในวัตถุหนึ่งจะมีมากเท่าไร สุดแต่ขนาดแห่งวัตถุนั้นๆ. เช่น หัวเข็มหมุดหนึ่งประกอบด้วยปรมาณูจักร ถ้าจะนับให้ถ้วนต้องกินเวลาหลายสิบชั่วอายุคน. และปรมาณูจักรที่ประกอบด้วยวัตถุหนึ่งย่อมมีสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับปรมาณูจักรที่ประกอบเป็นวัตถุอื่น. เพราะว่า เมื่อเป็นวัตถุอันหนึ่งแล้ว คุณสมบัติย่อมต่างจากวัตถุอีกอันหนึ่ง แต่ทว่าอิงอาศัยกันและกันตามส่วนอยู่เสมอ. เช่น คน สัตว์ ต้นไม้ ย่อมอาศัยถ่ายเทธาตุจากกันและกัน. เพราะฉะนั้น การที่สัตว์และต้นไม้ดำรงชีพอยู่ได้ หรือฝนตก พายุพัด ดินฟ้าอากาศของโลกแปรปรวน จึงเนื่องจากคุณสมบัติแห่งวัตถุอื่นคือดาวเคราะห์ให้เป็นไป.

ความเป็นอยู่ของมนุษย์บนพื้นโลก จึงต้องมีเหตุผลเกี่ยวเนื่องจากอำนาจดาวเคราะห์ดุจกัน. ตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วคือ ดวงจันทร์ที่ว่ามีอำนาจให้น้ำในมหาสมุทรไหลขึ้นลงได้นั้น หากพิจารณาส่วนใหญ่ในพื้นโลกไม่ ย่อมมีอำนาจเกี่ยวไปถึงน้ำส่วนย่อย คือโลหิตในกายสตรีด้วย. ผู้หญิงจึงมีฤดูตามกำหนดจันทร์คติ เมื่อคิดถว ๒๘ ดีถีต่อครั้ง. ที่ไม่พร้อมกันทุกคน

(๑๕)

เพราะเวลาที่เขาเกิด ดวงจันทร์โคจรอยู่ในราศีและองศาต่างๆ
กัน ซึ่งจะเห็นได้ในแผนที่ดาวเคราะห์ คือดวงชาตาของเขา
นั่นเอง.

สารบา

(เลขบอกหน้า)

โลกธาตุ เทียบโลกธรรม ๑

ต้นเหตุ ๒

นิทานที่หนึ่ง อวิชา

โลก ๒, ศูนย์ ๓, มฤตยู ๓

นิทานที่สอง สังขาร

อากาศธาตุ ๔, ดาวมฤตยู ๕, ธาตุทั้งสี่ ๕, กำลังธาตุทั้งสี่ ๖, ทิศ ๖, กำหนดอัฐเคราะห์ สี่ เครื่องประดับ และพาหนะ ๘, เหตุที่กำหนดกำลังอัฐเคราะห์ ๘, ส่วนประกอบสำหรับพระเคราะห์ที่เด่นในดวงชาตา ๑๒, ลักษณะพระเคราะห์ที่มีกำลังต่างกัน ๑๔

นิทานที่สาม วิญญาณ

กำหนดพระธาตุ ๑๗, เหตุที่บัญญัติทิศใหญ่ทั้งสี่ ๒๐, วารทั้งเจ็ด ๒๑, ลำดับพระเคราะห์ในแบบพยากรณ์ ๒๓, ราศี ๒๓, เหตุที่คนเกิดพร้อมกัน แต่ลัคนาต่างกัน ๒๘, ฝนตก ๓๐, ฤกษ์ยี่สิบเจ็ด ๓๐, เหตุที่ตั้งต้นด้วยอศวินฤกษ์ ๓๑, ประเพณีตั้งเดือนอายเป็นต้นปี ๓๒, ฤกษ์กำหนด ๓๔, ฤกษ์ทำมงคล ๓๘, ห้ามมงคลเฉพาะวันที่อาทิตยอยู่ในราศีต่างๆ ๓๘, เกษตร ๔๕, ระยะดาวเคราะห์ ๔๖, เหตุที่วางดาวเคราะห์ประจำเกษตร ๕๐, เวลากลางคืนย้อนลำดับ ๕๐,

(๑๗)

ประ ๕๒, มุลเกษตร ๕๕, มหาอุจ ๕๕, นิจ ๕๘, พิจาณาอุจและ
นิจ ๖๐, ขัปอุจหรือนิจ ๖๐, เคราะห์เปี้ยพลัคนา ๖๑, ขัปเคราะห์
เข้าอุจ ๖๓, อุจจาวิลาศ ๖๕, ราชโชค ๖๗, ตริโกณ ๖๘, มหา
จักร ๗๐, ดาวเคราะห์ในราศีเดียว แต่มีลักษณะต่าง ๗๑.

นิทานที่สี่ นามรูป

ชาตีสมภพ ๗๓, ความสัมพันธ์ระหว่างอัฐเคราะห์ ๘๑

นิทานที่ห้า สฬายตนะ

นามระยชาตีกาล ๘๔, นามวันที่เป็นมิตรหรือศัตรู ๘๔

นิทานที่หก ผัสสะ

ประสาททั้งห้า ๘๖

นิทานที่เจ็ด เวทนา

นามอัฐเคราะห์ ๘๘, ตั้งชื่อ ๘๙, อัฐเคราะห์แสดงลักษณะ ๙๑,
เคราะห์เสวยอายุ ๙๙, ทักขา ๑๐๐, ลัคนา ๑๐๔, เคราะห์วัน
กำหนดเกี่ยวกับลัคนา ๑๑๓, เคราะห์ที่เกี่ยวกับลัคนากำหนด ๑๑๘

นิทานที่แปด ตัณหา

ฐานะพรหมจรรย์ ๑๕๓, ฐานะในฆราวาส ๑๕๕, คู่ ๑๕๗, โชค ๑๕๗

นิทานที่เก้า อุปาทาน

ลักษณะหญิงชายที่ควรร่วมกัน ๑๖๕, ความเป็นไปตามดวงชาตา
ของหญิงชาย ๑๖๗

(๑๘)

นิทานที่สิบ ภาพ

การปลุกเร้า ๑๗๒

นิทานที่สิบเอ็ด ขาติ

ลูกในท้อง ๑๗๓

นิทานที่สิบสอง ขรามรณ

ฆาตชัย ๑๗๕, ราศีปัจจุสมุปบาท ๑๗๘

ภาคผนวก

คักราช ๑๘๖

วิธีดูดวงชาตา ๑๘๙

ตัวอย่าง ๑๙๑

สอบลิคนาและจันทร์ ๒๐๐

ตัดเวลาดูเคราะห์ยกราศี ๒๐๑

สรุปนพเคราะห์ ๒๐๓

ไขคำ ๒๐๔

๑ โอม ๑

นมัสลิตวา นบพระตถา- คตธรรมคัมภีร์

นบสงฆ์ลิกขา นบอาจารย์

นบโหราตรี- เวทวิทศาสตร์ไสย

- จักรทีปนี

โลกธาตุ

ในโศติศาสตร์ แสดงนัยว่าด้วยธาตุทั้งสี่ อันดาวเทวดาแปดดวงครองอยู่ เรียกว่าดาวเคราะห์ ก็ดาวเทวดาครองธาตุนั้น หมุนเวียนไปรอบจักรวาลโลก และโลกจะต้องได้รับกระแสธาตุจากดาวทั้งแปดนี้เป็นนิจนิรันดร์เพื่อปรุงเปร้าความเป็นไป. โลก รวมทั้งธาตุที่หมุนเวียนประจำอยู่นี้ เรียกว่าโลกธาตุ. บรรดาดาวเคราะห์ทั้งแปดนั้น จำพวกที่คนชอบใจ บันเป็นศุภเคราะห์สี่ดวง, ส่วนที่ไม่ชอบใจ เป็นบาปเคราะห์อีกสี่ดวง.

อันโลกธาตุนี้ พบเทียบได้กับธรรมในพระพุทธศาสนาหมวดหนึ่งแปดประการ มีลามาเป็นต้น ซึ่งหมุนเวียนอยู่ทั่วสัตว์โลก.

เช่นเมื่อลามหันมาหาแล้ว, ความเสื่อมลามก็เวียนมาสู่. โลกจะต้องประสบกรรมทั้งแปดนี้เสมอมิได้ว่างเว้น. และโลกรวมทั้งกรรมที่หมุนเวียนประจำอยู่นี้ เรียกว่าโลกธรรม. บรรดากรรมทั้งแปดนั้น ส่วนที่คนชอบใจแบ่งเป็นอิฏฐารมณ์สี่ประการ และส่วนที่ไม่ชอบใจเป็นอนิฏฐารมณ์อีกสี่ประการ.

จะเห็นได้ว่า โลกธาตุเป็นทำนองเดียวกับโลกธรรม เพราะธาตุหรือธรรมก็ใช้แทนกันได้บ้าง เช่น อมตธาตุหรืออมตธรรม.

ต้นเหตุ

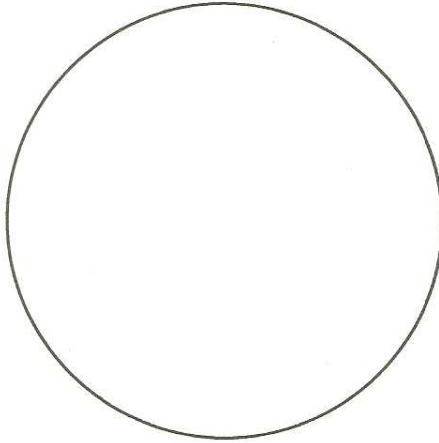
โลกธาตุเมื่อสืบสาวขึ้นไป ท่านว่าเกิดมาจากอวิชชาเป็นปฐมเหตุ. และจากกระยะอวิชชาอันเป็นเบื้องต้น ก็เกิดอะไรต่ออะไรเรื่อยไปอีก จนระยะที่ลบลองดับสิ้นไปเป็นสุดท้าย รวมเรียกต้นเหตุทุกระยะนี้ว่าลบลองนิทาน เป็นการไม่พ้นจากห่วงปฏิบัติสมุปบาทไปได้. แต่ความจริงจะปรับโลกธาตุให้ลงกับปฏิบัติสมุปบาทได้เพียงไรหรือไม่ ก็สุดแล้วแต่จะพิจารณาโดยยุดติเทอย.

นิทานที่หนึ่ง อวิชชา

โลก

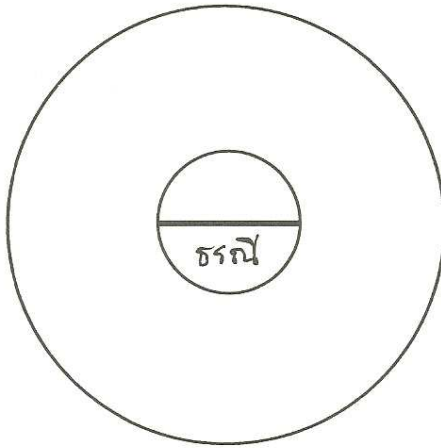
(๑) เมื่อยังไม่มีศาสตร์อื่นๆ ดีกว่าโชติศาสตร์, ความคิดของมนุษย์เห็นว่า โลกเรานี้อยู่ในจักรวาลซึ่งแรกเริ่มเดิมทีมีแต่

ห้องฟ้าว่างเปล่า. กลางหาที่ว่างเปล่านั้น ถ้าจะให้หมายรู้
กันด้วยลวดลาย ก็เขียนเป็นรูปศูนย์ ดังนี้ :-

แปลความว่าไม่มีอะไร หรือไม่ทราบว่าจะไร เพราะ
ถ้าไปทราบเข้าก็ต้องมี, แล้วมาใช้เป็นเครื่องหมายมฤตยูผู้เป็น
เจ้าแห่งความตาย หมายความว่า เดิมทีไม่มีอะไรเลย, ครั้น
มาสิ่งหรือธาตุอะไรขึ้นภายหลัง. มฤตยูก็ทำสิ่งนั้นให้เป็น ๐
ไปตามสภาพเดิม. ท่านจึงสอนว่า ธาตุโย สุธัญโต ปัสส จง
เห็นธาตุทั้งหลายโดยความเป็นของศูนย์เสียเถิด.

เมื่อในจักรวาลไม่มีอะไร โลกเราก็มีแต่มืดฟ้าเข้าครอบ
คลุมเต็มที ซึ่งได้ในคำว่า ถูกอวิชชาความมืดมืดห่อหุ้มแล้ว,
หรือเรียกจักรวาลในขณะนี้ว่าถ้ามฤตยูก็ไม่ผิด, จะมีเค้าเป็นดังนี้ :-

หมายเหตุ เค้ารูปนี้ให้เข้าใจว่าโลกเป็นพื้นดินแบนๆ ติดอยู่กับที่ เรียกว่าธรณีจะเหมาะกว่า. เส้นดำใหญ่กลางธรณินั้น หมายถึงเอาภูเขาพระสุเมรุ. เมื่อเรายืนบนพื้นดินเป็นทุ่งโล่ง แลตรงไปสุดสายตาแล้วเหลียวดูโดยรอบ จะเห็นเป็นขอบฟ้า ได้แก่เส้นวงนอกคือศูนย์นั้น. และเมื่อแลสูงขึ้นก็เห็นโค้งคลุมลงมาเป็นอย่างกะทะคว่ำอยู่, รวมเรียกว่าจักรวาล.

นิทานที่สอง สังขาร

อวิชชาปัจจัยยา สังขารา

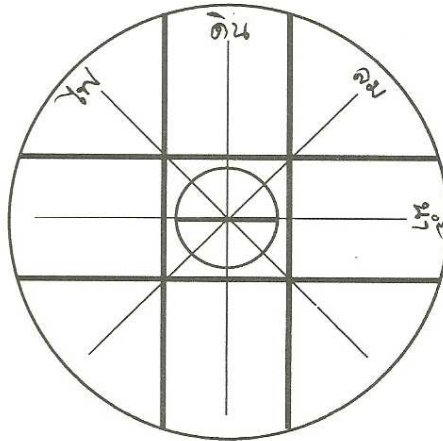
อวิชชาเป็นปัจจัยสังขารทั้งหลาย

ธาตุ

(๒) (ก) ส่วนอันว่างเปล่าในจักรวาลนั้น ถ้าจะเรียกให้เข้าพวกธาตุ ก็เรียกว่าอากาศธาตุ คงได้แก่ความไม่มีอะไร

หรือไม่รู้ว่าอะไรเพราะมีตอยู่. ครั้นสมมติเป็นธาตุอากาศ ก็ต้องมีเทวดาครองธาตุนั้นเป็นดาวดวงหนึ่ง เรียกว่าดาวมฤตยู คงเขียนเครื่องหมายเป็นรูป ๐.

(ข) ในระวางจักรวาลนั้น บังเกิดธาตุขึ้นสี่กอง คือ เตโชธาตุ ไฟ, ปฐวีธาตุ ดิน, วาโยธาตุ ลม, และอาโปธาตุ น้ำ, อยู่เรียงประชิดกันโดยลำดับ และเป็นวงตามลักษณะของจักรวาล ดังนี้ :-

หมายเหตุ (ค) เส้นบาง แสดงกระแสของธาตุ ให้ทราบ ว่าธาตุทั้งสี่นั้น มีกระแสไปทางไหน, แต่คงพุ่งเป็นทางตรงเสมอ.

(ข) เพื่อสังเกตง่าย ธาตุที่ร้ายกาจคือธาตุไฟกับธาตุลม เป็นอกุศลธาตุ และธาตุที่ช่วยลดหย่อนความร้ายแรงของ อกุศลธาตุนั้น คือธาตุดินกับธาตุน้ำ เป็นกุศลธาตุ. ถ้าจะเทียบ ก็คือ อกุศลธาตุได้แก่ไฟฟ้าบวก, ส่วนกุศลธาตุได้แก่ไฟฟ้าลบ.

(ง) กุศลธาตุตั้งอยู่ในที่คอยบันเทาอกุศลธาตุ คือ ลบได้กันเองในตัว. ตามรูปในข้อนี้ เมื่อเรียงให้เต็มและดูโดย อุตตราวรรตน์ (เวียนซ้ายมือ) จะเห็นได้ว่าปรabhกันเป็นคู่ๆ คือ ไฟ-น้ำ, ลม-ดิน, อธิบายว่า ไฟ อันน้ำคอยลบ (ระงับ) อยู่, และลม อันดินคอยลบ (กั้น) อยู่ เช่นเป็นภูเขาหรือต้นไม้.

(จ) แต่การลำดับธาตุ คงเรียงเป็นทักษิณาวรรตน์ (เวียนขวามือ) ว่า ไฟ ดิน ลม น้ำ.

(ฉ) ธาตุเหล่านี้ เมื่อต่างกันโดยลักษณะ ก็ย่อมมี กำลังมากน้อยต่างกันด้วย ตามที่ท่านคำนวณได้ คือธาตุไฟมี กำลัง ๑๒, ธาตุดินมีกำลัง ๓๐, ธาตุลมมีกำลัง ๒๒ และ ธาตุน้ำมีกำลัง ๑๖. รวมกำลังธาตุทั้งหมดเป็น ๘๐ เรียกว่า อสัทธิธาตุ.

ทิศ

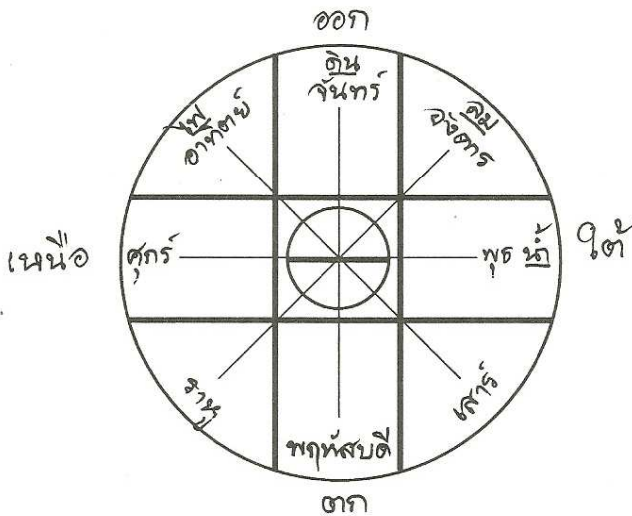
(๓) (ก) เมื่อทิศใต้เป็นแหล่งของน้ำ, บรรดาธาตุทั้งสี่ ธาตุน้ำจึงอยู่ทิศใต้และพุ่งกระแสไปทางทิศเหนือ, ธาตุลมถัด ขึ้นไปก็อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้มีกระแสตรงไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ, ต่อไปธาตุดินอยู่ทิศตะวันออก พุ่งแนวตรงไปทิศ ตะวันตก, และในที่สุดจึงปรากฏว่าธาตุไฟ อยู่ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ พุ่งกระแสไปทางตะวันตกเฉียงใต้.

(ข) ทิศทั้งแปดนี้ มีศัพท์บัญญัติเรียก คือ :-

ตะวันออก	บุรพา	ตะวันตก	ประจิม
ตะวันออกเฉียงใต้	อาคนะ	ตะวันตกเฉียงเหนือ	พายัพ
ใต้	ทักษิณ	เหนือ	อุดร
ตะวันตกเฉียงใต้	หริดี	ตะวันออกเฉียงเหนือ	อีสาน

พระเคราะห์ครองธาตุ

(๔) เมื่อเกิดธาตุทั้งสี่แล้ว จึงเกิดเทวดาครองธาตุนั้นๆ เรียกว่า พระเคราะห์, ดังนี้ :-

หมายเหตุ (ก) พระเคราะห์ครองธาตุเหล่านี้ เมื่อธาตุอะไรอยู่ที่ทิศไหน, พระเคราะห์ก็เป็นอันครองทิศนั้นด้วย, เช่น ธาตุดินอยู่ที่ทิศตะวันออก จันทรครองธาตุดิน ก็เป็นผู้ครองทิศตะวันออกด้วย.

(ข) จะสังเกตตามรูปนี้ได้ว่า ธาตุทั้งสี่นั้น มีพระเคราะห์ครองธาตุละคู่ คือ :-

ธาตุไฟ	อาทิตย์	และ	เสาร์
ธาตุดิน	จันทร์	"	พฤหัสบดี
ธาตุลม	อังคาร	"	ราหู
ธาตุน้ำ	พุธ	"	ศุกร์

นับว่าพระเคราะห์มีคู่เป็นธาตุเดียวกัน เช่น อาทิตย์และเสาร์เป็นคู่ธาตุไฟ.

กำหนดพระเคราะห์

(๕) ชีพทั้งหลาย มีสภาพที่ต้องเกิดจากธาตุน้ำ. พระเคราะห์ทั้งปวงจึงเป็นไปตามสภาวะธรรม ย่อมเกิดจากแหล่งน้ำคือทางทิศใต้

ควรดูรูปในข้อ ๔ ประกอบความเข้าใจข้อความต่อไปนี้.

(ก) พระอาทิตย์ ผิวผ่องโรหิตพรรณพยับหมอก ประดับเทพอาภรณ์ปัทมราคมณีแดง ทรงสิหราชเป็นพาหนะ อับัติขึ้นก่อนพระเคราะห์ทั้งหมด เป็นธาตุไฟรุ่งโรจน์ร้ายแรงยิ่ง, เมื่อเอากำหนดจากทิศใต้เป็นระยะที่ ๑ แล้ว, จึงโคจรโดยทักษิณาวรรตน์เป็นทิศละระยะ จนถึงทิศไฟตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นระยะที่ ๖ แล้วครองที่ทิศนั้น จึงมีกำลัง ๖, เป็นแหล่งต้นแห่งธาตุไฟ มีลักษณะอย่างมหาเพลิงที่ฮือโหมแรงกล้า, และทิศตะวันออก

เฉียงเหนือที่สถิตนั้น จึงเรียกว่าทิศอีสาน แปลว่าทิศแห่งผู้เป็นเจ้าเป็นใหญ่

(ข) พระเคราะห์นอกนั้นแม้เอากำหนดจากแหล่งน้ำดูจเดียวกับพระอาทิตย์, แต่ก็ห้ามมีแสงสว่างและกำลังในตัวไม่, ต่อเมื่อได้แสงจากพระอาทิตย์ฉายเข้ามา, จึงปรากฏรูปลักษณะและกำลังฤทธิ เพราะฉะนั้น ทุกพระเคราะห์ จำเป็นต้องโคจรโดยทักษิณาวรรตน์ผ่านพระอาทิตย์ก่อน จึงจะครองธาตุของตนตามทิศนั้นๆ ได้.

(ค) พระเสาร์ธาตุไฟ ผิวผ่องกษณพรรณดำคล้ำ ประดับเทพอาภรณ์แก้วมณีนิล ทรงพยุขมราชเป็นพาหะ เมื่อโคจรไปรับรัศมีที่พระอาทิตย์เป็นระยะที่ ๖ แล้ว เลยมาครองธาตุไฟ ทิศตะวันตกเฉียงใต้เป็นระยะที่ ๑๐ จึงมีกำลัง ๑๐, รับกระแสไฟที่พุ่งตรงมาจากพระอาทิตย์ แต่ทว่าเป็นปลายกระแส จึงมีแต่ธาตุไฟด้านๆ ไม่มีเปลวรุ่งโรจน์ เป็นลักษณะอย่างไฟถ่านตามที่ว่าผิวพรรณดำคล้ำ. ถึงกระนั้นทิศพระเสาร์ก็คงร้ายแรง เพราะเป็นทิศไฟ จึงเรียกว่า ทิศหฤดี เพี้ยนมาจากคำ ไนรฤดี แปลว่าทิศย่อยละลาย ซึ่งหมายความว่าวัตถุใดๆ แม้จะแข็งปานไร เช่นหินหรือเหล็ก เมื่อตกลงไปในทิศนี้ก็ย่อยละลายหมด.

(ง) พระจันทร์ธาตุดิน ผิวผ่องเศวตพรรณสกาขาววาว ประดับเทพอาภรณ์เพชรดีชาติวิเชียรรัตน์ ทรงอัครราชเป็นพาหนะ แม้โคจรไปรับรัศมีที่พระอาทิตย์เป็นระยะที่ ๖ แล้ว ยังหาสมบูรณ์

ด้วยกำลังไม่ ต้องเลยไปและวกกลับมารับรัศมีที่พระอาทิตย์อีกครั้งหนึ่งเป็นระยะที่ ๑๔^๑ แล้วครองธาตุดินทิศตะวันออกเป็นระยะที่ ๑๕ จึงมีกำลัง ๑๕, เป็นเบื้องต้นของธาตุดิน จึงมีลักษณะเป็นดินชุ่ม คือเพ็งจะงวดเป็นปฐวีธาตุ.

(ง) พระพหูสบัติธาตุดิน ผิวผ่องปิตพพรรณเหลืองใสสด ประดับเทพอาภรณ์บุษราคัม ทรงมฤคราชเป็นพาหนะ, เมื่อผ่านพระอาทิตย์สองครั้งเป็นระยะที่ ๑๕ แล้ว เลยไปครองธาตุดินทิศตะวันตกเป็นระยะที่ ๑๙ จึงมีกำลัง ๑๙ รับแนวดินที่ตรงมาจากพระจันทร์ แต่ทว่าเป็นปลายทางซึ่งหมดความชุ่มชื้นแล้ว จึงเป็นธาตุดินชนิดแห้ง.

(จ) พระอังคารธาตุลม ผิวผ่องตามพพรรณ แดงแก่ ^{ก่า}^๒ ขมพูชาติ ประดับเทพอาภรณ์แก้วโกเมนเอก ทรงขรรษา (ลา) เป็นพาหนะ (เดิมว่าทรงกาสรราชเป็นพาหนะ ในเทวรูปสี่กระบือ) โคจรไปรับรัศมีพระอาทิตย์เป็นระยะที่ ๖ แล้วเลยมาครองธาตุลมทิศตะวันออกเฉียงใต้เป็นระยะที่ ๘ จึงมีกำลัง ๘, เป็นแหล่งต้นของธาตุลม จึงเป็นลมประลัยกัลป์ร้ายกาจนัก และทิศนี้จึงเรียกว่าทิศอาคเนย์ คำว่าอาคเนย์ แปลว่ามีลักษณะเป็นไฟ (ออกจากศัพท์เดิมคือ อัคนี). ก็ธาตุลมที่มีลักษณะเป็นไฟนั้น คือลมกรด ชักตัวอย่างเช่นอสนีบาต สามารถพัดฝนเด็ดชีวิตินทรีย์ให้แตกขาด หรือชะนidlมพิษภายในกาย

๑ อธิบายในข้อ ๗

๒ สีดำและสีแดง เจือ แกมกัน

(จ) พระราหูธาตุลม ผิวผ่องกาฬพรรณหมอกเมฆ
 ประดับเทพอาภรณ์ล้วนสัมฤทธิ์ ทรงครุฑราชเป็นพาหนะ เมื่อ
 จรไปรับแสงที่พระอาทิตย์แล้วเลยมาครองธาตุลมทิศตะวันตก
 เฉียงเหนือ เป็นระยะที่ ๑๒ จึงมีกำลัง ๑๒, รับกระแสลมที่พุ่ง
 ตรงมาจากพระอังคาร แต่เป็นปลายลม ฤทธิ์กรรร้ายอ่อนจาง
 เสียแล้ว จึงเหลือเพียงลมเปล่า แต่ก็เป็พายุบุแคม ทิศนี้
 จึงเรียกว่าทิศพายัพ คำว่า พายัพ ออกจากศัพท์เดิมว่าพายู

(ข) พระพุธธาตุน้ำ ผิวผ่องขจีพรรณเขียวใสแสงมรกต
 ประดับเทพอาภรณ์แก้วอินทนิล ทรงคชราชเป็นพาหนะ เมื่อผ่าน
 พระอาทิตย์สองครั้งเป็นระยะที่ ๑๔ แล้วเลยไปครองธาตุน้ำทิศใต้เป็น
ระยะที่ ๑๗ จึงมีกำลัง ๑๗, เป็นแหล่งต้นของธาตุน้ำ จึงเป็น
 มหาสมุทร คือมีลักษณะเป็นน้ำในแอ่ง

(ฅ) พระศุกรธาตุน้ำ ผิวผ่องน้ำเงินพรรณปักษีสร*
 ประดับเทพอาภรณ์เพชรน้ำค้าง ทรงอุสุภราชเป็นพาหนะ เมื่อ
 ผ่านพระอาทิตย์สองครั้งเป็นระยะที่ ๑๔ แล้วเลยไปครองธาตุน้ำทิศ
 เหนือเป็นระยะที่ ๒๑ จึงมีกำลัง ๒๑, รับกระแสน้ำจากพระพุธ.
 แต่พระพุธเป็นน้ำในมหาสมุทรอยู่ทิศใต้สถานต่ำ มิใช่วิชัยที่จะ
 พุ่งกระแสนตรงขึ้นไปทิศเหนืออันเป็นพื้นสูง ต้องอาศัยเป็นน้ำฝนไป
 เพราะฉะนั้น พระศุกรจึงเป็นธาตุน้ำชนิดหน้าฝน.

หมายเหตุ (ญ) สีและเครื่องประดับพระเคราะห์เหล่านี้ ท่าน

* สีพราวแสงพราวเหมือนพระอาทิตย์เมื่อแรกขึ้น

เอาใจใส่กันมาก ในทางส่งเสริมสวัสดิมงคล เมื่อพิจารณาเห็นว่าพระเคราะห์องค์ใดเด่นในดวงชาตาเช่น อาทิตย์ เจ้าชาตาก็ต้องใช้เครื่องประดับทับทิม หรือวัตถุที่เกี่ยวกับสีต่างๆ ก็ใช้สีทับทิม

(ฎ) ในครั้งโบราณ ท่านถียสีเป็นสำคัญประการหนึ่งประกอบสง่าในสงคราม สำหรับขัตติยราชทรงเครื่องพิชัยยุทธให้ต้องตามวราพยุหยาตรา มีแบบซึ่งประพันธ์เป็นโคลงไว้อย่างไพเราะ เช่น ว่า :-

รวีสีสฤษฎ์ด้วย	อาภรณ์
แดงพิจิตรลงกรณ์	ก่องแก้ว
ทรงแสงอนุศร	สีลาศ
เสด็จสู่สงครามแล้ว	เผ่าพ้องไพร
ตำราที่ให้นั่งผ้าสีประจำวัน	ก็เนื่องมาจากเหตุนี้ด้วย.

(ฏ) อนึ่ง สำหรับพระเคราะห์ที่เด่นในดวงชาตา นอกจากเจ้าชาตาจะใช้เครื่องประดับตามพระเคราะห์นั้นแล้ว, ท่านว่ายังต้องมีที่บูชาให้ต้องตามปางพระเคราะห์นั้นๆ ด้วย

ปางพระเคราะห์ คือ-

อาทิตย์ถวายนตร	จันทร์ห้ามพระญาติดี
อังคารค้ายาสน์ศรี	พุธอุ้มบาตรคุณานันต์
พฤหัสบดีสมาธิ	ศุกร์ทรงรำพึงพรรณ
เสาร์นาคปรก สรร-	พลสวัสดิมงคล

แท้จริง ก็เป็นปางพระพุทธรูปนั่นเอง เช่นสำหรับอาทิตย เป็นพระพุทธรูปปางถวายเนตร. อังคารปางคัยยาสน์นั้น ท่านที่ ถือจัดเห็นว่าเป็นท่านิพพาน จึงเปลี่ยนเป็นพระคันธารราษฎร์ แทน แต่สำหรับพุทธรูปที่กล่าวนั้น ฉะเพาะกลางวัน, ถ้าพุทธรูปกลางคืน เป็น ปางมารวิชัย คือปางประจำราหู.

รวมพระเคราะห์ในชั้นแรก

(๖) ธาตุมี สี่ หากจะแบ่งให้พระเคราะห์ครองธาตุ, ก็น่า จะมีเพียงสี่พระเคราะห์ แต่ธาตุทั้งสี่นั้นเกิดขึ้นที่ต้นทิศขอบ จักรวาล และเรียงประชิดเป็นวงตามลักษณะจักรวาล ดังกล่าวใน ข้อ ๒ (ข), ถ้ามีพระเคราะห์เพียงสี่ ครองธาตุเพียงต้นทางเท่านั้น ธาตุทั้งสี่นั้นก็พอจะทะลุเป็นเส้นตรงผ่านพื้นธรณีเลยขอบจักรวาล ออกไปเสีย. จึงให้กำหนด พระเคราะห์อีกสี่เพื่อรับกระแสธาตุปลาย ทางไว้. เมื่อธาตุเหล่านั้นววนเวียนอยู่ในกรอบจักรวาล จะได้ ตลบลงมาบำรุงเลี้ยงโลกสืบไป พระเคราะห์รวมทั้งแปดนี้ เรียก ว่าอัฐเคราะห์, และรวมกำลังทั้งหมดเป็น ๑๐๘ เกณฑ์ ๑๐๘ นี้ เป็นที่ประชุมกำลังพระเคราะห์นับถือกันว่าเป็นกำลังในโลกทั้งสิ้น. อนึ่งจักรวาลอันกลมนี้ ท่านก็แบ่งเป็น ๑๐๘ นวาศ มีเทวดาพระ เคราะห์เหล่านี้แบ่งภาคเป็นเจ้าของประจำรักษานวาศละองค์. ส่วน กิจการเมื่อต้องการให้เกิดพลฤทธิ์แรงกล้า จะทำอะไรต้องให้ได้ เต็ม ๑๐๘ จึงประสิทธิ์ผล เช่น ชักลูกประคำ ๑๐๘, เป่ามนตร์

๑๐๘ คาบ. คตินี้แผ่ไปถึงเมืองจีน เช่น พงศาวดารจีนเรื่องซ้องกั๋ง กล่าวว่่าซ้องกั๋งกับพวก เกิดมาจากดาว ๑๐๘ ดวง.

ลักษณะพระเคราะห์

(๗) ตามกำหนดพระเคราะห์ที่กล่าวในข้อ ๕ จะเห็นได้ว่า พระเคราะห์บางเหล่าผ่านอาทิตยครั้งเดียว และบางเหล่าต้องผ่าน ถึงสองครั้ง. เป็นเพราะเหตุว่า :-

(ก) เหล่าที่ผ่านอาทิตยครั้งเดียวและรวมทั้งอาทิตยเองด้วย มีกำลังในตัวมากอยู่แล้วในความเป็นไฟฟ้าบวก เพียงรับเดชจากอาทิตยฉายครั้งเดียวก็พอ. ครั้นแล้วไปครองกุศลธาตุ คือธาตุไฟและธาตุลม อันเป็นลักษณะไฟกาลและลมกรด, ท่านจัดเป็นเหล่าบาปเคราะห์.

(ข) อีกเหล่าหนึ่งผ่านอาทิตยรับรัศมีย่อม เกิดกำลังตามธรรมดาแล้ว จำเพิ่มกำลังสำหรับต้านทานบาปเคราะห์ ด้วยความเป็นไฟฟ้าลบ จึงต้องผ่านรับกำลังที่อาทิตยซ้ำอีกครั้งหนึ่ง ครั้นแล้วไปครองกุศลธาตุ คือธาตุดินและธาตุน้ำ อุปถัมภ์ความทรงตัวและชุ่มชื้น, ท่านจัดเป็นเหล่าสุภเคราะห์.*

(ค) ได้ในคาถาว่า-

รวิ ฤๅมโม โสโร ราหู	เทวา ปาปคคหา มตา
จันโท วุโธ ซีโว สุกโร	เทวา ปน สุภคคหา

* คำนี้มีกพุทธเพี้ยนไปว่า สมพระเคราะห์.

แปลเป็นใจความว่า-

บาปเคราะห์ อาทิตย อังคาร เสาร์ ราหู
ศุภเคราะห์ จันทร พุธ พฤหัสบดี ศุกร์

หมายเหตุ (ฆ) พวกบาปเคราะห์มิใช่ว่าร้ายอย่างเดียว ถ้า
กุมลัคนาถูกที่ดี ก็ให้คุณ เช่น อาทิตยกุมลัคนาในราศีเมษ เป็น
มหาอุจ นิยมว่าดีมาก และถ้าอาทิตยนั้นไม่เป็นกาลกรรณี ก็
ประเสริฐนัก เจ้าชาตาจะได้เป็นอภิชาตบุตร ดีกว่าตระกูลหลายเท่า.

(ง) แต่บาปเคราะห์ทั้งหมดเป็นอกุศล เพราะครอง
อกุศลธาตุ จรถึงกันเข้าแล้วไม่ดี เว้นแต่เป็นคู่มิตร (ข้อ ๘๕) เพราะ
ถึงเป็นคู่ธาตุ ก็ไม่ทำความสงบให้ดังที่กล่าวในข้อ ๑๗ (ค).

บางตำราว่า (จ) จันทรเป็นบาปเคราะห์ในข้างมืด คือ ตั้ง
แต่แรม ๘ ค่ำถึงขึ้น ๘ ค่ำ เพราะอยู่ในระยะที่พระจันทร์นั้นกำลัง
เป็นโรคฝีในท้อง !

(ฉ) พุธเป็นศุภเคราะห์โดยสภาพ แต่เมื่อร่วมกับบาป
เคราะห์ก็กลายเป็นบาปเคราะห์ไปด้วย เหตุที่เป็นธาตุน้ำ เมื่อ
เอาสีอะไรปนลงไป น้ำก็เป็นสีนั้น.

สังเกต (ช) บาปเคราะห์อยู่ทิศเฉียง ฝ่ายศุภเคราะห์อยู่
ทิศตรง. ดูรูปในข้อ ๔.

(ณ) บาปเคราะห์กับศุภเคราะห์ต้องสลับกันเสมอ โดย
ที่ครองอกุศลธาตุ (ไฟฟ้าบวก) และกุศลธาตุ (ไฟฟ้าลบ) ตาม
รูปในข้อ ๔ นั้น ยกเอาอาทิตยขึ้นต้น แล้วก็จันทร อังคาร พุธ

เสาร์ พฤษภดี ราหู ศุกร. เพราะถ้าพระเดช (ไฟฟ้าบวก) อยู่ด้วยกันล้วน ก็แรงเกินไป, หรือพระคุณ (ไฟฟ้าลบ) อยู่ด้วยกันหมด ก็อ่อนเกินไป, ต้องมีพระเดชสลับกับพระคุณจึงพอดี โดยธรรมชาติโลกเป็นอย่างนี้เอง.

(ญ) แม้ในดวงชาตาก็เหมือนกัน ถ้ามีพระเดชให้กำลังฝ่ายเดียว, ดิดจะโลดโผน ทำอะไรมักใช้ผลการเสมอ ไม่ค่อยสุขภาพ. ถ้ามีพระคุณให้กำลังฝ่ายเดียว ก็ละมุนละม่อมอ่อนโยน แต่ก็เกือบจะอ่อนแอ.

(ฎ) ศุภเคราะห์ ซึ่งเป็นเกษตร (ข้อ ๓๔) ก็ดี, มหาอุจ (ข้อ ๔๒) ก็ดี, อุจจารวิลาศ (ข้อ ๕๒) ก็ดี กุมลัคนาผู้ใด ท่านว่าผู้นั้นประเสริฐนัก มีวาสนายิ่งกว่าตระกูล เว้นแต่เป็นกาลกรรมนี้ (ข้อ ๑๐๖).

(๘) เมื่อธรณีเรายังมีแต่อวิชชามืดฟ้าเข้าครอบคลุม และธาตุทั้งสี่เกิดขึ้นมาจาก "อะไรก็ไม่ทราบ" นับว่าต้นเหตุเป็นอวิชชาประการหนึ่งแล้ว, แต่ก็คงเกิดภายในกะเปาะอวิชชาอันหุ้มธรณีอยู่นั่นเอง, มีกระแสผ่านพุ่งตัดสวนกันอยู่ที่ใจกลางจักรวาล (ดูรูปในข้อ ๒ หรือ ข้อ ๔) แล้ว, ส่วนของธาตุที่ปรุงประสมกันเอง ภายในใจกลางนั้น เรียกเป็นศัพท์ว่าสังขาร. ท่านจึงว่า อวิชชาเป็นปัจจัยให้เกิดสังขารทั้งหลาย โดยจำนวนธาตุถึงสี่กอง ด้วยประการฉะนี้. แต่ทว่ายังเป็นเพียงอนุปาทินนกะ ชะนิตสังขารที่ไม่มีวิญญานครองก่อน.

นิทานที่สาม วิญญาน
 สังขารปัจจยา วิญญาน
สังขารเป็นปัจจัยวิญญาน

กำหนดพระเกตุ

(๙) ครั้นสังขารเหล่านั้นปรุปรุประสมกันได้ส่วนดีแล้ว, ถึงคราวที่พระเกตุอันเป็นวิญญานธาตุควรปรากฏขึ้น ธ จึงถือเอากำหนดจากแหล่งน้ำทิศใต้ตามสภาพ มีผิวผ่องใสณพระรัตนพคุณ ประดับเทพอาภรณ์ชมพูท ทรงนาคราชเป็นพาหนะ โคจรไปรับรัศมีที่อาทิตย์ตามธรรมดานิยมเป็นระยะที่ ๖ และเวียนไปบรรจบทิศใต้เพื่อได้รับกระแสธาตุเพิ่มกำลังวิญญานบริบูรณ์แล้ว, ก็เข้าไปครองในแหล่งกลางจักรวาล อันอบอยู่ด้วยธาตุทั้งสี่ เป็นระยะที่ ๙ จึงมีกำลัง ๙. นับว่าสังขารคือธาตุอันปรุปรุกันในใจกลางจักรวาลนั้น เป็น อุปาทินนกะ ชะนิตมีวิญญานครองขึ้นแล้ว.

หมายเหตุ (ก) อัฐเคราะห์ เป็นธาตุทั้งสี่โดยพื้นธรรมดา, เมื่อเกตุอันเป็นวิญญานธาตุจรไปร่วมประสมเข้าแล้ว จะเป็นบาปเคราะห์หรือศุภเคราะห์ก็ตาม, พระเคราะห์หรือธาตุนั้นๆ ก็เพิ่มกำลังเคลื่อนไหวยิ่งขึ้น.

(ข) บางตำราว่าเกตุเป็นบาปเคราะห์ อ้างเหตุว่าเป็นดาวเนืองกันกับราหู คือดาวมังกร, ราหูเป็นหัว, ฝายเกตุเป็นหาง.

เมื่อจัดราหูเป็นบาปเคราะห์, เกตุจึงเป็นบาปเคราะห์ไปด้วย. ทั้งราหูกับเกตุเดิรในทางเดียวกัน และเล็งกัน กล่าวคือจากราหูถึงเกตุต้องเป็น ๑๘๐ องศาเสมอ. อนึ่งพระเคราะห์ทั้งหลาย โคจรเป็นอุตตราวรรตน์, แต่ราหูกับเกตุเดิรสวนทางเป็นทักษิณาวรรตน์ทั้งคู่.

รวมพระเคราะห์ในชั้นหลัง

(๑๐) จำนวนพระเคราะห์ เดิมมีเพียงแปด ตามที่กล่าวในข้อ ๖ ครั้นบัดนี้เพิ่มเกตุซึ่งเกิดใหม่อีกดวงหนึ่ง เป็นเก้า, จึงเรียกว่านพเคราะห์, รวมกำลังเป็น ๑๑๗.

หลัก

(๑๑) ธาตุทั้ง ๖ และพระเคราะห์พร้อมด้วยกำลัง เมื่อกล่าวรวมไว้ในที่เดียวกัน เป็นดังนี้-

อากาศธาตุ	มฤตยู		
ธาตุไฟ	อาทิตย์ ๖	เสาร์	๑๐
ธาตุดิน	จันทร์ ๑๕	พฤหัสบดี	๑๙
ธาตุลม	อังคาร ๘	ราหู	๑๒
ธาตุน้ำ	พุธ ๑๗	ศุกร์	๒๑
วิญญานธาตุ	เกตุ ๙		

หมายเหตุ (ก) มฤตยูเป็นอากาศธาตุ มีอยู่ก่อนธาตุอื่นๆ จึงมิได้เกิดจากแหล่งธาตุน้ำเหมือนนพเคราะห์ และหาเกณฑ์กำลังมิได้ เพราะกำลังทั้งหมดก็รวมอยู่ในมฤตยู คือ ศูนย์ทั้งนั้นแล.

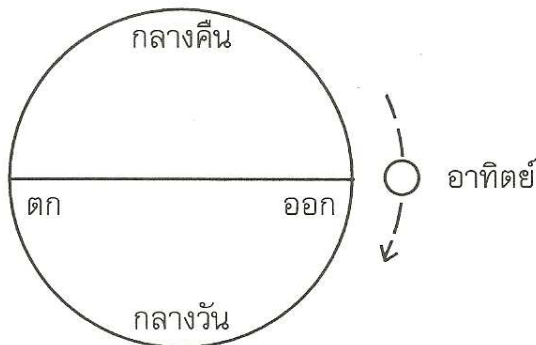
(ข) กำลังนพเคราะห์ทั้งหมดนี้ รวมได้ ๑๑๗. แต่กำลัง

ที่ใช้ในทางพยากรณ์ เพียง ๑๐๘ (ข้อ ๖) โดยยกเอากำลึงเกตุ
ออกเสีย เพราะเหตุมิได้สวดยอายุบุคคล.

พระเคราะห์ประจำวาร

(๑๒) (ก) ครั้นเมื่อยังเกิดธาตุทั้งสี่ที่ขอบจักรวาลและ
พุ่งกระแสนไปในแปดทิศ, อัธฺคราะห์มีอาทิตย์เป็นประธาน ถือ
เอาอุปปาติกกำหนดครองธาตุทั้งแปดทิศแล้ว โคจรเวียนไปใน
จักรวาล. ฝ่ายธรณีพิภพอันถูกอริชชาอันการครอบงำอยู่มีดมิด
นั้น ก็ได้แสงสว่างจากอาทิตย์ฉายมาให้. สมควรที่ความมืดมิด
จะอันตรธานได้แล้ว, แต่ก็หาสว่างจ้าอยู่ตลอดไปไม่ ต่อเมื่อ
อาทิตย์เวียนมาถึงสว่าง, ครั้นเวียนลับดวงไปก็มืดอยู่ตามเดิม.
ไหนเล่า อริชชาจะสิ้นซากลงในโลกิยวิสัยได้?

(ข) มติในเรื่องที่จักรวาลสว่างและมืดนี้ ว่าอาทิตย์
เดิรส่องรัศมีอยู่รอบจักรวาล. ธรณีเป็นแผ่นดินแบนๆ อยู่กับที่ มี
ภูเขาสูงใหญ่ยาวเป็นพืดตั้งขวางเป็นฉากอยู่กลางโลกคือเขาหิมาพาน
ตามเค้ารูปธรณิดังนี้ -

อาทิตย์ลอยโผล่จากต้นฉากออก (เขา)มา อ้อมโค้งไปตามจักรวาลแล้ว
ลอยลับเข้าไปปลายฉาก (เขา).

(ค) นี้ เป็นลักษณะความคิดเห็นของชาตอริยกะ ซึ่ง
อพยพข้ามภูเขามาอาศัยเข้ามาทางอินเดียแล้ว มิได้บ่าลงมาทางใต้
คงตั้งภูมิลำเนาและขยายพวกยาวยืดยาวไปตามแนวภูเขา บ่าย
หน้าตรงออกไป มีแนวภูเขาอยู่ทางซ้ายมือ จึงกำหนดทิศตาม
อาการที่อพยพนั่นเองว่า ทิศซ้ายมือ ทิศขวามือ ทิศเบื้องหน้า
ทิศเบื้องหลัง. เมื่อเห็นดวงอาทิตย์โผล่ออกจากแนวภูเขาข้างหน้า,
ทิศเบื้องหน้าซึ่งเรียกตามภาษาชาตอริยกะนั้นว่าทิศบูรพา จึง
เป็นทิศตะวันออก. และโดยนัยเดียวกัน ทิศเบื้องหลังซึ่งใช้ภาษา
ว่าทิศประจิม จึงเป็นทิศตะวันตก. ทิศซ้ายมือซึ่งเรียกว่าทิศอุดร
จึงเป็นทิศเหนือ คือ ทิศสูง ทิศบน เพราะขึ้นเป็นภูเขา. ทิศขวา
มือซึ่งใช้ศัพท์ว่าทิศทักษิณ จึงเป็นทิศใต้ คือทิศต่ำ ทิศล่าง
เพราะลาดจากภูเขาลงไป. และทำความเข้าใจว่า เมื่อ อาทิตย์ลอย
มาทางด้านที่ตนอยู่เป็นกลางวัน, ครั้นลับไปตกปลายแนวเขา
เบื้องหลังตน จึงเป็นกลางคืน, แต่คงไปสว่างอยู่อีกแห่งหนึ่ง
ทางด้านตรงข้ามโน้น.

(ฆ) ระยะเวลาภาคที่สว่างเรียกว่ากลางวัน, และที่มีมืด
เรียกว่ากลางคืน, รวมสองภาคเป็นวันหนึ่ง. วันซึ่งกำหนดตามที่
อาทิตย์เวียนไปมาคือสุริยคตินี้ เรียกว่า วาร มีชื่อเรียกตามพระ
เคราะห์ประจำ คือ -

วันที่	๑	เรียกว่า	อาทิตยวาร
”	๒	”	จันทรวาร
”	๓	”	ภุมมวาร (ภุมม = อังคาร)
”	๔	”	วุธวาร
”	๕	”	ชีววาร (ชีว = พุทฺหัสบดี)
”	๖	”	ศุกรวาร
”	๗	”	โสรวาร (โสรว = เสาร์)

รวม ๗ วาร เรียกว่าสัปดาห์

หมายเหตุ (ง) การกำหนดพระเคราะห์ประจำวารที่เรียง
 อย่างนี้ ได้ขึ้นว่าลำดับตามสัปดาห์ฤกษ์ คือสัปดาห์ฤกษ์เรียงอาทิตยไวดัน
 และเสาร์ไว้สุดท้าย (ตามที่เรียงประจำวารนั้น). สัปดาห์ฤกษ์แปลว่าฤกษ์
 ทั้งเจ็ด. ในโบราณเก่าแก่ เรียกพระเคราะห์ทั้งเจ็ดนี้ว่าฤกษ์ (?).

(จ) ในสมัยที่มีราหูเพิ่มขึ้น ก็สมทบราหูในวารทั้งเจ็ด
 นั้นด้วยเหมือนกัน แยกไว้ในวารที่สี่ คือวารที่สี่ตอนกลางวัน
 เป็นของพุธ, ตอนกลางคืนเป็นของราหู.

(ฉ) สำหรับวารทั้งเจ็ดนี้ ท่านทำเกณฑ์ประจำวันไว้
 เพื่อใช้เช่นว่า ให้ตั้งจุลศักราชลง. เกิดวันไหนให้เอาวันนั้นบวก ถ้า
 เกิดวันพุธกลางคืนให้เอา ๕๓ บวกเป็นต้น, เกณฑ์นั้นดังนี้:-

วันอาทิตย	๓๘	วันพุทฺหัสบดี	๗๔
วันจันทร	๕๖	วันศุกร	๙๑
วันอังคาร	๕๙	วันเสาร์	๕๖
วันพุธ (กลางวัน)	๘๑	วันราหู (พุธกลางคืน)	๕๓

(ข) ยังมีเกณฑ์วันลบบวกธาตุ ซึ่งลงท้ายให้หาร ด้วยอัสติธาตุ (๘๐) คือ :-

วันอาทิตย์	๑๔๖	- ธาตุไฟ -	วันเสาร์	๑๐๘
วันจันทร์	๔๒๐	- ธาตุดิน -	วันพฤหัสบดี	๒๐๕
วันอังคาร	๒๐๕	- ธาตุลม -	วันราหู (พุธกลางคืน)	๓๖๐
วันพุธ (กลางวัน)	๓๑๘	- ธาตุน้ำ -	วันศุกร์	๔๒๐

เลขประจำพระเคราะห์

(๑๓) นามพระเคราะห์ทั้งหลาย เรียกกันต่างๆ ตามไวพจน์. เช่น อาทิตย์ วารวิบ่าง สุระบ่าง อักกะบ่าง. เพื่อให้เป็นการยืนยันที่ และสะดวกในการเขียน ท่านใช้เลขเป็นเครื่องหมาย. เลขนั้น

(ก) ออกมาจากวารทั้ง ๗ ในข้อ ๑๒

คือ	๑	อาทิตย์	๕	พฤหัสบดี
	๒	จันทร์	๖	ศุกร์
	๓	อังคาร	๗	เสาร์
	๔	พุธ		

เพราะเมื่อวันที่ ๑ ในลัปดาหเป็นวันอาทิตย์, เลข ๑ ก็ใช้เป็นเครื่องหมายของอาทิตย์, เป็นต้น.

(ข) พระเคราะห์อีก ๓ ก็ต่อจากนี้ไป คือ:-

๘ ราหู, ๙ เกตุ, และ ๐ มฤตยู.

หมายเหตุ ต่อนี้ไปจะใช้เลขเป็นเครื่องหมายสำหรับพระเคราะห์
ทั้งปวง.

ลำดับพระเคราะห์

(๑๔) พระเคราะห์ทั้งปวง ในแบบพยากรณ์ของไทยเรา หาได้ลำดับตามวันในสัปดาห์ไม่, แต่ลำดับตามทิศที่แสดงรูปไว้ในข้อ ๔ จับแต่อาทิตย์เป็นต้นไป โดยทักษิณาวรรตน์ คือ:-

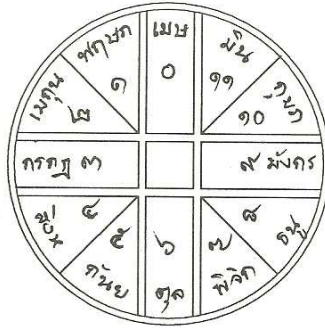
๑	อาทิตย์	๗	เสาร์		<u>เดิม</u>
๒	จันทร์	๘	พฤหัสบดี	๙	เกตุ
๓	อังคาร	๙	ราหู	๐	มฤตยู
๔	พุธ	๑๐	ศุกร์		

เมื่อพระเคราะห์สลับกับวาระนั้น ตัวเลขประจำพระเคราะห์จึงพลอยสลับกันไปด้วย และไทยเราใช้ลำดับพระเคราะห์เช่นนี้ เป็นหลักในการพยากรณ์ทั้งปวง.

ราศี

(๑๕) อัธเคราะห์โคจรไปในจักรวาลดังกล่าวในข้อ ๑๒ นั้น มีอาทิตย์เป็นประธานเพราะเกิดก่อน และดาวเคราะห์อื่นๆ ได้รัศมีและกำลังจากอาทิตย์ตามที่กล่าวในข้อ ๕ (ข) นับว่าเป็นบริวารของอาทิตย์ (อากาศธาตุคือ ๐ เมื่อสมมติให้เป็นเครื่องหมายดาวมฤตยูก็นับเป็นดาวดวงหนึ่งที่หมุนเวียนอยู่ในจักรวาลนี้ตามอาทิตย์ด้วย). เพราะฉะนั้นจักรวาลจึงมีอาทิตย์เป็นใหญ่. อนึ่งหมู่ดาวอื่นๆ นอกจักรวาลออกไปมีอยู่เป็นอันมาก. อาทิตย์เมื่อโคจรในจักรวาลนี้ย่อมผ่านหมู่ดาวนั้นๆ ลับสองหมู่. และดาวหมู่หนึ่งๆ เรียกว่า ราศี (คำว่าราศี

แปลว่าหมู่วากอง) เช่น หมู่ดาวพะเรียกว่าราศีเมษ. ด้วยเหตุนี้
ท่านจึงแบ่งจักรวาลออกเป็นสิบสองราศี ตามวิธีอาทิตยดังนี้

หมายเหตุ (ก) ตัวเลขเป็นเครื่องหมายของราศี เช่น ๐
เป็นราศีเมษ. หากจะเขียนว่า ๑ อยู่ ๐, ให้หมายความว่าอาทิตย
อยู่ราศีเมษ.

(ข) ราศีทั้งสิบสองนี้ ท่านผูกเป็นโคลงเพื่อจำง่ายว่า

เมษปฐมพฤษภ แล้ว เมถุน
กรกฎสิงห์กันยตุล ระเบิดไว้
พิจิกธนูชุน โหรหาก แสดงเฮย
มังกรกุมภมีนให้ โลกรู้ราศี.

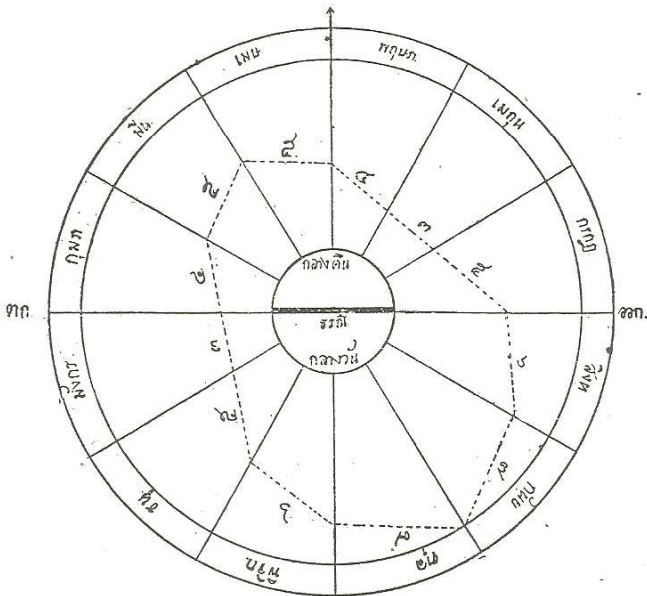
ตามคาถาว่า

เมษ วรโช'ธ มิถุน กรกฎะ สี่กนุยกะ
ตุลาธ วรคฺจิโก ธนูนี้ มกระ กุมภมีนเกา

(ค) รูปหมู่ดาวในราศีนั้นๆ คือ

๐	เมษ	แพะ	๖	ตุล	คนถือตราขู
๑	พฤษภ	โค	๗	พิจิก	แมลงป่อง
๒	เมถุน	คนคู่	๘	ธนู	คนโกงธนู
๓	กรกฎ	ปู	๙	มังกร	มังกร
๔	สิงห	ราชสีห์	๑๐	กุมภ์	คน (หรือยักษ์) ปั่นหม้อ
๕	กันย	นาง	๑๑	มีน	ปลา

(ข) เมื่อกำหนดทิศตะวันออกและทิศตะวันตกตามรูป
ในข้อ ๑๒ (ข) แล้ว ราชสีห์ทั้งสองจะต้องอยู่ตามทิศ, ดังนี้

อธิบายว่าธรณีภาคใต้ เป็นส่วนกลางวัน. ตะวันขึ้นจาก

ภูเขาทงตันราศีสิงห์เมื่อย่ำรุ่ง เป็นตะวันออก, ลับดวงทางสูตราศี
มังกรเมื่อย่ำค่ำ เป็นตะวันตก.

ภาคเหนือ ตะวันขึ้นทางตันราศีกุมภ์ เป็นตะวันออก และ
เป็นเวลากลางวันทางภาคเหนือ แต่เป็นเวลากลางคืนทางภาคใต้,
ลับดวงทางสูตราศีกรกฎเป็นตะวันตก. ต่อจากย่ำค่ำของภาค
เหนือนั้น มาขึ้นทางตันราศีสิงห์ในภาคใต้อีก.

ความประสงค์ให้ทราบว่ อาทิตย์อยู่ทางภาคใต้เป็นกลางวัน
และอยู่ทางภาคเหนือเป็นกลางคืน ของมนุษย์ชาวภาคใต้.

ราศีที่อาทิตย์โคจรผ่านนี้ ถ้าตั้งต้นที่ราศีเมษไปพฤษภ
แล้วจะวกกลับมาที่ราศีเมษอีก. วนเวียนอยู่ฉะนั้น จึงเรียกว่า
ราศีจักร, แต่เราเรียกกลับว่าจักรราศี.

(ง) อาทิตย์โคจรตลอดราศีละเดือน (ข้อ ๒๙ ข),
และราว ๓๖๕ วันเศษ จึงตลอดสิบสองราศี, ซึ่งที่แท้ จำนวน
กาลในราศีที่อาทิตย์โคจรตลอดปี. มีวันและเวลาไม่เท่ากันทุก
ราศี คือบางราศีก็มากวัน และบางราศีก็น้อยวัน, เพราะอาทิตย์
เดินโค้งเฉียงออกไปบ้าง บัดเข้ามาหาธรณีบ้าง. เมื่อคิดเอา
ระยะกาลของปีหนึ่ง เทียบส่วนกับเวลา ซึ่งถ้าอาทิตย์โคจร
ในวันเดียวรอบสิบสองราศีแล้ว, จะได้เวลาเท่านั้นๆ นาฬิกา* ตาม

* มาตราคือ ๖๐ พิลิปดา = ๑ ลิปดา

๖๐ ลิปดา = ๑ วินาที

๖๐ วินาที = ๑ นาฬิกา = ๔ บาท, = ๒๔ นาที

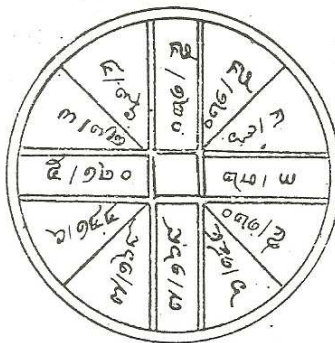
๖๐ นาที = ๑ วัน

หมายเหตุ คำว่านาฬิกา ใกล้กับคำนาทียมาก และใช้บ่อยทั้งคู่ เพื่อกันสับสน
จึงเรียกคำนาทีย ว่ามหรนาทีย, บางทีก็คงเรียกว่านาทีย เช่น อันโดนาทีย.

จำนวนนาทีกา ซึ่งบอกไว้ทุกราศี ที่เส้นไขปลาซึ่งแสดงรอยวิถีของอาทิตย์.

(จ) จำนวนนาทีกาที่เทียบว่าอาทิตย์โคจรในราศีหนึ่งๆ ในรูปนั้น เรียกว่าอันโตนาที เป็นเกณฑ์ที่ต้องใช้มากที่สุด ในการคำนวณของโหร. นาทีกาหนึ่งเท่ากับ ๒๔ นาที. ดังจะบรรจุในสิบสองราศีไว้ต่อไปนี้-

อันโตนาที

หมายเหตุ เลขจำนวนหน้าเป็นนาทีกา จำนวนหลังทอนเป็นนาที.

อาทิตย์โคจรรอบภรณี รวมตลอด ๑๒ ราศีเป็นเวลา ๖๐ นาทีกา คือ ๒๔ ชั่วโมง หรือวันหนึ่งพอดี, สมควรจะเป็นเวลาอาทิตย์โคจรราศีละ ๒ ชั่วโมง. ที่ในตำราไทยเราว่าเวลาอาทิตย์โคจรไม่เท่ากันทุกราศีตามรูปในวรรค (ข) นั้น เข้าใจว่าท่านคำนวณสำหรับจังหวัดพระนคร อันอยู่ใต้เส้นศูนย์สูตรลงมา (รุ่งเหนือ ๑๓ องศา ๔๕ ลิปดา ๒๐ พิลิปดา, แวงตะวันออก ๑๐๐ องศา ๒๙ ลิปดา

๓๒ พิลิปดา) ถ้าประเทศอยู่ทางแถบเส้นศูนย์สูตร คงได้เวลาอาทิตย์เดิราศีละ ๒ ชั่วโมงเท่ากันหมด เพราะฉะนั้นจังหวัดอื่นๆ หรือประเทศอื่น จะใช้เกณฑ์อันโตนาซีในวรรค (จ) นี้ด้วยไม่ได้ เช่นในการตัดเวลาวางลัคนาเป็นต้น. ตัวอย่างเด็ก ๒ คน เกิดพร้อมกันในวันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ เวลาบ่าย ๕ โมง ๕๙ นาที. คนหนึ่งเกิดที่จังหวัดสงขลา (รุ้งเหนือ ๗ องศา ๑๑ ลิปดา ๑๒.๓๖ พิลิปดา, แวงตะวันออก ๑๐๐ องศา ๓๕ ลิปดา ๕๗.๗ พิลิปดา), ลัคนาสถิตราศีเมถุน ๒๗ องศา ๔๕ ลิปดา, อีกคนหนึ่งเกิดที่จังหวัดพระนคร, ลัคนาสถิตราศีกรกฎ ๓๙ ลิปดา.

ราศีธาตุ

(๑๖) เมื่อแบ่งจักรวาลตามหมู่ดาว ๑๒ หมู่ เป็น ๑๒ ราศีแล้ว, ท่านก็จัดธาตุทั้งสี่ไว้ประจำทุกราศีด้วย.

(ก) ธาตุไฟ เป็นต้นของธาตุทั้งปวง วางไว้ในราศีสิงห์ ซึ่งอาทิตย์ธาตุไฟโผล่เป็นตะวันออกขึ้นที่ตรงนั้น (ดูรูปข้อ ๑๕ ข), แล้วก็เรียงธาตุนอกนั้นอีกสามโดยทักษิณาวรรตน์ ตามข้อ ๒ (จ), คือ ดิน กัณย์, ลม ดุล, น้ำ พิจิก, แล้วก็วางธาตุไฟต่อไปอีก ฉะนั้นจนถึงธาตุน้ำอยู่กรกฎเป็นสุดท้าย, จะปรากฏตามโคลงที่ท่านประพันธ์ไว้ว่า-

ราศี	๙	๑	๕	ปฐวี
๓	๗	๑๑	มี	ชีวน้ำ
๐	๔	๘	ราศี	ไฟธาตุ
๖	๑๐	๒	เลิศล้ำ	กล่าวอ้างคือลม.

(ข) ถ้าเขียนชื่อธาตุประจำทราศีที่รูปในข้อ ๑๕ (ฆ) แล้ว, จะเห็นได้ชัดว่า อกุศลธาตุ หรือ กุศลธาตุ ก็ตาม ที่กล่าวในข้อ ๒ (ฆ) นั้น เล็งกันเองในลักษณะเดียวกัน คือ อกุศลธาตุต้องเล็งอกุศลธาตุ และกุศลธาตุต้องเล็งกุศลธาตุ หากก้าวก่ายกันไม่. ดูก็เหมาะสมกับธรรมชาติดี, ทั้งได้คู่ปราบกันตามที่กล่าวในข้อ ๒ (ง) ด้วย.

(ค) มีคำพยากรณ์ว่า ซาตาผู้ใด-

มีศุภเคราะห์อยู่ในเตโชธาตุ มักเกิดทุกข์เนื่องๆ แม้ได้ทรัพย์ก็แสนเข็ญ มักมีศัตรู มีญาติพึงมิได้ มักรวีต่อกัน แม้มีที่พึงยอมศูนย์ มิตรสหายยอมอาศัยไม่ได้ ทำคุณแก่ท่านไม่ขึ้นแลฯ

มีศุภเคราะห์อยู่ในวาโยธาตุ ปัญญาไวดี แต่ลืมนเร็ว ฯ

มีศุภเคราะห์อยู่ในอาโปธาตุ ใจดีมั่นคง ใจเย็นใสด สอนง่าย มีทรัพย์คงแล ฯ

ถ้าบาปเคราะห์อยู่ในเตโชธาตุ ท่านว่าดุจ ๗ เล็งลัคนาแล ฯ

กำลังคู่ธาตุ

(๑๗) (ก) พระเคราะห์อันเป็นธาตุเดียวกัน ตามข้อ ๔ (ข) เรียกว่าคู่ธาตุ. ถ้าวางซาตาผู้ใดได้คู่ธาตุ เช่น อาทิตย์และเสาร์อยู่ในราศีเดียวกัน, ท่านยกย่องว่ามีกำลังหนุนมิให้ตกต่ำ. และถ้าคู่ธาตุนั้นอยู่ในราศีถูกธาตุของตนด้วย (ข้อ ๑๖ ก) เช่น อาทิตย์และเสาร์อยู่ในราศีเมษ เรียกว่าได้คู่สืตร่วมธาตุ (ข้อ ๒ ฉ) ๔๕ เป็นซาตาแรงกล้าซาตาประเสริฐ บริบูรณ์ด้วยกำลังอิทธิฤทธิ์

มากแล. หากกุมลัคนาด้วย แม้จะเกิดในตระกูลเชิญใจ ก็ข้าแรก
เด่นออกมารุ่งเรืองจนได้ ถึงจะเป็นประเพณีนิจ (ข้อ ๓๗, ๔๔)
เช่น ราหูธาตุลมอยู่ราศีพฤษภเป็นนิจ ร่วมกับอังคารธาตุลมอยู่
ราศีนั้นเป็นประ กุมลัคนา ก็ไม่ทำให้กำลังคุณของคู่ธาตุนั้น
ลดหย่อนเลย.

(ข) หรือในดวงชาตา มีพุธธาตุน้ำอยู่แล้ว ยังมีศุกร์
ธาตุน้ำร่วมราศีเข้าอีก แสดงลักษณะว่าเป็นคนมีน้ำใจอ่อน มัก
ชื่นชมยินดีในกามรส.

(ค) ถ้าดาวเคราะห์จรไปถูกคู่ธาตุในดวงชาตา จะ
ทำให้ธาตุเจ้าชาตานั้นแรงขึ้น เช่น ราหูธาตุลม จรไปทับอังคาร
ธาตุลม มักเป็นโรคลมจับ หรือเสารธาตุไฟ จรไปทับอาทิตย์
ธาตุไฟ มักมีเรื่องร้อนใจ.

(ง) สำหรับพื้นธรณี ธาตุต่างๆ ย่อมอาศัยดาวเคราะห์
เหล่านี้ให้เป็นไป เช่น พุธธาตุน้ำ มาร่วมกับศุกร์ธาตุน้ำ จะ
ครีမ်ฟ้าครีမ်ฝนคุมเชิงอยู่, พุธอาทิตย์จรมาให้กำลัง, ฝนจะตก
เรื่อย. ถ้าราศีที่อยู่นั้นเป็นธาตุน้ำ, ฝนก็ชุกมาก.

ฤกษ์

(๑๘) (ก) หมู่ดาวที่อาทิตย์โคจรผ่าน เรียกว่าราศี ตาม
ที่กล่าวในข้อ ๑๕ แล้ว, ส่วนที่จันทร์โคจรผ่าน เรียกว่าฤกษ์ และ
ผ่านไป ๒๗ หมู่เป็นเวลาบรรจบเดือนหนึ่ง,* เพราะฉะนั้น จึงกำหนด
จำนวนดาวฤกษ์ที่จันทร์โคจรผ่านไปเป็น ๒๗ หมู่ คือ-

* เดือน คือจันทร์ที่พุดคู่กับคำตะวัน. เวลาบรรจบเดือน คือเวลาบรรจบรอบ
ของจันทร์.

๑ อัศวินี ๗	๑๐ มฆา ๕	๑๙ มุล ๙	ทลิตโท ๑
ม้า	งูผู้	ช้างน้อย	(ยากจน)
๒ ภรณี ๓	๑๑ บุรพผลคุนี ๒	๒๐ บุรพอาษาฒ ๓	มหัทธโน ๒
ก้อนเส้า	งูเมีย	ลัปคับช้าง	(มั่งคั่ง)
๓ กฤตติกา ๘	๑๒ อุตตรผลคุนี ๒	๒๑ อุตตรอาษาฒ ๕	โจโร ๓
ลูกไก่	เพดาน	แตงอน	(โจร)
๔ ไรหิณี ๗	๑๓ หัสต ๕	๒๒ ศรฆณ ๓	ภูมิปาโล ๔
คางหมู	ศอกคู่	หลักชัย	(รักษาแผ่นดิน)
๕ มฤคศิรัส ๓	๑๔ จิตรา ๑	๒๓ ธนิษฐา ๔	เทศาตรี ๗
หัวเนื้อ	ดาจระเข้	ไซ	(ลัญจกร)
๖ อารทรา ๑	๑๕ สวาตี ๕	๒๔ ศตภिक्ष ๔	เทวี ๕
ตาสำเภา	ช้างพัง	พิมพ์ทอง	(นางกษัตริย์)
๗ ปุณัพพสุ ๓	๑๖ วิสาข ๓	๒๕ บุรพ ภัทธบ ๒	เพชรณฆาต ๘
สำเภาทอง	คันฉัตร	หัวเนื้อขาย	(ผู้ฆ่านักโทษ)
๘ บุษย ๕	๑๗ อนุรธา ๔	๒๖ อุตตรภัทธบ ๒	ราชา ๖
สมอลำเภา	ประจักษ์ตร	ไม้เท้า	(พระราช)
๙ อาศเลษา ๕	๑๘ เชษฐา ๑๔	๒๗ เรวดี ๑๖	สมโณ ๙
เรือน	ช้างใหญ่	ปลาตะเพียน	(ผู้สงบ)

หมายเหตุ (ข) บางแห่งตั้งฤกษ์ที่ ๒๓ เป็นฤกษ์ต้น แล้วเรียงลำดับตามนี้. ในที่นี้ขึ้นอัศวินฤกษ์ เป็นที่ ๑ ตามตำรา ยกเหตุว่า เวลาที่อาทิตย์โคจรมาถึงฤกษ์นี้ กลางวันและกลางคืน

เท่ากัน จัดเป็นเวลากลางๆ เรียกว่ามัธยมกาล. บริเวณที่อาทิตย์ โคจรในมัธยมกาลนี้ เรียกว่ามัชฌิมมณฑล. และเมื่อดาวเคราะห์ ดวงใด โคจรมาบรรจบรอบที่อัศวินีฤกษ์ ก็เป็นเวลาปีหนึ่งของ ดาวเคราะห์นั้น ฉะนั้นดาวเคราะห์ทั้ง ๗ (ลัปตฤกษ์ตามข้อ ๑๒ ง) จึงได้เรียกว่าโลกกาล คือเป็นที่กำหนดเวลาในโลก.

(ค) เลขท้ายชื่อแสดงจำนวนดวง เช่น ฤกษ์อัศวินีมี ๗ ดวง ฤกษ์อันมิกกลุ่มดาวมากบ้างน้อยบ้างนี้ ทำให้มนุษย์ เกิดมา มีรูปพรรณสัณฐานผิดแผกกัน เช่นผู้ใดเกิดในขณะดาว ที่มีรัศมีสว่างรุ่งโรจน์กำลังขึ้นเป็นกลุ่มหรืออยู่ตรงศีรษะ จะมี ผิวพรรณสะอาดผ่องใสสดชื่น มีเชาวน์ไว ฉลาดเฉียบแหลม

(ข) ชื่อเหล่านี้ ยังมีเรียกต่างกันไปอีกบ้าง คือ ฤกษ์ที่ ๑ ว่าอัศวายุช, ๔ พรหมมี, ๕ อาครหายณี,* ๗ ยามเกา, ๘ ลีธย, ๑๖ ราธา, ๒๒ ศรารณะ หรือสาวณะ, ๒๓ ศระวิษฐา, ๒๕ ไปฐบัท.

(ง) ดาวอยู่ในท้องฟ้าเป็นกลุ่มๆ, ถ้าลากเส้นจาก ดวงนี้ไปดวงนั้นในกลุ่มหนึ่งๆ, มีลักษณะเหมือนกับสิ่งใด ก็ บอกรูปเป็นสิ่งนั้น, เมื่อต่างคนต่างลากเส้น ก็ย่อมนึกเห็นรูป ไปตามที่ตนคะเน. ฉะนั้น ดาวฤกษ์หมู่หนึ่งๆ บางท่านจึงเห็นเป็น

* อาครหายณี แปลว่าดีมีจันทร์เพ็ญในเดือนอัครหายณ. คำอัครหายณนี้ แปลว่า ต้นปี, ใช้แทนคำมฤคศิรส์ก็ได้. มฤคศิรส์ คือเดือนอ้าย. จะเห็นได้ว่า เดือนอ้าย เคยเป็นเดือนต้นปีสมชื่อมาแล้ว. ตำราพยากรณ์เลข ๗ ตัว เอาเดือนอ้ายเป็นต้นปี อาจออกจากชาวประเพณีนี้เอง เป็นตำราที่เก่ามาก

รูปต่างๆ กันไปนอกจากที่ระบุไว้ในช่องตาราง คือฤกษ์ที่ ๑ เห็นเป็นรูปค่อม้า หรือหางหนู, ๒ แม่ไก่, ๓ ดาวธงสามเหลี่ยมมีหางเรียวยาว, ๔ จมูกม้า หรือไม้ค้ำเกวียน, ๕ หัวเต่า, ๖ จันทร, ๗ เรือชัย หรือหัวลำเภา, ๘ ปุยฝ้าย หรือพวงดอกไม้ ดอกบัวโลง, ๙ แขนคู่ หรือพ้อม, ๑๐ โคมุตร หรือวานร งอนไถ, ๑๑ แรดตัวผู้ หรือเพดานตอนหน้า, ๑๒ ภูเขาหรือแรดตัวเมีย หรือเพดานตอนหลัง, รวมฤกษ์ที่ ๑๑ กับฤกษ์ที่ ๑๒ จำนวน ๔ ดวง เป็นรูป ๔ เหลี่ยมโยเล็กน้อย ว่ารูปเหมือนเพดาน, ๑๓ ฝ่ามือ หรือเหนียงสัตว์, ๑๔ ต่อม่น้ำ หรือได้ไฟ, ๑๕ เหนียงผูกคอสุนัข หรือข้างพัง ดวงแก้ว กระจอมน้ำ, ๑๖ แขนนาง หรือหนองลาด เหมือน ไม้ซ่อง, ๑๗ ธนู หรือหน้าไม้ หงอนนาค, ๑๘ งาช้าง หรือคอนาค, ๑๙ สะดือนาค, ๒๐ ปากนก หรือข้างพลาย, ๒๑ ครุฑ หรือข้างพัง, ๒๒ หามผี หรือโลง, ๒๓ กา, ๒๔ มังกร หรือทิมทอง, ๒๕ ราชสีห์ผู้ หรือเพดานตอนหน้า, ๒๖ ราชสีห์เมีย หรือเพดานตอนหลัง, รวมฤกษ์ที่ ๒๕ กับ ๒๖ จำนวน ๔ ดวง มีลักษณะคล้ายกับฤกษ์ที่ ๑๑-๑๒ รวมกัน, ๒๗ หญิงท้อง.

(จ) เลขแถวสุดท้าย คือนพเคราะห์ครองฤกษ์.

(๑๙) ในดาวฤกษ์ทั้ง ๒๗ หมู่ที่จันทร์เสวย (โคจรผ่าน) นี้ มีดาวฤกษ์ ๑๒ หมู่ ที่จันทร์เสวยเมื่อวันเพ็ญ คือฤกษ์ที่ ๑๔ จิตรรา เรียกตามเดือนจันทรคติว่า เดือนห้า จิตรมาส เป็นต้นปี,

ที่ ๑๖ เดือนหก วิสาขมาส, ที่ ๑๘ เดือนเจ็ด เชษฐมาส, ที่ ๒๐ เดือนแปด อาสาฬหมาส, ที่ ๒๒ เดือนเก้า สาวณมาส, ที่ ๒๔ เดือนสิบ โยจฺจิมาส, ที่ ๑ เดือนสิบเอ็ด อัศวยุจฺจิมาส, ที่ ๓ เดือนสิบสอง กัตติกมาส, ที่ ๕ เดือนด้าย มถุจฺจิมาส, ที่ ๘ เดือนยี่ บุชยมาส, ที่ ๑๐ เดือนสาม มาฆมาส, ที่ ๑๒ เดือนสี่ ผกคฺจิมาส.

ด้วยเหตุนี้ วันมาฆะ จึงหมายความว่าวันที่จันทร์เพ็ญเสวยฤกษ์ที่ ๑๐ คือมาฆนักษัตรฤกษ์, หรือวันวิสาขะ จันทร์เพ็ญเสวยฤกษ์ที่ ๑๖ คือ วิสาขนักษัตรฤกษ์.

(๒๐) ในตารางในข้อ ๑๘(ก) ช่องที่สี่ เป็นชื่อฤกษ์กำหนด, เช่น ถ้าผู้ใดเกิดภายในฤกษ์ที่ ๑ หรือที่ ๑๐ หรือที่ ๑๙ เรียกว่า ฤกษ์กำหนดของผู้นั้นเป็นทลิตโทฤกษ์. ถ้าเป็นฤกษ์ที่ ๑๙, กล่าวตามโหราโรหว่า เสวยมูลฤกษ์ ประกอบด้วยทลิตโทแห่งฤกษ์.

พยากรณ์

ผู้เกิดในทลิตโทฤกษ์ จะต้องอาศัยวิชาของตนเป็นที่พึ่ง เพราะยากจน ชีพที่ตั้นนั้นก็บวชเสียในศาสนา.

ในมหัทธโนฤกษ์ จะเป็นผู้มั่งคั่ง แต่ความมั่งคั่งนั้นเกิดจากการค้าขาย.

ในโจโรฤกษ์ จะต้องเผชิญอันตรายจึงจะได้ทรัพย์ แม้ไม่ถึงอันตรายก็ต้องฝ่าความลำบาก. และด้วยลักษณะโจรนี้ อาจมีคนมักยอมให้ทรัพย์สิ่งของ.

ในภูมิปาโลฤกษ์ จะได้ดีด้วยการแผ่นดิน คือราชการหรืองานรัฐบาล.

ในเทศาตรีฤกษ์ จะต้องหาเลี้ยงชีพทุกทาง, ถ้าลัญจกร
ไปทางไกลมักได้ลาภดี.

ในเทวีฤกษ์ จะได้คู่ครองเป็นที่พึงได้.

ในเพชฌฆาตฤกษ์ จะมีน้ำใจดุร้าย จะหาทรัพย์ได้ด้วย
ทางรัฐบาล.

ในราชาฤกษ์ จะมีบุญวาสนา ทำราชการจะได้ดีด้วยอาสา.

ในสมโณฤกษ์ เป็นคฤหัสถ์จะหาทรัพย์ยาก บวชเป็นพระ
จึงจะดีมีความสุข.

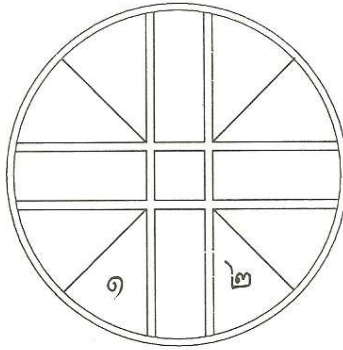
(การพยากรณ์ทำนองนี้เป็นแต่คร่าวๆ บางที่ไม่ถูกจึงเลย
เพราะคนในโลกจะมีเพียงเก้าจำพวกไม่ได้ จึงต้องพิจารณาดวง
ชาตาประกอบด้วย)

การหาฤกษ์กำหนด

ถ้าอยากจะทำทราบว่าตนเกิดในฤกษ์ใด มีวิธีที่ทำนาคำนวณ
เป็น ๓ อย่าง คือ-

(ก) อย่างที่ ๑ นับทางอาทิตย์ในดวงชาตา. ตั้งต้น
ที่ราศีพฤษภ เวียนไปจนถึงราศีที่อาทิตย์อยู่ ได้เท่าใดตั้งลง
แล้วเอา ๒ คูณ, เอาดีถิกำหนดของตนบวก, ถ้าลัปธ์มากกว่า ๒๗
ให้เอา ๒๗ ลบ, เศษเป็นฤกษ์กำหนด. ถ้าเอา ๒๗ ลบไม่ได้,
ลัปธ์นั้นก็เป็นฤกษ์กำหนดเอง.

ตัวอย่าง เกิดวัน ๗^๕ ๑๑ คำ ปีมะเมีย ๒๔๗๓

นับถึงอาทิตย์ได้ ๕, $\times ๒ = ๑๐$, $+ ๕ = ๑๕$ เป็นฤกษ์กำหนด คือ เทวีฤกษ์, เรียกตามโหราวิธีว่า เสวยสวดีฤกษ์ ประกอบด้วย เทวีแห่งฤกษ์.

(ข) อย่างที่ ๒ นับจันทร์ในดวงชาตา ตั้งต้นที่ราศี พฤษภ เวียนไปจนถึงที่จันทร์อยู่ ได้เท่าใดตั้งลงแล้วเอา ๓๐ คูณ แล้วเอา ๖๐ คูณอีกครั้งหนึ่ง, เอา ๘๐๐ หาร, ลัพธ์เป็นฤกษ์กำหนด.

ตัวอย่างเดิม นั้น นับถึงจันทร์ได้ ๗, $\times ๓๐ = ๒๑๐$, $\times ๖๐ = ๑๒๖๐๐$, $\div ๘๐๐ = ๑๕$ (เศษไม่ต้องการ) เป็นฤกษ์กำหนด.

หมายเหตุ วิธีหาฤกษ์ทั้งสองอย่างนี้ ดูเหมือนจะถูกดี เพราะลงกัน แต่ก็เพียงประมาณ เพราะบางที่เร็วไปฤกษ์ ๑ ก็มี เข้าไปถึง ๒ ฤกษ์ก็มี หรือตรงกันก็ได้. เช่นในที่นี้เอง วัน ๗^๕ ๑๑ คำ จันทร์เสวยฤกษ์ ๑๗ (นาที่ฤกษ์ ๗), เห็นได้เพียง ใกล้เคียง: ไม่ถูกจริง การคำนวณเลาๆ ฉะนั้นแหละที่ทำให้ พยากรณ์คลาดเคลื่อน ถ้าจะหาฤกษ์ให้ตรง ต้องเป็นอย่างที่ ๓

ซึ่งอาศัยสมมุติฐานเป็นเกณฑ์. สมมุติฐานนั้นสืบบอกไว้ในปฏิทินโหรแล้ว, คือวัน ๗^๕ ๑๑ คำ นั้นสมมุติฐานเป็นราศี ๗, องศา ๑๘, ลิบดา ๑๔, วิธีคือ-

(ค) อย่างที ๓ เอา ๓๐ คูณราศีทอนเป็นองศา,* เอา องศาบวก, เอา ๖๐ คูณองศาทอนเป็นลิบดา, เอาลิบดาบวก, เอา ๘๐๐ หาร, ลัพธ์เป็นฤกษ์, เศษเอา ๑๓ หาร, ลัพธ์เป็นนาทีฤกษ์, ดังนี้-

๗ (ราศี) $\times$ ๓๐ = ๒๑๐, + ๑๘ (องศา) = ๒๒๘, $\times$ ๖๐ = ๑๓๖๘๐, + ๑๔ (ลิบดา) = ๑๓๖๙๔, $\div$ ๘๐๐ = ๑๗ เป็นฤกษ์ตรงกับความจริง, เศษ ๙๔ $\div$ ๑๓ = ๗ เป็นนาทีฤกษ์ (เศษ ๓ บัดทิ้ง).

วิธีที่ ๓ นี้ ไม่ต้องทำให้เสียเวลาก็ได้ เพราะเมื่อไปพลิกดูปฏิทินโหรสมมุติฐานแล้ว ในที่นั้นเขาก็บอกฤกษ์ไว้ให้เสร็จ. ข้อสำคัญอยู่ที่เมื่อไม่มีปฏิทินโหรจะดูแล้วจะทราบสมมุติฐานจากไหนเพื่อหาฤกษ์กำหนดให้ถูกแท้? จะหาสมมุติฐานได้ทางเดียว คือด้วยวิธีตามคัมภีร์สุริยยาตร์ ซึ่งหลวงวิศาลดรุณกร (อัน สาริกบุตร) พิมพ์ไว้แล้ว เรียกว่าตำราโหราศาสตร์ เล่ม ๓ ภาคที่ ๑.

(๒๑) อนึ่งในฤกษ์ทั้ง ๙ หมวดมีทลิตโฤกษ์เป็นต้นนั้น ฤกษ์ที่บาปเคราะห์ครองสี่หมวดเป็นฤกษ์ชั่ว คือ ทลิตโท โจโร เทศาตรี เพชฌฆาต. ห้ามมิให้ประกอบกรรมมงคลในฤกษ์หมวดนี้. แต่ถ้า

* ราศี ๑ มี ๓๐ องศา และองศาหนึ่งมี ๖๐ ลิบดา.

ฤกษ์เหล่านี้ปรากฏในกาลโยคประจำปีว่าเป็นอธิบดี หรือธงชัย ก็ใช้ได้. ฤกษ์อีก ๕ หมวดนอกจากที่กล่าวแล้วนี้เป็นฤกษ์ดี.

(๒๒) (ก) การกำหนดให้รู้ว่าจันทรจะเกี่ยวด้วยฤกษ์ใดในวันไหน ย่อมสำคัญมากในโหราศาสตร์ สำหรับประกอบการพยากรณ์ให้แน่นอน. และนอกจากนี้ การทำมงคลทั้งปวงซึ่งต้องหาฤกษ์ จำต้องหาในหมวดฤกษ์ดี. และฤกษ์หมวดใดตกในวันไหน มีบอกไว้ในปฏิทินโหรแล้ว และแบบสำหรับกาลโยคบอกฤกษ์ดีหรือร้ายประจำปี ก็มีในปฏิทินหลวงที่พระราชทานสำหรับความสุขขึ้นปีใหม่ (ซึ่งตั้งต้นมีเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๐).

(ข) ดิถีมหาศุภย์ ห้ามทำการมงคล. ดิถีมหาศุภย์นั้นพึงเข้าใจอย่างง่าย ๆ ว่าวันดับ. วันดับสำหรับอาทิตย์ ได้แก่วันที่อาทิตย์โคจรสุดราศี หรือที่เรียกว่าวันเพ็ญราศี. และวันดับสำหรับจันทร ได้แก่วันสิ้นเดือนไทย.

(ค) และเมื่ออาทิตย์อยู่ในราศีต่อไปนี้ ห้ามมงคลจะเพาะวัน, คือ

เมษ	กรกฎ	วันหกก่ำ	ดูล	มังกร	วันสิบค่ำ
พฤษภ	สิงห	วันสี่ค่ำ	พิจิก	กุมภ	วันสิบสองค่ำ
มิถุน	กันย	วันแปดค่ำ	ธนู	มีน	วันสองค่ำ

ท่านผูกเป็นคาถาเพื่อจำง่าย ดังนี้

เมเส กรกฎ ฦๅญๅ,

พฤษภ ๓ิงเห จตุตถเ

เมธูเน อัญจุเม กันเย, ทสเม ตุลมังกเร

พิจิกะ พารเส กุมภะ, ทุติเย ธนุมีนเกฯ

(ฆ) หนึ่งในปฏิทินโหร นอกจากตารางที่บรรจุตัวเลข
มีที่ว่างอยู่ข้างใต้สำหรับหมายเหตุ บางที่มีอักษรขอมอ่านว่า โอน
เขียนไว้ตรงช่องวันใด หมายความว่าวันนั้นจันทร์เต็มเกณฑ์อวมาน
๖๙๒ แล้วเพิ่มเวลาในดิถีวันนั้นอีก ๒๔ ชั่วโมง. วันที่มีหมายเหตุว่าโอนนั้น ห้ามมิให้ทำการมงคล.

(ง) นอกจาก ดุซื่อ ๙๑.

(๒๓) ถ้าจะต้องการทราบกาลโยคเอง โดยไม่มีปฏิทิน
อะไรจะสอบ เพื่อกะวันให้ฤกษ์, มี ๒ วิธี คือ

(ก) วิธีที่หนึ่ง ตั้งจุลศักราชปีที่ จะทำการมงคลนั้นลง,
คำนวณตามเกณฑ์ต่อไปนี้แล้ว, ในที่สุดเอาเกณฑ์กาลหาร คือ
จำนวนวาร ๗, จำนวนยาม ๘, จำนวนฤกษ์ ๒๗, จำนวนราศี ๑๒
และจำนวนดิถี ๓๐, เหลือเศษเป็นวาร ยาม ฤกษ์ ราศี และดิถี
โดยลำดับ.

ตัวอย่าง จุลศักราช ๑๒๙๔ (พ.ศ. ๒๔๗๕)

หาธงชัย, ๑๐ คูณ, ๓ บวก

$$๑๒๙๔ \times ๑๐ = ๑๒๙๔๐, + ๓ = ๑๒๙๔๓.$$

÷ ๗ (वार) = ๑๘๔๘	เศษ ๗	÷ ๑๒ (ราศี) = ๑๐๗๘	เศษ ๗
÷ ๘ (ยาม) = ๑๖๑๗	” ๗	÷ ๓๐ (ดิถี) = ๔๓๑	” ๑๓
÷ ๒๗ (ฤกษ์) = ๔๗๙	” ๑๐		

หาอธิบดี, ๔๙๘ หาร เอาเศษ

$$๑๒๙๔ \div ๔๙๘ = ๒ \text{ เศษ } ๒๙๘$$

÷ ๗ (वार) = ๔๒	เศษ ๔	÷ ๑๒ (ราศี) = ๒๔	เศษ ๑๐
÷ ๘ (ยาม) = ๓๗	” ๒	÷ ๓๐ (ดิถี) = ๙	” ๒๘
÷ ๒๗ (ฤกษ์) = ๑๑	” ๑		

หาอุบาทว์, ๑๐ คุณ, ๒ บวก

$$๑๒๙๔ \times ๑๐ = ๑๒๙๔๐, + ๒ = ๑๒๙๔๒$$

÷ ๗ (वार) = ๑๘๔๘	เศษ ๖	÷ ๑๒ (ราศี) = ๑๐๗๘	เศษ ๖
÷ ๘ (ยาม) = ๑๖๑๗	” ๖	÷ ๓๐ (ดิถี) = ๔๓๑	” ๑๒
÷ ๒๗ (ฤกษ์) = ๔๗๙	” ๙		

หาโลกาวินาศน์, ๑๑๒๐ บวก

$$๑๒๙๔ + ๑๑๒๐ = ๒๔๑๔$$

÷ ๗ (वार) = ๓๔๗	เศษ ๖	÷ ๑๒ (ราศี) = ๒๐๑	เศษ ๒
÷ ๘ (ยาม) = ๓๐๑	” ๖	÷ ๓๐ (ดิถี) = ๘๐	” ๑๔
÷ ๒๗ (ฤกษ์) = ๘๙	” ๑๑		

จึงทำแบบสำเร็จได้ดังนี้

กาลโยค

ปีวอก จัตวาศก จุลศักราช ๑๒๙๔

ศักราช ๑๕๑	ธงชัย	อธิบดี	อุบาทว์	โลกาวินาศน์
वार	๗	๔	๖	๖
याम	๗	๒	๖	๖
ฤกษ์	๑๐	๑	๙	๑๑
ราศี	๗	๑๐	๖	๒
ดิถี	๑๓	๒๘	๑๒	๑๔

(ข) วิธีที่สอง เมื่อหาธงชัยและอธิบดีได้ตามวิธีต้นแล้ว, อีกสองอย่างก็ไม่ต้องทำวิธีอย่างที่แล้วให้ลำบากก็ได้ คือเอา ๑ ลบธงชัย เหลือเป็นอุบาทว์. ส่วนอธิบดี เอา ๒ บวกวาร | เอา ๔ บวกราศี | ทั้งนี้ลัพท์เป็น ๔ บวกยาม | ๑๔ ลบดิถี | โลกาวินาศน์ ๑๗ ลบฤกษ์ |

อธิบาย เลขลัพท์ทั้งหลายจะต้องไม่เกินจำนวนเต็มของวาร ๗, ยาม ๘, ฤกษ์ ๒๗, ราศี ๑๒, และดิถี ๓๐, ถ้าเกิน, ต้องเอาจำนวนเต็มหักออกเสียก่อน. เช่นอธิบดีราศี ๑๐ เอา ๔ บวกเป็น ๑๔, เกินจำนวนเต็ม, ต้องเอา ๑๒ หักออกเสีย เหลือ ๒ เป็นราศีโลกาวินาศน์

ในการลบ ถ้าเลขตั้งไม่พอ ต้องทำอย่างลบขอยืม คือเอาจำนวนเต็มมาบวกเลขตั้งก่อน, เช่น อธิบดีฤกษ์ ๑ เอา ๑๗ ลบไม่พอ,

ต้องเอา ๒๗ บวกเลขตั้งเป็น ๒๘, แล้วเอา ๑๗ ลบ เหลือ ๑๑ เป็น ฤกษ์ โลกาวินาศน์

และการลบนั้น เพื่อต้องการเศษ, เพราะฉะนั้น ต้องได้ เศษเสมอ. ถ้าลบกันหมดพอดีก็ต้องได้เศษเป็นจำนวนเต็ม. เช่น ธงชัย วาร ๑, ลบ ๑ หมดก็จริง, แต่ต้องได้เป็นจำนวน ๗ เป็นวาร อุบาทว์. หรืออธิบดีฤกษ์ ๑๗ เอา ๑๗ ลบ, ต้องได้เป็นจำนวนเต็ม ๒๗ เป็น ฤกษ์ โลกาวินาศน์

(๒๔) เมื่อได้กาลโยคปัจจุบันแล้ว จะทำสำหรับปีหน้า ก็ง่ายที่สุด เพียงแต่เอา ๑๐ บวกธงชัยและอุบาทว์, เอา ๑ บวกอธิบดี กับโลกาวินาศน์, ในปีปัจจุบัน, ตามอธิบายในข้อ ๒๓ (ข), ลัทธิเป็นกาลโยคปีหน้า. ดังนี้-

กาลโยค

ปีระกา เบญจศก จุลศักราช ๑๒๙๕

ศก ๑๕๒	ธงชัย	อธิบดี	อุบาทว์	โลกาวินาศน์
วาร	๓	๕	๒	๗
ยาม	๑	๓	๘	๗
ฤกษ์	๒๐	๒	๑๙	๑๒
ราศี	๕	๑๑	๔	๓
ดิถี	๒๓	๒๙	๒๒	๑๕

(๒๕) กาลโยคฉะพะวาร

ธง ชัย	อธิ ปัตติ	อุ บาทว์	โลกา วี นาคน์	จุลศักราช									
				๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐
๕	๑	๔	๓	๐	๗	๔	๑	๘	๕	๒	๙	๖	๓
๑	๒	๗	๔	๑	๘	๕	๒	๙	๖	๓	๐	๗	๔
๔	๓	๓	๕	๒	๙	๖	๓	๐	๗	๔	๑	๘	๕
๗	๔	๖	๖	๓	๐	๗	๔	๑	๘	๕	๒	๙	๖
๓	๕	๒	๗	๔	๑	๘	๕	๒	๙	๖	๓	๐	๗
๖	๖	๕	๑	๕	๒	๙	๖	๓	๐	๗	๔	๑	๘
๒	๗	๑	๒	๖	๓	๐	๗	๔	๑	๘	๕	๒	๙

อธิบาย เลขในช่องจุลศักราช คือเลขท้ายศก, พึ่งทราบ
สำหรับสัมฤทธิ์ศกเป็นหลักเพียง ๑๗๐ ปีเห็นจะพอ, ดังนี้

สัมฤทธิ์ศก		สัมฤทธิ์ศก		สัมฤทธิ์ศก		นัก ษัตริ
ช่องที่	จุลศักราช	ช่องที่	จุลศักราช	ช่องที่	จุลศักราช	
๑	๑๒๐๐	๙	๑๒๖๐	๘	๑๓๒๐	จอบ
๒	๑๒๑๐	๑	๑๒๗๐	๙	๑๓๓๐	วอก
๓	๑๒๒๐	๒	๑๒๘๐	๑	๑๓๔๐	มะเมีย
๕	๑๒๓๐	๓	๑๒๙๐	๒	๑๓๕๐	มะโรง
๖	๑๒๔๐	๕	๑๓๐๐	๓	๑๓๖๐	ชาล
๘	๑๒๕๐	๖	๑๓๑๐	๕	๑๓๗๐	ชวด

(๒๖) สังเกต (ก) วารศุกรจะเป็นธงชัยหรืออธิบดี จะเป็นอุบาทว์หรือโลกาวินาศน์ ก็เป็นอย่างเดียวกันในคู่หนึ่ง. และยามหรือราศีก็ตาม สำหรับธงชัยเป็นเลขขอน, อุบาทว์เป็นเลขคู่ นอกจากนี้ ดีถีเป็นธงชัยฉะเพาะเลข ๓, ๑๓, ๒๓. และเป็นอุบาทว์เฉพาะเลข ๒, ๑๒, ๒๒. อนึ่งเลขท้ายโลกาวินาศน์ของดีถี ตรงกับเลขท้ายจุลศักราชทุกปี.

(ข) ธกษธงชัยกับอธิบดีเป็นหมวดเดียวกัน เช่นธงชัย ธกษ ๑๐ อธิบดีธกษ ๑ เป็นหมวดทลทโทธกษ. และถ้าเอา ๓ หารลงตัว ก็เป็นธกษเดียวกัน, เช่น ธกษธงชัย ๓ อธิบดีก็ ๓. ถ้าจะสังเกตให้ละเอียดจงเรียงธกษทั้ง ๙ หมวด ตามตารางแถวหน้าในข้อ ๑๘ (ก) ลง ดังนี้-

๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙

เมื่อนับจัดประวัติ คือ ทีละ ๔ ๆ, ก็ได้ ๓ วิภาค. คือวิภาค ๑ ได้แก่หมวดธกษ ๑-๔-๗, วิภาค ๒ ได้แก่ หมวดธกษ ๒-๕-๘, และวิภาค ๓ ได้แก่หมวดธกษ ๓-๖-๙

ในวิภาค ๑ ธงชัยย้อนลำดับ. เช่น หมวดธกษ ๑ ได้แก่ธกษ ๑, ๑๐, ๑๙ นั้น. จะต้องเป็นธงชัย ๑๙ อธิบดี ๑๐, ธงชัย ๑๐ อธิบดี ๑, ธงชัย ๑ อธิบดี ๑๙.

ในวิภาค ๒ ธงชัยตามลำดับ เช่น หมวดธกษ ๒ ได้แก่ ๒, ๑๑, ๒๐ นั้น, จะต้องเป็นธงชัย ๒ อธิบดี ๑๑, ธงชัย ๑๑ อธิบดี ๒๐, ธงชัย ๒๐ อธิบดี ๒.

ในวิภาค ๓ ธงชัยกับอธิปัตติ เป็นฤกษ์เดียวกัน.

กำลังคู่สมพล

(๒๗) (ก) กำลังคู่ธาตุ ให้คุณปานไร ได้กล่าวในข้อ ๑๗ แล้ว, ยังมีกำลังอีกหมวดหนึ่งซึ่งให้คุณปานๆ กัน เรียกว่า กำลังคู่สมพล.

(ข) เทวดาอัฐเคราะห์คู่ใด โคจรมาอยู่ร่วมราศี และรวมกำลังกันเข้าเท่ากับจำนวนดาวฤกษ์ ๒๗, ท่านเรียกพระเคราะห์คู่นั้นว่าคู่สมพล. จัดเป็น ๔ คู่ ดังนี้-

อาทิตย์	๖	ร่วมกับ	ศุกร์	๒๑	รวมกำลัง	๒๗
จันทร์	๑๕	”	ราหู	๑๒	”	๒๗
อังคาร	๘	”	พฤหัสบดี	๑๙	”	๒๗
พุธ	๑๗	”	เสาร์	๑๐	”	๒๗

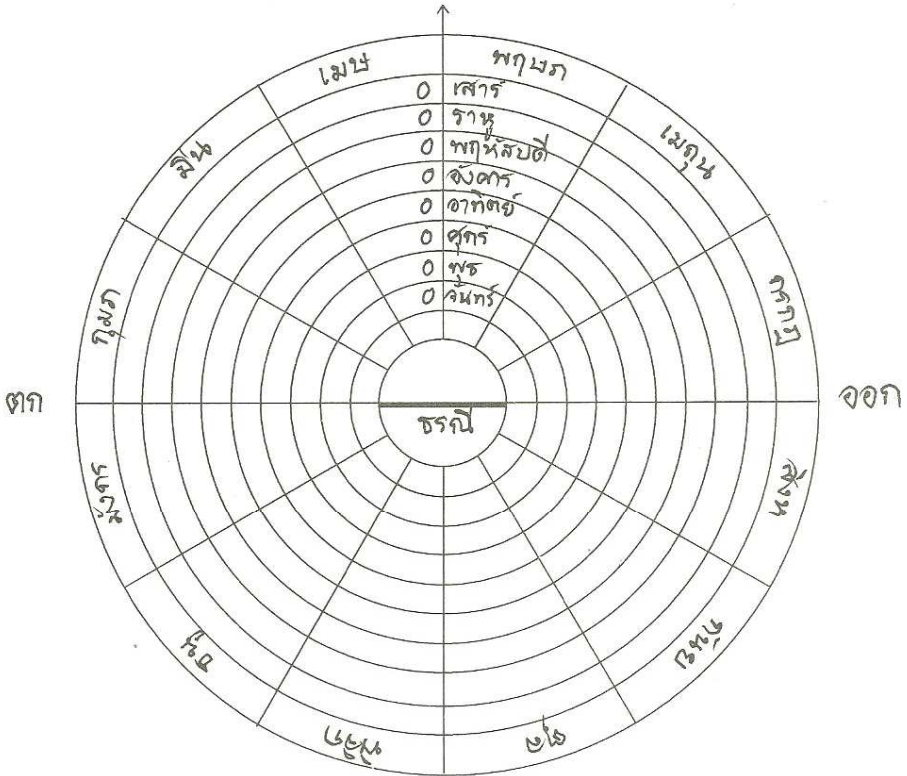
(ค) ดวงชาตาผู้ใดมีคู่สมพล จัดเป็นดวงชาตาประเสริฐ ประกอบด้วยกำลังมาก คัมภีร์ได้ ทำกิจการใดๆ ได้ผลดีนัก.

(ง) เกร็ด อาทิตย์กับศุกร์ร่วมกัน ได้คู่สมพล, ถ้าดวงชาตานั้นแสดงว่าเป็นคนมั่งมี ก็ตระหนี่ถี่เหนียว ตายอดตายอยาก คนอื่นเอาไปกินหมด เพราะอาทิตย์ร่วมศุกร์อันเป็นกาลกรรมต่อคนที่เกิดวันอาทิตย์

เกษตร

(๒๘) (ก) ดาวเคราะห์ทั้งปวง อันโคจรเวียนไปในจักรวาล ที่กล่าวในข้อ ๑๒, ย่อมเดินเป็นระเบียบคงที่ตามวิถีที่ใกล้หรือไกล. ถ้าเดินกินทางลับสน ก็คงโดนกันปนปีแล้ว, กล่าวคือ

เขตต์ที่ดาวเคราะห์ได้อยู่แค่นั้นก็เดิรอยู่แค่นั้น. ท่านแสดงรูปให้เห็น
ระยะดาวเคราะห์เหล่านั้นโดยเลาๆ ดังนี้-

(ข) เมื่อกำหนดเอาธรณีโลกเป็นที่ตั้ง, ระยะดาว
เคราะห์จะเป็นดังนี้- จันทร์ พุธ ศุกร์ อาทิตย์ อังคาร พฤหัสบดี
ราหู เสาร์ ดาวเคราะห์ใดที่อยู่ใกล้กับธรณีก็นั้นเดิรสุดราศีเร็ว, ที่
อยู่ห่างออกไปกว่าจะเดิรสุดราศีก็นาน เพราะระยะราศีมีช่อง
เปิดกว้างออกไปตามส่วนของปริมาตรที่ไกลออกไป.

(๒๙) ด้วยเหตุนี้ ท่านจึงคำนวณเวลาตามที่ดาวเคราะห์ เดิรตลอดราศีหนึ่ง โดยปริมาณต่างกันเป็นดังนี้-

(ก) จันทรอยู่ไกลโลกที่สุด ช่องราศีก็แคบที่สุด จึงเดิรผ่านเพียงสองวันครึ่งก็พ้น.

(ข) พุธ ศุกร์ อาทิตย์ ห่างโลกออกไป ช่องราศีก็กว้างออกไป ผ่านพ้นราศีละเดือน. ซึ่งน่าจะช้ากว่ากัน. แต่เพราะมี กำลังเร็วมากกว่ากันในตัว, คือถ้าเทียบสำหรับสามดวงนี้ ก็ว่า พุธเร็ว ศุกร์เร็วกว่า และอาทิตย์เร็วที่สุด, จึงผ่านพ้นราศีในระยะ เวลาปานๆ กัน อาจจะช้าเร็วกว่ากันบ้างก็ไม่เท่าไรนัก.

(ค) อังคารผ่านพ้นราศีละเดือนครึ่ง.

(ฆ) พฤหัสบดี เดิรหนึ่งปีจึงสุดราศี.

(ง) ราหูอยู่ไกลออกไปมาก กว่าจะตลอดราศีจึงปีครึ่ง.

(จ) เสาร์อยู่ไกลที่สุด ทั้งช่องราศีก็กว้างที่สุด เดิร กว่าผ่านพ้นราศีหนึ่งก็ต้องถึงสองปีครึ่ง. โลกจึงขนานนามเสาร์นี้ว่า สนิ แปลว่าเงื่อง ซ้ำ. แต่ไม่ใช่เป็นความผิดของเสาร์, เป็นเพราะ เหตุที่ระยะช่องราศีกว้างที่สุดดังกล่าวแล้ว

(ฉ) ดาวเคราะห์อีกสองดวงที่เดิมเข้าไปในภายหลัง คือ เกตุ ๖๐ วัน และมฤตยู ๗ ปี.

(ช) ดาวเคราะห์ทั้งหลาย ถ้าเดิรหน้าโดยสม่ำเสมอ ก็พอประมาณได้ตามที่คำนวณไว้ แต่บางที่ช้าไปกว่าควร เร็วไป

กว่าเคย มิฉะนั้นก็ย้อนหลัง (คือคดโค้ง) บ้าง มีคติต่างๆ ตามที่กล่าวไว้ในจักรที่ป็นว่า-

"โดยอาณภาพของ จรทองวิถีสี
พักรเล็ดและมณฑลมี วิสมหำประการกล."

ในคัมภีร์จันทรสุริยคติที่ป็นฎีกาวิจฉัย กล่าวอธิบายว่า "คำหนึ่ง พระอาจารย์เจ้าทั้งหลายอาศัยซึ่งวิสมคติ ดำเนรมิได้เสมอ มีหำประการ จึงกล่าวว่า วิสม ปรวิตตันติ. ถ้ากาลพิบัติแล้ว พระจันทร์ พระอาทิตย์ก็วิปริต เวียนไปมิได้เสมอฯ และวิสมคติหำประการ นั้น คือ วังคติ ดำเนรมิตดุจงอนไถ, อดิวังคติ ดำเนรมิตนัก ดุจงอนไถอันคดยั้งนัก, กุฎิลคติ ดำเนรมิตดุจหนึ่งวงเดือน, สิงขคติ ดำเนรมิเร็วเกินปกติ, มณฑลคติ ดำเนรมิตช้ากว่าปกติฯ"

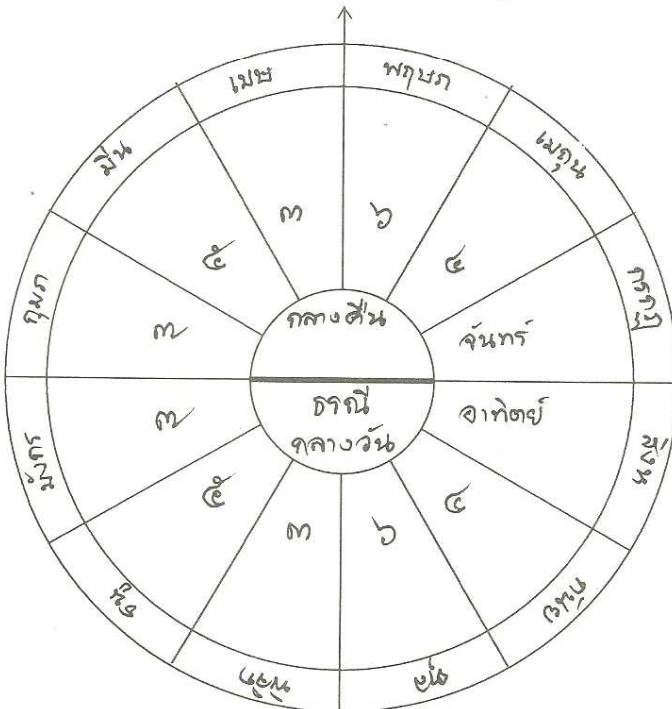
วิสมคติทั้งห้านี้ ปรากฏใช้ในปฏิทินโหรเพียงสาม คือที่ หมายถึงว่า พักร มณฑล เล็ด. คำว่า พักร (เป็นลัสมฤต ที่มคธ ใช้ว่า วังก) ตรงกับวังกคติ. มณฑลตรงกับมณฑลคติ. เล็ด ตรงกับ สิงขคติ.*

(๓๐) มติที่วางระยะดาวเคราะห์ใกล้เคียงไกลจากโลกดังนี้, ก็พอลงกับที่คำนวณระยะดาวเคราะห์ใกล้เคียงไกลจากอาทิตย์, คือ

* คำว่าพักรกับมณฑล คงเคาคัพเดิมไว้ได้. แต่คำเล็ดมาอย่างไรนาคิด, อี กับ เออ ไป กันได้ เช่น ศีกกับเค็ก, ถึงกับเถิง, ฟังกับเพ็ง. คำว่า สิงข ของเก่าเคยเขียนเป็นสิข, จากคำนี้เอง จะเขียนเป็นเล็ด, แล้วกลายเป็นเล็ด เลยทั้งเค้า จะว่าคำเล็ด เป็นคำสำเนียงไทยเหนือ ตรงกับที่ไทย ได้ว่าเซ็ด, ก็ยังไม่สนิท. เพราะคำก่อนสองคำ ใช้ตามอินเดียได้, คำหลังอีกคำเดียว ไฉนจึง ปลักออกมาใช้ตามไทยเหนือ?

พุธ	ห่างจาก	ดวงอาทิตย์	๓๕,๙๘๗,๐๐๐	ไมล์
ศุกร์	”	”	๖๗,๒๔๕,๐๐๐	”
โลก	”	”	๙๒,๙๖๕,๐๐๐	”
อังคาร	”	”	๑๔๑,๖๕๐,๐๐๐	”
พฤหัสบดี	”	”	๔๘๓,๖๗๘,๐๐๐	”
เสาร์	”	”	๘๘๖,๗๗๙,๐๐๐	”
มฤตยู	”	”	๑,๗๘๓,๓๘๓,๐๐๐	”
จันทร์	ห่างจากโลก		๒๓๘,๘๔๐	”

(๓๑) เขตต์ที่ดาวเคราะห์ทั้งหลายโคจรประจำตามแนวของ
ตนๆ นั้น เรียกตามสัณยคติว่าเกษตร. เมื่อจะเรียงให้ปรากฏ
ในราศีตามระยะของดาวเคราะห์นั้นๆ, ก็เป็นดังรูปต่อไปนี้ :-

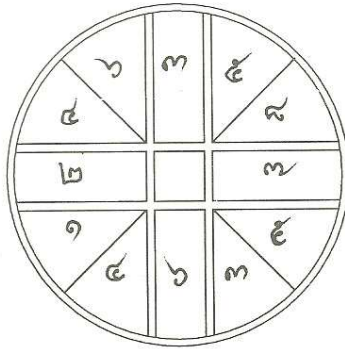

(๓๒) อธิบาย (ก) ภาคกลางวันเป็นหน้าที่ของอาทิตย์ ทำนวางอาทิตย์ไว้ที่ราศีสิงห์ เพราะเป็นราศีต้นของกลางวัน คือ ตะวันออกที่ตรงนั้น. ดาวเคราะห์นอกนั้นก็เรียงตามระยะที่ห่างออกไป คือ พุธ ศุกร์ อังคาร พฤหัสดี เสาร์.

(ข) ภาคกลางคืนเป็นหน้าที่ของจันทร์. ทำนวางจันทร์ไว้ที่ราศีกรกฎ เพราะเป็นราศีต้นของกลางคืน. กล่าวคือเมื่ออาทิตย์ออกจากเหลี่ยมภูเขาทางราศีสิงห์เริ่มกลางวันแล้ว, ทางราศีกรกฎก็ถูกเหลี่ยมภูเขาบังเป็นการเริ่มกลางคืน. ภูเขาจึงย่นบังตั้งแต่ราศีกรกฎเป็นต้น และยาวไปๆ จนถึงราศีกุมภ์. เพราะฉะนั้นเวลากลางคืน จึงเป็นเวลาที่ย่นลำดับเสมอ (เทียบข้อ ๑๗๔ ข). และดาวเคราะห์นอกนั้นก็เรียงตามระยะที่ห่างออกไปเหมือนเรียงภาคกลางวัน แต่ตั้งต้นออกไปจากจันทร์.

(๓๓) เมื่อเรียงดาวเคราะห์ประจำทุกราศีตามเขตระยะใกล้เคียงแล้ว, ราศีนั้นๆ ก็เป็นเกษตรของดาวเคราะห์ต่างๆ แปลเป็นไทยว่าเรือน.

(๓๔) ตำราฝ่ายเรา เรียงราศีกลับตรงกันข้าม ตามรูปในข้อ๑๕, ก็ไม่เป็นการแปลก เพราะบรรจุดาวเคราะห์ตามหลักนี้ทั้งหมด แต่เติมราหูในภาคกลางคืนลงในราศีกุมภ์แทนเสาร์, ดังนี้

(๓๕) ดวงเกษตรเป็นหลักในการพิจารณาดวงชาตา ให้ทราบถึงดาวเคราะห์ในดวงชาตาว่าอยู่ในเรือนดาวเคราะห์อะไร. ดวงชาตาเรียกว่าเรือนนอก และดวงเกษตรเรียกว่าเรือนใน.

(๓๖) ในดวงชาตาผู้ใด มีดาวเคราะห์ที่อยู่ตามเรือนของตน เรียกว่ามีเคราะห์ได้เกษตร.

(ก) ท่านผูกคำพยากรณ์เป็นคาถาไว้ว่า-

รวิเกษตรรา ไชยะ คัตรู	จันทเกษตรรา ชนัปปิยา
ภุมมเกษตรรา พหุวิทยา	พุธเกษตรรา จ ปันทิตา
ครุเกษตรรา ปัญญวันโต	ศุกรเกษตรรา มหาสิโล
โสริเกษตรรา สุราธาโร	ราหูเกษตรรา อเกสราฯ

(ข) คำพยากรณ์สามัญว่า - ๑ เป็นเกษตร รูปร่างคัตรูน้อย คนรักมากแต่พึ่งมิได้ ทรัพย์มาก แต่แก้ตัวลงถอย ทรัพย์ หรือใจบาปชอบหากินเป็นชาวประมงฯ ๒ มีสมบัติมาก มีวาสนา เจริญไพบราฯ ๓ วิชชาติ ปากกล้า จะได้ปกครองคน เป็นทหารหรือพ่อค้าก็ได้ดีฯ ๔ จะเป็นปราชญ์

รู้ธรรม บริบูรณ์ทรัพย์ ๗ หรือ ๘ จะเป็นผู้มีอำนาจวาสนา ได้
ลาภเพราะใจหาญ แต่ตระหนี่ มีผมบางๆ ๕ มีโศกมาก เป็น
บัณฑิต วาจาชอบใจคนๆ ๖ ทำมาค้าขึ้น ได้ลาภผลมาก เป็น
พ่อค้าดี

(ค) หลัก ดวงชาตาผู้ใด ได้เกษตรเป็นเดช ศรี
มนตรี (ข้อ ๑๐๖) ท่านว่าดีเลิศ. ถ้าเกษตรเป็นกาลกรรณ ร้ายนัก,
เว้นเสียแต่กาลกรรณนั้นเป็น อริ มรณ วินาศน์ (ข้อ ๑๔๒ ง)
แก้ลัคนาหรือแก้ตฤศษะ จึงให้โทษน้อยแล.

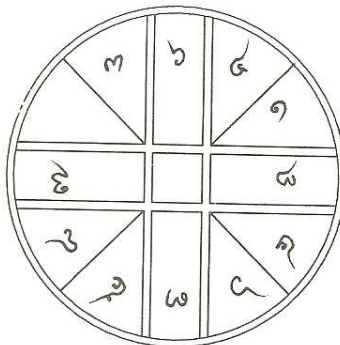
(ข) นอกนี้ ดูในข้อ ๔๙, ๕๓ และ ๕๙ ต่อไปอีก.

ประ

(๓๗) ในดวงชาตาผู้ใด มีดาวเคราะห์อยู่ถูกที่ตามเกษตร,
ดาวเคราะห์นั้นเรียกว่า สวเกษตร แปลว่ามีเรือนของตน. ถ้า
ดาวเคราะห์อยู่ตรงข้ามสวเกษตร, เรียกว่าปรเกษตร แปลว่า
เรือนของปรปักษ์ คือ ฝ่ายข้ามปาก, เช่น สวเกษตรของ ๑ อยู่ราศี
สิงห์, แต่ ๑ ไปอยู่ที่ราศีกุมภ์เป็นปรเกษตร.

หมายเหตุ คำว่าปรเกษตร เรียกย่อว่า ประ.

ดวงประ

(๓๘) (ก) สวเกษตรของ ๕ อยู่ในราศีธนู, ถ้า ๕ อยู่ในราศีฝ้ายข้ามปาก คือราศีเมถุน (ช่องที่ว่างอยู่ในรูป), ก็น่าจะเป็นประ, แต่ท่านนิยมว่าเป็นอุจจาวิลาส (ข้อ ๕๒) เสียแล้ว.

(ข) สวเกษตรของ ๗ นอกจากราศีมังกร, ยังมีราศีกุมภ์อีก, ดูรูปในข้อ ๓๑, เพราะฉะนั้น ถ้า ๗ อยู่ในราศีสิงห์ ก็ต้องเป็นประด้วย. รวมความว่า ๗ หรือ ๘ อยู่ในราศีสิงห์เป็นประทั้งนั้น.

(๓๙) (ก) ดาวเคราะห์เป็นประ อยู่ในลักษณะอาภัพ, คือ ๑ เป็นประ อาภัพโชค ดีชั่วปานกัน ทรัพย์น้อยๆ ๒ อาภัพโฉม ชีไหร่ ลูกเมียว่ายากๆ ๓ อาภัพญาติฯ ๔ อาภัพบุตรภริยา ถึงมีก็หาดีไม่ได้ฯ ๗ อาภัพเพื่อน ถึงมีก็มีมากเสียเปล่า เพราะตัวเองมักปากร้ายๆ ๕ อาภัพที่พึ่งครูอาจารย์ฯ ๘ อาภัพสง่า โหดหาญฯ ๑ อาภัพประสาท หูดามักพิการฯ

หลัก (ข) ดาวเคราะห์เป็นประ ถึงจะให้คุณ, แต่ก็มักให้โทษก่อน.

(ค) ดวงชาตาผู้ใดมีประเป็นเดช ศรี มนตรี, จะหาอาชีพทางใดๆ มักมีอุปสรรคเข้ามาขัดเสียครั้งหนึ่งแล้ว ต่อไปจึงจะได้ผลดี หรือมีหลักฐานเหมือนเดิม. ถ้าวัยดี หรือดาวเคราะห์ที่เป็นศรียังมีอยู่ในวัยหน้า (ข้อ ๑๔๕-๖) อาจดีขึ้นกว่าเดิมก็ได้.

(ง) ถ้าประเป็นกาลกรรณ, เจริญดี, หากกุมลัคนาด้วยก็ยิ่งดีนัก.

เกษตรประจําราศีธาตุ

(๔๐) เมื่อราศีทั้ง ๑๒ ได้จัดธาตุทั้งสี่ประจําไว้ดังกล่าวนใน
ข้อ ๑๖, ดาวเคราะห์เกษตรอันประจําราศีทั้ง ๑๒ ซึ่งแสดงในรูป
ข้อ ๓๑ ก็เป็นอันประจําธาตุในราศีนั้นๆ ด้วย. ถ้าเขียนชื่อธาตุ
กำกับทุกราศีที่รูปนั้น จะเห็นได้ดังนี้-

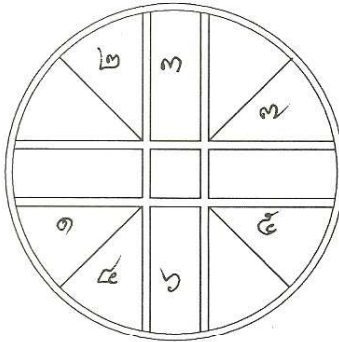
(ก) ๑	ประจําธาตุไฟ	กลางวัน
(ข) ๒	" น้ำ	กลางคืน
(ค) ๓	" น้ำ	กลางวัน
	ไฟ	กลางคืน
(ฆ) ๔	" ดิน	กลางวัน
	ลม	กลางคืน
(ง) ๗	" ดิน	กลางวัน
	ลม	กลางคืน (๘ แทน)
(จ) ๕	" ไฟ	กลางวัน
	น้ำ	กลางคืน
(ฉ) ๘	" ลม	กลางคืน (๗ แทน)
(ช) ๖	" ลม	กลางวัน
	ดิน	กลางคืน

หมายเหตุ ดาวเคราะห์ตัวเองเป็นธาตุอะไร ได้แสดงใน
ข้อ ๔ แล้ว, ครั้นเมื่อโคจรประจําเขตต์ไหน ซึ่งวางระยะไว้ใน

ราศีเกษตร, จึงเป็นอันประจําราศีธาตุด้วย. แต่การประจําราศีธาตุนั้น
จะเพาะภาคกลางวันหรือกลางคืน, เพราะมิใช่ธาตุแท้ของตน.

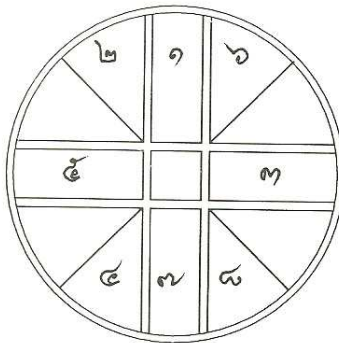
มูลเกษตร

(๔๑) นอกจากเกษตรในข้อ ๓๑, บางตำราแสดงมูล
เกษตรไว้ด้วย. ดาวเคราะห์ประจําราศีที่เป็นมูลเกษตรนั้น ดังนี้-

หมายเหตุ มูลเกษตรนี้ คือที่รู้จักกันว่ามูลตรีโกณ. มี
ดาวเคราะห์เป็นเกษตรทั้งนั้น นอกจาก ๒. ดูอธิบายในข้อ ๕๕ และ
๕๙ ต่อไป.

ดวงอุจ

สุรเมษพฤษภเจ้า	จันทร์อุจ	เอี่ยมเอย
กรกฏครุกันย์พุทธ	ผ่องด้าว	
ดูลเสาร์ส่วนราหูจ	เลอพิจิก	เจ็ดแฮ
ภุมมัมกรศุภรทำว	เทิดเบื่องมีนเฉลิม	

(๔๒) อัฒเคราะห์ใดก็ตาม จรมาในราศีดังแสดงไว้ข้างบนนี้ ท่านนิยมว่าเป็นอุจ. คำว่าอุจ ออกจากคำ อุจฺจ แปลว่าสูง. ในโหราศาสตร์ของไทยเรามีดาวเคราะห์เป็นอุจจาวิลาสอีกอย่างหนึ่ง (ข้อ ๕๒). เพื่อให้ชัดเจนต่างจากอุจจาวิลาสนั้น จึงเรียกอุจนี้ว่ามหาอุจ. ดาวเคราะห์เป็นมหาอุจ ถ้าบริสุทธิ ก็ให้คุณแก่เจ้าชาตาดีนัก.

(ก) ท่านผูกคำพยากรณ์เป็นภาษามคธ ว่า

รวุจฺโจ มหาโกโค	สลิอุจฺโจ มหาสุขิ
ภุมมอุจฺโจ มหาโกโค	พุจฺโจ สุขุฑฺฒิ จ
ครุจฺโจ มหทุโน	สุกรอุจฺโจ อมจฺจโก
โลรีอุจฺโจ มหาปญฺญ	ราหุจฺโจ โภคสมฺปติฯ

(ข) ในที่ทั่วไป ทายมหาอุจว่า ๑ เป็นมหาอุจ มีทรัพย์ ชะนะศัตรู มิตรดี ความรู้มาก มีวาสนาอภัยฯ ๒ มีทรัพย์ เป็นที่รักแก่มหาชน อายุยืน ลูกหลานมากฯ ๓ กล้าโวหาร โทโสร้ายหายเร็ว มีชื่อเสียง รบชนะ บริบูรณ์ด้วยอาหาร ฯ ๔ รูปร่าง มีทรัพย์ มีสุข มีความรู้ ลูกเมียบริวารมาก ฯ ๗ หรือ ๘ แร่งด้วยโภคทรัพย์ ใจกว้างกล้าแข็ง มี

อำนาจวาสนา มีลูกดีสมใจ ชะนะคัตรุ อายุยืนฯ ๕ มีปัญญา
คนเกลียดน้อย เพราะมีกำลังไมตรีทำแต่คุณประโยชน์ให้ จะไป
ไหนย่อมมีลาภ ผู้ใหญ่ครูอาจารย์รักใคร่มากฯ ๖ มีทรัพย์
รู้ธรรม เรียบร้อย ฯ

(ค) ดวงชาตาผู้ใด มีมหาอุจมากหรือน้อย ท่าน
พยากรณ์โดยคาถาดังนี้-

เอกอุจโจ สัมมาทิฏฐิ	ทวิอุจโจ จ ปณฺธิโต
ตริอุจโจ ว มหามุจโจ	จตุรอุจโจ จ ขตุติโย
ปญฺจอุจโจ จกฺกวตฺติ	ฉฬฺหอุจโจ อรหา ลีลา
สตฺตุจโจ ปจฺเจกพุทฺโธ	อฏฺฐอุจโจ ภควา ชิโนฯ

แปลความว่า มีอุจ ๑ ตั้งอยู่ในสัมมาทิฏฐิ ฯ มี ๒ เป็นนักปราชญ์
รู้ธรรม ฯ มี ๓ เป็นมหาอมาตย์ ฯ มี ๔ เป็นกษัตริย์ ฯ มี ๕ เป็น
จักรพรรดิ ฯ มี ๖ เป็นพระอรหันต์ ฯ มี ๗ เป็นพระปัจเจกโพธิ ฯ
มี ๘ เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฯ

(ฆ) ตำราสามัญว่า มีอุจ ๑ จะมีข้าชายมากฯ มี
๒ จะมีปัญญามาก มีทรัพย์มากกว่าญาติสองเท่าฯ มี ๓ จะ
เป็นทหารเอกประจัญเข้าศึกชนะ แล้วจะได้ลูกสาวท้าวพญา ฯ มี ๔
จะได้เมียดี ๆ มาก ฯ มี ๕ จะเป็นโหราจารย์ หรือเสนาบดี ฯ
นอกนั้นเหมือนกัน ฯ

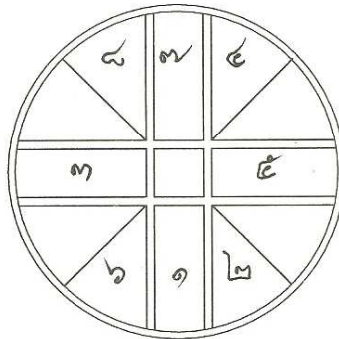
(ง) หลัก ดวงชาตาผู้ใดได้ดาวเคราะห์อุจเป็นเดช
ศรี มนตรี ท่านว่าดีนัก. ถ้าเป็นกาลกรณีรายนัก, เช่น วาสนา

ไม่มีขึ้น. ถึงจะขึ้นก็ผิดเต็มที, ถ้าดาวเคราะห์อะไรไม่อุปถัมภ์ ก็ยิ่งลงหนัก. เว้นเสียแต่กาลกรณีนั้นเป็น อริ มรณ วินาศน แก่ลัคนา หรือแกदनเศ จึงให้โทษน้อยแล.

(จ) นอกนี้ดูในข้อ ๔๖--๔๙, ๕๑ และ ๕๙ ต่อไปอีก.

(๔๓) ตำราเกร็ดว่า ดาวเกตุเป็นอุจ เป็นขุนนางมีความ สุขมาก. และดาวเกตุเป็นอุจนั้น อยู่ในช่องว่างทั้งสี่ราศี (คือ ราศี ๒, ๔, ๘, ๑๐)

ดวงนิจ

(๔๔) อัธเคราะห์ใดก็ตาม จรมาในราศีดังแสดงไว้ข้างบนนี้คืออยู่ในที่ตรงข้ามจากอุจ ท่านว่าเป็นนิจ. คำว่า นิจ ออกจากคำ นิจ แปลว่าต่ำ. ดาวเคราะห์เป็นนิจย่อมให้โทษแก่เจ้าชาตา.

(ก) ท่านผูกคำพยากรณ์เป็นภาษามคร ว่า-

อปีเจว รวี นิโจ ๑ เป็นนิจ เป็นทาสแก่ตนเอง มีมิตรต่ำ ศัตรูเปี้ยพี
นิโจ มา วิธนามโย ๒ ,, จะฉิบหายทรัพย์ มีโรค

นิโจ กุมโม อูปปลาโก ๓ เป็นนิจ หาทรัพย์ยาก จะเป็นทาสเขา
 ญาติ ทาสี พุโธ ภเว ๔ ,, ญาติมักเป็นทาสท่าน
 โทโส จ วาโก ซีโว ๕ ,, เจริญมักผิด จะเป็นโทษเพราะปาก
 สุกุโร ปุตตวินาสโน ๖ ,, มีลูกมักตาย
 พนุธู วินสุสตี โลรี ๗ ,, ทุศีล เผ่าพันธุ์จักฉิบหาย ฟังญาติมิได้
 ราหู ลพุนถ พนุณนี ๘ ,, จะถูกจำจอง

(ข) ตำราสามัญ ทายนิจ ว่า ๑ เป็นนิจ อากัพญาติ
 เป็นที่เกลียดชัง มีศัตรูมากฯ ๒ ชีโรค ได้เมียแม่หม้าย มัก
 มีเหตุจากผู้หญิงฯ ๓ เก็บทรัพย์ไม่อยู่ บริวารมักหลบหนี หรือ
 เป็นศัตรู บางทีจะวิบัติเมื่อแก่ฯ ๔ ใจพาล มักขู่เข็ญ ญาติ
 จะเป็นศัตรูฯ ๗ ทรัพย์ร้อน มักถูกหาความฯ ๕ ทราชม
 ปัญญา มักเสียเพราะปากฯ ๘ มักเป็นความด้วยที่อยู่ ประสพ
 โรคร้ายบ่อยๆ ใจน้อย ชอบซ่อนเงื่อนฯ ๖ เลื่อมลงเสมอ
 มักแพ้เมียฯ

(ค) หลัก ดาวเคราะห์เป็นนิจ มีทำนองอย่างเดียวกับ
 ดาวเคราะห์ที่เป็นประ ข้อ ๓๙ (ข, ค, ข)

(ฆ) นิจ (หรือประ) กุมลัคนา ทำการใดๆ มักเสีย
 มากกว่าได้.

(๔๕) นิจ ถ้าอยู่เปลี่ยนที่กัน ก็ไม่เสีย คงเสมอตัว, เช่น
 ๗ อยู่ ๐ และมี ๑ อยู่ ๖.

พิจารณาอุจและนิจ

(๔๖) ผู้ใดมีดาวเคราะห์อันประจำวารเกิดของตน (ข้อ ๑๒ ข) เนื่องด้วยลัคนา คือ-

บาปเคราะห์ (๑ หรือ ๓ หรือ ๗) เป็น ๕

ศุภเคราะห์จะเพาะ ๖ เป็น ๗

๒ หรือ ๕ เป็น ๘

๔ เป็น ๙

แก้ลัคนา แม้เป็นมหาอุจ ก็ชื่อว่านิจ ว่าชาตาแตก ให้ถอยทรัพย์สินทั้งปวง.

(๔๗) อัฒเคราะห์นั้น แม้อยู่ในราศีอุจ ถ้าอยู่ในองศาเกินกว่ากำลังตน, ท่านว่าไม่เป็นอุจ, เช่น ๑ อยู่เกินองศา ๖

และนิจถ้าอยู่ในองศาเกินกว่ากำลังของคู่ธาตุ, เช่น ๗ อยู่เกินองศา ๖, หรือ ๑ อยู่เกินองศา ๑๐, ท่านว่าไม่เป็นนิจ, ดังนี้-

ดาวเคราะห์ ๑ ๒ ๓ ๔ ๗ ๕ ๘ ๖ ไม่เป็นอุจ
ถ้าอยู่เกินองศา ๖ ๑๕ ๘ ๑๓ ๑๐ ๑๙ ๑๒ ๒๑

ดาวเคราะห์ ๗ ๕ ๘ ๖ ๑ ๒ ๓ ๔ ไม่เป็นนิจ

หมายเหตุ (ก) ดาวเคราะห์ไหนอยู่ในองศาที่เท่าไร ทราบได้ในปฏิทินโหร.

(ข) ดูเทียบข้อ ๕๙.

(๔๘) บางตำราว่า ดวงชาตาใด ได้อุจ หรือนิจ ๑-๒-๓-๔ ตัว อย่างเพื่อว่าดีหรือร้าย ต้องจับดูก่อน คือเอา ๗๒๗๒ บวก,

เอา ๙๘๓ หาร, เศษเป็นเกณฑ์ตราไว้. ตั้งเกณฑ์ลง เอา ๘ หาร
 เศษนับแต่พฤษภไปเท่าเศษ เป็นเคราะห์เนา. ตั้งเกณฑ์นั้นลง
 เอา ๗ หาร เศษนับแต่พฤษภไปเท่าเศษ เป็นวันเนา. ตั้งเกณฑ์ลงอีก
 เอา ๒๗ หาร, เศษนับแต่พฤษภไปเท่าเศษ เป็นฤกษ์เนา. ถ้าเนา
 นั้นต้องลักคณาหรือจันทร์กำหนดก็ดี มิให้คุณ (หรือโทษ) เลย.
 แต่ถ้าเนานั้น ไม่ต้องดาวเคราะห์ใดๆ จึงให้คุณ (หรือโทษ) นักแล.
 ดูข้อ ๕๑ ต่อไป.

ดาวเคราะห์ที่เบียดลักคณา

(๔๙) (ก) อัฐเคราะห์ อยู่ในดวงชาตาที่ท่านว่าเบียด
 ลักคณา, คือ-

<u>ดาวเคราะห์</u>	<u>เป็น-แกลักคณา</u>
๑, ๓, ๔	๓, ๑๒
๒, ๕	๑๒
๖	๗, ๑๒
๗	๑, ๒, ๕
๘	๒, ๔, ๑๒

(ถ้าองศาแก่, ให้พยากรณ์ตามอริยาศัยเถิด)

(ข) อัฐเคราะห์เหล่านี้ ถึงจะเป็นเกษตร, มหาอุจ,
 อุจจาวีลาศ (ข้อ ๕๒), โยค (ข้อ ๑๑๗), องค์เกณฑ์ (ข้อ ๑๑๒)
 ก็ดี, ก็ยอมเบียดแล.

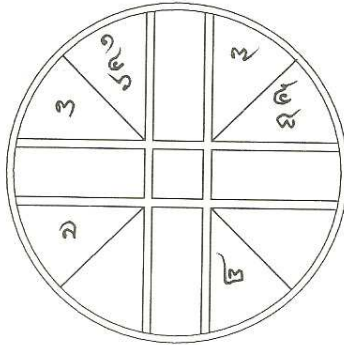
(ค) พบคำทำนายฉะเพาะ ๗ เป็นอุจ ในลักษณะนี้ว่า
 ชอบทำการสงครามดี.

ทนายนิจที่เปี้ยพลัคนา

(๕๐) ๑ เป็นนิจและอยู่ที่เปี้ยพิ มารดาเป็นทาสเขา, มิจะนั้นตัวเองเป็นทาสเขา. ถ้างศา ๑๐ เป็นทางเขาแต่น้อย ถ้างศา ๒๐ เป็นทานเขาเมื่อกกลางคน. ถ้างศา ๒๙ จะเป็นทาสเขาเมื่อแก่ๆ ๒ ผู้หญิงจะเปียดเปี้ยพิ. แม้งศา ๒๗ หรือ ๒๙ ก็เปี้ยพิฯ ๓ ว่าเป็นข้าสมณะ, เมื่ออายุ ๓๐ มักจะผิดด้วยเมียท่าน. ถ้าหาพระเคราะห์ดีมิได้อย่าค้าเหล็ก. แม้นได้สิ่งสินไว้มิคงเลยฯ ๔ ไร้ทรัพย์ มักพลัดที่อยู่ ลูกชายหญิงมักเปียดเปี้ยพิฯ ๗ จะเชียวใจ หากินยากนัก มักเป็นคนง่อยเปลี้ย มักตกเลือดจะจากที่อยู่เช่นตกในเงื่อมมือข้าศึกแล้วจะกลับคืนมา. ใจมิอาาย, มักมากในเมีย ชอบกินเหล้าของสดของคาว. มักอาศัยญาติอยู่ แต่เขาไม่เอาใจใส่ ฯ ๕ ญาติซังนัก ได้ยากเมื่อน้อย, ถึงรู้ศาสตราอาคมก็ไม่ปรากฏ มักไม่พอใจในความรู้ของตนนั้น. จ้างอันใดโพล่ได้สิ่งอื่น, ไร้ลูกเมีย. ถึงมีผู้พอใจก็อย่างเสียไม่ได้. สุขทุกข์พอกลบลกกันฯ ๘ เป็นทาสท่าน เชียวใจกว่าญาติ มักเป็นความ เป็นหิดเป็นผี มักบาดเจ็บ เป็นที่เกลียดชังแก่คนทั้งหลาย. ไร้ความกรุณา. ถ้าเป็นองค์โยคองค์เกณฑ์แก่ลัคนา, ร้ายแล้วกลับจะได้ดีฯ ๖ เชียวใจไร้ลูกเมีย ฯ

ขับเคราะห์เข้าอุจ

(๕๑) บางตำราว่า ดาวเคราะห์ทั้งแปด จะทราบว่าเป็นมหาอุจหรือไม่ ต้องขับชาตากำหนดเสียก่อน, ยกตัวอย่างดวงชาตาพระพุทเจ้า ดังนี้-

ประสูติกาล วัน ๖ ๕ ๖ ค่ำ ปีมะแม อัฐศก คักราช ๖๘
เวลา ๑๒ นาฬิกา

วิธีขับ

ตั้งคักราชกำหนดลง

๖๘

เอา ๑๒ หาร

$$๖๘ \div ๑๒ = ๕ \text{ เศษ } ๘$$

เศษเป็นเกณฑ์ตั้ง ๘ ล้วน, เอาเกณฑ์อัฐเคราะห์บวก, แล้ว
เอา ๑๒ หารทุกฐาน ดังนี้-

$$๘ + (\text{เกณฑ์ } ๑) \ ๕ = ๑๓ \div ๑๒ = ๑ \text{ เศษ } ๑$$

$$+ (\text{ ” } ๒) \ ๑๐ = ๑๘ = \text{ ” } ๖$$

$$\begin{aligned}
 ๘ + (\text{เกณท์ } ๓) \quad ๙ &= ๑๗ \div ๑๒ = \text{เศษ } ๕ \\
 + (\text{ ” } ๔) \quad ๑๒ &= ๓๐ = \text{ ” } ๘ \\
 + (\text{ ” } ๗) \quad ๙ &= ๑๗ = \text{ ” } ๕ \\
 + (\text{ ” } ๕) \quad ๑๑ &= ๑๙ = \text{ ” } ๗ \\
 + (\text{ ” } ๘) \quad ๗ &= ๑๕ = \text{ ” } ๓ \\
 + (\text{ ” } ๖) \quad ๖ &= ๑๔ = \text{ ” } ๒
 \end{aligned}$$

เศษนับแต่หลังพระเคราะห์ในดวงเดิม โดยทักษิณาวรรตน์ (หรือถอยหลัง) ไปเท่าเศษทุกองค์ แล้วลงพระเคราะห์นั้นๆ ใหม่, ดังนี้-

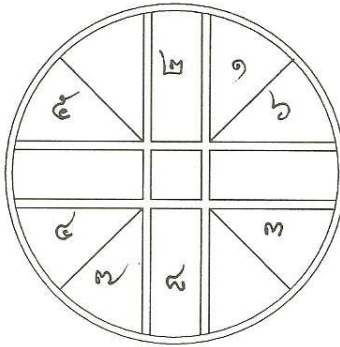
<u>เคราะห์</u>	<u>ราศีเดิม</u>	<u>นับถอยหลัง</u>	<u>ตกในราศี</u>
๑	๑	๑	๐
๒	๗	๖	๑
๓	๒	๕	๙
๔	๑	๘	๕
๗	๑๑	๕	๖
๕	๑๐	๗	๓
๘	๑๐	๓ (ทักษิณาวรรตน์)	๗
๖	๑	๒	๑๑

จึงจะเห็นได้ว่า พระพุทธรูปเจ้ามีมหาอุจครบทั้งแปด สมกับคำพยากรณ์. เมื่อนิยมตามตำรานี้ การพิจารณามหาอุจ มิใช่ดูที่ดวงเดิม.

ศักราชปีที่พระพุทธรูปประดิษฐานนี้ คืออัฐยชันศักราช ได้นำมาคำนวณไว้ข้างท้ายแล้ว.

แต่ดาวเคราะห์ที่เข้ามาเข้าอุจน์นี้ ต้องไม่คำนึงถึงองค์อย่าง
ที่กล่าวในข้อ ๔๗.

ดวงอุจจาวีลาศ

(๕๒) ลักษณะอัฐเคราะห์เป็นอุจจาวีลาศ* ให้สังเกตว่า
ดาวเคราะห์อยู่ในราศีอันเป็นวินาศน์แก่มหาอุจ.

(ก) เป็นที่นิยมกันว่าดี คือ ๑ เป็นอุจจาวีลาศ ชอบ
ทำราชการ รอบรู้ราชกิจต่างๆ ๒ เป็นเสน่ห์แก่มหาชน
เป็นเจ้าของ เป็นที่พึ่งแก่ชนทั้งหลาย ๓ ชอบทำนาดี ถ้าเป็น
ทหาร ก็เป็นนักรบอย่างดี ชะนะคัตรุ ๔ มีเดช มีทรัพย์

* อุจจาวีลาศ คำนี้ คิดแปลกันไม่ได้ความเลย. แต่มีทำให้คิดเหมือนกัน
คือดาวเคราะห์ที่เป็นอุจจาวีลาศนี้ เป็นวินาศน์แก่อุจทั้งหมด. เดิมทีน่าจะเป็นอุจจาวินาศน์.
เมื่อคำโลกวินาศน์ เป็นโลกาวินาศน์ได้, นี่จึงเป็นอุจจาวินาศน์บ้าง. ครั้นฟังเป็นอัปมงคล
รู้สึกไม่สมกับที่เป็นดาวเคราะห์ให้คุณ จึงแปลงเสียงให้น่าฟัง เป็นอุจจาวีลาศ. อีก
นัยหนึ่ง ตัว น กับตัว ล ใช้แทนกันได้ด้วย, เช่น ข่อยเหนือ (ไทยศิลาจารึก), เป็น
ช่วยเหลือ (ไทยปัจจุบัน),

เป็นที่รักของหมู่ญาติฯ ๗ เพียรพยายามดี เก็บหอมออมริบดี มีทรัพย์มั่งคั่งกว่าตระกูลฯ ๕ มีความรู้ดีเป็นอาจารย์ ถ้ารับราชการจะมีวาสนาเป็นครูหลวงฯ ๘ มีชื่อเสียงในวิทยาการ เป็นทหารดี, บ้างว่ามีลักษณะเหมือน ๗ ฯ ๖ รู้หลักรู้ธรรม มีทรัพย์มาก ถ้าค้าขายจะเป็นพ่อค้ามั่งคั่ง ถ้าทำราชการจะมีวาสนาฯ

(ข) หลัก อัจฉาวิลาศ และราชโชค (ข้อ ๕๔) ให้คุณและโทษละม้ายคล้ายคลึงกัน. ถ้าดาวเคราะห์องค์ใดเป็นเดชศรี มนตรี ดีนัก, ถ้าเป็นกาลกรรณ ร้ายนัก.

(ค) ดูเบี่ยงในข้อ ๔๙ ด้วย.

ดาวเคราะห์ร่วมเกษตรและอุจ

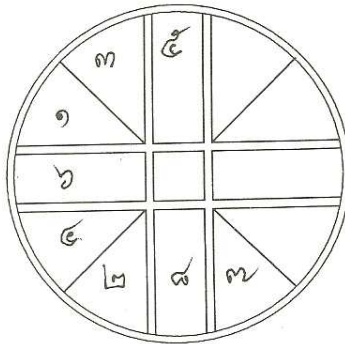
(๕๓) ชาตาผู้ใดแม้มีเกษตร มหาอุจ หรืออุจจาวิลาศ ก็ดี

(ก) แม้มีบาปเคราะห์ตัวใดเข้าอยู่ด้วยหรือเล็งก็ตาม ย่อมถอยทรัพย์ ๔ ประการ ถึงจะได้ก็ได้ด้วยเงิน ไม่ถาวรเลย ได้แล้วเสียเล่า ศัตรูมักเบียด

(ข) หากมีศุภเคราะห์อยู่ด้วย หรือเล็งก็ดี ย่อมให้อุดมทรัพย์ทั้ง ๔ ประการแล.

หมายเหตุ ทริพย์ทั้ง ๔ ประการ คือ ข้าทาส, เงินทอง, สุขภาพ, และเครื่องบริโภคน.

ดวงราชโชค

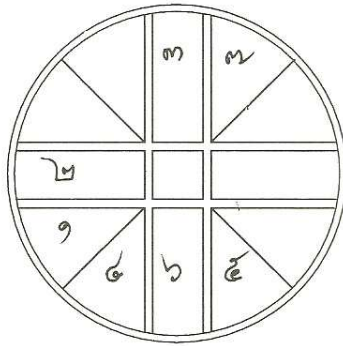

(๕๕) ดาวเคราะห์เป็นราชโชค มีลักษณะดี-

(ก) เพราะให้คุณเป็นที่นิยม คือ ๑ เป็นราชโชค เป็นที่นิยมในราชการฯ ๒ เป็นที่นิยมของผู้ใหญ่ฯ ๓ เป็นที่นิยมของท้าวพญาและสมณพราหมณ์ฯ ๔ (คือมหาจักรเหนือข้อ ๕๗) เป็นที่นิยมของนางพญาฯ ๗ ใจกล้าหาญ คนทั้งหลายนิยมให้เป็นหัวหน้าฯ ๕ เป็นที่นิยมของนักปราชญ์ฯ ๘ เป็นที่นิยมของพวกหัวไม้ ถ้าเป็นนักเลงจะรวบฯ ๖ เป็นที่นิยมของประชาชนฯ

(ข) นอกนี้ ดูในข้อ ๔๙ และ ๕๒ (ข)

ดวงตรีโกณ

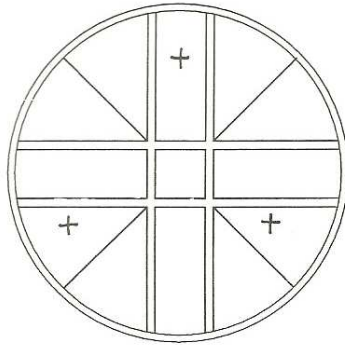

(๕๕) (ก) ดาวเคราะห์สถิตราศีเช่นนี้ เรียกว่าตรีโกณ (บางที่เรียกเพี้ยนว่า ตรีกุล) อยู่ในนิยามว่าดี แสดงลักษณะเช่นว่า ๓ เป็นตรีโกณ เป็นคนซื่อายคล้ายหญิง แต่โกรธร้าย. และ ๕ เป็นตรีโกณ มีลักษณะเหมือนเกษตร.

(ข) บางตำรามี ๘ ด้วย ตำราหนึ่งอยู่ ๑, อีกตำราหนึ่งอยู่ ๘, และทายลักษณะเหมือน ๓ ตรีโกณ.

(ค) ในดวงข้อ ๔๑ ก็แสดงคล้ายรูปนี้.

(๕๖) ราศีตรีโกณ มีต่างๆ กันฉะนั้น ข้าพเจ้าได้ยันท่านที่สมัครเล่นผู้หนึ่งอธิบายเป็นความเห็นเอกชนพอได้เหตุผลน่าฟังอยู่. มติของท่านคือ คำว่าตรีโกณ ก็บอกเนื้อความแปลอยู่ชัดแล้วว่า สามมุม. ดวงชาตาอันมี ๑๒ ราศีนั้น ถ้านับโดยปัจจุประวัตติ คือ ที่ละ ๕ ๆ จะตั้งต้นแต่ราศีไหนก็ตาม ก็จะได้สามมุมเสมอ เช่น ตั้งต้นแต่ราศีเมษ ดังนี้-

ดาวเคราะห์ในดวงชาตาใด อยู่ในที่รับกันเป็นสามมุมฉะนี้,-

(ก) แต่ดาวเคราะห์ในเรือนชาตานี้ ต้องเป็นคู่ธาตุ (ข้อ ๑๗ ก), คู่สมพล (ข้อ ๒๗), หรือคู่มิตร (ข้อ ๘๕).

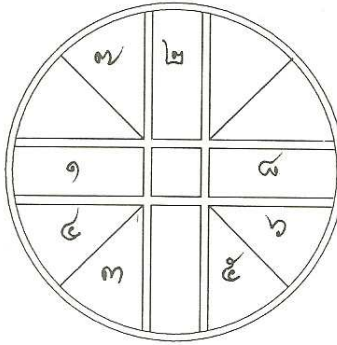
(ข) มิฉะนั้น เป็นดาวเคราะห์ที่เคยประจำราศีธาตุเดียว กัน เช่นมี ๔, ๗ และ ๖ เคยประจำราศีธาตุดิน รับกันเป็นสามมุม.

(ค) เป็นเกษตร.

(ข) ดาวเคราะห์นั้นจะต้องกุมหรือเล็งลัคนา.

(ง) คุณสมบัติของตรีโกณนี้ ท่านผู้ออกความเห็น เคยสังเกตมาว่า เจ้าชาตาเป็นคนหลักต่างๆ สุดแต่ลักษณะดาวเคราะห์ คือความคิดเป็นหลักบ้าง ถิ่นฐานเป็นหลักบ้าง หรือ โภคทรัพย์เป็นหลักบ้าง.

ดวงมหาจักร

ภุมม์กันย์ จันทรเมษ พฤษภเสาริ พุทธนาสิงห์ ศุกรธนู
ครุพิจิก มังกรอสรา ทิวากรกฎ

(๕๗) (ก) ลักษณะดาวเคราะห์เป็นมหาจักร นิยมกัน
ว่าดี. แม้อัฐเคราะห์ใดก็ตาม จรมาในราศีดังแสดงไว้ข้างบน
นี้ ท่านว่าเป็นมหาจักร ถึงเป็นกาลกรรณีกุมลัคนา ก็ยังยกย่อง
กันว่าดี, ตามโคลงว่า

ภุมม์กันย์จันทรเมษแม่น	ราศี
พฤษภเสาริ	อยู่ไซริ
พุทธสิงห์โดยมี	ศุกรอยู่ ธนูนา
กาลกุมลัคนีให้	กลับพื้นผลคุณ

หลัก (ข) กาลกรรณีเป็นมหาจักร ถ้าไม่กุมลัคนา รายนักแล.

(ค) ดาวเคราะห์ใดเป็นเดช ศรี มนตรี, ดินักแล.

(๕๘) เกร็ด (ก) ผู้หญิง ๒ เป็นมหาจักร จะเกิดวันไหนก็ตาม มักได้ผิวชั้นสูงเสมอ. ถ้าเกิดวัน ๔ ด้วย ย่อมได้ฐานะสูง เช่น เป็นคุณหญิง, ท่านผู้หญิง, ถึงอื่นๆ จะเสียก็ไม่ต้องคำนึง ต่อให้หาบของขายมาเติม.

(ข) ๓, ๗, ๘ มหาจักรเป็นกาลกรรณีจรร้ายมาก เว้นแต่ในราศีกัมภ์ (ข้อ ๑๑๑ พ) และมี ๕ เป็นมหาจักรอยู่ด้วย ก็คุ้มได้.

(ค) ครูพิจิก คมคาย ไม่ขยายชี้เทอ, ส่งสูง อย่างเดียวกับจันทร์เมษ.

ดาวเคราะห์ในราศีเดียวกันมีลักษณะต่าง

(๕๙) เมื่อย้อนดูดวงข้างต้นที่แล้วมา จะพบเช่น ๔ อยู่ในราศีกันย์ เป็นเกษตร (ข้อ ๓๔), เป็นมูลเกษตร หรือตรีโกณ (ข้อ ๔๑ และ ๕๕), เป็นมหาอุจ (ข้อ ๔๒), และพยากรณ์ต่างกันเสียด้วย. เมื่อดูเผินๆ ก็ยากที่จะทราบว่ามันต่างกันอย่างไร. แต่ถ้ากลับไปดูข้อ ๔๗, จะได้เค้าเงื่อนที่ดาวเคราะห์เป็นมหาอุจต้องจำกัดองศา. ด้วยเหตุนี้ใน The Light of Astrology by P. Gopalan Nair จึงมีกำหนดองศาแห่งดาวเคราะห์ในเรือนต่างๆ ไว้ คือ-

เคราะห์	มหาอุจ	มูลเกษตร	เกษตร	นิจ
๑		๕ 1-20	๕ 21-30	
๒	๑ 1-3	๑ 4-30		๗ 1-3
๓		๐ 1-18	๐ 19-30	
๔	๕ 1-15	๕ 16-20	๕ 21-30	๑๑ 1-15
๕		๑๑ 1-13	๑๑ 14-30	
๖		๖ 1-10	๖ 11-30	
๗		๑๐ 1-20	๑๐ 21-30	

หมายเหตุ (ก) ในช่องที่มีเลขไทยและเลขอาหรับนั้น เลขไทยบอกราศี เลขอาหรับบอกองศา.

(ข) ที่ไม่บอกองศา หมายความว่า เป็นราศีมหาอุจหรือเกษตรตลอดทั้ง ๓๐ องศา.

(ค) องศามหาอุจข้อนี้ เติงกับในข้อ ๔๗ อันเป็นหน้าที่ของท่านโหราจารย์พึงวินิจฉัย.

(ฆ) แต่จะอย่างไรก็ตาม เป็นอันได้ใจความว่า ดาวเคราะห์ที่มีลักษณะต่างๆ ในราศีเดียวกัน เป็นเพราะองศาไม่เท่ากัน

นิทานที่สี่ นามรูป

วิญญานปัจจยา นามรูป

วิญญานเป็นปัจจยนามรูป

(๖๐) ครั้นโลกมีธาตุครบทั้งหกบรรจบด้วยวิญญานธาตุ

(ข้อ ๙) ซึ่งเป็นมหาตมันคือวิญญาณดวงใหม่, มหาตมันนั้นก็ทำหน้าที่บันดาลส่วนแห่งธาตุทั้งสี่คือ ไฟ ดิน ลม น้ำ อันแยกกันอยู่ให้ประสมกันบนพื้นธรณีเป็นมหาภูตรูป, แล้วก็แผ่ฐานออกเป็นวิญญาณน้อยๆ เรียกว่าชีวาตมันมาลิ่งสู่อยู่ในมหาภูตรูปเพื่อมีความรู้สึกนึกคิดอันเป็นนามธรรม. เป็นอันว่าวิญญาณได้ก่อกำเหนิดนามรูปขึ้นด้วยประการฉะนี้.

(๖๑) นามรูปนั้น คือที่สมมติเรียกว่าตัวตนสัตว์บุคคล อันเกิดมาบนธรณีตามที่เห็นกันอยู่, ขอยกตัวอย่างด้วยเทวดาเคราะห์ทั้งแปดองค์ ผู้ถือกำเหนิดในภพนี้.

ชาติสมภพ

เรื่องที่หนึ่ง

(๖๒) ในกาลปางก่อน ตั้งแต่ปฐมกับ พระอาทิตย์เกิดเป็นพญาครุฑ, พระพลหิंसบดีเป็นพระอินทร์, พระเสาร์เป็นพญานาค, และพระอังคารเป็นพญาราชสีห์ ดำริพร้อมใจกันจะสร้างสระน้ำไว้ให้เป็นที่อาศัยแก่มนุษย์และเทวดา จึงพากันไปปรึกษาราชู. ราชูว่า ที่เราจะอาศัยน้ำและแผ่นดินนั้นหาไม่ได้แล้ว ตามอัมฤตของท้าวเถิด เราไม่ทำแล้ว. แต่นั้นมา เทวดาทั้งสี่นั้นก็เคียดแค้นต่อราชู. ครั้นประชุมกันสร้างมหาสระชื่อว่าสุรามฤตเสร็จแล้ว คิดอ่านกันให้รักษา. พระอินทร์รักษาเขาสุเมรุ, พญาครุฑรักษาเขาสัตตบริภัณฑ์, พญาราชสีห์รักษาป่าหิมพานสามพัน

โยชน์, และพญานาครีksamหาสมุทร. อยู่มานานมา เมื่อจะเกิดพิบัติเหตุทั้งหลาย, วันหนึ่ง พญาครุฑไล่จะกินพญานาค. พญานาคแล่นหนีไปพึ่งราหูขอร้องให้ช่วย. ราหูเห็นดังนั้นจึงตวาดว่า เหวຍครุฑใจบาป, เองมาไล่พวกของข้าเฮียใด. พญาครุฑว่า นาคนี้เป็นอาหารของเรา. ราหูก็โกรธ โจนทะยานเข้าวังไล่. พญาครุฑแล่นหนีไปพึ่งพระอินทร์. ราหุมิอาจไล่เข้าไปได้ ก็หยุดอยู่, เกิดกระหายน้ำเป็นกำลัง จึงลงไปกินน้ำในสระสุรามฤต. พระอินทร์เห็นดังนั้น ก็จับจักรขว้างราหูกายขาดสองท่อน, เดชะอำนาจได้ดื่มน้ำสุรามฤต จึงมิตาย.

พยากรณ์

(๖๓) ถ้า ๑ จรถึง ๗ ไชรี ว่ามีผู้จะคิดร้ายตน และตนจะได้พึ่งผู้ใหญ่เพื่อขำนะท่านฯ ถ้า ๘ ต้อง ๗ ทายดุดกันฯ ถ้า ๗ ต้อง ๘ จะได้มิตรใจร้ายฯ ถ้า ๘ ต้อง ๑ ว่าจะจากที่อยู่และลูกเมียฯ ถ้า ๕ ต้อง ๘ ว่าจะเสียครึ่งหนึ่งแลฯ

เรื่องที่สอง

(๖๔) ในชาติหนึ่งเล่า พระพฤหัสบดีเกิดเป็นอาจารย์ทิสาปาโมกข์. พระอาทิตย์เกิดเป็นมาณพไปเรียนศิลปศาสตร์ในสำนักพระพฤหัสบดี. อาจารย์ยกนางจันทร์ผู้บุตรให้เป็นภริยา. พระอาทิตย์เซยชมแล้วเก็บนางไว้ในดลับทอง เข้าป่าหาผลไม้. พระอังคารเกิดเป็นเพชฌาธรเข้าไปสมจรด้วยนางจันทร์ในดลับ. พระ

๕ เห็นเหตุการณ์นั้นตลอด. ครั้นพระอาทิตย์กลับจากป่าเข้าไปหาพระ ๕, เห็นเขียนหมากตั้งเป็นสามที่, ก็ถามว่า ทุกวันมา เจ้ากูตั้งเพียงสองที่ วันนี้ไหนจึงตั้งสามที่. พระ ๕ จึงว่า ถ้าเธอจะใคร่รู้เหตุ จงไปเปิดฝาดลับทองดูเถิด. พระ ๑ เปิดดูเห็นพระ ๓, ก็ยกพระขรรค์ขึ้นจะฟันเพทยาธร. เพทยาธรรู้ก็โผนเหาะขึ้นไปบนอากาศ แล้วกลับเอาพระขรรค์ลับศิระพระ ๑ แตะ. จึงพระ ๑ ขว้างจักรไปต้องเพทยาธรรตัวขาด.

พยากรณ์

(๖๕) (ก) ถ้า ๓ ต้อง ๑ ให้เกรงหัวแตก เลือดจะตก บมိว่าจะตกจากที่สูง บมိว่าจะผิดด้วยขี้เมียท่าน ฯ

(ข) ฝ่าย ๒ ก็เป็นศัตรูต่อ ๕ ผู้บิดาแต่ครั้งนั้นมาฯ และ ๑ กับ ๕ ก็เป็นมิตรแก่กันมาแล ฯ

(ค) ถ้า ๑ จรถึง ๕ ว่าจะได้มิตรสหายมาก และจะได้ทรัพย์สมบัติและลูกเมีย ฯ ถ้า ๓ จรถึง ๒ ให้เกรงจะหลงด้วยขี้เมียท่าน บมิ จะจากที่อยู่ พ่อแม่และลูกเมีย ฯ ถ้า ๕ ถึง ๕ ให้เกรงปาก เขาจะผูกเวรแค้นฯ ถ้า ๒, ๓, ๕ จรมาด้วยกัน ว่าศัตรูเก่าจะดูหมิ่นฯ

เรื่องที่สาม

(๖๖) ในกาลปางก่อน พระ ๓ เกิดเป็นกบ, พระ ๗ เป็นงู และพระ ๖ เป็นรุกขเทวดา. วันหนึ่งงูไถ่กบมา กบโดดหนี

เข้าอาศัยโพรงไม้ที่รุกขเทวดาอยู่. เทวดาเห็นงูไต่กบมาก็ออก
ยื่นขวางทางไว้ จึงงูมีอาจไต่กบเข้าไปได้. กบนั่นก็รอดจาก
ความตาย.

พยากรณ์

(๖๗) (ก) แต่นั้นมา ๓ ก็เป็นมิตรกับด้วย ๖ ๑ ถ้า ๓
กับ ๖ จรมาต้องกัน จะได้มิตรสหายผู้ดี ถ้าไข้จะพลันหาย ๑

(ข) ฝ่าย ๖ กับ ๗ ก็เป็นศัตรูต่อกันมา ๑ ถ้า ๖ จรมา
ต้อง ๗ ว่าท่านจะเปียดเปียดตน ๑

เรื่องที่สี่

(๖๘) ในกาลครั้งหนึ่ง พระ ๒ เกิดเป็นคนตกยาก ไปกู้
เงินพระ ๘ เพื่อทำทุน. เมื่อพระ ๘ ไปทวงหนี้. พระ ๒ ไม่มีอะไร
จะให้, ครั้นพระ ๘ จะเอาให้ได้, พระ ๒ ก็หนีไปอยู่เรือนพระ ๔.
ครั้งนั้นพระ ๗ เกิดเป็นพ่อค้าเตีรทาง ก็รู้แห่งที่พระ ๒ อยู่, จึง
กลับไปบอกแก่พระ ๘. พระ ๘ ก็ไปหาพระ ๒ พบ, เข้ายื้อพระ ๒.
จึงพระ ๔ กลับชาติเดิมเป็นสุนัข เข้ากัดพระ ๘. ครั้นเจ็บลำบาก
เข้า, พระ ๘ ก็ผละจากพระ ๒, หันมาไล่สุนัข. พอเห็นพระ ๒ วิ่ง
หนีรอดไปแล้ว, สุนัขก็กระโดดออก หายตัวไป.

พยากรณ์

(๖๙) (ก) แต่นั้นมา พระ ๘ ก็เป็นศัตรูต่อพระ ๔ ๑

ถ้า ๘ กับ ๔ จรมาต้องกันไซ้ ให้เกรงเขียว งา พรว้า มีด เลือดจะ
ตกจากตนฯ

(ข) ฝ่ายพระ ๒ กับพระ ๔ ก็เป็นมิตรกันมาแต่ครั้ง
นั้น ฯ ถ้า ๒ กับ ๔ จรมาต้องกันไซ้ ว่าจะได้มิตรสหายและ
ของต่าง ๆ ฯ

(ค) ถ้า ๘ จรมาต้อง ๒ ไส้รู้ ท่านว่าคนทั้งหลาย
จะเอ็นดู ฯ ถ้า ๒ ต้อง ๘ ว่าคนจะดูหมิ่น ฯ ถ้า ๒ และ ๒
จรมาต้องกัน ว่ามิตรจะทำโทษ จะเจ็บอกเจ็บใจ อย่าเดินทาง
ไกล ฯ ถ้า ๗ กับ ๘ จรมาต้องกัน ว่าจะได้มิตรสหายมาก ฯ
ถ้า ๗ ต้อง ๒ ว่ามิตรจะให้โทษฯ

เรื่องที่ห้า

(๗๐) ในกาลปางก่อน พระ ๑ เกิดเป็นวานร, พระ ๓ เป็น
พราน. ครั้นโคพรานนั้นหาย, พรานก็เดินพนจรหาโค, เห็นวานร
ที่ค่าคบไม้, ก็เอาก้อนดินขว้างไปต้องหัววานรแตก.

พยากรณ์

(๗๑) แต่ครั้งนั้นมา พระ ๑ กับพระ ๓ ก็เป็นศัตรูต่อกัน ฯ
ถ้า ๑ และ ๓ จรมาต้องกัน ให้เกรงหัวจะแตก ท่านจะเป็นศัตรู
ต่อตน ฯ

เรื่องที่หก

(๗๒) ในกาลปางก่อน พระ ๓ เกิดเป็นพญาราชสีห์กิน

เนื้อสัตว์ กะดุกติดขวางคออยู่. ครั้งนั้น พระ ๑ เป็นนกกกระไน, พญาราชสีห์ร้องให้ช่วย. นกกกระไนก็จะคอพญาราชสีห์จนทะลุ เหวอะหะ เอากะดุกออกมา.

พยากรณ์

(๗๓) ถ้า ๑ จรมาต้อง ๓ ว่าจะเป็นตาลซาง กินของมัก ติดคางจะเจ็บคอและเจ็บปากแล ฯ

เรื่องที่เจ็ด

(๗๔) ในกาลปางก่อน โพน พระ ๕ เกิดเป็นนกอีลุ้ม, พระ ๒ เป็นเหยี่ยวบินมาจับ. นกอีลุ้มซุกเข้าไปในรอยตีนโค. เหยี่ยวบิน โผลงมาปะทะขั้ดินแห่งที่รอยตีนโค, ออกแตกตาย.

พยากรณ์

(๗๕) ถ้า ๒ จรมาต้อง ๕ ว่าจะเจ็บอก ห้ามอย่าเที่ยวทาง ไกล จะเป็นโทษเพราะด้วยอาหารแล ฯ

เรื่องที่แปด

(๗๖) ในกาลปางก่อน พระ ๗ เกิดเป็นนาคราช. พระ ๓ เป็นอาลัมพายน จับเอานาคไปเร่เที่ยวแสดงเล่นให้ได้ความลำบาก ตัวยิ่งนัก.

พยากรณ์

(๗๗) ถ้า ๓ และ ๗ จรมาต้องกัน จะได้ความลำบาก ห้ามอย่าจากที่ มิติ ฯ

เรื่องที่เก้า

(๗๘) ในกาลปางก่อน พระ ๗ เป็นไม้สะคร้อ. พระ ๓ เป็นพญาปิริสาท ออกไปไล่เนื้อ เลียนไม้สะคร้อยอกเท้า ได้รับความลำบากนัก.

พยากรณ์

(๗๙) ถ้า ๓ และ ๗ จรมาด้วยกัน ว่าจะเจ็บตีน เจ็บมือ จะถูกเสียนหนาม ฯ

เรื่องที่สิบ

(๘๐) ในกาลปางก่อน พระ ๓ เป็นไม้เกดก. พระ ๘ เป็นไฟป่ามาไหม้ไม้เกดก.

พยากรณ์

(๘๑) ถ้า ๘ จรมาต้อง ๓ ให้เกรงไฟจะไหม้เรือน และต้องตัวด้วย ฯ

เรื่องที่สิบเอ็ด

(๘๒) ในกาลปางก่อน พระ ๔ เกิดเป็นพญาฉัททันต์ พระ ๓ เป็นนายโสณบุตร เลี้ยงาพญาฉัททันต์.

พยากรณ์

(๘๓) ถ้า ๓ จรมาต้อง ๔ จะเจ็บฟัน ห้ามกินเนื้อ จะปวดท้อง ปวดศีรษะ ฯ

หัวข้อ

(๘๔) เพื่อคั่นง่าย ขอรรวมพระเคราะห์โคจรมาสรุปไว้
ข้างท้ายนี้-

<u>เคราะห์</u>	<u>จรต้อง</u>	<u>ดูข้อ</u>
๑	๓	๗๑, ๗๓
	๗	๖๓
	๕	๖๕
๒.....๒.....๖๙		
	๓	๖๕
	๔	๖๙
	๕	๖๕, ๗๕
	๘	๖๙
๓.....๑.....๖๕, ๗๑		
	๒	๖๕
	๔	๘๓
	๗	๗๗, ๗๙
	๕	๖๕
	๖	๖๗

<u>เคราะห์</u>	<u>จรต้อง</u>	<u>ดูข้อ</u>
๔	๒	๖๙
	๘	๖๙
๗.....๒.....๖๙		
	๘	๖๓, ๖๙
	๓	๗๗, ๗๙
๕.....๒.....๖๕		
	๓	๖๕
	๕	๖๕
	๘	๖๓
๘.....๑.....๖๓		
	๒	๖๙
	๓	๘๑
	๔	๖๙
	๗	๖๓, ๖๙
๖.....๗.....๖๗		
	๓	๖๗

ความสัมพันธ์ระหว่างอัฐเคราะห์

เป็นธรรมดา เมื่อเกิดมีนามรูปเป็นสัตว์บุคคลตัวตนเราเขาแล้ว, ก็ย่อมมีความเกี่ยวข้องเป็นมิตรกัน หรือมีการกระทบกระทั่งกันเป็นศัตรูกัน, จะเห็นได้ในชาติสมภพทั้งสิบเอ็ดเรื่องนั้น คือ-

(๘๕) อาทิตยเป็นมิตรกับครุ, จันทรโณมตรูพुरुณงเขาวัว, ศุกรปากหวานอังคารรับเอา, ราหูกับเสาร์เป็นมิตรกัน

ศัตรู

(๘๖) ที่เป็นศัตรูต่อกันนั้น คือ

๑	เป็นศัตรูต่อ	๗		๗	เป็นศัตรูต่อ	๓
๒	”	๕		๕	”	๘
๓	”	๑, ๔		๘	”	๑, ๒, ๓, ๔
๔	”	๘		๖	”	๗

หมายเหตุ (ก) ความเป็นศัตรูต่อกันนั้น ไม่จำเป็นต้องย้อนกลับ เช่น อาทิตย-ครุท (เรื่องที่ ๑) เป็นศัตรูต่อเสาร์-นาค, แต่นาคหากกลับเป็นศัตรูต่อครุทไม่, หากจะเป็นศัตรู ก็แต่เมื่อเป็นงู (เรื่องที่ ๓) ไปไล่กินอังคาร-กบ, เสาร์จึงเป็นศัตรูต่ออังคาร.

ปรากฏอยู่คู่หนึ่ง คือ ๔ กับ ๘ เป็นศัตรูต่อกันและกัน

(ข) เคราะห์คู่ธาตุ เมื่อฝ่ายหนึ่งเป็นศัตรู แต่ดับมือข้าง

เดียว เพราะอีกฝ่ายหนึ่งไม่พาลด้วย จึงพออยู่เป็นคู่ธาตุร่วมกันได้ เทียบได้อย่างขวาน (ธาตุดิน) เป็นศัตรูต่อไม้ (ธาตุดิน), แต่ไม่ไม่เป็นศัตรูตอบ จึงได้อยู่เป็นด้ามขวานเข้าคู่กันตลอดมา.

(ค) บางตำราว่า ๕ กับ ๗ เป็นคู่อริกัน ถ้ารวมหรือเล็งกันก็เกิดยุ่ง โลกก็ยุ่งเช่นแผ่นดินไหวผิวดินไหวผิวดินประหลาด หรือเกิดความอัศจรรย์แคลนทั่วกันไป.

อัฐเคราะห์ประจำมหาภูตรูป

(๘๗) ครั้นพระเคราะห์ทั้งปวง เป็นสังขารประชุมแต่งวิญญานคืออาตมัน (อัตตา), และอาตมันนั้น ให้บังเกิดนามรูปแล้ว, รูปนั้นส่วนใหญ่คือมหาภูตรูปทั้งสี่ ย่อมเป็นของอัฐเคราะห์ ดังนี้-

ธาตุไฟ	เป็นของ	๑	๗
” ดิน	”	๒	๕
” ลม	”	๓	๘
” น้ำ	”	๔	๖

มหาภูตรูปเหล่านี้ จะพิการแปรปรวนอย่างไร สุดแต่ความเป็นไปแห่งอัฐเคราะห์นั้น.

เคราะห์ประจำอวัยวะ

(๘๘) รูปย่อมมีอวัยวะเป็นเครื่องจักรช่วยให้ดำเนินความสืบชีพ. กล่าวเฉพาะอวัยวะที่สำคัญ อันเคราะห์ควบคุมอยู่, คือ-

๒ ทวารหนัก	๕ กะเพาะอาหาร, หัวใจ
๓ ม้าม	๘ ตับ
๔ ปอด, มันทมอ	๖ กะเพาะเบา
๗ ลำไส้, เส้นประสาท	

อธิบาย เช่น ๔ มันทมอ, ๕ หัวใจ, ๗ เส้นประสาท.

ถ้า ๔ เสีย เช่นเป็นวินาศน์แก่ตมุเศษ (ข้อ ๑๔๒ ฉ, ง) สมอม่ก
ฟ่งพล่านคึดอะไรขาดเป็นห้วง ๆ เพราะทั้ง ๆ กำลังคึดอยู่ก็พล่านไปอื่น,
และถ้า ๕ เสียด้วยจะถึงเป็นบ้า แต่พอเฮียวยา. ซ้าถ้า ๗ เสียอีก
ก็เสริมแรงหนักขึ้น เลยเป็นบ้าจนรักษาไม่หาย.

นิทานที่ห้า สฬายตนะ

นามรูปปัจจยา สฬายตนะ

นามรูปเป็นปัจจยอายตนะหก

(๘๙) อันตรายต่าง ๆ ย่อมเป็นไปเพื่อทำลาย เช่น เสือกิน
วัว, วิญญานที่อาศัยในนามรูป เมื่อไม่มีทางรู้เห็น เหมือนถูกคลุม
โปง ย่อมตกเป็นเหยื่อแก่อันตรายทั้งสิ้น. จึงจำต้องมีตาเพื่อเห็น
งู หูเพื่อได้ยินเสียงช้าง จมูกเพื่อได้กลิ่นเสือ ลิ้นเพื่อรู้รสแสง
กายเพื่อรับเย็นร้อน, ใจเพื่อรู้เหตุการณ์ต่างๆ เหล่านี้เป็นต้น จะได้
คิดหลบหลีกอันตรายเอาตัวรอด. ฉะนั้นนามรูปจึงให้มีส่วนต่าง ๆ
ดังกล่าวแล้ว สำหรับเป็นแดนให้รู้เห็นอันตราย ที่เรียกว่าอายตนะหก.

นามระยษชาติกาล

(๙๐) เมื่อนามรูปมีอายตนะครบหกประการ พอที่จะรู้เห็น
อันตรายสมควรดำรงตนครองชีพได้ ก็คลอດออกจากครรโภทร
โดยระยษชาติกาลอันมีนามต่อไปนี้-

(ก) นามวัน คือ วารที่กล่าวแล้วในข้อ ๑๒ (ฆ)

(ข) นามปี ๑ ขวด วอก

๒ ญล ระกา

๓ ขาล จอ

๔ เถาะ กุน

๗ มะโรง

๕ มะเส็ง

๘ มะเมีย

๖ มะแม

(ค) นามตัว คือเป็นลูกชายหรือหญิงคนที่เท่าใด ใน
บิดามารดาเดียวกัน ก็เป็นนามเท่านั้น. จนถึงคนที่แปดเป็น
นาม ๘, ต่อจากนี้ขึ้น ๑ ใหม่.

(ฆ) นามเหล่านี้พิจารณาด้วยทักษาในข้อ ๑๐๖

นามวันที่เป็นมิตรหรือศัตรู

(๙๑) อาศัยความที่อัฐเคราะห์เป็นมิตรเป็นศัตรูกัน ดัง
กล่าวแล้วในชาติสมภพ, ในการหาวันทำมงคล ท่านจึงเลือกทำ

ในวันที่เป็นมิตรของผู้เกิด (ข้อ ๘๕), ถ้าติดขัดด้วยวันที่เป็นมิตร จะใช้วันอื่นก็อย่าทำในวันที่เป็นศัตรู (ข้อ ๘๖), เช่น คนเกิดวัน ๗ ห้ามวัน ๑. คนเกิดวัน ๑ ห้ามวัน ๓.

(ก) ดำราห์หนึ่งว่า เกิดวัน-

๑	ห้ามวัน	๓, ๖, ๗
๒	”	๓, ๑, ๗
๓	”	๑, ๒, ๗
๔	”	๓
๕	”	๗
๖	”	๑, ๘ (พุทกลางคืน), ๗
๗	”	๑, ๔, ๒, ๓

หมายเหตุ เลขวันซึ่งตรงลงมาในแถวที่สอง แสดงว่าห้ามวัน กาลกรรณี (ข้อ ๑๐๖). ความนอกนี้ ดูในข้อ ๒๒.

เคราะห์ประจำภารูป

(๙๒) อาตมันและนามรูป ซึ่งคลอດออกมาแล้ว เรียกว่า อัตตภาพ. อัตตภาพนั้น ย่อมมีลักษณะเป็นชายบ้างหญิงบ้าง เรียกว่า ภารูป. ครั้นแล้ว นพเคราะห์เข้าประจำอยู่ ดังนี้-

- (ก) ปุริสภารูป ๑, ๓, ๕
- (ข) อิตถีภารูป ๒, ๖, ๘
- (ค) ภาวะนปุงสก ๔, ๗, ๙

นิทานที่หก ผัสสะ

สพายนปัจจยา ผัสโส

อายตนะหกเป็นปัจจัยผัสสะ

(๙๓) อัตตภาพอันคลอດออกมาแล้ว อายตนะทั้งหกก็เริ่มกระทบกับอารมณ์ภายนอก เกิดความรู้สึกขึ้น. ถ้าอารมณ์นั้นส่งเสริม ก็รู้สึกพอใจ, ถ้าขัดต่อปกติก็รู้สึกไม่พอใจ, ถ้าไม่เป็นทั้งสองอย่าง ก็รู้สึกพอเป็นกลางๆ ความรู้สึกชนิดนี้เรียกว่าผัสสะ.

เคราะห์ประจำประสาท

(๙๔) ใจจะรู้สึกอะไรได้จากอายตนะ ย่อมอาศัยมีทางเล่นไปสู่ เรียกว่าประสาท ซึ่งจะรู้สึกชัดเจนแจ่มใสอย่างไร ก็สุดแต่พระเคราะห์คือ-

จักขุประสาท ๑, ๗	ธาตุไฟ	แสงสว่าง
โศตรประสาท ๐	อากาศธาตุ	ช่องว่าง
ฆานประสาท ๓, ๘	ธาตุลม	สูดเข้าออก
ชีวนประสาท ๔, ๖	ธาตุน้ำ	เอิบอาบ
กายประสาท ๒, ๕	ธาตุดิน	แท่งทึบ

สำหรับอายตนะที่หกคือใจ ทำหน้าที่รู้สึกอยู่แล้ว, จึงไม่ต้องมีประสาท, และพระเกตุอันเป็นวิญญาณธาตุย่อมเข้าประจำ

นิทานที่เจ็ด เวทนา

ผัสสปัจจยา เวทนา

ผัสสเป็นปัจจัยเวทนา

(๙๕) (ก) อัตตภาพ เมื่อมีอายตนะบอกให้รู้อันตราย ดังกล่าวในข้อ ๘๙ และเอาตัวรอดได้เป็นระยะแรกแล้ว, ต่อไปนี้ ก็ต้องทำหน้าที่ดำรงตน.

(ข) ตนจะดำรงอยู่ได้อย่างไร? เช่นอารมณ์ภายนอกมา กระทบเกิดผัสสคือรู้สึกพอใจแล้ว แต่ท้องหิวจนแทบ คงไม่มีกำลังจะ ช้องแวกกับผัสสนั้นได้. จำเป็นต้องอาศัยอาหารหนุนกำลังให้ อิ่มหน้าอยู่ จะได้เกิดสุขเวทนาคือความสบายใจ สังสมอารมณ์ ที่พอนั้นเพิ่มพูนความเป็นอยู่แห่งอัตตภาพให้ยืนยง หรือรู้สึก ไม่พอใจในเมื่อกระทบอารมณ์อันทำลายปกติ จะได้มีกำลังใจ ทนอยู่ได้อันเรียกว่าทุกขเวทนา ไม่ใจเสาะตายง่าย และเพื่อยพยายาม กำจัดอารมณ์นั้น.

(ค) รวมความว่า ผัสสคือความรู้สึกพอใจ ย่อมให้เกิด สุขเวทนาเป็นอาการของศุภเคราะห์, ความรู้สึกไม่พอใจ ให้ เกิดทุกขเวทนาเป็นอาการของบาปเคราะห์, และความรู้สึกพอ เป็นกลางๆ ให้เกิดเวทนาที่มีใช่สุขมิใช่ทุกข์ เป็นอาการของ ๐ คือเคราะห์ห่มฤดู: ทั้งนี้ย่อมอาศัยอาหารหนุนอยู่ด้วย ตาม ที่พระศาสดาตรัสตอบปัญหาพระพุทธเจ้าว่าอาหารนำเวทนามาให้.

ตอนเป็นวิญญูชน

(๙๖) บุคคลผู้อาศัยดาวเคราะห์ปรุงแต่งแต่ต้นมา จน
มีเวทนาความรู้สึกสุขทุกข์ นับว่าได้อัตตภาพเป็นมนุษย์ครบ,
ย่อมมีชื่อสำหรับเรียกขาน โดยวิธีที่ท่านนิยมไว้ต่อไปนี้-

นามอัฐเคราะห์

(๙๗) อัฐเคราะห์ นอกจากเรียกว่าอาทิตย จันทร ฯลฯ
ยังมีนามอื่นเรียกอีก, ดังนี้-

๑ ครุฑนาม	๗ นาคนาม
๒ พยัคฆนาม	๘ มุสิกนาม
๓ ลิงนาม	๙ คชนาม
๔ โสณนาม	๑๐ อชันนาม

ท่านผูกเป็นโคลงไว้ว่า

อาทิตยนามครุฑท้าว	ปักชี
จันทรนามพยัคฆ์	เบียดเนื้อ
อังคารกล่าวนามมี	สิงหราช
พุธสุนัขโดยเชื้อ	ชาตินั้นเป็นนาม
พฤหัสบดีมุสิกนี้	นามหนู
ศุกร์อชันนามสุ	แพะพี
พระเสาร์อิศรเอกงู	นามนาค
อลุรินทรท่านชี้	คชช้างนามແລງ

ความเห็น การที่เอาพญาลัตว์มาเป็นชื่ออัฐเคราะห์ยังคัน
เหตุไม่พบ. แต่เมื่อพิจารณาตามชาติสมภพเรื่องที่หนึ่ง (ข้อ ๖๒)
ว่าอาทิตย์เกิดเป็นพญาครุฑ, อังคารเกิดเป็นพญาราชสีห์, เสาร์
เกิดเป็นพญานาค, และในเรื่องที่สี่ พุทธกลับชาติเดิมเป็นสุนัข
(ข้อ ๖๘), ดังนี้ ก็พอจะได้เค้าว่าเห็นจะเอาชาติแรกซึ่งเกิดใน
มนุษยโลกมาตั้งเป็นชื่อ. แต่เคราะห์อีกสี่นอกนั้น ยังไม่ปรากฏ
เรื่องราวเลยว่าเป็นพญาลัตว์.

(๙๘) วารทั้งเจ็ด อันกล่าวในข้อ ๑๒ (ฆ) ก็เหมือนกัน
เช่นวันอาทิตย์ จะเรียกว่าวันครุฑนามก็ได้ ตามตำราพิชัย
สงครามว่า-

ยาตราวัน ๑ ครุฑนาม ประดับอาภรณ์แดงถือธนู เอาน้ำ
ใส่ศีรชะ เอาเสียงปี่และเสียงไก่ขันเป็นสัญญาณสังหาร เร่งเบิก
พลให้เอาชัย ฯ

ยาตราวัน ๒ พยัคฆนาม ประดับอาภรณ์ขาวถือดาบและเชน
นอนเสียงก่อกอน เอาเสียงดุริยดนตรีเป็นสัญญาณสังหาร เร่งเบิกพล
ให้เอาชัย ฯลฯ

(๙๙) ชื่อคน ก็ประกอบขึ้นด้วยอักษรต่าง ๆ ซึ่งท่าน
กำหนดประจำอัฐเคราะห์ ดังนี้-

๑ อ อา อิ อี อุ ฤ เอ โอ	๗ ด ต ถ ท ธ น
๒ ก ข ค ฃ ง	๘ บ ป ผ ฝ พ ฟ ภ ม
๓ จ ฉ ช ซ ฌ ญ	๘ (พุทกลางคืน) ย ร ล ว
๔ (กลางวัน) ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ	๖ ศ ษ ส ห พ

อธิบาย เช่นชื่อว่าเดโชชัย อักษรตัวต้นคือ ด เป็นพยัญชนะประจำเสาร์ ชื่อนี้จึงเรียกว่า นาคนาม. ถ้าเจ้าของชื่อเกิดวันเสาร์ด้วย ก็สมกัน เพราะฉะนั้น-

(ก) คนเกิดวันอาทิตย์ ชื่ออาจ เป็นครุฑนาม, วันจันทร์ ชื่อเข็ม เป็นพยัคฆนาม. ถ้ากล่าวตามทักษา (ข้อ ๑๐๖), ก็คือใช้เคราะห์ที่เป็นบริวารตั้งชื่อ. นามฉายาของพระภิกษุ ใช้ดังนี้.

(ข) อีกประการหนึ่ง ท่านนิยมว่าชื่อชายให้ใช้วรรคเดช, และชื่อหญิงให้ใช้วรรคศรี, เช่นผู้เกิดวันอังคาร ชายให้ชื่อทองหญิงให้ชื่อผ่อง.

(ค) ถ้าจะใช้ความรอบคอบ ต้องผูกดวงชาตาเด็กดูก่อน. เมื่อเห็นเคราะห์ใดดีเด่น. ก็เอานามเคราะห์นั้นตั้งชื่อ. ข้อสำคัญในวิธีนี้ ถ้าเห็นนามวันที่เป็นกาลกรณีกุมลัคนา ต้องแก้ให้กาลกรณีนั้นเป็นศรี. เช่น คนเกิดวันเสาร์, ๔ เป็นกาลกรณีกุมลัคนา, ต้องแก้ให้ ๔ เป็นศรี โดยเอาอาทิตย์เป็นบริวาร, ตั้งชื่อว่าอร่าม (ตามโหราโรหว่าเอามูลเป็นบริวาร).

(ฆ) มีนิทานเล่าว่า ตระกูลหนึ่งเลี้ยงลูกชายยาก คลอดที่ไรตายนมด. ครั้นคนที่ห้า คลอดเมื่อวัน ๗ ๕ ค่ำ ปีชวด เวลา ย่ำค่ำ ๓ นาฬิกา, บิดามารดาพากันพรหมณ์เสีย. พวกพรหมณ์ผูกดวงชาตาดู, เห็น ๗ กุมลัคนา (ในราศีตุล) ก็พยากรณ์ว่าอายุสั้นอีก อยู่เพียง ๘ ขวบก็จะตาย. บิดามารดาวิงวอนขอให้ช่วย. พวกพรหมณ์คิดแก้โดยตั้งชื่อให้ว่า ชูชโก. เด็กนั้นจึงมีอายุยืนถึง ๖๐ ปี.

อธิบายว่า ตาซุชกเป็นนาม ๕ (พหุสब्धि, ข้อ ๙๐ ค), ๗ ที่
กมลคณานั้นเป็นกาลกรณีนาม. พวกพราหมณ์แก่ ๗ ให้เป็นศรี โดย
เอาจันทร์เป็นบริวาร ตั้งชื่อว่า ซุชโก. วิธึมครย่อนหลัง, อักษร ก
จึงนับเป็นตัวต้นประจำจันทร์แล.

อัฐเคราะห์แสดงลักษณะ

(๑๐๐) บุคคลที่เกิดมาแล้ว มีลักษณะเป็นอย่างไร จะ
ทราบได้ด้วยอัฐเคราะห์แสดงให้เห็น, ดังนี้-

(ก) ดูสถานพึงเฟื่อง ให้ดูอาทิตย์ อาทิตย์เป็นธาตุไฟ
ทั้งประจำราศีธาตุไฟ เป็นผู้ให้แสงสว่างและกำลังแก่ดาวเคราะห์
ทั้งมวล ยังชีวิตของคนสัตว์และต้นไม้ให้บังเกิดขึ้น และมี
กำลังแข็งแรง. มนุษย์ผู้เกิดในขณะที่ซึ่งอาทิตย์อยู่ถูกราศีที่ดี
หรือเวลาอุทัย จะมีกำลังกายแข็งแรงดี ว่องไว ปราศจาก
ความกลัว ใจร้อน ใจสูง เพราะเป็นเคราะห์ที่ปรุงหัวใจมนุษย์.
ถ้ามีเหตุอื่นเช่นบาปเคราะห์มาทำให้อาทิตย์เสียแล้ว มักเป็น
โรคหัวใจพิการ.

(ข) ดูรูปดูจิตต์ (หรือจริต) ให้ดูจันทร์ จันทร์ประจำธาตุน้ำ
กลางคืนฉายแสงนวลเปล่งปลั่ง ทำให้เห็นรูปโฉมน่ารัก. ถึง
รูปจะชุปซิดในกลางวัน เมื่อต้องแสงเดือนในกลางคืนก็ผุดผ่อง
น่าดูขึ้นมาก. แสงเย็นแห่งจันทร์ทำให้ใจเบิกบานไฝฝืนความ
สวองาม อบรมจริตในทางเป็นช่างประดิษฐ์ นักประพันธ์. แต่

ทุกสิ่งทุกอย่างนี้เป็นลักษณะอ่อนแอทั้งนั้น จึงเปลี่ยนใจง่าย. ถ้ามีเหตุอื่นทำให้จันทร์เสียแล้ว, สติมักจะวิปลาส ก็คือเสียจิตนั่นเอง.

(ค) ดุกกล้าแข็งขยัน ให้ดู่อังคาร อังคารเป็นเจ้าแห่งสงคราม มีอำนาจเกี่ยวข้องกับประสาทเพราะประจำธาตุไฟในกลางคืน และเกี่ยวกับโลหิตเพราะประจำธาตุน้ำในกลางวัน, ทำให้มนุษย์มีความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็ง ว่องไว, เพราะโลหิตชนิดแรงจึงเป็นคนใจเร็ว ฉุนเฉียว มุทะลุ ดึงดึง.

(ฆ) ดู่อ่อนดู่หวาน ให้ดู่พุธ พุธประจำธาตุดินในกลางวัน, ประจำธาตุลมในกลางคืน, เป็นเจ้าแห่งวาจาและการค้าขาย จึงมีลักษณะให้คนเฉลียวฉลาดในเชิงพูด และมีนิสัยขยันอ่อนโยน. ความอ่อนโยนหรืออ่อนหวานนั่นเอง หนักเข้าก็อ่อนแอ, จึงเป็นคนมักตื่นตกใจเปลี่ยนง่าย. แต่ถ้าพุธอยู่ในที่เสีย ก็พูดไม่นวลหู, ยิ่งเป็นกาลกรรณนำลัคนา เลยปากร้ายด่าเก่ง.

(ง) ดู่ปัญญาบริสุทธิ์ ให้ดู่พฤหัสบดี พฤหัสบดีประจำธาตุไฟในกลางวัน ให้ความอบอุ่น ส่งเสริมความเฉลียวฉลาดในวิชาการ และประจำธาตุน้ำในกลางคืน ทำให้ใจสุขุมชุ่มชื้น เต็มด้วยความเมตตากรุณาอารีรอบคอบ ไม่ชอบก่อเหตุหุยมหิเม แต่ถ้าเป็นศัตรูต่อใครก็ถึงวอดวาย

(จ) ดู่โศกสมบัติ ให้ดู่ศุกร์ ศุกร์เป็นดาวประจำรุ่ง ประจำ

ธาตุลมในกลางวัน โขยใจให้เย็นขึ้นชอบความสวยงามและความสงบ ประจำธาตุดินในกลางคืน ทำให้ใจหนักแน่นสงบ เสงี่ยมชอบสุขภาพ มัธยัสถ์ประหยัดยัง, ลักษณะนี้ช่วยให้สำเร็จ ความเป็นปึกแผ่นแห่งโมคสมบัตติ. ถ้าร่วมอาทิตย์ที่แรง จะส่งกำลังความรักสวยงามให้แรงขึ้น เช่นร่วมอาทิตย์และกุมลัคนา ผู้นั้นพอแรกรุ่งก็เริ่มมีความรักและแต่งงานได้ที่เดียว

(จ) ดูโทษดูทุกข์ ให้ดูเสาร์ เสาร์ ประจำธาตุดินในกลางวัน จึงเป็นเจ้าแห่งกสิกรรม ห่มกุ่มนอนอยู่กับดินๆ โคลนๆ มีลักษณะเย็นแห้ง ทำให้ใจเหี่ยว ขริม สลดง่าย จึงชอบเงียบๆ สันโดษ มีอาการเป็นเจ้าทุกข์ จะรับความลำบากอดคัดกันดาร ก็ไม่ค่อยคิดแก้ไข เพราะชินเป็นพื้นอยู่แล้ว จะทำอะไรมักจะเป็นการแสหาเรื่อง และก็แก้ตัวง่าย. ฉะนั้นถ้าเสาร์อยู่ในเรือนวินาศน์, โบราณจึงนับถือนัก เพราะเมื่อทุกข์โทษวินาศน์แล้ว ก็เป็นใจความที่ประสงค้อย่างยิ่ง ไม่ต้องดูเคราะห์โคกอะไรอื่นให้ปวดการ. แต่ทว่า มักไหวจัด งอนจัด.

(ข) ดูมัวดูเมา ให้ดูราหู ราหูเป็นขุนยักษ์ จึงใช้ศัพท์เรียกว่าอสูร ประจำธาตุลม เป็นดาวเคราะห์ที่ให้ร้ายคล้ายเสาร์ ในคำพยากรณ์โดยมาก มักกล่าวรวมกับเสาร์. แต่อาการให้ร้ายมีลักษณะเป็นพายุบูแคม สิ่งที่เกิดขวางยับเยิน กล่าวคือ ถ้าราหูให้ร้ายแก่ผู้ใดแล้ว ถึงจะมั่งมีโดยกำหนดก็ร่อยหรอลง มีศัตรูล้างผลาญต่างๆ ผู้คนบริวารอยู่ไม่ติด. แม้จะไม่มีโอกาส

ให้ร้ายอย่างตึงตังโครมคราม ก็ยังข่มขี่ให้ผู้นั้นทรงตัวอยู่โดยปกติไม่ได้ ต้องชวนเซมัวเมาไปในอารมณ์ต่าง ๆ.

ความที่ราหุมีแต่ร้าย ท่านเปรียบว่า อันว่าพฤษภาใหญ่ กล่าวคือลัคนา, ๑ คือราก. ๒ คือแก่น, ๓ คือใบ, ๔ คือดอก, ๕ คือผล, ๖ คือเปลือก, ๗ คือกิ่งค้ำคบ, ราหุคือด้วงแมลง ถ้าอยู่ด้วยพระเคราะห์องค์ใด ย่อมทำร้ายเสมอ อยู่ที่รากกัดราก ฯลฯ อยู่ที่ค้ำคบกัดค้ำคบ, ชื่อว่ากัดพระเคราะห์ทั้งปวงแล.

(ณ) ดูอายุอยู่ยืน ให้ดูเกตุ เกตุคือวิญญานธาตุ มีกระแสเปรียบดังกระแสน้ำที่ไหลเป็นสายยาว เป็นเครื่องหมายของอายุ. เพราะฉะนั้น ในเรื่องอายุจึงให้พิจารณาเกตุเข้าช่วย.

(ญ) ดูโรคภัยอาพาธ ให้ดูมฤตยู มฤตยูเป็นที่รู้จักกันดีว่าคือมัจจุราชเจ้าแห่งความตาย, เมื่อได้ช่องก็ส่งทูตเข้ามาเยือน ซึ่งเรียกว่ายมทูต. ยมทูตนั้นก็คือโรคภัยไข้เจ็บ. มฤตยูจึงอยู่ในเกณฑ์นี้.

เคราะห์ประจำวันจร

(๑๐๑) พื้นเพของมนุษย์ผู้อันดาวเคราะห์ตกแต่งมา เรียกว่าจรต. มนุษย์จะมีจรตหนักไปทางไหน อาศัยอิทธิพลของดาวเคราะห์จะถ่วงให้เป็นไป กล่าวคือ—

๖ ราคจรต

๗ วิตจรต

๓ โทสจรต

๔ ศรัทธจรต

๘ โมหจรต

๕ พุทธิจรต

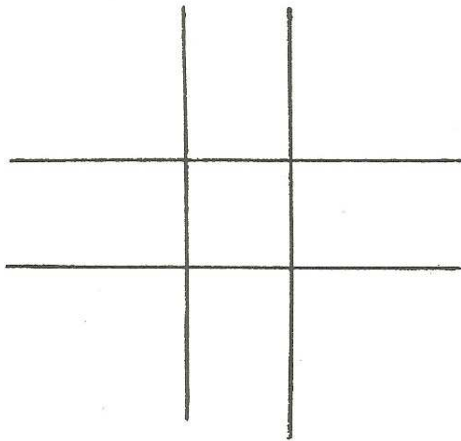
อธิบายว่า (ก) ราคะจริต รักสวयงามเป็นพื้น ชอบใน
กามารมณ์ทั้งห้า. ศรัทธาจริต เชื่อง่ายเป็นพื้น ชอบในธรรมารมณ์.

(ข) โทสะจริต หงุดหงิดเป็นพื้น โกรธง่าย ในที่สุด
เห็นช้างเท่าหมู. พุทธิจริต ยังใจใช้ความคิดเป็นพื้น ในที่สุด
ไม่เห็นเป็นช้างหรือเป็นหมู คงเห็นตามความจริงว่าเป็นแต่เพียง
สมมติทั้งนั้น.

(ค) โมหะจริต เหลางมง่ายเป็นพื้น ยิ่งคิดยิ่งหลง.
วิตกจริต นึกพล่านเป็นพื้น ยิ่งคิดยิ่งฟุ้ง.

ภูมิพยากรณ์

(๑๐๒) นามรูปได้อัตตภาพเป็นมนุษย์ อาศัยพระเคราะห์
ทั้งปวงปรุงแต่งแล้ว พระเคราะห์นั้นๆ ก็รักษาเขาผลัดเปลี่ยนกัน
เป็นองค์ละปี นับแต่พระเคราะห์ที่เป็นนามวันเกิด เรียงกันไป
โดยทักษิณาวรรตน์ตามรูปในข้อ ๔ ถอดมาเพียงโครงดังนี้—

เป็นเค้าแผนที่พระเคราะห์ ซึ่งรู้จักกันทั่วไปว่า พระเคราะห์ไรอยู่ ภูมิไหน และเป็นทิศอะไร ธาตุอะไร ตามรายละเอียดที่ระบุไว้ในข้อ ๔ นั้นแล้ว.

(ก) เช่นคนเกิดวันจันทร์ พระจันทร์ย่อมรักษาเขาในปีแรกและปีนั้นก็ตกภูมิจันทร์, พอขึ้นขวบใหม่ก็ตกภูมิอังคาร. แต่เมื่อจะนับจากภูมิอาทิตย์ ต้องเข้าภูมิกลางก่อน (ภูมิเกตุข้อ ๙) แล้วขึ้นภูมิจันทร์. เช่นคนเกิดวันอาทิตย์ พอขึ้นขวบใหม่ก็ตกภูมิกลาง. หรือคนเกิดวันจันทร์นั่นเอง อายุ ๙ ขวบก็ตกภูมิกลาง, ๑๐ ขวบขึ้นภูมิจันทร์. หรือที่อายุมากๆ เช่นเกิดวันจันทร์อายุ ๔๐ จะนับไล่ไปตามวิธีนั้นก็ได้, แต่ท่านมักใช้วิธีลัดคือเอา ๙ หารอายุนั้น เศษเท่าใดนับแต่ภูมิวันเกิดไปเท่าเศษก็ตกภูมิเสาร์.

(ข) ขวบอันตกในภูมิบาปเคราะห์มักประกอบด้วยโทษ ต่อเมื่อตกในภูมิศุภเคราะห์ย่อมเกิดสวัสดิมงคล. หมายความว่ามนุษย์เราจะต้องมีร้ายมีดีสลับกันไป คือร้อนบ้างเย็นบ้างจึงพอดี ดังกล่าวในข้อ ๗ (ณ).

(ค) แต่ต้องพิจารณาทักษะในข้อ ๑๐๖ เข้าช่วยด้วย. เพราะบาปเคราะห์ที่ว่าร้ายนั้น คือกาลกรณี. ถ้าเป็นเดช ศรีมนตรี ก็คงอยู่ในฐานว่าดี.

(ฆ) การพยากรณ์ให้ทราบละเอียดออกไปว่า ดนตก ภูมิไหน จะได้รับผลอย่างไร เรียกว่า ภูมิพยากรณ์, ดังนี้-

(๑๐๓) จะกล่าวกลวิธี คดีโหรทั้งหลาย ทักทายทุกข์ และลาภ เป็นสุภาพพิปริต ในอุสฺสทิกศึกษา ภูมิพยากรณ์ นัย จึงให้ตั้งชีพโหรา เอานพภูมิหาร เศษนับวารเกิดก็ดี หนึ่งนับปีเกิดก็ได้ จับไปแต่นั้นมา เวียนวงขวาทักษณวรรตน์ ถึงอีสานลัดเข้าไป ภูมิในเต็มดากลาง ล่วงออกทางบูรพทิศ ลั่นเสร็จกิจจตราไว้ ภูมินั้นไสร้อธิบาย ทายโทษทุกข์สุขา ใน ดินกานันก่อน ผิดกบอบบาปเคราะห์ และอันเหมาะทายโทษ ศุภเคราะห์โสดทายสุข ลั่นชื่อทุกข์ทั้งหลาย และให้ทายวิตถาร โดยพิสดารดังนี้ ฯ

(ก) อีสานที่อาทิตย์ มักพาลผิตญาดิกา เกิดโรคา อคคีภัย โลहितไหลจากตน หนูหน่ายกลบีทา กัดวัดถา แพรพรรณ ของรักอันใดประหยัด เร่งระมัดจงดี ฯ

(ข) ตกภูมิที่จันทรา ในบุรพภักยมาก ความเพราะ ปากตนเอง เป็นซีเกรงจะสีก คฤหัสถ์นีกใคร่บวช จะเจ็บ ปวดบาดแผลหาย ย่อมสมหมายเมื่อภายหลัง จะได้ตั้งความคิด เพราะบัณฑิตและสตรี จะมีศัตรูมาเป็นมิตร พาลผูกผิดให้โทษ พิการโสดผมหัยกสก หญิงโกหกขาวเหลือง ทำให้เคื่อง ใจข้อง อย่าเสพล้องเสเพล ฯ

(ค) อาคเนย์ภุมมิง เกิดโรคังเคื่องเข็ญ เป็นทั้งนอกใน ไสร้ ถ้าลุลากได้ลูกเมีย ทรัพย์ศูนย์เสียเงินทอง ศัตรูจงทันทโทษ

อันชายโสดสองสี หึงกาฬพิการ ทรัพย์สินทานอย่าให้กู้ เป็นศัตรู
สู่ภายหลัง

(ฆ) ยังพระพุทท์ักขณ ห้ามกินเนื้อและนก จะร้อนอก
เจ็บนาภี แม้นความมีเราชนะ ลามสรรพสักการ เกษมศานต์
โศภา เกิดมงคลาวุฒิ ฯ

(ง) ตกหรีดไสร่า เกรงภยาหลายพลาภ ประหัตปาก
จหนัก เสียของรักใหญ่อยู่ เพราะเพื่อนฝูงมุลนาย ทรัพย์ฉิบหาย
หลายประการ อย่าเข้าบ้านผิดเวลา หินลามาจะได้ ฯ

(จ) พฤตส์บดีไสร้ประจิม เกิดสวัสดิ์อิมลภาวะ จักชนะ
ศัตรู ทรัพย์อีกจะได แต่ผู้ใหญ่บัณฑิต ฯ

(ฉ) ราหุทิศพายัพ จิตต์แคนคั่วนวาย ปลบายนพลัดมิตร
ถือเอาผิดเป็นชอบ ศัตรูตอบทดแทน ฯ

(ช) พระศุกร์แดนอุดรฯ ลุลามามากหลาม จะเกิดความ
เพราะปากเรา ความของเขาเอาใส่ตน อย่าเดิรหน่วงเวลา
เม้นยาดราจะเกิดความ ฯ

(ฌ) สนามกลางภูมิพระเกตุ สบเหตุกึ่งชั่วดี แต่ปีนั้น
ขาดา ทานว่าอับบมิขึ้น ฯ

โดยยืนยันทำนองนี้ อาจารย์ชี้ชื่อพยากรณ์ฯ (มีต่อใน
ข้อ ๑๒๙)

พระเคราะห์เสวยอายุ

(๑๐๔) (ก) พระเคราะห์อันมีหน้าที่รักษามนุษย์ที่เกิดมานั้น ย่อมเสวยอายุของเขาด้วย ตามกำลังของพระเคราะห์ที่แสดงไว้ในข้อ ๑๑ คือผู้เกิดวัน ๑, อาทิตย์เสวยอายุ ๖ ปี, เมื่อครบแล้วจันทร์เสวย ๑๕ ปี ดังนี้โดยลำดับทักษิณาวรรตน์ในรูปข้อ ๔, จนถึงศุกร์เสวยอายุ อีก ๒๑ ปี รวมเป็น ๑๐๘ ปี.

(ข) ในข้อ ๑๐๒ (ก) พระเคราะห์ที่รักษามนุษย์ประจำปี เมื่อถัดจากอาทิตย์ต้องเข้าภูมิเกตุก่อน จึงต่อไปภูมิจันทร์. แต่ในหน้าที่เสวยอายุนี้ จากอาทิตย์ก็ไปจันทร์ได้ ไม่ต้องผ่านภูมิเกตุ เพราะเกตุไม่เสวยอายุใคร ด้วยเหตุที่เป็นวิญญานธาตุ เข้าอยู่ในร่างมนุษย์ตั้งแต่เกิดมา. ถ้าเกตุออกจากร่างก็ตายกัน.

(ค) ในระวางอาทิตย์เสวยอายุอยู่ ๖ ปีนั้น อาทิตย์ทำหน้าที่เสวยเองตามควรแล้ว พระเคราะห์อื่นอีก ๗ ก็เข้ามาเสวย แยกโดยลำดับ จนครบกำลังของอาทิตย์ โดยเกณฑ์ดังนี้: เมื่อรวมกำลังทั้ง ๑๐๘ ย่อมเป็นของอาทิตย์ ๖ ปี, ถ้ากำลังเพียง ๖ จะเป็นของอาทิตย์เสวยได้กี่ปี? ตามวิธีบัญญัติไตรยางค์ คือ -

อาทิตย์เสวยอายุ ๖ X ๖ ÷ ๑๐๘ = ๔ เดือน

จันทร์แยก ๑๕ X ๖ ÷ ๑๐๘ = ๑๐ ”

อังคารแยก ๘ X ๖ ÷ ๑๐๘ = ๕ ” ๑๐ วัน

พุธแยก ๑๗ X ๖ ÷ ๑๐๘ = ๑๑ ” ๑๐ ”

เสาร้แซก	$๑๐ \times ๖ \div ๑๐๘ = ๖$	เดือน ๒๐ วัน
พฤหัสบดีแซก	$๑๙ \times ๖ \div ๑๐๘ = ๑$	ปี ๒๐ "
ราหูแซก	$๑๒ \times ๖ \div ๑๐๘ = ๘$	เดือน
ศุกร์แซก	$๒๑ \times ๖ \div ๑๐๘ = ๑$	ปี ๒ เดือน
รวม ๖ ปี พอดี.		

(เช่นนั้น เมื่อทอนไปถึงนาทีกี่ลงตัว ไม่เหลือเลขนาทียังไปได้ เช่น พฤหัสบดีแซกพุทธ ๒ ปี ๑๑ เดือน ๒๖ วัน กับ ๔๐ นาที)

(ข) ต่อไปนี้ จันทรกำลัง ๑๕ ก็เสวยอายุ ๑๕ ปี ทำหน้าที่เสวยเองตามควร และพระเคราะห์อื่นอีก ๗ แซกเข้ามาจนถึงอาทิตย์เป็นองค์แซกสุดท้าย ตามเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว. ภายหลังพระเคราะห์อื่น ๆ คือ อังคาร พุธเป็นต้น ก็รับช่วงเสวยอายุเป็นลำดับโดยวิธีเดียวกัน.

(๑๐๕) ในการพยากรณ์ เมื่อเห็นว่าบาปเคราะห์เสวยอายุทายว่าให้โทษ. ถ้าศุภเคราะห์เสวยอายุ ว่าให้คุณ. ส่วนสำหรับพระเคราะห์แซก ให้พิจารณาอย่างองค์จรในชาติสมภพ เช่น อังคารแซกอาทิตย์ เท่ากับอังคารจรมาถูกอาทิตย์ ให้คันดูตามข้อ ๘๔ โฉนเกิด. แต่ทั้งนี้ให้ระวังตามข้อ ๑๐๒ (ค) ด้วย

ทักษา

(๑๐๖) อัฒเคราะห์ ย่อมประกอบกันเป็นองค์สมบัติของผู้ที่เกิดมา ๘ ประการ คือ บริวาร อายุ เดช ศรี มูล อุตสาห มนตรี

กาลกรรณิ เรียกว่าทักษา, เกิดในวันใด พระเคราะห์นามวันนั้น เป็นบริวาร แล้วเรียงกันไปโดยทักษีนาบรรดนั้นตามเค้าแผนที่พระเคราะห์ในข้อ ๑๐๒. เช่นคนเกิดวัน ๒, จันทรเป็นบริวาร จนถึงอาทิตย์เป็นกาลกรรณิ.

คำว่าทักษา บางท่านว่าออกจากคำทักษีนา แปลความว่า เวียนขวา, อ้างคำว่า-

ปวิรารายโก เดโซ ลิริ มุโล จ อุตสโ

มันตี จ กาลกัณณี จ ทักชาติ ทักชีนายเร ฯ

"บริวาร อายุ เดช ศรี มูล อุตสาห มนตรี กาลกรรณิ เรียกว่า ทักชา เพราะประพจน์เวียนขวา."

ทักษาเหล่านี้ พิจารณาประกอบกับข้อ ๙๐.

ทักษาพยากรณ์

(๑๐๗) (ก) ผู้ใดเกิดวัน ๑ พระ ๑ เป็นบริวาร จะมีลูกเมียหลาย แต่ว่าสอนมิฟังคำ ฯ ๒ เป็นอายุ จะมีอายุยืนกว่าเผ่าพันธุ์พี่น้อง ฯ ๓ เป็นเดช จะมีเดชตั้งพลูราชสิทธิ์ ฯ ๔ เป็นศรี มีทรัพย์มากตั้งเศรษฐี ฯ ๗ เป็นมูล รูปชั่วเหมือนหนึ่งชุก ฯ ๕ เป็นอุตสาห จะมีความรู้ยิ่งกว่าคน ทำอันใดมักเป็นคุณแก่ตน ฯ ๘ เป็นมนตรี จะมีลูกเมียเข้าไถลึงสอนยาก ฯ ๖ เป็นกาลกรรณิ จะมีหัวเหวนเป็นโทษแก่ตน ทำไร่นาค้าขายมีลู่ดี ฯ

(ข) เกิดวัน ๒ พระ ๒ เป็นบริวาร จะเป็นคนใหญ่และมหา
เศรษฐี ๓ เป็นอายุ บังเกิดเป็นพยาธิ ๔ เป็นเดช จะมีเดช
มากตั้งพญาคชสาร ๕ เป็นศรี จะมีผู้คนข้าทาส มักจับจ่าย
เงิน ๖ เป็นมูล จะมีรูปนุ่งงามเป็นที่ชอบใจแก่คนทั้งหลาย ๗
๘ เป็นอุตสาหะ จะมีความรู้มาก ถ้าจะทำการอันใดมักนานแล้ว ๙
๑๐ เป็นมนตรี จะมีลูกเมียข้าไทมาก จะได้เมียเผ่าพงศ์ผู้ดี ๑๑
๑๒ เป็นกาลกรรณี จะมีอายุน้อยนักแล ๑

(ค) ถ้าเกิดวัน ๓ พระ ๓ เป็นบริวาร จะมีลูกเมียข้าคน
ย่อมรู้หลัก ปากกล้าดี ๔ เป็นอายุ จะมีอายุยืนกว่าเผ่าพันธุ์ ๕
๖ เป็นเดช จะมีเดชตั้งพญาหนุมาน ๗ เป็นศรี จะมีทรัพย์
และความรู้มาก ๘ เป็นมูล มีรูปมีสิ่งงามเดิรมักก้ม ๙ เป็น
อุตสาหะ เป็นช่างดีจะมีทรัพย์มาก ๑๐ เป็นมนตรี มีข้าคนมัก
เป็นศัตรู ๑๑ เป็นกาลกรรณี แม้นทำไร่นาค้าขายมิสู้ดี แต่พอกิน ๑๒

(ง) ถ้าเกิดวัน ๔ พระ ๔ เป็นบริวาร มีลูกเมียข้าคนมัก
เออลาภมาให้ ๕ เป็นอายุ มีอายุน้อยนัก เกิดโรคพยาธิมาก ๖
๗ เป็นเดช มีเดชเหมือนพระโพธิสัตว์ ๘ เป็นศรี มีทรัพย์
น้อย ทำได้ไฉ่ฉิบมา มักจับจ่าย ใจมักชิงโกรธ ทำอันใด ๆ แต่พอดัว ๑
๒ เป็นมูล มีรูปงาม ๓ เป็นอุตสาหะ มีใจเร็ว มีทรัพย์ข้าของ
มาก ๔ เป็นมนตรี มีลูกเมียข้าไทย่อมเอาทรัพย์มาสู่ตน ๕
๖ เป็นกาลกรรณี อาภัพมิตรสหาย เพื่อนฝูงมักเป็นศัตรูต่อตนแล ๗

(ง) ถ้าเกิดวัน ๕ พระ ๕ เป็นบริวาร จะมีลูกเมียหลาย จะมีช้างม้าเข้าไทมาก ย่อมประกอบไปด้วยสุขทุกประการ ๖ เป็นอายุ มักเกิดพยาธิมาก ๖ เป็นเดช จะมีศักดิ์านุภาพ มากดังพญาอุสุภราช ๖ ๑ เป็นศรี จะมีทรัพย์มากแต่มักเสีย มักหาย ๖ ๒ เป็นมูล จะมีรูปงาม มักชอบใจคนทั้งหลาย จะมี เมียหลาย ๖ ๓ เป็นอุตสาหะ ทำอันใดมักถลากลไกล ๖ ๔ เป็น มนตรี จะมีลูกเมียเข้าไทดี ๖ ๗ เป็นกาลกรรณี่ร้ายนัก ญาติพี่น้อง มักเป็นศัตรู ๖

(จ) ถ้าเกิดวัน ๖ พระ ๖ เป็นบริวาร จะมีลูกเมียเข้าไทดี ๖ ๑ เป็นอายุ มีอายุยืน บางตำรับว่าเกิดโรค ๖ ๒ เป็นเดช ว่ามี เดชดังพญาคชสาร ๖ ๓ เป็นศรี ทรัพย์มาก แต่ว่ามักจับจ่าย เสียหาย ๖ ๔ เป็นมูล รูปงาม ๖ ๗ เป็นอุตสาหะ ทำอันใดมัก สลาย มีปัญญา ตำรับหนึ่งว่าทำอันใดมักร้างไว้ ๖ ๘ เป็นมนตรี ลูกเมียเข้าไทดี จะได้เป็นใหญ่ ๖ ๙ เป็นกาลกรรณี่ อาภัพพี่น้อง มิตรสหายย่อมเป็นศัตรูแล ๖

(ฉ) ถ้าเกิดวัน ๗ พระ ๗ เป็นบริวาร มีลูกเมียเข้าคนมัก เป็นศัตรู ลังสอนยาก ใจร้าย ๖ ๘ เป็นอายุ มีอายุยืนมากกว่าพี่น้อง จะมีสมบัติมาก ๖ ๙ เป็นเดช จะมีเดชดังพญาครุฑ ๖ ๑ เป็นศรี จะมีสมบัติ ปัญญาดีความรู้มาก ๖ ๒ เป็นมูล จะมี รูปงามดำแดง ชอบใจคนทั้งหลาย ๖ ๓ เป็นอุตสาหะ จะมีความ รู้ ทำการอันใดนานแล้ว ชอบใจคนทั้งหลาย ๖ ๔ เป็นมนตรี จะมี

ข้าไทส่งสอนยาก มักเป็นศัตรู ฯ ๔ เป็นกาลกรรณี มักจ่าย
ทรัพย์มักเป็นศัตรูแล ฯ

ลัคนา

(๑๐๘) ในอมรโกษาว่า ราศีนามุทโย ลัคน์ อุทัยแห่งราศี
คือกลุ่มดาวทั้งหลาย เรียกว่าลัคนา. อธิบายว่ากลุ่มดาวหมู่ใด
อุทัยขึ้นให้อาหิตย์ผ่าน อุทัยนั้นเป็นลัคนา. บุคคลที่เกิดมาในเวลา
ซึ่งอาหิตย์ผ่านกลุ่มดาวหมู่ใดเลยไปแล้วก็องศาสิบดา และยังอยู่อีก
ก็องศาสิบดาจึงจะพ้นกลุ่มดาวนั้นไปได้; จุดที่แบ่งกลุ่มดาวออกเป็น
อดีตและอนาคตนั้น เป็นลัคนาของบุคคลที่เกิดมาในเวลานั้น.
จะนี้ ลัคนาก็ได้แก่เวลาเกิด, แต่ท่านเปรียบไว้ในข้อ ๑๐๐ (ข)
ว่าเหมือนลำต้นไม้, เพราะจะต้องอาศัยพระเคราะห์ต่างๆ เป็นราก,
แก่น, ใบ ฯลฯ บำรุงเลี้ยง.

และเวลาเกิดนั้น หมายถึงเอาขณะที่หายใจที่แรก (มักจะ
พร้อมกับร้องไห้), หรือถ้าคลอดออกมาหนึ่ง ก็หมายถึงเอาขณะที่ตัด
สายสะดือขาด.

คำว่า ลัคนา เขียนย่อว่า ล.

ลัคนาในสิบสองราศี

(๑๐๙) ลัคนาบุคคลก็อยู่ในสิบสองราศีนั่นเอง เพราะเป็นจุด
ที่แบ่งกลุ่มดาว มีลักษณะดังกล่าวต่อไปนี้, แต่ดูข้อ ๑๑๐ ประกอบด้วย.

(ก) เมเส สุโร ยัสส สุตัสส ลัคโน*
อยู่ในราศีเมษ เป็นคนกล้าหาญ.

(ข) อุสุภ เอโก วิตญาตกา วา อยู่ในราศีพฤษภ เป็น
คนเด็ดเดี่ยว มานะแก่งลาไม่ท้อถอย ไร้ญาติ.

(ค) เมถุน(นะ)เย สัพพปสิทธิกัมมา อยู่ในราศีเมถุน
ทำการอะไรสำเร็จหมด

(ฆ) สุสุนทวจา กรกัฏฐะญเต อยู่ในราศีกรกฎ วาจาดีนัก.

(ง) มายี มุสา โส ทพพโจ จ สีเห อยู่ในราศีสิงห์
เจ้ามาชา มีอุบายลวง ว่ายาก.

(จ) กันยัมหิ อัมเม สุวิจักขณา วา อยู่ในราศีกันย์ เข้า
ใจอรรถธรรมง่าย.

(ฉ) ตุลเย อุชฺฐุต มโนปี สัมมา อยู่ในราศีตุล เป็นคน
ตรง ทั้งใจก็คิดชอบ.

(ช) จิตตํ ว กังขา วิจิเกว นิจจํ อยู่ในราศีพิจิก ใจ
ระแวงเสมอ.

(ณ) จิตตํ น สาธู ว ธนุหมหิ สัพพ์ อยู่ในราศีธนู ใจ
ไม่ดีทุกประการ

* ลัคนาทิตี ลัคโนทิตี ใช้ผิดทั้งนั้น ที่ถูกเป็น ลัคโน ตามสัทสฤต ในข้อ ๑๐๘.

(ญ) โยธาชัคคั วิย มังกร เว อยู่ในราศีมังกร เป็นหัวหน้าทหารปาวายอดธงชัยของกองทัพ.

(ฎ) กุมภัมหิ มีเน สิริโสภสุข อยู่ในราศีกุมภ์หรือมีน มีสิริสุขผุดผ่อง.

ลัคนาในราศีธาต

(๑๑๐) ลัคนาอันอยู่ในราศีธาตทุทั้งสี่ (ข้อ ๑๖) ย่อมมีลักษณะตามที่ธาตุนั้นๆ บ่ม และมีส่วนในข้อ ๑๐๙ ประกอบด้วย, คือ

(ก) ในราศีธาตไฟ มักจะห้าวแข็ง บางคราวเคลิบเคลิ้มความคิดแล่น ใจร้อน กระตือรือร้น ขยันขันแข็ง ประมุขจนเกินจริง ใฝ่สูง.

(ข) ในราศีธาตุดิน หนักแน่น ซึ่งสุขุม ใจเย็น เจ้าแบบแผน รอบคอบ เก็บทรัพย์อยู่ เข้าใจเจรจาโต้ตอบ.

(ค) ในราศีธาตุดลม เจ้าปัญญา คือมักชอบงานที่ใช้ความคิด สันดานบริสุทธิ์ ไม่ชอบบริษยาใคร.

(ฆ) ในราศีธาตุน้ำ มีใจเป็นละลอกปั่นป่วน คือกะวนกะวายมาก รู้ลึกระไรเร็วพลัน มักไหลไปปนเปกับสิ่งอื่น คือชอบสมาคม.

ลัคนาในราศีเกณฑ์

(๑๑๑) ราศีทั้งสิบสอง ซึ่งกล่าวในข้อ ๑๕ และแสดงรูปร่างหมู่ดาวในวรรค (ค) นั้น เป็นรูปสัตว์จัดบุทบาง คนบ้าง สัตว์น้ำบ้าง แมลงบ้าง, ดังนี้-

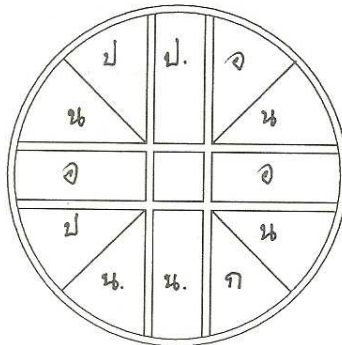
(ก) ราศี ๐ เพาะ, ๑ โค, ๔ ราชสีห์, เป็นพวกสัตว์จัตุบาท เรียกว่าราศีปศุวะ (ปศุ ว่าสัตว์ของเลี้ยง, ปศุวะ เป็นรูปพหูพจน์). อักษรย่อว่า ป

(ข) ราศี ๒ คนคู่, ๕ นาง, ๖ คนถือตราชู, ๘ คนโก่งธนู, ๑๐ คน (หรือยักษ์) บั่นหม้อ, เป็นพวกคน เรียกว่าราศีนระ. อักษรย่อว่า น

(ค) ราศี ๓ ปู, ๙ มังกร, ๑๑ ปลา, เป็นพวกสัตว์น้ำ เรียกว่าราศีอัมพุช. อักษรย่อว่า อ

(ฆ) ราศี ๗ แมลงป่อง เป็นพวกแมลง เรียกว่าราศีกิฏ. อักษรย่อว่า ก. (ที่ถูกศัพท์เดิมเป็นกิฏ, ได้ในคำว่า กิฏวิทยา Entomology แต่ความนิยมของเรา เมื่อเอาพยัญชนะท้ายเป็นตัวสะกดแม่กดแล้ว ขอบให้เป็นสระสั้น, เช่น นิจ เป็น นิจ ข้อ ๔๔)

(ง) เมื่อบรรจุอักษรย่อในสิบสองราศี จะเป็นดังนี้-

(๑๑๒) (ก) ราศีปศุวะ เกณฑ์ ๑๐, ราศีนระ เกณฑ์ ๑, ราศีอัมพุช เกณฑ์ ๔, และราศีกิฏ เกณฑ์ ๗.

เกณฑ์นั้น สำหรับให้นับราศีที่ลัคนาอยู่เวียนไปซ้ายจนเท่ากำหนด และถูกเคราะห์ใด,เคราะห์นั้นเรียกว่าองค์เกณฑ์ เช่นลัคนาอยู่ในราศีเมษ-ปัตตะ นับไป ๑๐ ที่ราศีมีงกรมีอาทิตย์อยู่, อาทิตย์นั้นเป็นองค์เกณฑ์. ราศีนั้นมีเกณฑ์ ๑ หมายความว่าดาวเคราะห์กุมลัคนาในราศีนั้นเองเป็นองค์เกณฑ์.

(ข)เคราะห์ที่เป็นองค์เกณฑ์ ถึงจะเป็นประ เป็นนิจเป็นกาลกรรณ ก็สงบความร้ายหมด คงให้คุณตามที่เป็นองค์เกณฑ์.

(๑๑๓)เคราะห์เป็นองค์เกณฑ์ ย่อมให้คุณตามที่ท่านผูกไว้เป็นคาถา ดังนี้-

สุริยเกณฑ์	ไชยย์ ยุทธ	๑	รบชนะศัตรูทั้งปวง
จันทรเกณฑ์	สุขาวหิ	๒	มีความสุขมาก หาอันตรายมิได้
ภุมมเกณฑ์	ราชาภาว	๓	มีอำนาจเป็นใหญ่
พุธเกณฑ์	มหัทธนี	๔	มีอุปโภคบริโภคมมาก
ศุกรเกณฑ์	ราชาบุษ	๕	มีคุณวุฒิมาก ผู้ใหญ่จะบูชา
ศุกรเกณฑ์	กฤษมพิภ	๖	มีชุมทรัพย์
โลกรเกณฑ์	เขตตปาล	๗	จะได้เป็นผู้บำรุงที่ดินไร่นา
ราหูเกณฑ์	จ โจรภ	๘	มีคุณวิเศษโลดโผน

(๑๑๔) บางที่ท่านกำหนดองค์เกณฑ์จะเพาะเคราะห์ คือ

(ก) ๑, ๒, ๓, ๕ เป็นองค์เกณฑ์ใน ราศี ปัตตะ

(ข) ๑, ๗, ๕ ” ” นระ

(ค) ๒, ๔, ๕, ๖ ” ” อัมพช

(ง) ๓, ๘ ” ” กิฏ

จึงจะนับว่าให้คุณแรง ตามที่ผูกเป็นโคลงไว้ดังนี้-

(ก) ปีศวะทศะต้อง	องค์เกษฑ์
ชีวะจันทรภุมเมนทร์	ผ่องแผ้ว
อีกองค์พระสุริเยนทร์	ทรงยศ
ลีลสถานเลิศแล้ว	ยศนั้นถึงพระยา
(ข) นรเศรษฐีระเรื่อง	รังสี
โสระชีวโดยมี	ถูกต้อง
สามองค์เทพโสภี	กุมลัคณ์
ดวงชาติใดตั้งพร้อง	ยศนั้นนาพัน
(ค) อัมพพุลจ่งแจ้ง	ลีลสถาน
พุศุครชีวาร	ส่งสร้อย
จันทรองค์ประไพพาลย์	รุจิเรก
คุณยอมแสดงใช้น้อย	ยศนั้นถึงพระยา
(ฆ) กิฏลัตตะต้อง	ภุมเมนทร์
อสุรินทรองค์เกษฑ์	กล่าวไว้
แม่ชาติตัวเวร	อัปลักษณ์ ก็ดี
คุณก็คงแสดงให้	ยศนั้นเสมอพงศ์

อุดมเกษฑ์

(๑๑๕) อนึ่งพระเคราะห์เป็นอุดมเกษฑ์ มีลักษณะต่อไปนี้
ท่านว่าเจ้าชาตาจะไม่รู้จักเข็ญใจเลย ถ้าไพร่จะได้เป็นนาย, คือ
ลัคนาอยู่ใน-

(ก) ราศีปักษะ, พระเคราะห์มี ๑, ๒, ๓, ๖ เป็นต้น อยู่เป็น ๖ หรือ ๑๐

(ข) ราศีนระ, พระเคราะห์ ๔, ๕, ๖, ๗ กุม, หรืออยู่เป็น ๓, ๔, ๗, ๑๑

(ค) ราศีอัมพุช, พระเคราะห์ ๓, ๕, ๗, ๘ อยู่เป็น ๔, ๕, ๙

(ฆ) ราศีกิฏ, พระเคราะห์ ๓, ๘ อยู่เป็น ๓, ๗, ๙, ๑๒

(๑๑๖) เทวดาร้าย ๆ จรมาต้องลัคนาในราศีนระ กลายเป็นองค์เกณฑ์ สงบความร้ายต่าง ๆ ลื่น.

โยค

(๑๑๗)เคราะห์เป็นโยค ย่อมให้คุณเข้มแข็ง คือ

(ก) นับแต่ลัคนาไป ๑ หรือ ๓, ๑๑ ราศี ต้องศุภเคราะห์ องค์ใด, องค์นั้นชื่อว่าโยค.

(ข) นับแต่ลัคนาไป ๑ หรือ ๓, ๖, ๘, ๑๑ ราศี ต้องบาปเคราะห์องค์ใด, องค์นั้นเป็นโยค แต่ราศีที่ ๖ กับที่ ๘ จะเพาะเสาร์กับราหู.

เบ็ดเตล็ด

(๑๑๘) (ก) อุตุ ดวงชาตาที่มีดาวเคราะห์อยู่ปิดสี่ทวาร เรียกว่าอุตุ ส่งให้ถึงดีที่สุต แต่ถ้าจะตกก็ดำที่สุตเหมือนกัน ถ้าเป็นบาปเคราะห์ ให้คุณทางอิทธิฤทธิ์ ถ้าเป็นศุภเคราะห์ ให้ทางบุญฤทธิ์.

หมายเหตุ ทวารนั้น คือช่องตรงทั้งสี่ ได้แก่ ราศีเมษ กรกฎ ดุล มังกร.

(ข) ดวงแตก ๗ เล็งลัคนา ๑ ๘ เล็งลัคนา หรือ เป็น ๘ ๑ ๒ เป็น ๑๑ แก่ ๘ ๑ ศุภเคราะห์กุมลัคนา แต่บาปเคราะห์เล็ง ๑ ดวงชาตามีลักษณะดังนี้ เป็นดวงแตก ๑ ที่ว่าแตก เพราะจะได้ดีก็ไม่ได้ดี ๑

(๑๑๙) คำนวณดวงชาตา (ก) ตั้งอายุไทยลง เอา ๑๒ หาร เศษ นับแต่ลัคนาไปเท่าเศษ กาไว้ ๑ แล้วตั้งอายุไทยเล่า เอา ๗ หาร เศษเอาไปวางไว้ที่กานั้น ๑ ถ้าเป็นเกษตร หรืออุจราชโชค, เจ้าชาตาจะรุ่งเรืองในปีนั้น ๑

หมายเหตุ อายุไทย คู่กับอายุโหร. เช่นเกิดเมื่อเดือน ๑๑ ขึ้น ๑๕ ค่ำ ปีชวด, ถึงเดือน ๗ ขึ้น ๑๐ ค่ำ ปีฉลู, อายุไทยว่า ๒ ขวบ อายุโหรว่า ๗ เดือนกับ ๒๕ วัน. คืออายุโหรนับแต่วันเกิดถึงวันปัจจุบัน จึงเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่าอายุชำระ.

(ข) ตั้งจุลศักราชกำหนดลง เอาอายุไทยบวก เอา ๑๒ หาร, เศษเป็นเกณฑ์ ตราไว้ ๑ ตั้งเกณฑ์ลงแปดฐาน เอาอายุอัฐเคราะห์บวกโดยลำดับ, เอา ๑๒ หาร, ดูเศษ ๑ เศษนั้น นับแต่พฤษภไป เท่าเศษของเคราะห์องค์ใด ก็ลงเคราะห์องค์นั้นทั้งแปด ๑ ผิดได้เกษตร มหาอุจ อจจาวิลาศ ราชโชค ตรีโกณ ปีนันตินักแล ๑ ผิดนิจหรือประทุกตัว ชาตาลงปีนั้น ๑

หมายเหตุ आयुर्वัฏฺฐเคราะห์ คือกำลังพระเคราะห์ที่กล่าวไว้ในข้อ ๑๑.

(ค) ตั้งอายุไทยลง เอววันกำหนดบวก, เอา ๗ คูณ, เอา ๙หาร, เศษดูในดวง ฯ เป็นอุจ, เป็นองค์เกณฑ์ (ข้อ ๑๑๒), เป็นโยค (ข้อ ๑๑๗), เป็นมิตรแก่วันกำหนด (ข้อ ๘๕), เหล่านี้ดี ฯ ถูกกาลกรรมหรืออุกวินาศน์แก้ลัคนา (ข้อ ๑๔๒ ง) ไม่ดี ฯ

หมายเหตุ เกณฑ์วันกำหนด มีในข้อ ๑๒ (ฉ). เกณฑ์ที่เอา ๙หาร, จะต้องถึงพระเกตุด้วย ดูในข้อ ๔๓.

(๑๒๐) ลัคนาบอกพิการ (ก) ลัคนาอยู่มีน และ ๑, ๓, ๗ เป็น ๘ จะเป็นงอยเปลี้ย ฯ (ข) ล, ๑, ๒ อยู่สิงห์, และ ๓, ๗ เล็ง ดาวจะบอดทั้งสองข้าง ฯ (ค) ล, ๒ อยู่สิงห์ และ ๓ เล็ง ดาวจะบอดข้างขวา, ถ้า ๗ เล็ง จะบอดข้างซ้าย ฯ (ง) ล อยู่สิงห์, ๒ อยู่กรกฎ, และ ๓, ๗ เล็ง ล, ตาบอดข้างซ้ายแต่กำหนด ฯ ล, ๑, ๔ อยู่สิงห์, และ ๓ เล็ง ว่าดาใหญ่ข้างซ้าย ฯ ล, ๑, ๔ อยู่ร่วมกัน และ ๕ เล็ง มีผัวมักตายก่อน ฯ ล, ๖, ๗ อยู่ร่วมกัน ดาวจะบอดข้างหนึ่ง มีฉะนั้นหัวเบี้ยว ฯ

ดวงชาตา

(๑๒๑) บุคคลเกิดมาในเวลาใด, เวลานั้นเคราะห์องค์ไรอยู่ที่ไหนในสิบสองราศี และลัคนาอยู่ที่ไหน ก็ทำเป็นแผนที่ไว้ สำหรับดูฐานะและทราบความเป็นไปในภายหน้า. แผนที่ดาวเคราะห์และลัคนาในเวลาเกิดนั้น เรียกว่าดวงชาตา.

พึงลองพิจารณาดวงชาตาตามลักษณะต่อไปนี้ แต่ข้อสำคัญต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ๆ ต้องนำมาใช้เป็นพื้นเสมอไป เช่น เกษตร อัจ ราศีเกณท์.

เกร็ด (ก) ดาวเคราะห์องค์ใดนำหน้าลัคนา ท่านว่าเป็นศุภพยาห์ ย่อมให้เกิดกำลัง เว้นแต่กาลกรรณ.

(ข) ศรีกุมลัคนา คัมภีร์ มีความสงบใจ.

(ค) ศรีอยู่ในเรือนกาลกรรณ มักได้ผลไม่บริสุทธิ์.

(ข) ๒ รวม ๑ หรือ ๔ มักชอบทางเจ้าชู้, รวม ๘ พิการ หรือ บอ หรือ เมฆ, เป็น ๑๑ กับราหู ไม่ดี.

(ง) ๓ หรือ ๗ หรือ ๘ กุมลัคนา ไม่สู้ดี มีลักษณะหนักเบาต่างกันบ้าง คือ ๓ เพลา, ๗ หนัก, ๘ หนักที่สุด. แม้เป็นองค์ดีมาเดิม กว่าจะได้ดี ก็ถูกเตะถีบเสียยอม. เช่นจะเป็นขุนนาง ถูกนายขุนบเลี้ยแย้แทบคิดลาออก.

ว่าด้วยพฤษภดี (จ) รวม ๑, พอเรียนอะไรรู้ได้.

(ฉ) รวม ๒, มักเด่นด้วยความรู้ และรู้รักษาตัวรอด, ถ้าเป็น ๑๑ แก่ลัคนาด้วย ก็มีวาสนา (ข้อ ๑๒๓ ตอน ๕).

(ช) รวมกาลกรรณ, ฉลาดแกมโกง.

(ฌ) เป็นวินาศน (ข้อ ๑๔๑), มักใช้ปัญญาพลิกแพลง.

ดวงชาตาหญิง (ญ) ๑ อยู่ธนู เป็นทวิภาวราศี มักแต่งงานมากกว่าหนึ่ง

(๑๒๒) พระเคราะห์วันกำหนดเกี่ยวกับลัคนา (ดูข้อ ๔๖ ประกอบ)

ถ้าเกิดวัน ๑, อาทิตย เป็น ๔ แก่ ล ว่าเบียด มักเจ็บไข้เหตุ
 เพศภัยต่าง ๆ หาทรัพย์ได้ไว้มิดคง ผู้นั้นจะได้ดีเมื่อแก่ ถ้ามีฉะนั้น
 ต่อเมื่ออาทิตยเสวยอายุ ๖ ถ้าเป็น ๒, ๓ มักผิตพี่น้อง เขาใจ
 มิตรงต่อ ถ้าได้ของใด ๆ มักสลายและแตกร้าง ๖ ถ้าเป็น
 ๕ กล้าหาญ จากที่ไปได้ ๖ ถ้าเป็น ๖ ให้ระวังแต่มิตร จะชัก
 ความผิตมาให้แก่เรา แต่ว่ากล้าหาญ คิดการศึกชนะนาคศัตรู ๖
 ถ้าเป็น ๗ ว่าผู้นั้นแต่พบรักชาติตัว ๖ ถ้าเป็น ๘, ๙ จะมีทรัพย์
 มาก อย่าไปศึก อายุจะน้อย ๖ ถ้าเป็น ๑๐, ๑๑ ว่าตี่นักจะได้ลูก
 เมียดี แต่ลูกหลานพึ่งมิได้ จะได้ความสุขนัก ทรัพย์มาก ๖
 ถ้าเป็น ๑๒ เบียดกัน ๖

ถ้าเกิดวัน ๒, จันทรอยู่ด้วย ล ว่ามีทรัพย์มีฐานะเลย ค้า
 ขายดีนัก ๖ ถ้าเป็น ๒ ว่าได้ความยากเพราะลูกเมีย ๖ ถ้าเป็น
 ๓, ๔ อย่าทำประโยชน์แก่คนมีปัญญา จะเสียตัว ๖ ถ้าเป็น
 ๕, ๖ จะมีทรัพย์มาก อย่าไปสงคราม อายุจะน้อย ๖ ถ้าเป็น
 ๗ จะได้ความสุขด้วยท้าวพญา ขุนนางมักเอ็นดู ผู้นั้นรู้คุณ
 ผู้เฒ่าผู้แก่ จึงมีทรัพย์มากกว่าบิดา ถ้าเป็นซี เป็นครูแก่ท่าน ๖
 ถ้าเป็น ๘, ๙ ว่าจะเบียด จะเซียวใจด้วยลูกเมีย จะได้สินทรัพย์
 เพราะความรู้เอง และจะเสียด้วยโรคตนเอง ๖ ถ้าเป็น ๑๐, ๑๑
 ว่าตี่นักจะได้ลูกเมีย แต่ลูกหลานพึ่งมิได้ ศัตรูเบียด มีลูก
 จะได้เป็นขุนนาง ถ้ามีฉะนั้นว่าจะเป็นครชฐีชาวนา ๖ ถ้า
 เป็น ๑๒ เกรงตาจะบอดด้วยพยาธิ มีฉะนั้นว่าจะเกิดเหตุเสีย
 ทรัพย์เนื่อง ๆ ๖

ถ้าเกิด วัน ๓, อังคารอยู่ด้วย ล มักบาดเจ็บงาก็ว่า อาวุธ
 ก็ว่า มักจะเสพสุรายาเมา มิฉะนั้นมักจะผิดเมียท่าน ๗ ถ้า
 เป็น ๒ มักพลัดที่อยู่จึงจะได้ลาภด้วยมิตรสหาย ถ้าบิดาಕ್ಕดินา
 สูงจะได้แทน ถ้ามิฉะนั้นจะได้ดีกว่าพี่น้อง ๗ ถ้าเป็น ๓ ผู้
 นั้นกล้าหาญชนะต่อศัตรู ศัตรูเบียดมิได้เลย ๗ ถ้าเป็น ๔ ว่า
 เบียดพิ ทรัพย์ได้ไว้มิคง ศัตรูมักเบียดพิ ๗ ถ้าเป็น ๕ ว่าโรค
 มักเบียดพิ มิฉะนั้นว่ามักต้องคุณ มิฉะนั้นให้เกรงผิดด้วยผัวท่าน
 จะเสียตัว คนมักนินทา ๗ ถ้าเป็น ๖ ว่ามักชอบใจหญิงชาย
 มิตรสหาย ค้าขายดี เกิดลาภ จะได้ดีเพราะตัวเอง ๗ ถ้า
 เป็น ๗, ๘, ๙ อาภัพ ได้ทรัพย์มิคง ฟังคนมิได้ เสียทรัพย์
 ด้วยความไข้ มิติ ๗ ถ้าเป็น ๑๐, ๑๑ ทรัพย์มาก ถ้าบิดามิ
 ಕ್ಕดินาจะได้แทน มิฉะนั้นว่าได้ดีกว่าพี่น้อง ๗ ถ้าเป็น ๑๒
 มักเสียเงินทองเนื่อง ๆ มักจากพ่อแม่ ถ้าไปต่างเมืองคืนัก ๗

ถ้าเกิดวัน ๔, พุธอยู่ด้วย ล เจริญมารยาทคนทั้งหลายมัก
 เอ็นดู แต่ทรัพย์มิคง จะมีคู่ถึง ๒ ภายหลังจึงจะดีจนสิ้นอายุ ๗
 ถ้าเป็น ๒ อย่าคบคนร้ายจะเบียดตัว จะมีทรัพย์สิ้นมาก และผู้นั้น
 จะมีคู่ถึง ๒ คน ภายหลังมิจนเลย ๗ ถ้าเป็น ๓, ๔ จะมีทรัพย์
 มาก มีสหายมาก อายุยืน ๗ ถ้าเป็น ๕ หาทรัพย์มิได้ ถ้าไป
 ต่างเมืองจะได้ดี ๗ ถ้าเป็น ๖ ทรัพย์บิดามารดาน้อย มีมิตรสหาย
 ฟังมิได้ ๗ ถ้าเป็น ๗, ๘ ใจแข็ง ให้ยาเกรงจะต้องคุณ มิฉะนั้นมัก
 หึงขังเคียด เมื่ออายุ ๔๐ จะได้ดีด้วยผู้ใหญ่ ๗ ถ้าเป็น ๙ ว่า

เบี้ยพิ ทรัพย์ทำได้ไว้มิดคง ห้ามวันพุธทำการมิดี ๑ ถ้าเป็น ๑๐
จะได้มิตรสหายทั้งหญิงทั้งชาย ๑ ถ้าเป็น ๑๑, ๑๒ ถ้าบิดามีคักดินาจะ
ได้แทน มิฉะนั้นจะได้เป็นนายคน แต่มักเสียทรัพย์เพราะโรค ๑

ถ้าเกิดวัน ๕, พุธหส์บด้อยด้วย ล จะได้เป็นนายคน อายุ
ยืน มีทรัพย์มาก มักชอบกินหวาน มักรักษาความดีมิให้คนนินทา
ได้ ได้สิ่งใดก็บริสุทธิ์ ๑ ถ้าเป็น ๒ ถ้าบิดามีคักดินาจะได้แทน
มิฉะนั้นจะได้เป็นที่พึ่งของคนทั้งหลาย ๑ ถ้าเป็น ๓ อาภัพ ทรัพย์
น้อย มักไข้เจ็บ มีคู่ ๒ คน ภายหลังจึงจะดี ๑ ถ้าเป็น ๔, ๕ ถ้า
บิดามีคักดินาจะได้แทน ได้ทรัพย์ด้วยปัญญาตนเอง ประดุจน้ำพระ
มหาสมุทร แม้อยู่สถานที่ใดเป็นที่รักของคนรัก ๑ ถ้าเป็น ๖ ว่า
ศัตรูเบี้ยพิ มักเกิดถ้อยความ มิฉะนั้นมักเกิดโรคต่าง ๆ ๑ ถ้า
เป็น ๗ มักจะได้ดี มีข้าทาสให้ทำไร่นาเรือกสวนดี ๑ ถ้าเป็น ๘
ว่าเบี้ยพิ หาได้ไว้มิดคง มิฉะนั้นจะเกิดโรคต่าง ๆ พึ่งคนมิได้
อย่าทำการวันพฤหัสบดีมิดี ในเกณฑ์ว่าตายโหง ๑ ถ้าเป็น ๙,
๑๐, ๑๑ จะได้สุขสบายกว่าคนทั้งหลาย จะได้คู่ดี ๑ ถ้าเป็น ๑๒
ว่าเบี้ยพิ จะเกิดทุกข์ต่าง ๆ เมื่อเกิดทุกข์แล้วมักจะไ้ลาภ แต่
ว่ามิดคง ๑

ถ้าเกิดวัน ๖, ศุกร้อยด้วย ล ว่าบิดามีคักดีจะได้แทน ถ้า
มิฉะนั้นจะเป็นที่พึ่งของคนทั้งหลาย ๑ ถ้าเป็น ๒ ว่าทรัพย์มีต่าง ๆ ๑
ถ้าเป็น ๓ ว่ามีทรัพย์มาก จะปรารณาสั่งใดก็ได้สมปรารณา ด้วย
พระ ๖ นั้นให้คุณ ทำการวันศุกร์ดี ๑ ถ้าเป็น ๔ มีทรัพย์น้อย

จะปลูกผลไม้มักเป็นแมลง ห้ามอย่าทำการวันศุกร์มีดี ๆ ถ้าเป็น ๕, ๖ ถ้าบิดามีศักระดินาจะได้แทน จะได้ลาภต่าง ๆ ๆ ถ้าเป็น ๗ อาภัพนัก ทรัพย์น้อยหาได้ไ้มีคง อย่าทำการวันศุกร์มีดี ๆ ถ้าเป็น ๘ คัตรูเบียพิ มิฉะนั้นโรคมักเบียพิ แม้นแก้จึงจะดีมีความสุขมาก ๆ ถ้าเป็น ๙ จะได้เป็นนายคน ให้ทำการวันศุกร์มีดี ๆ ถ้าเป็น ๑๐, ๑๑, ๑๒ จะได้ดีเพราะตัวเอง จะได้ทรัพย์แต่ผู้เฒ่าผู้แก่ ถ้ามิฉะนั้นจะได้ทรัพย์เพราะปราบศัตรูชนะ ๆ

ถ้าเกิดวัน ๗, เสาร์อยู่ด้วย ล มักเกิดโรคต่าง ๆ แต่น้อย มารดามีได้เลี้ยง เลี้ยงยาก มักจากที่อยู่ มิฉะนั้นมักกินสุรา ๆ ถ้าเป็น ๒ ให้ทายเหมือนร่วม ๆ ถ้าเป็น ๓ มีทรัพย์ต่าง ๆ พี่น้องทั้งหลายจะได้พึ่ง กำลังบริวารมาก มักเสียทรัพย์ด้วยถ้อยความ หรือโรคตนเอง ๆ ถ้าเป็น ๔, ๕ อาภัพ ทรัพย์ได้ไ้มีคง มักคบคนพาลจึงได้ทรัพย์มาเป็นประโยชน์ ห้ามวันเสาร์มิให้ทำการ ๆ ถ้าเป็น ๖ มีความรู้มาก มีทรัพย์อุดม ให้เกรงจะตกน้ำตาย ๆ ถ้าเป็น ๗ มักเสียทรัพย์เพราะความหรือโรคตนเอง ถ้าเจรจาเขาฟังไม่ได้ ๆ ถ้าเป็น ๘, ๙ ทำคุณแก่ท่านมิขึ้น มีพอมัธยม มีคู่ ๒ คน ภายหลังจึงดี ๆ ถ้าเป็น ๑๐, ๑๑ ว่ามีทรัพย์ต่าง ๆ มีชัยชนะศัตรู ถ้าบิดามีศักระดินาจะได้แทน มิฉะนั้นจะเป็นเศรษฐีขาวนา ๆ ถ้าเป็น ๑๒ จะมีคู่ ๔-๕ คน แต่ว่าจนไปกว่าตัวจะได้ดี ครั้นอายุ ๕๐ คัตรูจะเบียพิทีหนึ่ง จะเสียเงินทอง มิฉะนั้นจะใช้ลำบากนัก ๆ

ถ้าเราอยู่ด้วย ล ๒ หากลับบาปมิได้ ทรัพย์ได้ไว้มิดง ๙
 ถ้าเป็น ๒ มักร้าย มิฉะนั้นจะเกิดโรคต่าง ๆ ๙ ถ้าเป็น ๓, ๔ มีทรัพย์
 ต่าง ๆ ถ้าบิดามีศักดินาจะได้แทน แต่ทรัพย์นั้นได้ครึ่งเสียครึ่ง ๙
 ถ้าเป็น ๕, ๖ จะได้ลาภเพราะอาสา รบศึกชนะ ๙ ถ้าเป็น ๗ บิดา
 มีศักดินาจะได้แทน แต่ว่าทรัพย์นั้นน้อยนัก ให้เกรงขามพี่น้อง
 มักไม่ต้องกัน ฟังมิได้ ๙ ถ้าเป็น ๘ บิดามีศักดินาจะได้แทน มีสิน
 ทรัพย์มาก ๙ ถ้าเป็น ๙ ทรัพย์หาได้ไว้มิดง ให้ระส่ำระสาย ๙ ถ้า
 เป็น ๑๐ มักเป็นทุกข์ด้วยพี่น้อง ทรัพย์พอเลี้ยงตัว ตัวนั้นอาภัพ
 ฟังคนมิได้ ๙ ถ้าเป็น ๑๑ ผู้นั้นหามนทินมิได้ บิดามีศักดินาจะได้
 แทน มิฉะนั้นจะเป็นนายคน ๙ ถ้าเป็น ๑๒ มักจะเป็นผู้มีสติมั่นคง ๙

(๑๒๓) เเคราะห์ที่เกี่ยวกับลักณากำหนด

ถ้าพระ ๑ อยู่ด้วย ล ว่าจะได้สมบัติดูน้ำบนเขา ถ้าพอย้าย
 ราชกิจกมลลักณา มักร้อนที่อยู่. ถ้าเวลาเกิดย่ำรุ่งเศษ เงินร้อน มัก
 ใช้เก่ง แม้ยังไม่มีโอกาสใช้วันนี้ ก็เตรียมขึ้นห้างพรุ่งนี้, ถ้าพระ
 อื่น ๆ ดี เช่น ๕ คุ่ม ก็รู้จักใช้ในทางที่มีประโยชน์ ๙ ถ้าเป็น ๒
 จะได้ทรัพย์สินบิดามารดา ๙ ถ้าเป็น ๓, ๔ ก็ดี ว่าบิดามารดาตาย
 แต่น้อย จะได้ติดต่อภายหลัง ๙ ถ้าเป็น ๕ จะถอยสมบัติ หากินยาก
 เชิญใจนัก ๙ ถ้าเป็น ๖ จะได้กินเมืองดินนัก ๙ ถ้าเป็น ๗, ๘ ว่าบิดา
 มารดาเชิญใจแต่น้อยมา ๙ ถ้าเป็น ๙, ๑๐, ๑๑ ว่าจะได้กินบ้านเมือง
 ตามควรตระกูล ๙ ถ้าเป็น ๑๒ ว่าจากพี่น้อง เชิญใจ ถ้าตกไป
 ต่างเมืองจะได้ดีแล้วจะกลับมาเมืองตนอีก ๙

ถ้าพระ ๒ อยู่เป็น ๑, ๒ แก่ ล ดินัก มีสมบัติมาก มีเชิญใจ
 เลย ขี้ตระหนี่ทรัพย์ ฯ ถ้าเป็น ๓ มักจะชอบเรียนศิลปศาสตร์ มี
 เมียงาม แต่มักทำประโยชน์ให้แก่ท่าน ฯ ถ้าเป็น ๔ มักเบียดเบียน
 น้อง จะตกยาก ฯ ถ้าเป็น ๕ จะมีทรัพย์มาก มีเมียดินัก ฯ ถ้า
 เป็น ๖ มักจ่ายทรัพย์ มีสมบัติมีคง จะพลันตายแล ฯ ถ้าเป็น ๗ จะ
 มีช้างม้าข้าไทมาก จะได้กินเมืองตามควร, ถ้าซื้อปราษฎ์จะได้เป็น
 ครูท้าวพญา ฯ ถ้าเป็น ๘ เลี้ยงลูกยากนักมักจะตาย เชิญใจเมื่อ
 แก่ ฯ ถ้าเป็น ๙, ๑๐ มีลูกหลายคน วิววายมาก ฯ ถ้าเป็น ๑๑
 จะเป็นท้าวพญาสมบูรณ์นัก ฯ ถ้าเป็น ๑๒ ไปแห่งใดมักเสียเข้าของ ฯ

ถ้าพระ ๓ เป็น ๑ แก่ ล มักบังพรางเอาของท่าน ถ้าผู้หญิง
 มักเอาผิวเขาแล ฯ ถ้าเป็น ๒ จะได้กินเมือง ฯ ถ้าเป็น ๓ จะมีบุญ
 มีทรัพย์สินมาก อายุพอดีแล ฯ ถ้าเป็น ๔ มีศัตรูมาก ฯ ถ้าเป็น ๕
 จะฉิบหายตัวเอง ฯ ถ้าเป็น ๖, ๗, ๘ หาสสมบัติได้ไว้มคง ฯ ถ้า
 เป็น ๙, ๑๐, ๑๑ มีบุญนัก มีเมียหลายคน ฯ ถ้าเป็น ๑๒ ดีมีทรัพย์
 มาก แต่มักตายไม่ดี ฯ

ถ้าพระ ๔ เป็น ๑ แก่ ล มีแล้วจะกลับฉิบหาย ฯ ถ้าเป็น
 ๒, ๓, ๔ มักบังพรางเอาของท่าน ฯ ถ้าเป็น ๕ มีสมบัติมาก ฯ ถ้า
 เป็น ๖ มีปัญญา แต่เมียมักมีขู้ สมบัติพอดี ฯ ถ้าเป็น ๗ ว่าจะพลัด
 ที่อยู่เพราะผู้คน ภายหลังจึงจะดีเล่า ฯ ถ้าเป็น ๘, ๙ จะมีภัยเมื่อน้อย
 เมื่อใหญ่มาจึงจะดี ฯ ถ้าเป็น ๑๐, ๑๑ จะมีปัญญาดี จะได้เป็นใหญ่
 มีสมบัติมาก ฯ ถ้าเป็น ๑๒ ตัวจะตายเพราะพยาธิในท้อง ฯ

ถ้าพระ ๕ เป็น ๑ แก่ ล ท่านสรรเสริญว่าเป็นกมุทเกณท์ มีลักษณะดังดอกบัว มีกลิ่นหอม จะมีปรีชาแต่เกิดมา จะตั้งตนอยู่ในคุณสมบัติที่ดี ท้าวพญามักพึงใจให้สมบัติ ฯ ถ้าเป็น ๒ แม้เป็นเชื้อท้าวพญา จะตกเข็ญใจแล ฯ ถ้าเป็น ๓ จะมีเมียและสมบัติมาก ฯ ถ้าเป็น ๔ ว่าเป็นตนุเกณท์ มีลักษณะเหมือนกลิ่นอันหอมอยู่ในหัวใจ จะเป็นปราชญ์ คิดอันใดสมความปรารถนา เจ้าชู้กล่าวสตรีพละน่ายหลังหน่าย จะมียศศักดิ์มาก ฯ พระ ๕ ให้คุณกันโทษได้พ้นหนึ่ง ฯ ถ้าเป็น ๕ จะมีสมบัติดูจุน้ำในสมุทร ฯ ถ้าเป็น ๖ หาสมบัติได้เอาไว้มิคง ฯ ถ้าเป็น ๗ รู้หลัก มีสมบัติด้วยคำความและคำขาย ฯ ถ้าเป็น ๘, ๙ จะตายด้วยตกน้ำ ฯ ถ้าเป็น ๑๐ ดินัก บ่พ่อนจะถอยจากสมบัติเลย ฯ ถ้าเป็น ๑๑ ว่าเป็นสิงหเกณท์ ประสิทธิตั้งราชสีห์ประกอบด้วยยศศักดิ์แห่งตน ฯ ถ้าเป็น ๑๒ ดินัก เหมือนกับเป็น ๑๐ ฯ แต่ท่านผู้สังเกตว่าเป็น ๑๒ ไม่ดี ฯ

ถ้าพระ ๖ เป็น ๑ แก่ ล จะได้เป็นใหญ่แก่ท่าน มีพี่น้องมิได้ไปไกล ฯ ถ้าเป็น ๒ ฉลาดดี ฯ ถ้าเป็น ๓ จะได้สิ่งสิ้นทั้งปวง เพราะกำลังตัวเอง ฯ ถ้าเป็น ๔ จะได้เป็นดีชั่วตน ฯ ถ้าเป็น ๕ ห้ามอย่าค้าเรือและค้าบก จะต้องขวางหนาม ฯ ถ้าเป็น ๖ คัตรูเบียดมาก ฯ ถ้าเป็น ๗ จะมีทรัพย์มากนัก จะได้เป็นใหญ่แก่ท่าน แล้วจะตกยากเล่า ฯ ถ้าเป็น ๘, ๙ แรงเป็นพยาธิลมเลือด จะมีสมบัติมาก เมื่อน้อยเข็ญใจ ฯ ถ้าเป็น ๑๐ มีสมบัติชั่วตน สุขมาก ฯ ถ้าเป็น ๑๑ จะบริบูรณ์ด้วยสมบัติ จะภาษาปรากฏ อาจปราบปรามข้าศึก

ให้ฉิบหาย ๑ ถ้าเป็น ๑๒ จะมีสุขดังพระพาย จะมีอานุภาพปราบศัตรู มีรู้ถอยจากสมบัติเลย ๑

ถ้าพระ ๗ เป็น ๑, ๒ แก่ ล มีพยาธิแต่น้อย พ่อแม่จะฉิบหาย เพราะสมบัติ ๑ ถ้าเป็น ๓ มีสมบัติมาก ๑ ถ้าเป็น ๔ สมบัติมี คง มีเมียมีควรรด้วยตัว ๑ ถ้าเป็น ๕ มักทำให้ท่านฉิบหาย ๑ ถ้าเป็น ๖ จะตายด้วยตกต้นไม้ ๑ ถ้าเป็น ๗, ๘, ๙ กระทำคุณ แก่ท่าน เขามีเห็นคุณเลย ๑ ถ้าเป็น ๑๐, ๑๑ จะมีชัยข้านะ มี สมบัติเพราะท่านยกย่อง ๑ ถ้าเป็น ๑๒ จะภษาปรากฏ แต่ทว่า จะมีเมียแม่หม้ายแล ๑

ถ้าพระ ๘ เป็น ๑ แก่ ล ย่อมจะได้ยากแต่น้อย ๑ ถ้าเป็น ๒ จะมีสมบัติแต่น้อย ๑ ถ้าเป็น ๓ จะมีบุญสมบัติมาก ๑ ถ้าเป็น ๔ มัธยม ๑ ถ้าเป็น ๕ ลูกเมียมักตายจาก ๑ ถ้าเป็น ๖ จะมีชัย ข้านะแก่ข้าศึก ๑ ถ้าเป็น ๗ คนทั้งหลายกลัวเกรง แต่พี่น้อง มักผิดกัน ๑ ถ้าเป็น ๘ มักชิงเอาสมบัติท่านผู้ใหญ่ ใจมักโลภ ถ้าเป็น ๙ ท่านมักชิง จะเป็นทุกข์ด้วยพี่น้อง จะเบียดเบียนกัน ภายหลังจึงจะดี ๑ ถ้าเป็น ๑๐, ๑๑ มีปรีชาดี มีสมบัติมาก ๑ ถ้าเป็น ๑๒ มักเอาสมบัติท่าน สมบัตินั้นจะฉิบหายเสียแล ๑

(๑๒๔) กาลกรณีกุมลัคนาและทักษา

กาลกรณียอยู่ด้วย ล หรือ จันทร หรือ เล็งก็ตาม ย่อม

ให้เจ้าชานันถอย ผู้นั้นหาความรู้มิได้ หาที่พึ่งมิได้ แต่บิดามารดา ก็พึ่งมิได้ รูปก็ไม่งาม จะได้ความยากแต่น้อย เป็นกำพริา บิดามารดา ฯ อยู่ด้วยบริวาร ถ้าเกิดมาในตระกูลอันสูงศักดิ์ ย่อมจะถอยจากตระกูลหายศศักดิ์มิได้ จะพลัดพรากจากบิดามารดา แต่น้อย มักอาภัพ มักไร้ที่อยู่ บริวารมักหนี มักประเว ประวัง ทำราชการไม่ดี ฯ ถ้าอยู่ด้วยอายุ ผู้นั้นมีบิดามารดา เป็นคนพิการ ถ้ามีจะนั้นตัวเป็นคนพิการ ฯ อย่างหนึ่งเมื่อ น้อยนั้นเลี้ยงยาก จะพลัดพรากจากบิดามารดาแต่น้อย แต่ จะมีผู้เฒ่าผู้แก่เลี้ยงดู แต่จะไม่ยึด ถ้าเลี้ยงอายุ อายุขำรุด คือ เจ็บไข้บ่อย ๆ ฯ อยู่ด้วยเดช ถ้าเกิดในตระกูลสูงศักดิ์ก็ย่อม จะถอยจากยศฐานันศักดิ์ จะหาตบะเดชะนั้นมิได้ คนทั้งหลาย มักดูถูก แต่ว่าจะเรียนความรู้พอดี ถ้าจะทำราชการ มีผู้ปอง ร้ายหมายโทษแค้น ถ้ามีภริยาและมิตรสหายมิได้กลัวเกรง ฯ ถ้าอยู่ด้วยศรี ผู้นั้นเจรจาไม่ยั่งยืน มักเป็นนักเลง ใจมักชิงโกรธ มิเป็นที่ชอบใจแห่งคนทั้งหลาย ทำคุณแก่คนมิขึ้น ถ้าทำไรนา ค้าขายดีพอเลี้ยงตัว แม้ว่าได้ทรัพย์สิ่งของอันใดมักหักแตก มักหาย ฯ ถ้าอยู่ด้วยมูล มิได้ทรัพย์แห่งบิดามารดา จะมี ญาติลักเท่าใด ๆ ก็พึ่งมิได้ ทานว่ามีไฟและปาน ถ้ามีจะนั้น ในกายนั้นจะพิการอยู่สักอย่างหนึ่ง ฯ ถ้าอยู่ด้วยอุตสาห ผู้นั้นหาความหมั่นมิได้ มีภริยาก็คหาความหมั่นมิได้ด้วยกัน แม้ เกิดในตระกูลอุดม ก็ได้รับความยากแต่น้อย แต่ว่าถ้อยคำนั้นดี

มีความทุกข์มาก ทำอันใดดีแต่หัวมือ ๆ ถ้าอยู่ด้วยมนตรี
ผู้นั้นไร้วิชาคนทาสทาสี แม้มีข้อมมิสมประกอบ มักเป็นคุณ
หม้ายหาสามีภริยาไม่ได้ ทั้งรูปก็มิงามเลย ๆ (ดูข้อ ๑๒๓ สอบ)

(๑๒๕) กาลกรรณเกี่ยวกับลัคนา

อหนึ่งถ้ากาลกรรณเป็น ๒ แก่ ล ทายว่าผู้นั้นถึงจะมี
ศิลปศาสตร์ก็หาปรากฏแก่มหาชนทั้งหลายทั้งปวงไม่ ทั้งดบะ
เดชะก็หามิได้ จะมีคู่คู่นั้นก็มักไม่กลัว ๆ ถ้าเป็น ๓ ทายว่า
เป็นอุบาทว์แก่เจ้าชาตา มารดาบิดานั้นอุดม แต่ว่าผู้นั้นมีแม่
๒ คน ชอบเรียนศิลปศาสตร์จึงจะดี ๆ ถ้าเป็น ๔ จะมีญาติเฝ้า
พันธุ์พืงมิได้ มักเบียดเบียน ชอบไปต่างประเทศจึงจะดี ผู้นั้นมักกำ
พร้ามารดาบิดา ถ้ามีคู่จะได้พืงสักหน่อย ๆ ถ้าเป็น ๕
ผู้นั้นมีศิลปศาสตร์เป็นที่ปรากฏแก่มหาชนทั้งหลาย เป็นที่สบใจ
แก่หมู่ญาติทั้งปวง แต่ว่าหาอำนาจมิได้ บังคับผู้คนมิขึ้นแล ๆ
ถ้าเป็น ๖ ผู้นั้นมีทรัพย์มีผล ศัตรูมักเบียดเบียน จะพืงญาติก็มีได้
ถ้าคบมิตรสหายจะเสียตัว ๆ ถ้าเป็น ๗ ผู้นั้นเป็นกำพร้า บิดา
มารดาตาย แต่น้อยเลี้ยงยาก ตัวมักเป็นกลางเกลื่อน ถ้ามีคู่
ก็พิการ สกุลต่ำกว่าตัว ๆ ถ้าเป็น ๘ ผู้นั้นพืงญาติมิได้ จะมี
มิตรสหายนั้นก็เสีย ถึงจะมีศิลปศาสตร์ก็หาปรากฏแก่คนทั้ง
ปวงไม่ คนทั้งหลายมักเบียดเบียน จะหาคู่ยาก มิได้เป็นที่

สบใจแห่งญาติและคนทั้งหลาย ฯ ถ้าเป็น ๙ ที่เกิดนั้นมักเป็นประเทศที่อยู่แห่งนายประมง มารดาบิดาผู้นั้นมีรูปร่าง ผู้นั้นมีศิลปศาสตร์มาก ฯ ถ้าเป็น ๑๐ บิดามารดานั้นอุดม ผู้นั้นจะทำการสิ่งใดไม่สำเร็จ จะพึงญาติกานันมิได้ ชอบแต่ทำการอาสา ถ้ามีวาสนาหาริยามิได้ มีรูปก็มิงาม ฯ ถ้าเป็น ๑๑ ผู้นั้นเกิดมาเลี้ยงง่าย จะมีศิลปศาสตร์ปรากฏแก่มหาชนทั้งปวง ฯ ถ้าเป็น ๑๒ เมื่อน้อยนั้นเลี้ยงยาก จะหาความรู้สักสิ่งก็มีได้ มีรูปนั้นก็วิกล ศัตรูมักเบียดเบียน ไร้ญาติ ทำคุณมิขึ้นเลย ฯ

(๑๒๖) กาลกรรณีกุมทักขาคำกลอน

จกกล่าวพยากรณ์โดยวิธถาร ถ้ากาลกรรณีกุมเดิมกุมบริวาร ว่าลูกเมียกล้าหาญเป็นพาลใจ ฯ ถ้ากุมอายุว่าไม่วัฒนา เป็นโรคา มิรู้วายจะหายไซ้ ถ้ากุมเดชมีแต่ชั่วเขาไซไฟ จะย่ำยิตนให้อัปมาน ฯ ถ้ากุมศรีมีข้าวของมักแตกหัก เป็นตำหนิใจรมักจะปองผลาญ ฯ ถ้ากุมมูลฝูงญาติวงศ์วาร ไม่ชอบใจพาลเป็นศัตรูกัน ฯ ถ้ากุมอุตสาหกรรมเป็นราศี ความเพียรไม่มีทุกสิ่งสรรพ เกียจคร้านการงานสารพันเลี้ยงชีวนก็ยากลำบากกาย ฯ ถ้ากาลกรรณีกุมมนตรไชรัหาผู้ใดอุปถัมภ์อย่าพึงหมาย เมียมักออกนอกใจจะฆ่าตาย ฝีกาพร่ายผุดเด่นมิเป็นอัน มักตกทุกข์ได้ยากอยู่เนื่องนิจ ทั้งไร้ญาติไร้มิตรพึ่งพ่อนผัน ฯ ถ้ากาลกรรณีกุมลัคน์และกุมจันทร์ชาตานั้นถอยทรัพย์อัปมาน ฯ (มีต่อในข้อ ๑๒๗)

(๑๒๗) พระเคราะห์กุมลัคนาที่ให้คุณ

ให้ดูลัคน์อันสถิตมีพระเคราะห์ จำเพาะกุมลัคนาในสถาน คือได้ศรีมูลและบริวาร ทั้งสามสถานผู้นั้นจะถึงดี จะบริบูรณ์ไปด้วยบริวาร สมบัติฐานยศศักดิ์เป็นราศี ฯ ถ้ากุมอายุว่าจะยืนถึงร้อยปี ฯ ถ้ากุมเดชจะเป็นที่แม่ทัพใหญ่ จะปราบปัจจามิตรชิตขานะ ฯ ถ้าอุตสาหกุมลัคน์ทันทายไว้ จะประกอบบริวารวิชาชัย จะทำมาหาได้ไม่ยากจน ฯ ถ้ามนตรีกำหนดมากุมลัคน์ จะก่อปรด้วยยศศักดิ์สถาปนา ถึงตระกูลรฐชาติทรพล จะให้ผลถึงดีมีศักดิ์ ฯ

ถ้าพระเคราะห์องค์ใดแน่นได้อุจ และเกษตรบริสุทธิจะสุขา จะให้คุณหนุนเจ้าของชาติา กุมลัคนาหลายองค์ก็ยิ่งดี จะให้ตนยิ่งขึ้นกว่าตระกูล จะเพิ่มพูนยศฐานเป็นราศี ถ้ากุมศรีเต็มด้วยก็ยิ่งดี ฯ แม้นเดชมนตรีศรีบริวาร อุตสาหอายุ มูลไชรี ถ้าร่วมกันองค์ใดกล่าวในสาร แต่องค์หนึ่งสององค์ คงเป็นการ ฯ เดชอยู่ในสถานเข้าร่วมกัน จะยืนถึงร้อย พรรษาอายุชัย ถ้าเดชได้อุจและเกษตรนั้น จะยืนยิ่งถึงร้อยสี่สิบ พลัน สมบัตินั้นเป็นอนเอนอนันต์มา ฯ (มีต่อในข้อ ๑๒๘)

(๑๒๘) เบ็ดเตล็ด

(ก) กาลกรรณีกุมลัคนาก็ตาม, กุมอุตสาหก็ตาม,

อาศัยเรือนอุตสาหกรรม ถึงแม้จะเชิญใจไร้ทรัพย์สิน ก็เกียจคร้านอยู่ตลอดชีพ ลูทนต์ ๆ อยาก ๆ ไม่ทำงาน.

(ข) อุตสาหกรรมลัคนา, อาศัยเรือนบริวารก็ดี เรือนอายุ เรือนมูล หรือเรือนอุตสาหกรรมเองก็ดี, ถึงจะเป็นเศรษฐีมีบุญวาสนา มีบริษัทบริวารมากเท่าไร ก็อยู่เปล่าไม่เป็นสุข ชอบทำงานอยู่เสมอ.

หมายเหตุ คำว่าเรือน คือเรือนเกษตร ในข้อ ๓๔.

(๑๒๙) ทักษาจรต้องลัคนา

(กลอนต่อจากข้อ ๑๐๓)

(ก) หนึ่งตัวจรอัศวทิศ ลังยุตชิดลัคนา ร่วมราศีปรปักษ์ สุธัมมครมิตราภาพ ทุกข์และลามฉนใด เร่งต่อไปอีกเล่า เอาเศษเก้าเข้าหาร นับแต่वारเกิดไป ทักซิณในที่มุขลำดับทุกภูมิเภท เสร็จสิ้นเศษตราไว้ ภูมินั้นไสรหัวเดิม นับเริ่มแต่กานั้น ตามบรรพพานนี้.

ผิเคราะห์มีประจำอยู่ ในแปดหมู่อักษร เป็นตัวจรปีเดือนวัน จึงหันไปหาชาตา เห็นใครมาทันลัคน์ เข้าจอดจักเป็นศัตรูร้ายดีดูโดยโฉลก ทุกข์สุขโคกเป็นตาย ให้ภิปรายทหายทักโดยลักษณะดังนี้.

(ข) อธิบายตามข้อ ๑๐๖ เช่นว่าผู้เกิดวัน ๒, จันทรเป็นบริวาร จนถึงอาทิตย์เป็นกาลกรรมณี. ครั้นปีที่สองอายุเปลี่ยนภูมิตามข้อ ๑๐๒ (ก)

ตกภูมิ ๓, อังคารจึงเป็นบริวารใหม่, อื่น ๆ ก็เป็นทักขาใหม่หมด จนถึงจันทร์เป็นกาลกรรมใหม่. ครั้นปีที่ ๕๐ ตกภูมิ ๗, เสาร์เป็นบริวารใหม่ จนถึงพุธเป็นกาลกรรมใหม่. ทักขาใหม่นั้น ๆ เรียกว่าทักขาภูมิก็ได้, เช่นกาลกรรมใหม่ เรียกว่ากาลกรรมภูมิ.

(ค) ถ้าอายุเข้าภูมิกลาง, พุธหัดดีเป็นบริวารใหม่ จนถึงเสาร์เป็นกาลกรรมใหม่. ทักขาใหม่ประเภทนี้ จะให้คุณหรือโทษก็เพียงครึ่งเดียว. ไม่เต็มเหมือนเมื่อตกภูมิพุธหัดดีเอง. ภูมิกลางจึงเป็นภูมิที่อัป ตามที่ว่า "สนามกลางภูมิพระเกตุสเบตูกึ่งชั่วดี แต่ป็นินชาดา ท่านว่าอัปบิขึ้น."

(ข) เคราะห์ย่อมจรออยู่เสมอ จะเป็นทักขาใหม่อย่างไร ก็เรียกว่าทักขาอย่างนั้นจร. เช่นเสาร์เป็นบริวารใหม่ เรียกว่าเสาร์เป็นบริวารจร. พุธเป็นกาลกรรมใหม่ เรียกว่าพุธเป็นกาลกรรมจร.

(ง) เคราะห์องค์ไร จรไปราศีไหนให้ดูในปฏิทินโหร, และถูกต้องอะไรให้ดูในดวงชาตา.

(จ) ดูพยากรณ์ต่อไปนี้—

บริวารจรมา ร่วมจักรราศีลัคน์ ต้องประบักษ์ตัวเชิญ แรกถูกเป็นโทษถ่อย เพราะข้าช้อยเกิดความ เกิดเลี่ยนหนามในเรือน โรคบิดเป็นปวดท้อง ฯ

อายุต้องไฟรี หนึ่งยาฮีแหล่งลัคน์ เริ่มถึงทักทายทุกข์ไปเป็นสุขเป็นศานดี โรคพิการพิกล ฯ

มนตรีศรีเดช มาฟ้องพระคู่มิตร และต้องติดลัคนา สรรพ
ลาภาย่อมได้ หนึ่งให้อวยศักดิ์ศรี ท่านพลีลาภหลาย ทุกข์
ภัยหายเสื่อมศูนย์ ฯ

อุตสาหมูลต้องลัคน์ ร่วมจักรจอตศัตรู ได้แก่ดูญาติ
มิตร บ่อเพี้ยนผิดเจ้าชาตา เป็นแต่สาธุโทษ ฯ

กาลีสอดสามาน ร่วมราญลัคน์และเล็งถึง ต้องตัวซึ่ง
ศัตรูกัน เกิดภัยพันธุทุกข์ ถ้อยความลุกใหญ่โลว์ อนึ่งให้
ท้าวพญา ฟืนไฟหาเหตุเก่า ทักโทษเล่าตามทิศ บ่อเพี้ยน
ผิดพยากรณ์ ฯ

(๑๓๐) กาลกรรณิจรต้องทักษา

อนึ่งการจรปัจจุบัน ทั้งเดือนวันและปี ต้องกาลกรรณิชาติ
ร้ายฉกาจฉกรรจ์ และจรทันกันเอง เกรงพยาธิลามก เลือด
จะตกจากตัว เร่งให้กลัวเกิดความ จะบาดหนามบาดเลี่ยน
สิ่งลึนเหียนหายทรัพย์ ฯ

ท่านบังคับให้ประมาณ มุสิกสารสังวัจฉรา แต่ดินกาไปเล่า
เท่าถึงปีจักฆาต ตกในบาทตราไว้ นับนั้นใส่ด้วยคาถา ว่า
บริวารอายุ ลำดับลู่กาลกรรณิ ดูที่เคราะห์จรจรัล เมื่อหันหะ
มาประทับ ตัวจรกลับกลายเป็น คือตัวเชษฐกาสิ กาลกรรณิชาติ
เดิม มาต่อเดิมก็ดี เป็นไพร่เวรกัน ต้องลัคน์จันทร์ก็ดี ต้อง
กาลกรรณิพร้อมมูล เกรงจะศูนย์ชีวี ตามคัมภีร์โหราศาสตร์
ทักษชาติพยากรณ์ ฯ

กาลิเจอร์ต้องอายุ ทายโทษดุร้ายแรง ใช้หนักแคลงฆาต
ตาย ต้องเดชหลายภัยมี ต้องมนตรีกัมมูล และบริวารจะเสีย
คนลูกเมียจะตาย หนึ่งเสียหายเลื่อมทรัพย์ ถ้าถูกทัບอุตสาห
ศัตรูจะปองโทษ ฯ (ต่อจากนี้ข้อ ๑๕๗)

(๑๓๑) กาลกรรณิเจอร์คำกลอน

ถ้าจะดูตามจรในชั้นชา สุรเสาริราหูครุโหรา ลี้องค์นี้
เป็นกาลกรรณิ จรมาทัปลัคน์จันทร์จะพลันร้าย จะมอดม้วย
ฉิบหายลูกเมียหนี ฯ ถูกอายุว่าจะตายวายชีวิ เป็นใช้หนัก
ถึงที่มรณา ฯ ต้องเดชจะฉิบหายเกิดไฟไหม้ มิฉะนั้นแล้วไซ้
ต้องสายฟ้า ฯ ถ้าต้องศรีจะเสียของต้องเวทนา จะเกิดภัย
หลายทำท่นว่าไว้ ฯ ถ้าจรถูกบริวารมนตรี้ ว่าลูกจะเสีย
เมียจะหนีวิบัติภัย มิฉะนั้นว่าจะตายจากกันไป เป็นโทษใหญ่
เพราะของอันหนึ่งมา ฯ ถ้าจรต้องอุตสาหจะค้าขาย ก็ขาด
ทุนวุ่นวายเป็นหนักหนา ฯ (มีต่อในข้อ ๑๓๒)

(๑๓๒) ทักษะเป็นศรีจร (ดูข้อ ๑๕๖ และ ๑๕๘ ด้วย)

หนึ่งให้ดูพระเคราะห์ตัวจรมา เป็นบริวารมั่นว่าเป็นศรีจร
มาถูกบริวารยิ่งดีนัก จะได้มิตรและเมียรักสโมสร์ อีกทั้ง
ทาสชายหญิงกรรมกร ฯ อายุจรเป็นศรีมาต้องกัน สบอายุ
ว่าจะคลายหายโรค ฯ ถ้าเดชจรมาเป็นศรีนั้น ต้องเดชไซ้
ให้คุณไพบุลย์ครัน จะประจัญเข้าศึกก็มีชัย ฯ ถ้าศรีเดิมเป็น
ศรีจรมาต้องศรี ยิ่งแสนดีสรรพจะหาได้ จะสมดังปรารถนา

ทุกสิ่งไป ๗ ถ้ามูลไซ้จรไปเป็นศรีมา ถูกที่มูลนั้นก็ดี จะได้ที่แดนดินดีหน้าหนา ๗ ถ้าอุตสาห์เป็นศรีสัญจรมา ต้องที่อุตสาห์ค้าขายดี ลาภผลปีนั้นอุดมมาก แม้ทุกซั๊กก็ จะพ้นจากทาสี ๗ มนตรีเป็นศรีจรต้องมนตรี ทำนายดูจ ศรีต้องบริวาร ๗ ถ้ากาลกรรณเป็นศรีจรต้องกาลกรรณ ทั้ง ยศศักดิ์จะมีหลายสถาน ลาภจะเกิดปีนั้นให้บันดาล ดังอาจารย์ ท่านทำนายทายไว้อย ๗

เกร็ด "๕" เป็นกาลกรรณจร ต้องลัคนาเพียงฉิบหาย, ถ้าเป็น ศรีจรต้องลัคนา ก็ตายเลย เพราะดีเกินกว่าที่จะอยู่เป็นมนุษย์!"
-- มติบางท่าน.

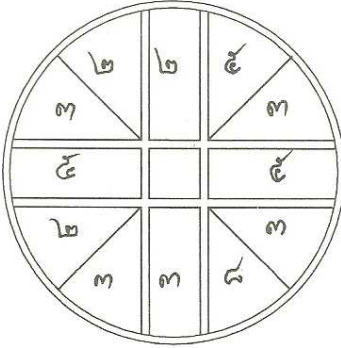
ลัคนาจร

(๑๓๓) สิ่งในโลก ไม่มีอะไรอยู่ที่ ดาวเคราะห์ต้องจร ไปในสิบสองราศี, บุคคลผู้อันดาวเคราะห์ปรุ่งแต่ง เกิดมาแล้วก็มีอายุจรไปตามภูมิเคราะห์ (ข้อ ๑๐๒ ก). เพราะฉะนั้น ลัคนาอัน เป็นจุดเวลาเกิดของตัวบุคคล ก็จรไปตามราศีนั้น ๆ ด้วย.

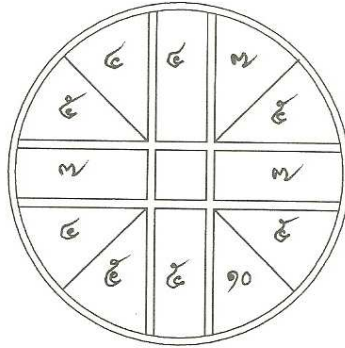
(๑๓๔) เมื่อทราบวาลัคนาอยู่ในราศีพวกอะไร (ข้อ ๑๑๑ ง) ก็เอาเกณฑ์ตั้งแต่ราศีที่ลัคนาอยู่นั้น บวกกันโดยลำดับ, จน ถึงอายุปัจจุบันที่ราศีใด, ลัคนาก็จรไปอยู่ในราศีนั้น.

(๑๓๕) เกณฑ์ตามพวกในราศี-

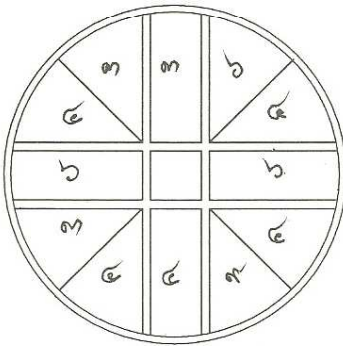
๑ ปศุวะ

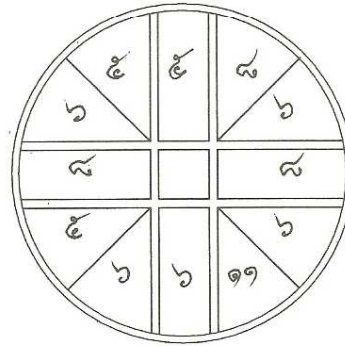
๒ นระ

๓ อัมพูข

๔ กิฏ

(๑๓๖) อายุปัจจุบันนั้น ต้องใช้อายุชำระ ที่กล่าวใน
หมายเหตุข้อ (๑๑๙ ก) ถ้าอายุชำระได้ ๓๙ ปีกับ ๓ เดือน ลัคนาจะ
จรไปอยู่ราศีไหน?

(ก) ถ้าลัคนาอยู่ในราศีสิงห์ ๑ ปศุวะ เอาเกณฑ์ตั้งแต่

๒ บวกเป็นต้นไป จะได้ ๓๙ ที่ราศีเมถุน, เศษอีก ๓ เดือนเลื่อนไปอยู่ที่กรกฎ. เป็นอันทราบวาลัคนาจรอยู่ราศีกรกฎนั้น.

(ข) ถ้าลัคนาอยู่ในราศีเมถุน ๒ นระ เอาเกณฑ์ตั้งแต่ ๕ บวกเป็นต้นไป จะได้ ๓๙ ที่ราศีธนู และกำลังจรอยู่ในราศีนั้นเอง.

(ค) ถ้าลัคนาอยู่ในราศีกรกฎ ๓ อัมพุช เอาเกณฑ์ตั้งแต่ ๖ บวกเป็นต้นไป จะได้ ๓๙ ที่ราศีกุมภ์ ซึ่งยังจรไม่พ้นราศีนั้น

(ข) ถ้าลัคนาอยู่ในราศีพิจิก ๔ ภูมิ เอาเกณฑ์ตั้งแต่ ๑๑ บวกเป็นต้นไป จะได้ ๓๙ ที่ราศีมีน, เศษอีก ๓ เดือนเลื่อนไปอยู่ที่เมษ ซึ่งกำลังย่างเข้าราศีเมษนั้น.

(๑๓๗) (ก) เกณฑ์มีตั้ง ๔ อย่างนั้น จำลำบากมาก เพื่อความสะดวกก็จำแต่เกณฑ์เดียว คือ นระ (ดวงที่สอง) ท่านผูกเป็นทำนองมคอเพื่อท่องว่า-

เมเส จตุตตะ	สิงหะจตุโร	ธนู จ ปัญจ
อุสกะ จิตตารโ	กันโธ จ ปัญจ	มังกระ สัตต วา
เมถุนะ ปัญจ วา	ตุลชะ ปัญจ วา	กุมภา จ ปัญจ
กรกฎา สัตตะ	พิจิกา จ ทส	มีนะ สัตต วา

(ข) เกณฑ์นระนั้น, เมื่อเอา ๒ ลบ เป็นเกณฑ์ราศี ปีศวะ เอา ๑ บวก เป็นเกณฑ์ราศีกัมภ์. และเอา ๑ ลบ เป็นเกณฑ์ราศีอัมพุช โดยโคลงว่า-

ปีศวะสองลบแล้ว	ควรทำ
กัมภ์หนึ่งบวกกำ	หนดแท้
อัมพุชหนึ่งลบจำ	สังเกต วัณนา
นระขึ้นที่แท้	บอกไว้ราศี.

พยากรณ์

ใจความ ลัคนาจรตกในราศีปีศวะอัมพุชไม่ดี, ในนระกัฏฐี.

(๑๓๙) ลัคนาจรในจำพวกราศีทั้งสี่

(ก) ถ้าวตกปีศวะ เมื่อแรกถึงนั้นจะเกิดทุกข์โรคเดือดร้อน จะพลัดพรากจากที่อยู่สถานเหี้ยมเรื้อน ผู้ใหญ่จะเบียดเบียน ครั้นเมื่อออกให้โทษเหมือนเมื่อแรกถึงนั้นแลฯ

(ข) ถ้าวตกนระ เมื่อแรกถึงจะได้ช้างม้าเข้าคนลูกเมีย และยศศักดิ์ ท่านจะบูชา จะได้ลาภแต่สถานบ้านเมืองไกล แต่เมื่อออกจะให้โทษน้อยหนึ่งแล ฯ

(ค) ถ้าวตกอัมพุช เมื่อแรกถึงจะเจ็บไข้ได้แค่นเคืองด้วย ลูกเมีย จะตายจากกัน จะเป็นความท่านจะใส่โทษ จะจากที่ไปไกล ให้ระมัด จะเกิดไฟ โจรจะปล้น ข้าคนจะหนี วัวควายจะตาย ช้างม้าจะหาย จะเป็นทุกข์ขลาดแล ฯ

(ง) ถ้าวตกกัฏฐี ท่านผู้ใหญ่จะตกแต่งให้อาลังการ ฯ กว่านั้นดูจจรตกนระ แล ฯ

(๑๓๙) ลัคนาจรในสิบสองราศี

๑ จะกล่าวลัคนาจรมาถึงเมษ ตกประจวบจากปีกหัก จะคิดการสิ่งใดสมความปรารถนา แล้วจะวิบัติต่าง ๆ แล้วจะต้องภัยสามประการ แล้วจะเกิดโรคด้วย.

๒ ลัคนาจรถึงราศีพฤษภ เปรียบประจวบจนพิราพอยู่บน

ปรางค์ปราสาท จะอดอาหารและลาภสังการทั้งปวง สารพัตรจะคิดการไม่สมความปรารถนา แต่ทว่าศัตรูทำร้ายมิได้.

๓ ลัคนาจรถึงราศีเมถุน ได้เมื่อนกไล่หมายจะฆ่าข้างสารสารพัตรลาภสังการทั้งปวงเห็นจะได้มาก ก็ศูนย์หายกลับกลายเป็นน้อย แต่ศัตรูปองร้ายเป็นอันมากแล.

๔ ลัคนาจรถึงราศีกรกฎ เปรียบประดุจหนึ่งนกไล่ฆ่าข้างสารตาย จะต้องปราศจากที่อยู่ แล้วจะเกิดความ จะเสียทรัพย์ เพราะถ้อยคำของตนเอง และจะต้องจากยศศักดิ์ ต่อภายหลังตั้งความพิyarจึงจะได้คืนที่ดังเก่าแล.

๕ ลัคนาจรถึงราศีสิงห์ เปรียบประดุจพระจันทร์เมื่อวันดับลับไปแล้วก็คืนมาอีก ทรัพย์ข้าวของทั้งปวงซึ่งเสียไปแต่ก่อนนั้นจะกลับได้คืนมา สารพัตรสัตว์สี่เท้าสองเท้าหนีหายไปแต่ก่อนก็จะได้กลับมาเอง.

๖ ลัคนาจรถึงราศีกันย เปรียบประดุจจวนรได้ผลมะเดื่อ สารพัตรจะคิดการสิ่งใดได้สมความปรารถนาแล.

๗ ลัคนาจรถึงราศีตุล เปรียบประดุจตั้งว่าไม้กาฝาก จะได้ลาภทั้งปวงบริบูรณ์ จะเกิดความสิ่งใดก็มีชัยชนะด้วยผลความเพียรตนแล.

๘ ลัคนาจรถึงราศีพิจิก เปรียบประดุจไม้แห้งจะมาเปรียบไม้สดนั้นไม่ได้ จะว่าความสิ่งใดไม่สมความปรารถนา จะต้องปราศจากที่อยู่ จะต้องภัย ๓ ประการ แล้วจะต้องเสียทรัพย์ทั้งปวง ร้ายนักให้ระมัดจงดีเถิด.

๙ ลัคนาจรถึงราศีธนู เปรียบประดุจนกพิราพเขาเอา
ใส่ในเคหาทำน สารพัดจะอดอาหารทั้งปวง. ทำความเพียรสิ่งใด ๆ
เป็นที่ดีแห่งท่านทั้งหลาย.

๑๐ ลัคนาจรถึงราศีมังกร เปรียบอุปมาเหมือนหิริญญวดี
ไปเที่ยวหาคู่ คิดสิ่งใดได้สมความปรารถนา แล้วจะได้ลาภ
สัตว์สี่เท้าสองเท้า จะทำการสิ่งใดประสิทธิผล.

๑๑ ลัคนาจรถึงราศีกุมภ์ ได้เมื่อพญาหงส์ทองต้องบ่วง
ต้นมือจะเป็นทุกข์ ปลายมือจึงจะดีแล.

๑๒ ลัคนาจรถึงราศีมีน ได้เมื่อศุภมิตร ต้นมือนั้นร้าย
ปลายมือดีมีลาภแล.

หมายเหตุ มีขัดกันอยู่บ้าง คือ วรรคที่ ๘ ขัดต่อราศีกสิณว่าดี
และวรรคที่ ๑๐ ขัดต่อราศีอัมพวาไม่ดี. พึงพิจารณาตามควรเทอญ.

ลัคนาจรกับเคราะห์จร

(๑๔๐) (ก) ถ้า ๑, ๓, ๕, ๗, ๘ จรมาทับลัคนาจร ให้ทาย
ดุจทับลัคนากำหนด ฯ

(ข) อนึ่งลัคนาจรตกที่ดีแล้ว, ให้นับลัคนากำหนด
ไป ถ้าเป็น ๓, ๔, ๕, ๙, ๑๑ แก่ลัคนาจร, ให้เจริญยิ่ง ฯ ถ้าไม่
เป็น ถอยทรัพย์แล ฯ

(ค) หากลัคนาจรตกราศีอันร้าย, ให้นับแต่ลัคนา
กำหนดไป ถ้าเป็น ๒, ๓, ๕, ๗, ๑๑ แก่ลัคนาจร, ผู้นั้น ถ้าโทษร้าย
เป็นทุกขลาม ฯ

(ฆ) ถ้าลัคนาจรมาตกที่ลัคนากำหนด, ผู้นั้นร้ายนัก
จะเกิดความ ให้เกรงเถิด ฯ

เรือนชาตา

(๑๔๑) ในดวงชาตา มี ๑๒ เรือนตามราศี เรียงชื่อเป็น
คาถาว่า-

ตนุ ฤกษ์มพิ สุหัชชี พันธุ ปุตโต อริ (ภวา)

ปัตนิ มรณ (จ) สุภ กัมม ลาภ วินาสนะ

(อันว่าเรือนทั้งหลายคือ)

ตนุ ตัวเอง	พันธุ ญาติ	ปัตนิ คู่	กรรม งานนอกบ้าน
ฤกษ์มพิ สมบัติ	ปุตต ลูก	มรณ ตาย	ลาภ ลาภ
สุหัชชี เพื่อน	อริ ปากเสียง	ศุภ งานในบ้าน	วินาศน จิบหาย

(ก) คำว่าเรือนนี้ ในคัมภีร์โหราศาสตร์ใช้ว่าภพ, เช่น
พูดว่าภพที่หนึ่ง เป็นอันหมายรู้กันว่าเรือนตนุ, หรือภพที่เจ็ด
ว่าเรือนปัตนิ.

(ข) เพราะฉะนั้น เรือนชาตาต้องขึ้นต้นที่ตนุเสมอ (แต่
ราศี ขึ้นต้นที่เมษ).

(ค) ตนุคือตัวเอง และตัวเองได้แก่อะไร? เมื่อนึก
ถึงความเดิมว่าชีวิตมันกับนามรูป (ข้อ ๖๐) รวมกันเรียกว่า
อัตตภาพ แปลว่าเป็นตัว. กล่าวโดยนัยนี้ ตัวเองได้แก่อัตตภาพ
ซึ่งจะชี้เอาจะเพาะตรงไหนว่าเป็นตัวนั้นไม่ได้. เมื่อกล่าวโดย
นัยโหราศาสตร์ ตัวเองเทียบได้แก่ดวงชาตา เพราะส่วนต่าง ๆ
ของบุคคลมีปรากฏอยู่ในดวงชาตานี้หมด.

(ฆ) ด้วยเหตุนี้ ลัคนาจึงเรียกว่า ตนุลัคน์ แปลความ
หมายความว่าเวลาเกิดของตัวเอง.

(๑๔๒) เรือนชาตา ย่อมขึ้นแก่เกษตร เช่นภพที่สอง
คือเรือนกุฎมพอยู่เมษ กุฎมพนั้นก็ขึ้นแก่อังคาร โดยไวยาหารว่า
อังคารเป็นกุฎมพ.

(ก) ในการพิจารณาดวงชาตา เพื่อทราบว่เรือน
ชาตาไหนขึ้นแก่เคราะห์เกษตรองค์ไร ต้องหาเรือนตนุก่อน
เพราะเป็นเรือนที่ขึ้นต้น ดังกล่าวในข้อ ๑๔๑ (ข).

(ข) เรือนตนุ เรียกตามบัญญัติว่า ตนุเกษตร จะอยู่
ที่ไหนย่อมทราบได้ด้วยดูดาวเคราะห์ในดวงชาตา ว่าองค์ไร
เป็นเศษของตน. เศษของตนนี้บัญญัติเรียกว่า ตนุเศษ.

(ค) เช่นทราบว่ ๒ ในดวงชาตาเป็นตนุเศษ และ
อยู่ในราศีธนู. ราคีนั่นเป็นเกษตรของพลหส์บดี, เพราะฉะนั้น ๕
เป็นตนุเกษตร. และฉะนั้น ตนุเศษ จึงมีหน้าที่เป็นตัวนำสำหรับหา
ตนุเกษตร.

(ง) เมื่อได้ ๕ เป็นตนุเกษตรแล้ว, ก็ย่อมได้ ๗ เป็น
กุฎมพเกษตร, ๘ เป็นสุหัสเกษตร, ๕ เป็นพันธุเกษตร ฯลฯ
หรือภพที่หกเป็นอริเกษตร ภพที่แปดเป็นมรณเกษตร ภพที่

สิบสองเป็นวินาศน์เกษตร. คงเรียกย่อ ๆ ว่า ฤกษ์พ
 สหัชช พันธู ฯลฯ เป็นอันหมายรู้กันว่าเกษตรทั้งนั้น. นี่เป็นสำคัญ
 ในการพิจารณาเรือนชาตา.

(ง) ถ้าตั้งต้นเรือนตฤ ที่ตฤลัคน์ (ข้อ ๑๔๑ พ) ก็
 ต้องใช้คำว่าลัคน์ต่อท้ายเรือนนั้น ๆ เพื่อให้ชัดว่ามีใช้เกษตร
 เช่นภพที่หกเป็นอริลัคน์ ภพที่แปดเป็นมรณลัคน์ ภพที่สิบสอง
 เป็นวินาศน์ลัคน์.

(จ) รวมความว่า ตฤลัคน์ แสดงเวลาเกิดของตัว,
 ตฤเศษ แสดงเคราะห์เป็นเศษของตัว, และตฤเกษตร แสดง
 เคราะห์เป็นเจ้าเรือนของตัว. ส่วนต่าง ๆ ย่อมทราบได้จากดวง
 ชาตา, ดังนี้ ดวงชาตาจึงเท่ากับเป็นตัวเอง.

(ฉ) เกจิอาจารย์ว่า ตฤเศษ มีคุณสมบัติเสมอด้วยลัคนา
 และอยู่ที่ใดก็พยากรณ์คล้ายกับลัคนาอยู่ในที่นั้น.

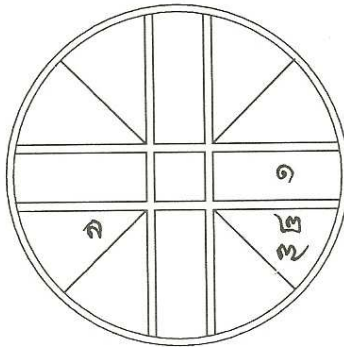
(๑๔๓) การจะทราบว่า เคราะห์ใดในดวงชาตาเป็นตฤเศษ
 ท่านแสดงวิธีเป็นคำกลอนไว้, ดังนี้-

ผิจะทำตฤเกษตรสังเกตหมาย พระโหราจารย์ท่านบรรยาย
 บอกทางทายวิธีทำให้ชำนาญ นับลัคน์ไปหาเจ้าเรือนตั้ง, นับ
เจ้าเรือนไปยังเจ้าของบ้าน, ได้เท่าใดคูณกันอย่าทันนาน. เอา
 ๗ หารดูเศษสังเกตยิ่ง. แม้นเศษเหลือเรียกว่าตฤเศษ, สังเกต

ไว้ให้ดีเป็นที่ตั้ง แล้วดูในดวงชาตาอย่าพลาดพลั้ง เศษจะ
 ยังอยู่ดีราศีใด, ราศีนั้นย่อมเป็นตบะเกษตร อุปเทศบอกวิธี
 คัมภีร์ไสย. นับตบะเกษตรเป็นสำคัญแต่นั้นไป แล้วนับไว้ที่
 ละสามตามตำรา, คือ ตบะ กฎมพกรรมนั้น หมายถึง
 เป็นประณชัณษา, สุกฺข ศุภ ลาภ นา ทูตยวียท่านว่าเอาไว้ตรง,
 ขอนึ่งพันธุ ปุตต์ ปัตนิ คือตติยวียท่าวอย่าไหลหลง. เป็นสามวีย
 ด้วยกันสำคัญคง วิจารณจงจำจดกำหนดนับ. ท่านบันไว้วีย
 หนึ่ง ๒๕ (ปี) พระโหราขึ้นบอกออกตำรับ วียหนึ่งตัวหนึ่งท่าน
 บังคับ ตัวหนึ่งนับ ๘ ปีกับ ๔ เดือน. แม้นวียใดตกเป็นเดช
 มนตรีศรี ทายว่าดีนักหนาหาไหนเหมือน. บริวารท่านก็ว่า
 โหราเดือน ทายให้เหมือนเดชศรีมนตรีทาย. ตกวียใดให้
 คุณในวียนั้น ทุกสิ่งสรรพสมจิตต์ที่คิดหมาย. ตกอุตสาห
 อริท่านอภิปราย ทักว่าร้ายแรงอยู่ไม่สู้ดี. มรณ กรรม วินาศน์
 นั้น โหราท่านบรรหารในสารศรี ว่าชั่วถ้อยทรลักษณ์มัก
 ราศี ทรัพย์สินมีจะเป็นวินาศน์ไป, จะพาให้ต่ำตกระหกระเหิร
 ความเจริญสวัสดิ์หาไม่มี. แสดงลักษณวิถีในตริวีย จงตั้งใจ
 จำจดกำหนดเออ.

หมายเหตุ ในตำราคำกลอนนี้ ใจความคือกล่าวถึงวิธีหา
 ตบะเกษตร และดูพื้นเพในวียทั้งสาม.

(๑๔๔) หาดนุเศษ ตัวอย่าง-

(ก) นับลัคน์ไปหาเจ้าเรือนตั้ง ลัคนาอยู่เรือน ๑, นับหา ๑ เจ้าเรือนได้ ๖ ตั้ง.

(ข) นับเจ้าเรือนไปยังเจ้าของบ้าน ๑ เจ้าเรือนนั้นอยู่ในบ้านของ ๗, นับหา ๗ เจ้าของบ้าน ได้ ๑๒

(ค) ได้เท่าใดคูณกันอย่าพันนาน $๖ \times ๑๒ = ๗๒$.

(ฅ) เอา ๗ หารดูเศษสังเกตุยัง $๗๒ \div ๗ = ๑๐$ เศษ ๒.

(ง) แม่นเศษเหลือเรียกว่าตนุเศษ คือ ๒ (ในดวงชาตา) เป็นตนุเศษ (ถ้า ๗ หารลงตัวต้องถือว่าเป็นเศษ ๗).

(จ) เศษจะยังอยู่ดีราศีใด เอาราศีนั้นเป็นตนุเกษตร คือ ๒ ซึ่งเป็นตนุเศษ อยู่ราศีธนูอันเป็นเกษตรของพฤษภดี. เพราะฉะนั้น ๕ (ในเรือนเกษตร, มิใช่ในดวงชาตา) เป็นตนุเกษตร, หมายความว่า เป็นที่อาศัยของตนุ.

(ฉ) เป็นอันทราบพระเคราะห์ในดวงชาตาเป็นต้นุเศษ ด้วยประการฉะนี้แล้ว.

วัยทั้งสาม

(๑๔๕) (ก) นับตฤกษ์ตรเป็นสำคัญแต่นั้นไป ฯลฯ
เป็นสามวัยด้วยกันสำคัญคง

<u>ปฐมวัย</u>	<u>มัชฌิมวัย</u>	<u>ปัจฉิมวัย</u>	
๕ (ตฤกษ์ตร)	๘ (สุหัสซ)	๕ (พันธุ)	๖ (อริ)
๗ (กฤมพ)	๑ (ศุภ)	๓ (ปุตต)	๒ (มรณ)
๔ (กรรม)	๖ (ลาม)	๔ (ปัตนิ)	๓ (วินาศน์)

หมายเหตุ ตัวเลขคือเคราะห์ฤกษ์ตร (ข้อ ๓๔) ทั้งนั้น. เพราะเมื่อตฤกษ์ตั้งต้นด้วยฤกษ์ตร, อื่น ๆ จึงใช้ฤกษ์ตรตามกันหมด.

(ข) ท่านบันไว้วัยหนึ่ง ๒๕ (ปี) ฯลฯ ตัวหนึ่งนับ ๘ ปี
กับ ๔ เดือน เช่นอายุ ๔๐ เข้ามัชฌิมวัยตก ๑, และต้องคงอยู่ที่ ๑, อีก ๑ ปีกับ ๘ เดือน. และ ๑ นั้นเป็นอะไรในทักขา (ข้อ ๑๐๖)
ถ้าเป็นเดชหรือมนตรีหรือศรี ทายว่าดีนักหนาหาไหนเหมือน.
ถ้าอายุครบ ๔๑ ปีกับ ๘ เดือนแล้ว อย่างขึ้นเดือนที่ ๙ จนครบ ๕๐ ปี
ตก ๖ เป็นอริ : ตกอุตสาหอริท่านภิปราย ทักว่าร้ายแรงอยู่
ไม่สู้ดี.

(๑๔๖) เบ็ดเตล็ดเรื่องสามวัย

(ก) พระเคราะห์อันเป็นสามวัย

ให้ดูเคราะห์สามวัยในชั้นชา เป็นปฐมมัธยมปัจฉิมา พิจารณาถึถ้วนแล้วควรทนาย ฯ คือ ตนุ ฤกษ์มพ กรรมนี้ ปฐมคุณอันดีอุดมหมาย สุหัสซศุภลาภทนาย ชื่อมัธยมแล้วให้หมายตำรามาย พันธุ ปุตต ปัตนิ. ปัจฉิมอวสานในชั้นชา ฯ พระเคราะห์ทั้งสามหมู่เร่งดูมา ถ้ากุมลัคนาและกุมจันทร์ ถ้ากุมศรียิ่งดีประเสริฐนัก จะถึงยศฐานันศักดิ์เป็นแม่หมั่น ฯ ให้ดูเคราะห์ตามฝูงทั้งสามนั้น เป็นชั้น ๆ ตามที่บังคับมา ถ้าองค์ใดเป็นเกษตรและเป็นอุจ อุดมสุดยิ่งคุณนั้นนักหนา ปฐมวัยมัธยมปัจฉิมา ได้สองสามก็ว่ายิ่งดีครั้น ฯ ทั้งสามฝูงฝูงใดอยู่มรณ อริกาลวินาศนั้น ว่าชั่วนักถึงจะดีมีพงศ์พันธุ์จะถอยจากตระกูลตั้งลงขอทาน ฯ

(ข) คำนวณสามวัยจากดวงชาตา

นับแต่ ล หา ๑ ตั้ง, เอา ๖ คุณ, ตราไว้เป็นฐานบน ฯ นับแต่ ๑ หา ๒ ตั้ง, เอา ๘ คุณ, ตราไว้ฐานกลาง ฯ นับแต่ ๒ หา ล ตั้ง, เอา ๓ คุณ, ตราไว้ฐานต่ำ ฯ แล้วเอา ๗ หารทั้งสามฐาน ดูเศษ ฯ

เศษศุภเคราะห์จะได้ดี, เศษบาปเคราะห์จะเชียวใจ, ทั้งนี้ในวัยทั้งสามคือ ฐานบนเมื่อปฐมวัย, ฐานกลางเมื่อมัธยมวัย, และฐานต่ำเมื่อปัจฉิมวัย.

(ค) คำนวณสามวัยจากศักราช

เอาศักราชกำหนดตั้ง เอา ๔ คูณ, ๑ บวก, เอา ๑๒หาร
เศษ นับแต่พฤษภไป ถูก ล ๒ ฟังขุนนางจะได้เป็นใหญ่ ฯ เอา
เศษตั้งลง เอา ๗ คูณ, ๑ บวก, เอา ๑๒หาร เศษนับแต่พฤษภไป
ถูก ล ๒ ได้ดีเมื่อปานกลางแล ฯ เอาเศษตั้งลง เอา ๙ คูณ,
เอา ๑ บวก, เอา ๑๒หาร เศษนับแต่พฤษภไป ถูก ล ๒ ได้ดี
เมื่อแก่แล ฯ เอาเศษตั้ง เอา ๑๒ คูณ, เอา ๑ บวก, เอา ๑๒หาร
เศษนับแต่พฤษภไป ถูก ล ๒ ได้ดีเมื่อชรา (จวนตาย?) แล ฯ
ถ้าว่าทั้ง ๔ นี้ ถูกฐานหนึ่งหรือสองฐานจึงจะดี, ถ้ามีถูกเลย
ถึงมีเท่าใดก็ฉิบหายแล ฯ

เบ็ดเตล็ด

(๑๔๗) ตनु (ก) ตनु มักทอนคุณและโทษ คือพระ
เคราะห์ต่างๆ จะดีหรือร้ายก็ตาม เมื่อเป็นตनु ก็ทอนดีทอนร้าย
ลง เช่นศรีในกฎมพวรรมังมี แต่เป็นตनुก็เขาไป. หรือ ๕ เป็น ๓
แก้ลัคนา ย่อมเสีย (เทียบข้อ ๑๒๒ ว่าด้วย ๕), เมื่อเป็นตनुก็หาย.

(ข) ตनुเป็นอริ, มักเป็นขุนนางและมักมีคนเกลียด
(แต่มีโชอริเป็นตनु)

(ค) ตनुเป็นกาลกรณีชาติ, พิการ หรือห้าม หรือบอ
ทำดี ที่เหลว. ถ้าเป็นกาลกรณีจร, ให้โทษนัก.

(ง) เคราะห์ในเรือนเกษตร เป็นอริ มรณ วินาศน แก่
ตनुเศษ กลับดีขึ้น.

(๑๔๘) กาลกรรณิ (ก) เปียพลัคนา คือที่ไม่เป็นอริ
มรณ วินาศน แก่ลัคนา.

(ข) เป็นलग, ฝืด ขัดलग ทุกलग.

(ค) เป็นมรณ, ศัตรูแพ้เลยไปตาย.

(ข) เป็นวินาศน, ใครทำอะไรไม่ได้. แต่ถ้าลัคนาอยู่
ในเรือนมัน ก็ถูกรังควานรำไป.

(๑๔๙) (ก) มนตรี เป็นอริ, ผู้ใหญ่มักเบียด.

(ข) ศรี เป็นกาลกรรณิจรต้องศรีชาติ จะเสียทรัพย์.

(ค) บริวารเป็นศรีจรต้องบริวาร ก็ให้หาบริวาร, ถ้าหา
ทรัพย์ก็เสีย.

(ข) ศรีเป็นมรณ หรือมรณเป็นศรี, ว่ามีเงินมาก.

(ง) ศรีเป็นวินาศน หรือวินาศนเป็นศรี, คุ้มมหาภัย
แต่เงินน้อย.

(จ) อริเป็นศรี กุมลัคนา มักได้लगโดยไม่มีใครกล้า
ขัดขวาง.

(ฉ) ศรีได้อุจหรือเกษตร เป็นกฎหมาย ศุภ หรือलग
และลัคนา อยู่เรือนศรีด้วย ก็เป็นเศรษฐีมีทรัพย์เป็นปีกแผ่นแน่นอน.

(๑๕๐) วินาศน (ก) ต้องพิจารณาทั้งวินาศนลัคนา
วินาศนเรือนเกษตรต่อลัคนา และวินาศนตนุเศษ. วินาศนเรือนเกษตร
ต่อ ลัคนา เช่น ล อยู่สิงห์, จันทรเป็นวินาศนเรือนเกษตรต่อลัคนา
รูปโฉมไม่ดี.

(ข) วินาศน์ทั้งหลาย ถ้ากาลกรรณีร่วมด้วย, ก็พินหมด.

(๑๕๑) ทักษาพยากรณ์ (ตนะ).

ตนะในชาตาสามสถาน คือเดชมณตรีศรีต้องการ สรรเสริญ
สามสถานให้คุณดี จะประเสริฐกว่าญาติทั้งหลาย สุขสบายยศศักดิ์
ประเสริฐศรี ฯ ถ้าบริวารอายุพานพอดีๆ อุตสาหมูลนี้ไปมานไป
มักเกิดความทุกข์เป็นเนื่องนิธย์ จะพึงญาติพึงมิตรนั้นมิได้ จะอาภัพ
ทรัพย์รือว่าเชยใจ จะทำมาหาได้พอเลี้ยงตน ฯ (ต่อในข้อ ๑๕๒)

(๑๕๒) กาลกรรณี

ผิกาลกรรณีเดิมเป็นตนะไซริ้ จะเชยใจอาภัพอับลาภผล ถึง
มีแล้วภายหลังจะกลับจน ในกายตนมีตำหนิเป็นแผลปาน ฯ ถ้าศุภ
เคราะห์เป็นศรีและมนตรี และเดชดังนี้สามสถาน ถ้ากุมเล็ง
นั้นก็ทายดังก่อนกาลฯ ถ้าสามสถานนั้นเป็นบาปเคราะห์ไป ถ้ากุม
เล็งนั้นก็ดีมีคุณนับ ถึงดีแล้วก็จะกลับเอาชั่วให้ ฯ ถ้ากาลกรรณีเป็น
บาปเคราะห์ไป เป็นนิจไซริ้กุมเล็งก็เหมือนกันฯ ถ้ากาลกรรณีเดิม
เป็นศุภเคราะห์ เป็นนิจประจำเพาะกุมเล็งนั้น ทำนายดีกลับมีพระคุณ
ครั้น จะมียศฐานันดรนั้นมากมายฯ ถ้าบาปเคราะห์ศุภเคราะห์จำ
เพาะมี เป็นเดชมณตรีเป็นศรีหมาย ได้นิจประดังนี้ก็ควรทาย จะ
ให้คลายถอยยศไปมานลง ฯ

ผิองค์ใดเป็นกาลกรรณี เกษตรอุจั่นก็ด้อย่าลืมหอง อุจจา
วิลาศราชโชคตรีโกณจง ทำนายตรงดุจศรีเป็นนิจไป ฯ มนตรีเดช

ก็เหมือนกัน เนื่อง ๆ ทุกชั้นนั้นไม่สุกใส ศักตรูมีพี่น้องไม่ต้องใจ จะ
ปรารถนาสิ่งใดได้ยากกาย ฯ (มีต่อในข้อ ๑๕๓)

(๑๕๓) ศรี

อนึ่งศรีอยู่ที่พันธุ่นั้น จะพึงญาติเผ่าพันธุ์อย่าได้หมาย ฯ
ถ้าศรีตกปุตตะลูกหญิงชาย จะแข็งแรงใจร้ายมิเป็นอัน ฯ ศรีตก
ปัตตินีจะพึงได้ อายุเดโชไชร์กมลคณนั้น อายุยืนค้าขายจะดีครัน
ทำนายนั่นแรงพิจารณา ฯ

(๑๕๔) ศรีในเรือนชาตา (กลอนต่อจากข้อ ๑๕๓)

ให้ดูศรีแม่นตกราศีใด ก็ให้เจริญสุขไม่ทุกข์ ฯ ตกตณรูป
ติมีปัญญาฯ กฎมพะวัฒนาด้วยโศคัย ฯ สหัชชสหายจะอุปถัมภ์ ฯ
พันธุ์ทำนายว่าจะเรื่องใส ทั้งวงศาญาติมิตรสนิทใจฯ ตกปุตตไชร์
เกิดลูกดี ถ้าเป็นสงฆ์คงจะได้เป็นเจ้าวัด เป็นคฤหัสถ์ทายว่าเป็นถึง
เศรษฐี จะให้ยศฐานศักดิ์เป็นบดี ฯ ตกอริว่ามักมีศัตรูพาล ฯ ตก
ปัตนิจะได้ซึ่งเมียดี ประกอบด้วยศักดิ์ศรีเป็นภุมิฐาน ฯ ตกมรณ
มีของมั่งร้าวราน ฯ ตกศุภทุกประการเจริญอายุฯ ตกกรรมเป็น
ช่างสารพัด จะบริบูรณ์ด้วยสมบัตินั้นมากหลาย ฯ ตกลามติมีความ
สะดวกสบาย ไม่ชวนขวยหาเลยก็มีมา ฯ ตกวินาศนให้เกรงทรัพย์
สมบัติ จะจัดพลัดพรายฉิบหายหนา แม่นได้โน่นเสียนี้ต้องปีทา
ประจวบนานาภัยให้ศูนย์เออ ฯ

(๑๕๕) ตณฺหจร

ถ้าตณฺหเศและเกษตรจรถึงไหน มาถูกต้องเดิมนั้นพระองค์ใด
 จงทำนายนไปตามร้ายและดี ๆ ถ้ากาลกรรมเองเป็นตณฺหุไซร์ เป็น
 กาลจรไปถูกต้องตามที่ ตณฺหุเดิมเป็นกาลนั้นไม่ดี จะเกิดมีอันตรายหลาย
 ประการ ถ้าตกที่ภูมินั้นยิ่งแสนร้าย ๆ ตกกฏุมพให้ทนายสามสถาน
 จะเสียของเสียทรัพย์อัปमान ๆ ตกปุตตจะร่ำคาญด้วยบุตรตน จะ
 ให้โทษไข้ใจจะให้ทุกข์ ๆ ตกอริมีสุขเกิดลาภผล ๆ ตกปัตนิ
 นั้นท่านว่าเมียดน จะพลัดพรากสาละวนด้วยรบกวน ถ้ามีจะนั้นว่าจะ
 ตายจากกันไป ๆ ตกมรณนั้นไซร์เคราะห์หันหวน กลับหายโรค
 เจ็บไข้ในกายกวน ๆ ตกศุภนั้นสมควรเป็นประมาณ จะหาความ
 สวัสดิ์นั้นมิได้ ๆ ถ้าตกกรรมไซร์อยู่สามสถาน เป็นกรรมนั้นก็ดี
 มิเป็นการ จะค้าขายให้'ปมานจะเสียไป ๆ ตกลาภจะหาลาภ
 สมบัติ มีแต่เหตุขัดข้องไม่พ่องใส ตกวินาศน์เป็นวินาศน์นั้นดีไป
 จะหาลาภเห็นจะได้ตั้งใจปอง ๆ

(๑๕๖) ศรีจร (ดูข้อ ๑๓๒ และ ๑๕๘ ด้วย)

ให้ดูตณฺหุเดิมนั้นได้ศรี และจรมาต้องตณฺหุนั้นก็ดี เป็นโชคดีมี
 ชัยทุกสิ่งอัน ๆ ถ้าศรีเดิมเป็นกฏุมพนั้นเล่า จรต้องกันเข้ากฏุมพ
 นั้น จะเกิดผลลาภสารพัน ๆ ถ้าศรีนั้นเป็นพันธุจรมา ต้องพันธุ
 เล่าเขาอ้างทำนายไว้ จะมีลาภแต่ไกลเพราะวงศา ๆ ถ้าศรีเป็น
 ปุตตและจรมา ต้องปุตตนั้นว่าสวัสดิ์ จะได้บุตรบุตรนั้นจะมีศักดิ์

เจริญรักบริบูรณ์เกษมศรี ๑ ศรีเป็นอริต้องอรินั้นก็ดี จะเกิดลามมี
มาแต่ศัตรู ๑ ถ้าศรีเป็นปัตนิจรมาเล่า ต้องปัตนินั้นเข้าให้พึงรู้ จะ
เกิดลามเพราะเมียให้เฟื่องฟู มีคู่จะได้เมียนั้นผู้ดี ศรีเป็นมรณต้อง
มรณ เป็นสุขในกายหายโรคหนี ๑ ศรีเป็นศุภต้องศุภนั้นก็ดี จะ
หาโชคลาภนั้นง่ายดาย ๑ ศรีเป็นกรรมต้องกรรม จะมีสิ่งสรรพ
สินค้าขาย จะเกิดผลทุกประการดังท่านทาย ๑ เป็นลามนั้นภิปราย
ถ้าจรมา ศรีจรต้องลามว่าป็นั้น สารพันข้าวของไม่ต้องหา จะเกิดมี
โดยคล่องดังเจตนา ๑ ผิศรีเดิมมาเป็นวินาศน์ครั้น จรมาต้อง
วินาศน์ก็พึงทาย จะได้สิ่งที่ศุภย์หายแต่ก่อนนั้น ข้าพนี้โคหาย
จะได้ปล้น ว่าโชคออกป็นนั้นเป็นสุขเฮย ๑

(๑๕๗) กาลกรรมจักรในเรือนชาตา (กลอนต่อจากข้อ ๑๓๐)

อนึ่งโสดเหล่ากาล ต้องตनुพาลพ้องภัย อนึ่งตनुไปเป็นกาล
ร้ายสามานมีมาก ขุกใจยากด้วยญาติ พุนอาพาธโรครุม กาลีกุม
กุ่มพ สิ่งสินจะส่ายทรัพย์ กาลีทับสุหัชช จะพาพะไลยันต์ กาลถูก
พันธุทุกข์ มักเกิดยุคแก่ญาติ บ่อมิคาดเสียของ ทรัพย์ทั้ง
ผองหายหก กาลิตกบุตรา ภัยพาธาถูกเมีย ผู้คนเสียตายหนี
กาลกรรมนี้ต้องอริ ลามมีมีสู้มาก กาลีหากปัตนิ ประดิพัทธพราก
บมิจากเป็นจากตาย ถูกมรณหายไพร่ กาลกรรมนี้สู้ศุภ ลามเลยละ
เสียปี ตัวกาลีต้องวินาศน์ ลามเหมือนมาดมุ้งไว้ จงจำกำหนดให้
ถี่ถ้วนชะบวนทาย ๑ (มีต่อในข้อ ๑๕๘)

(๑๕๘) ศรีจร (ดูข้อ ๑๓๒ และ ๑๕๖ ด้วย)

(ก) ทักขาเป็นศรีจรต้องทักขาตัวเดิม

๑ ทักขารายใช้ว่าฝั่งแฝง ขะบวนบทที่แถลง ยกย่อนกล
เคราะห์มีมา ๑ เปลี่ยนแปลงเพลงผลัดศิรา ทานแสดงคุณา ลีส่วน
วุฒิไ้บาลี ๑ อธิบายบริวารเป็นศรี ต้องกันก็ดี ลุลาภสมบุรณ์
บริวาร ๑ จักได้แนงนางนงคราญ ร่วมรสผะสมผะสาน บริวารโชค
มีครั้น ๑ อายุเป็นสิริถูกกัน ป่วยเป็นโรคนันต์ จะตายบ่ตายพลัน
หาย ๑ เดชเป็นศรีเกลื่อนกลาย ศรีเป็นเดชหมาย ถูกกันจะกิน
แดนเมือง ๑ ศรีเป็นศรีกุมกันประเทือง ศรีเป็นศรีเรือน ะดินด้วย
โชติจำรูญ ๑ มนตรีเป็นศรีและมูล มาเป็นศรีพูน เพิ่มลาภและ
คนลูกเมีย ๑ อุตสาหต้องกันบมิเสีย ค้าขายยาเฮีย กำไรจะ
ได้ทัตทุน ๑ อันใดบมิเป็นคุณ หากเป็นเพราะบุญ และสมซึ่งใจ
ไฝหา ๑ กาลกรรมเป็นศรีสิริมา ขาดิตัวกาลา และตามมาต้อง
กาลี ๑ ชุมโชคสารพันโกศิ เงื่อนเงื่อมศักดิ์ศรี และมีผู้ผิดลาภ ฯ

(ข) เคราะห์ในเรือนชาตาเป็นศรีจรต้องเคราะห์เดิม

๑ ผิศรีเป็นตनुพ้องพา ตनुเป็นศรีสา ธรโชคนั้นเนื่อง
อนันต์ ๑ ศรีสู่กุฎมพพัน ผกเป็นศรีสรร พลาภและโชคปิลง
๑ ศรีต้องสุหัชขประสงค์ ลิงใดใจจง จะได้ด้วยมิตรเหมือนหมาย
๑ บมิโชคให้หันหาย ว่าจะได้สหาย ผู้เพื่อนั้นเฝ้าผู้ดี ๑ ศรี
ทับพันธูเป็นศรี เฝ้าพันธูอันมี อยู่ไกลมาให้ลาภ ๑ ศรีต้อง
ปุตตศรีมา เป็นตัวบุตรา ลุลาภเพราะมิงเมียหน้า ๑ ศรีต้องอริ

กลีกลำ แผลกเปลี่ยนปริม ประจะอวยอันดี @ ศรีต้องปัตนิเป็นศรี
 ชุมโชคนารี ไม่เมียก็ซู้ยู่เย็น @ ศรีถูกมรณศรีเป็น มรณนั้น
 เห็น จะห่างพยาธิโหดหาย @ ศรีสບศุภหลากหลาย ลามได้สะดวง
 ดาย บมิลำบากหลากหลาย @ ศรีกุมกรรมขายคำ ชอบโชคมิช้า
 กำไรจะได้ไพบูลย์ @ ศรีสู่ลามบมิศุณย์ สิ่งของปองปุน ประโยชน์
 จะได้ตั้งใจ @ ศรีสู่วินาคนใน ลูลามอันใด อันเสียแต่ก่อนคืนมา
 @ ศรีต้องลัคน์จันทร์สุริยา อาพาธพาธา ที่เป็นอันหนักจะหาย
 @ ศรีสปลัคน์หลายทาย ถ้าเป็นเชื้อสาย ขุนนางจะนั่งกินเมือง ฯ
 (มีต่อในข้อ ๑๕๙)

(๑๕๙) ศรีต้องลัคนาเป็นต้น

@ หนึ่งศรีอายุต้อง ตนลัคนาประเทือง ใช้หนักจักปลด
 เปลื้อง พยาธิเสื่อมและคลายไคล @ ผิศรีและเดชา มาต้องลัคนาใน
 เป็นความจะมีชัย รบศึกจะชนะพลัน @ หนึ่งกาลกรรณเเล่
 จะแซกเข้าบเป็นอัน ตกศึกและชันพะนัน ปราชัยคดีเมือง @ ศรีต้อง
 ตัวมูล บริวารต้องลัคน์เนื่อง มีโชคไม่ขัดเคือง ไม่ขัดข้องคล่อง
 ทั้งปี @ ศรีถูกอดสาหะ และลัคน์มาต้องศรี ใคร ๆ ไม่เห็นดี และ
 ตนคิดต้องเป็นการ @ หนึ่งศรีมนตรเเล่ ต้องลัคน์เข้ามาร่วม
 ทวาร ลูลามอนสาร มักแพ้แก่ลูกเมียมัน @ กาลกรรณศรี ต้อง
 พ้องลัคนาพัน ได้เสียก็กึ่งกัน ทั้งสุขทุกข์และลาภ ฯ

ผิเคราะห์ในผุ่งนั้น และเป็นเกษตรรา มหาอุจจาอุจจา-วิลาศ
 ศุภเคราะห์ดี ๐ พฤหัสบดีเสาร์ราหู ทั้งสามหมู่มาเป็นศรี ต้องลัคน์

จันทรสิงขร ประวัตินามาราม @ บริบูรณ์บริหาร ไทยทานกัเหลือ
 หลาม ขึ้นชื่อระบือนาม ยศศักดิ์ลังษรามา @ แม่นจวบพระเคราะห์
 ไต ละเว้นไว้แต่ตัวกาล กล่าวคุณอุดมมหา มหิทธิโชคในปางมี ฯ
 (มีต่อในข้อ ๑๖๐)

(๑๖๐) บาปเคราะห์เป็นกาลกรรณ

@ หนึ่งพาลบาปเคราะห์ จะเพาะเป็นกาลกรรณ ลัญจระ
 เจริญ ปะทะลัคน์และตกจันทร @ เมื่อนั้นจะศูนย์สิ้น ชนมชีพชีวัน บมิจะ
 เป็นอัน ขรโทษจะพึงมี @ ถูกอายุและมาต้อง ดนุเล่าก็ตามที่
 พยาธิใหญ่จะเปื้อนพิบ - ทชนม์ชีพประลัยไป @ ต้องเดชเกิดเพลิง
 จะเผาเพลิงคูหาลัย เรือนโรงอันอาศัย จะพินาศนด้วยอัคคี @ บมิเพลิง
 ดังทักทาย จะต้องสาขอลณี เลื่อมยศเสียดกัศรี จะตกโถมณัสนัก
 @ แม่นต้องพระเคราะห์ใด ระตะไปลุถึงลัคน์ ทุกข์โทษจะทลายหัก
 กลกล่าวประดุจหลัง @ ฝูงกาลกรรณนั้น มาต้องกันและกันหวัง
 อันคนชั่วจะโอหัง เข้าร่วมถินและหมิ่นแคลนฯ

นิทานที่แปด ตัณหา

เวทนาปัจจุยา ตัณหา

เวทนาเป็นปัจจัยตัณหา

(๑๖๑) เมื่อนามรูปมีอายตนะหกให้หลบหลีกอันตรายเพื่อ
 ดำรงตนอยู่ได้แล้ว และอาศัยอายตนะนั้นเกิดผัสสะกระทบอารมณ์
 ภายนอก รู้สึกพอใจเป็นต้น จึงเกิดเวทนาความรู้สึกเป็นสุข.

ถ้าเป็นอยู่แค่นี้ โลกก็ดับสูญเสียนานแล้ว, ความที่รู้แจ้งเห็นจริง ในอริยาคามมัตถมณฑล ก็ไม่ปรากฏในโลกได้. เพราะเพียง อายุอัตตภาพหนึ่ง อยู่ไม่ได้นานเท่าไร, และความรู้แจ้งเห็นจริง มิใช่ จะเกิดมีขึ้นได้ในชั่ววันสองวัน. อัตตภาพจะต้องเกิดมาอบรมปัญญา ค่อยรู้ค่อยไปเป็นขั้น ๆ ที่ว่าบำเพ็ญบารมีนับด้วยอสงไขยกัลป์ หรือ ที่จัดมนุษย์เป็นยุค ๆ เช่น ยุคหิน ก็แสดงว่าความรู้ค่อยคืบออกมา. ด้วยเหตุนี้ จำให้อัตตภาพเกิดสืบสันดานต่อกันเพื่อพอกพูนความ แจ่ม. ครั้นความรู้ขึ้นถึงขีดบริบูรณ์ ก็เห็นแจ้งรู้จริงมีสันดาน บริสุทธิได้เอง เรียกว่า สังสารสุทธิ, ซึ่งจะบริสุทธิก่อนความรู้ถึงขีด บริบูรณ์นั้นไม่ได้เลย.

การที่อัตตภาพจะสร้างอัตตภาพต่อไป ก็ต้องหนุนให้มี ตัณหาซึ่งเกิดกำลังขึ้นด้วยสุขเวทนา อันประกอบกับผัสสะดี ๆ มี อาหารโอฆารสเป็นสำคัญดังกล่าวในนิทานก่อนแล้ว. และมีเรื่องใน อรรถกถาธรรมบทสนับสนุนความข้อนี้ว่า-

กทาชายชาวสาวธถี เทียวหาโคที่พลัดฝูงหายไป พบแล้ว ก็ด้อนเข้าฝูง. ขณะนั้นเป็นเวลาเที่ยงวัน รู้สึกหิวจัดก็แวะเข้าไปใน วัดเพื่อขออะไรกิน. เวลานั้นพระฉันเสร็จแล้ว มีแต่เศษอาหาร เททิ้ง พระจึงบอกให้อาหารนั้น. ครั้นกทาชายได้อาหารกินอิ่ม. ถาม พระเหล่านั้นว่าวันนี้เขานิมนต์ท่านไปรับอาหารบิณฑบาตหรือ. พระ ตอบว่าเปล่าเลย พระสงฆ์ยอมได้อาหารอย่างนี้ขบฉันเสมอ. กทา ชายนั้นคิดว่าเราเพียรแล้วเพียรเล่า ทำงานทั้งวันทั้งคืนยังไม่

ได้อาหารที่ดีเท่าที่พระท่านทั้งหลายเสียเลย, กระนั้นจะเป็นคฤหัสถ์อยู่
ทำไม, จักบวชบ้างละ. จึงขอบรรพชาอุปสมบทกะพระสงฆ์. แต่ฉัน
อาศัยลาภสักการะบริบูรณ์ อิ่มหนำสำราญมีแต่งงานนั่ง ๆ นอน ๆ ร่าง
กายก็พีขึ้น เกิดกระสันถึงความเดิม ก็คิดว่านี่เราจะประพฤติ
ภิกขาจารไปทำอะไรอีก ไปสนุกอยู่กับบ้านดีกว่า. เขาก็สึกออก
ไปอยู่กับเมียที่บ้าน, แต่อยู่ได้สักหน่อย ร่างกายซูบผอมลง เพราะ
ต้องทำงานตรากตรำ, รู้สึกว่าคฤหัสถ์นี้เป็นทุกข์ ก็กลับบวชอีก.
ครั้นได้อาหารบริบูรณ์กำลังกายก็คึกคักดีก็กระสันขึ้น สึกออกไป
อยู่กับเมียอีก. เป็นฉะนี้ถึงหกครั้ง. ครั้งที่เจ็ดบวชอีก ได้ชื่อว่า
จิตตหัตถะ, เมื่อตัดตัณหาเสียได้แล้ว ก็หมดกระสัน ไม่สึก
อีกต่อไป.

(๑๖๒) ฐานะพรหมจรรย์

(ก) ถ้าจะใคร่รู้ว่าบวชแล้วจะกระสันสึกปีไหน ให้
ทั้งจุลศักราชปีนั้นลง เอา ๑ บวก เอาอายุโหรหาร เศษทิ้งเสีย.
ลัพท์เอา ๑๒ หาร, เศษนับแต่พุทธศไปเท่าเศษกาไว้ ๑ แล้วนับ
ต่อไปอีก ๕ และ ๕ ๑ ถ้าถูก ล ๒, ๑, ๓, ๗, ๘ กำหนดถึง ๓
แห่ง จะต้องสึก ถ้าไม่สึกก็พลัดพรากจากที่อยู่ไปไกล ๑ หรือ
ไปเที่ยวเสียที่อื่น แล้วกลับมาให้อดใจไว้ พันปีนั้นแล้วคง
ไม่สึก ๑ ถ้าต้องแต่ ๑ แห่ง ว่าเป็นแต่ร้อนใจ คิดอยากสึก
เท่านั้น ๑ ถ้าบางคนดวงชาตาบวชไม่ทน ต้องแต่ ๒ แห่ง หรือ

๑ แห่งกับครึ่ง คือที่ก้านนั้นไปเล็ง ล, ๒, ๑, ๓, ๗, ๘ ก็ดี บางทีก็ถึงแก่ลึกได้เหมือนกัน ให้ดูตามตระกูล ฯ

(ข) กลหนึ่งเขาจะถามเป็นความขึ้น จะลึกดีหรือคง ซึ่งจะดีครั้น จะดูนั้นจึงให้ควมกระบวนกาล ให้ตั้งเคราะห์รูปลง เอาจัตวา บวกซ้ำลปตาเอามาหาร เศษบาปเคราะห์ให้จำเพาะ แต่เป็นพาล ศุภเคราะห์จึงจะด้านเป็นซี้ดี ฯ กลหนึ่งเคราะห์รูป เอาออกตั้ง เอา ๖ หารเศษซึ่งเกษมศรี เอาสิบห้าคูณซ้ำลงอีกที่ เอา ๗ นี่หารเถาเอาเศษท่าย ผิบาปเคราะห์จำเพาะตั้งหนหลัง ผิศุภเคราะห์จะจริงไปสืบสาย จงให้พิจารณาในท่าท่าย ะมัดหมายดูให้เหมาะแก่รูปคน ฯ

(ค) ว่าจะลึกหรือไม่ลึกเขาซักถาม เอาศักราชจุล ตั้งเอาหนึ่งตาม ให้ประมาณบวกควมประมวลมี อายุไหนนั้นหารเอา เลขลัพท์ ๑๒ หารเศษนับแต่ราศี พฤษภไปเท่าเศษประเวศมี ผิดอง ที่ลัคน์จันทร์และสุริยา อสุรินทร์เสาร์และภุมเมศ ผิดูกต้องจะละ เพศจากลิกขา ฯ แล้วให้นับเท่าเศษเป็นตรีกา แต่ละ ๕ สามแห่ง จงแจ้งใจ ผิดูกต้องเหมือนกล่าวดั้งคราวแรก มิได้แปลกพร้อมสิ้น อย่างสงสัย ถ้ามีลิกก็จะขัดกระจัดไป ถ้ามีเจ็บบก็จะได้รำคาญเคือง ฯ

(๑๖๓) เคราะห์รูป

ผิจะทำเคราะห์รูป ให้นับแต่ ล หา ๑ ตั้ง, นับ ๑ หา ๓, นับ ๓ หา ๔, นับ ๕ หา ๖, นับ ๖ หา ๗, นับ ๗ หา ๘, บวกกันเป็นเคราะห์รูปแล ฯ

(๑๖๔) เคราะห์ส้ม

ถ้าจะทำเคราะห์ส้ม ให้นับ ๑ หา ๒, นับ ๒ หา ๓, นับ ๓ หา ๔, นับ ๔ หา ๘, นับ ๘ หา ๓ บวกกันเป็นเคราะห์ส้มแล ฯ

ถ้าเคราะห์ส้มมากกว่าเคราะห์รูป เอา ๑๑ ลบเสีย ฯเคราะห์รูปห่อนมีถึง ๖๐ ถ้ามีเอา ๑๒ ลบเสียแล ฯ

(๑๖๕) ทำเคราะห์รูปและเคราะห์ส้มอีกวิธีหนึ่ง

ตั้งเกณฑ์ ๔๓ ลง, นับ ๓ หา ๘ บวก เป็นเคราะห์รูป ฯ นับ ๑ หา ๘ บวก เป็นเคราะห์ส้ม ฯ ถ้าเคราะห์ส้มมากกว่าเคราะห์รูป เอา ๑๒ ลบเสีย ฯ นี่เป็นตำราเกจิอาจารย์ ฯ

(๑๖๖) ฐานะในฆราวาส

(ก) ค้าขายหรือทำราชการ ถ้าใครรู้ให้ตั้งมหาศักราชลง เอาเคราะห์ส้มบวก เอา ๖ หาร, เศษเอา ๑๕ คูณ ๗ หาร. เศษศุภเคราะห์ ค้าขายชอบ ฯ เศษบาปเคราะห์ทำราชการชอบ ฯ

(ข) ดูตำแหน่งราชการ

นับ ๓ หา ๒ ตั้ง, เอา ๔ คูณ, เอา ๗ หาร, เศษเป็นตัว ฯ นับ ๑ หา ๓ ตั้ง, เอา ๖ คูณ, เอา ๗ หาร. เศษเป็นหัว ฯ นับ ๒ หา ๓ ตั้ง เอา ๓ คูณ, ๗ หาร, เศษนั้นเป็นตีน ฯ ถ้าเศษทั้ง ๓ เท่ากัน ว่าดี ฯ ถ้าหัวและตีนเท่ากันเป็นเสนาดี ฯ ตัวและตีนเท่ากันเป็นอมาตย์ดี ฯ ถ้าผิด ชั่วนักแล ฯ

(๑๖๗) เมีย

(ก) ดูเมียจะพึงได้หรือมิได้ ตั้งศักราชกำหนดลง, เอา

๓ ลบ, เอา ๑๒ หาร ฯ เศษนับแต่พฤษภเท่าเศษ ฯ ถ้าตกราตี พฤษภ มังกร กันย มีเมียจะได้พึง ฯ ถ้าตกราตีนอกนี้ เป็นแต่ ปานกลาง ฯ

(ข) ได้เมียสาวหรือแก่ กลหนึ่งให้ตั้งเคราะห์ทั้งปวง จะ ดูให้รู้ว่าจะได้เมียสาวหรือแก่ จะไปแห่งใด ฯ ก็ดี ให้นับเมษ ไปหา ๑, นับ ๑ ไปหา ๒, เวียนเป็นลำดับไปทุกตัวตั้งลง, แล้ว บวกเข้าด้วยกันเป็นพระเคราะห์ทั้งปวง เป็นเกณฑ์ตราไว้ ฯ แล้ว ตั้งเกณฑ์ลง เอา ๓ คูณ, ๔ หาร ฯ ถ้าเศษ ๑ จะได้เมียสาวเด็ก ฯ เศษ ๒ ได้แม่เมียสาวใหญ่ ฯ เศษ ๓ กลางคน พันหักบ้าง ฯ เศษ ๐ จะได้แม่เมียแก่นัก ฯ

(๑๖๘) ผิวพรรณเจ้าชาตา

(ก) ถ้าจะใคร่รู้ว่าเจ้าชาตาขาวหรือดำ ตั้งเคราะห์รูปลง, เอา ๗ หาร ฯ ถ้าเศษ ๑, ๓ ดำแดง ฯ ถ้าเศษ ๒, ๔ ขาว ฯ ถ้าเศษ ๕, ๖ ขาวเหลือง ฯ เศษ ๐ ดำแท้แล ฯ

(ข) หรือลัคนาอยู่ในเรือนเกษตร (ข้อ ๓๔) แสดงรูป พรรณให้ทราบได้, คือ-

อยู่ใน เรือน ๑, ๕, ๓ ดำแดง

” ” ๒, ๔, ๖ ขาวเหลืองหรือขาว

” ” ๗, ๘ ดำ

หรือถ้า ๓, ๗, ๘ กุมลัคนา ถึงแม้ว่าศุภเคราะห์อยู่ด้วยก็ดี เล็กก็ดี ก็ว่าดำ หรือค่อนข้างดำ ฯ

(๑๖๙) คู่

(ก) ได้คู่เมื่อไร? ตั้งเคราะห์สมลง, เอา ๔ บวก, ๓ หาร ฯ
 เศษ ๑ ได้คู่แต่รุ่น ฯ เศษ ๒ ได้เมื่อกกลางคน ฯ เศษ ๐ ได้
 เมื่อแก่แล ฯ

(ข) ถิ่นฐานของคู่ ตั้งเกณฑ์ในข้อ ๑๖๗ (ข) ลงเอา ๓ คูณ,
 ๘ หาร ฯ เศษ ๐ อยู่หนุมร ฯ เศษ ๑ อยู่ภาคเนย์ ฯ เศษ ๒
 อยู่ทักษิณ ฯ เศษ ๓ อยู่หริต ฯ เศษ ๔ อยู่ประจิม ฯ เศษ ๕
 อยู่พายัพ ฯ เศษ ๖ อยู่อุดร ฯ เศษ ๗ อยู่อีสานแล ฯ

(๑๗๐) ดูสิน ตั้งศักราชกำหนดลง, เอา ๓ คูณ, ๑๒ หาร ฯ
 เศษนับแต่ ล ไปเท่าเศษขีดไว้ ชื่อเตโช ฯ นับแต่นั้นไปเท่าเศษ
 ขีดไว้ ชื่อวาโย ฯ นับแต่นั้นไปเท่าเศษขีดไว้ ชื่ออาโป ฯ นับ
 แต่มันไปเท่าเศษขีดไว้ ชื่อบัลลวี่ ฯ ผิดาโป บัลลวี่ ต้อง ๒, มีสิน
 คงนักแล ฯ ผิดเตโช วาโย ต้อง ๒, มีสินมีคงแล ฯ

โชคต่าง ๆ

(๑๗๑) (ก) สืบโชค ดูโชคจะมีหรือไม่มี ให้ตั้งอายุ
 ลง, เอา ๗ คูณ, เอาวันกำหนด (ข้อ ๑๒ ฉ) บวก, เอา ๑๒ หาร ฯ
 เศษนับแต่เมษ เข้าทวารทั้งสี่ มีโชคปีนั้นแล ฯ

(ข) โชคศรี

ถ้าจะดูโชคศรีเล่า ตั้งอายุโหร (ข้อ ๑๑๙ (ก) หมายเหตุ)
 ลง เอาอายุศรีปีนั้นบวก (คือกำลังพระเคราะห์ในข้อ ๑๑) เอา
 ๑๒ หาร ฯ เศษนับแต่พฤษภไปเท่าเศษกาไว้ ฯ ให้นับแต่

กาไป ๕ และ ๕ ๑ ถ้าถูก ๒, ๓, ๑, ๓ จะมีลาภมากในปีนั้น ๑ ถ้า
ศุภเคราะห์ตัวใดก็ดี บาปเคราะห์ตัวใดก็ดี จรมาถูกต้องกัน จะ
ให้โทษอันร้ายนั้นก็ดี ถ้าว่าโชคศรีถูกที่ดีดังกล่าวมาแล้วนั้น
ว่าคุ้มโทษได้ มิเป็นไรเลย ๑ ถ้า ๑, ๓ จรมาถึงกาเข้าเดือนใด
จะมีลาภในเดือนนั้น ๑ ถ้า ๒ จรมาถึงโชคศรี ณ วันใด จะมี
ลาภในวันนั้นแล ๑

(ค) โชคใหญ่

ผิจะควมโชคใหญ่ในชั้นชา ถ้าองค์พระอรุณินทร์ต้องเสารา
พระสุริยาต้องครุเป็นคู่คง เสาร์เล็งอรุณาทานว่าไว้ เป็นโชค
ใหญ่ปีนั้นดังประสงค์ ๑ พระเสาร์ต้องราหูท่านดูตรง อังคาร
คงเล็งศุกร์และสุริยา ถูกพลหัสบดีมีโชคเป็นลาภครัน ๑ อนึ่ง
จันทร์ต้องลัคน์ในชั้นชา พลหัสบดีจรต้ององค์พระพุธา พระพุธ
เล็งจันทร์โชคอุดม ๑ อนึ่งครุถูกต้องพระสุริเยศ ตรีประเวศเล็งครุ
ดงามสม พระจันทร์ต้องราหูลุ่มนิยม เป็นอุดมโชคใหญ่ใน
ชาตา ๑ อนึ่งองค์พระอังคารต้องศุกร์ สุริยเล็งจันทร์นั้นท่าน
ว่า พระจันทร์จรต้ององค์พระพุธา เดือนนั้นเป็นมหาโชคชัย ๑
อนึ่งเลาองค์พระเสาร์เล็งภุมเมศ อังคารประเวศลบเสาร์พิตรวิสัย
ถึงมีลาภสาบสูญให้เสียไป ลานั้นถึงจะได้ไม่ดีเลย ๑

ดูโชคอย่างเลา ๑

เพื่อเลี้ยงกาลกรรม

(๑๓๒) เมื่อจะหาโชค ต้องระวังกาลกรรม เพราะเป็นตัว
อุปสรรคโดยตรง, เช่น-

เกิดวัน ๒๓ ค่ำ ปีมะแม พ.ศ. ๒๔๓๒

หาโชคในวัน ๒๓ ๘ ค่ำ ปีมะแม พ.ศ. ๒๔๗๔

ต้องตรวจดูปีเดือนดีดี ดังนี้

		×
		เดือน
ปี		ดีดี
×		×

(เส้นขีด คือเค้าแผนที่พระเคราะห์ตามข้อ ๑๐๒)

(ก) ปี นับตามภูมิพยากรณ์ที่กล่าวในข้อ ๑๐๒, ตกที่ไหน
กาไว้ ในปีที่ต้องการนี้ อายุ ๔๑ ปี ๘ เดือน เป็นอายุปัจจุบัน ๔๒ ปี
ตกภูมิ ๘, กาไว้.

(ข) เดือน ตั้งต้นด้วยเดือน ๕ ในปีปัจจุบัน, นับที่กาปีเป็น
ต้นไป จนถึงเดือนปัจจุบัน, ถ้าปีมีอธิกมาสให้นับเดือน ๖ เป็น
ต้นไป เดือนที่ต้องการนี้ ตกภูมิ ๒, กาไว้.

(ค) ดีดี นับขึ้น ๑ ค่ำที่กาเดือนเป็นต้นไป (นับเหมือนดีดี
กำหนด ในข้อ ๒๑๔) วันที่ต้องการนี้ตกภูมิ ๕, กาไว้.

(ข) เมื่อพิจารณาตามทักขา (ข้อ ๑๐๖) จะเห็นได้ว่า ดีถี (คือวันที่ต้องการ) เป็นกาลกรรณปี ไม่สู้กระไรนัก เพราะ ตกศุภเคราะห์. ถ้าเอาฤกษ์ในข้อ ๒๒ ช่วยด้วยจะดี.

ยาม

(๑๗/๓) (ก) เมื่อได้วันเหมาะสมแล้ว ควรหาเวลาลงมือต่อไป ถ้าตกบาปเคราะห์จะให้โทษ หากตกศุภเคราะห์จะให้คุณ. เช่นตัวอย่างในข้อ ๑๗๒ นั้น ยามที่ต้องการเป็นเวลาเที่ยง ต้องนับที่กาดีถีไปเท่ายาม.

(ข) ยามหนึ่งเป็นเวลาชั่วโมงครึ่ง, แบ่งดังนี้-

กลางวัน ๘ ยาม

(๑) สุริย ๖ นาฬิกา* - ๗:๓๐	(๕) เสาร์ ๑๒ - ๑๓:๓๐
(๒) ศุกระ ๗:๓๐ - ๙	(๖) ศร ๑๓:๓๐ - ๑๕
(๓) พุธะ ๙ - ๑๐:๓๐	(๗) ฤกษะ ๑๕ - ๑๖:๓๐
(๔) จันเฑา ๑๐:๓๐ - ๑๒	(๘) สุริยะ ๑๖:๓๐ - ๑๘

กลางคืน ๘ ยาม

(๑) รวิ ๑๘ นาฬิกา - ๑๙:๓๐	(๕) ฤกษะ ๒๔ - ๑:๓๐
(๒) ชีโว ๑๙:๓๐ - ๒๑	(๖) โลโร ๑:๓๐ - ๓
(๓) ศศิ ๒๑ - ๒๒:๓๐	(๗) พุโร ๓ - ๔:๓๐
(๔) ศุกร ๒๒:๓๐ - ๒๔	(๘) รวิ ๔:๓๐ - ๖

* ด้วยแสงตะวันขึ้นใหม่ ทางทิศบูรพา ตามที่กล่าวในข้อ ๓๒ (ก)

(ค) ยามที่ต้องการนี้ตกจันทา นับแต่กาติธิในข้อ ๑๗๒ ตกภูมิ ๑, กาไว้, จะเห็นได้ว่ายามเป็นกาลกรณีเดือน ไม่ดีเลยเพราะตกบาปเคราะห์ โชคจะติดขัด หรือขาดทุนเปล่า.

(๑๗๔) หายามสำหรับทำฤกษ์กิริวิธีนี้ คือห้ามยามที่ตกบาปเคราะห์. กำหนดนามวันที่ทำการเป็นเหมือนเทวดาเสวยอายุ นามยามที่ตรงกับนามวันเป็นเหมือนเคราะห์ที่เสวยอายุเอง นามยามต่อไปนั้นก็เหมือนเคราะห์แซก. เพราะฉะนั้น ถ้าวันที่ทำการนั้นเป็นวันใด, ต้องนับยามที่ตรงกับชื่อวันนั้นเป็นยามต้น เวียนไปตามลำดับ. พิธีกรรมมงคลใด ๆ ให้กำหนดยามที่จะให้คุณและให้โทษ ตามชื่อวันและชื่อยามทั้งสองอย่างประกอบกัน. การให้คุณและโทษก็เป็นไปอย่างเคราะห์จร (นามยาม) ต้องกับเคราะห์เดิม (นามวัน) ตามที่จะค้นได้ในชาติสมภพหรือในข้อ ๘๔. หรืออย่างเทวดาเสวยอายุ (นามวัน) ประกอบด้วยเคราะห์เสวยอายุเอง (นามยามต้น) และเคราะห์แซก (นามยามต่อไป) ดังจะสอบได้ในข้อ ๑๐๔.(ค)

อธิบาย (ก) ชื่อยามเหล่านี้ กำหนดตามที่ติดจำนวนเลขฐานที่ ๔ ของเลข ๗ ตัว ซึ่งตั้งเคราะห์สัปตฤกษ์ลง ๓ ฐาน ฐานต้นเป็นวัน ฐานกลางเป็นเดือน และฐานปลายเป็นปี.

(ข) เกณฑ์วันเดือนปีสำหรับเลข๗ตัวคือ-

ฐาน	ศุภมาส	เลข ๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗
ต้น	วัน	อาทิตย์	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์
กลาง	เดือน	๑*	๒	๓	๔	๕	๖	๗
		๘	๙	๑๐	๑๑	๑๒	—	—
ปลาย	ปี	ชวด	ฉลู	ขาล	เถาะ	มะโรง	มะเส็ง	มะเมีย
		มะแม	วอก	ระกา	จอ	กุน	—	—

(ค) เมื่อบวกทั้ง ๓ ฐานแล้ว เอา ๗ ลบ จะเป็นดังนี้,
เช่น—

วันอาทิตย์	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗
เดือนยี่	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๑
ปีมะโรง	๕	๖	๗	๑	๒	๓	๔
บวกได้	๘	๑๑	๑๔	๑๐	๑๓	๑๖	๑๒
๗ ลบเหลือ	๑	๔	๗	๓	๖	๒	๕

หมายเหตุ การลบนั้นต้องการเศษ จะลบกันจนหมดไม่ได้.
ถ้าลงตัวก็ต้องเศษ ๗. และเศษนั้นจะเกิน ๗ ก็ไม่ได้, เช่นช่อง
ที่ ๖, เอา ๗ ลบ ๑๖ เหลือ ๙, เกิน ๗ ไปต้องลบอีกที่จึงเหลือ ๒.
ที่ลบไม่ได้ก็เป็นเศษลบ เช่น ๓-๗ ได้เศษ ๓.

(ข) เศษที่เหลือจากลบนั้น สำหรับนามยามกลางวัน
นับโดยปัญจประวัตติ คือที่ละ ๕ ๆ จะได้ดังนี้—

* เดือนอ้ายเป็นต้นปี มีเค้าเดือนในบันทึกได้ข้อ ๑๘ (ข)

๑ ๖ ๔ ๒ ๗ ๕ ๓ ๑

สำหรับนามยามกลางคืน ไม่ต้องใช้วิธีปญฺจประวัตติ ให้ว่า
ถอยหลังไปตามเศษเดิมนั้นเอง โดยธรรมดากาลประวัตติที่กล่าว
ในข้อ ๓๒ (ข) แต่ตั้งต้นที่อาทิตยก่อน.

หมายเหตุ ยามกลางวันหรือกลางคืนก็ตาม ตั้งต้นที่
อาทิตยเสมอ

(ง) ตัวอย่างที่สอง

วันอาทิตย์	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗
เดือนอ้าย	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗
ปีชวด	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗
บวกได้	๓	๖	๙	๑๒	๑๕	๑๘	๒๑
๗ ลบเหลือ	๓	๖	๒	๕	๑	๔	๗

นามยามกลางวันนับโดยปญฺจประวัตติ นามยามกลางคืน
กล่าวย้อนถอยหลัง เมื่อตั้งต้นที่อาทิตยก่อน ก็จะได้ผลตรง
กับวรรค (ข) นั้นแล.

นิทานที่เก่า อุปาทาน

ค้นหาปัจจัยา อุปาทาน

ค้นหาเป็นปัจจัยอุปาทาน

(๑๗๕) อุปาทาน ท่านแปลว่าการยึดมั่น, การถือมั่น.
ข้าพเจ้าขอแปลอย่างผิว ๆ ฟังง่าย ๆ ว่าการมัน หรือการมันหมาย.
เมื่ออัตตภาพเจริญด้วยตัณหาตั้งกล่าวในข้อ ๑๖๑ แล้ว, ก็ย่อมมี

การมั่นหมายบุคคลที่จะเป็นคู่ครองเพื่อสร้างอัตตภาพสืบจากตนต่อไป.

เรื่องคู่ครองนั้นได้ปรากฏเสมอ ๆ ทั้งที่ดีและที่ทราม. ชั้นแรกก็เริ่มด้วยความรักอันเป็นอาการของตัณหา, ครั้นอยู่ต่อไปก็มีความเป็นไปทั้งอย่างดีทั้งอย่างทราม, แล้วความตกหนักมักอยู่แก่ฝ่ายหญิงซึ่งต้องเป็นผู้เสียโฉม. ทางดีที่สุดก่อนที่จะมั่นหมายผู้ใด, สมควรรู้จักพื้นเพของผู้นั้นให้ถ่องแท้ ว่ากลมกลืนกับพื้นเพของตนหรือไม่ จะได้ดำเนินชีวิตด้วยความราบรื่นด้วยกันทั้งสองฝ่าย. ป้องกันที่จะตกไปในทางทรามเสีย. อันผู้เฉียบแหลม ย่อมรู้จักพื้นเพของผู้อื่นได้ง่ายเพียงการสมาคม. ฝ่ายที่รู้ยาก และต้องการผลที่ดังกล่าแล้ว, เมื่อรู้จักทางอื่นไม่ได้ ก็ต้องอาศัยโหราศาสตร์เข้าช่วย.

(๑๗๖) หมู่ดาวฤกษ์ทั้ง ๒๗ ที่กล่าวในข้อ ๑๘ (ก) แบ่งเป็น ๓ คณะ และคณะละ ๙ ดังนี้--

(ก) ฤกษ์ ๑, ๕, ๗, ๘, ๑๓, ๑๕, ๑๗, ๒๒, ๒๗
เรียกว่า เทวคณะ

(ข) ฤกษ์ ๓, ๙, ๑๐, ๑๔, ๑๖, ๑๘, ๑๙, ๒๓, ๒๔
เรียกว่า อสุรคณะ

(ค) ฤกษ์นอกจากสองวรรคนั้น คือฤกษ์ ๒, ๔, ๖, ๑๑, ๑๒, ๒๐, ๒๑, ๒๕, ๒๖ เรียกว่า มนุษยคณะ

(๑๗๗) ผู้เกิดในฤกษ์ใด ๆ, ก็จัดเข้าไว้ในคณะนั้น ๆ.

(ก) ชายหญิงคณะเดียวกัน อยู่ร่วมกันดีที่สุด.

(ข) ถ้าหญิงจะร่วมกับชายต่างคณะ ควรเลือกชายในเทวคณะ อยู่เป็นสุขกว่ากับชายที่เป็นอสุรคณะ.

(๑๗๘) อีกตำราหนึ่ง แบ่งนักษัตริย์ทั้งสิบสองปีเป็น ๓ คณะ โดยคณะละ ๔ นักษัตริย์, ดังนี้-

(ก) เทวคณะ คือชวดกับมะโรงเป็นเทพบุตร, มะเมียกับมะแมเป็นเทพธิดา.

(ข) มนุษยคณะ คือ มะเส็งกับฉลู เป็นมนุษย์ชาย, เถาะกับกุน เป็นมนุษย์หญิง

(ค) อสุรคณะ คือ วอกกับระกา เป็นผีเสื้อชาย, จอกับขาล เป็นผีเสื้อหญิง.

(๑๗๙) ผู้เกิดในปีนักษัตริย์ใด ๆ, ก็จัดเข้าในคณะนั้น ๆ

(ก) เทวคณะสมกัน มีสุขสวัสดิ์

(ข) มนุษยคณะสมกัน มีลาภมาก

(ค) อสุรคณะสมกัน มีสุขทรัพย์มาก

(ง) มนุษย์กับอสุร จะตายจากกัน

(ง) เทวดากับมนุษย์ จะตีดาฆ่ากัน.

(๑๘๐) ลัคนาก็แสดงการอยู่ร่วมกันประการหนึ่ง คือ ลัคนาของชายหรือหญิงคู่รัก-

(ก) เป็น ๑, ๕, ๙ รักกันดี

(ข) ,, ๓, ๗, ๑๑ ทำการงานช่วยเหลือกันดี

(ค) เป็น ๒, ๑๐, ๘ เป็นมิตรกัน

(ข) " ๔, ๖, ๑๒ เป็นศัตรูกัน

(๑๘๑) หรือเอาอายุผู้น้อย มาลบอายุผู้มาก ถ้าเหลือ-

(ก) เศษ ๑, ๕, ๙ รักกันดุจดุจดามารดา

(ข) " ๓, ๔, ๖ รักกันดุจดุจดิตรสหาย

(ค) " ๒, ๗, ๘ จะซึ่งโกรธด่าตีกัน

(ข) " ๑๐ ถึง ๑๓ มักวิวาทกัน

(ง) " ๑๔ " ๑๖ จะตายจากกัน

(จ) " ๑๗ " ๑๙ เป็นสถานประมาณ.

(๑๘๒) อีกตำราหนึ่ง ท่านนับถือนัก ว่าถ้าจะดูผิวเมีย อยู่ด้วยกันจะดีหรือไม่ไซ้ ให้เอานาม (ข้อ ๙๐ ค.) บวกเข้าด้วยกันได้เท่าใด เอา ๑๒ คูณ, ๗ หาร ฯ ถ้าเหลือเศษ ๑ ยากไร้ ฯ เศษ ๒ ร้อนใจ ฯ เศษ ๓ รักถนอมกัน ฯ เศษ ๔ มีข้าวของไม่มั่นคง ฯ เศษ ๕ มีสมบัติข้าวของมากนัก ฯ เศษ ๖ ผิวแก้ว เมียแก้ว ฯ เศษ ๐ เหมือนหนึ่งผ้าผืนเดียว ฯ

(๑๘๓) พิจารณาด้วยนามที่กล่าวในข้อ ๙๙, ดูเพียงชื่อ ชายและชื่อหญิง. มีโคลงพยากรณ์ว่า-

(ก) เชนชื่ออม (ครุฑนาม) กับชื่อสิน (อักษนาม)

ครุฑแพะสังวาสเข้า ภริมย์สม

เป็นแต่มีธยม หนึ่งน้อย

ถ้าครีตฤณม ทับลัคน์

ก็ประเสริฐเลิศพ้อ เฟื่องฟุ้งบำรุงสมาน

(ข) ชื่อพูด (มุสิกนาม) กับชื่อซ่อน (สิงหนาม)

นามหนูแนบนิมเนื้อ	นามสีห์
สองสวัสดิ์วุฒิมิ	จวบเกล้า
ลัคน์เต็มตุนดี	ศรีกอบ ด้วยแฮ
เสริมโสดศฤงคารเข้า	ทรัพย์สัศไครษณิ

(ค) ชื่อบุญ (มุสิกนาม) กับชื่อลือ (คชนาม)

มุสิกกับช้างไซ	วิชัยสัตว์
ต่างอยู่ต่างมัธยัสถ์	คำเข้า
ต่างคนต่างคอยขัด	ความคิด กันนา
ศรีตุนกมลลัคน์เข้า	กลับร้ายเป็นดี

(ฆ) โคลงพยากรณ์นี้มีมาก, แต่สังเกตได้ทั้งหมดว่าเพียงชื่อชายหญิงไม่เป็นประมาณ, ต่อเมื่อได้ศรีหรือตุนเป็นศรีของฝ่ายหนึ่ง รวมลัคนาของอีกฝ่ายหนึ่ง จึงจะดี เพราะส่งเสริมให้มั่งมีศรีสุขขึ้น, หรืออย่างน้อยก็คุ้มโทษได้ แก่ร้ายตก, ดังโคลงบทส่งท้ายในพยากรณ์นั้นว่า—

นามอันใดที่ร้าย	แรงนัก
ถ้าตุนศรีกมลลัคน์	เกี่ยงแก้
พึงภิปรายทายทัก	โดยเลศ
ว่าแต่เป็นกลางแล	เล่ห์ล้วนควรจำ

(๑๘๔) ความเป็นไปตามดวงชาตาของชายหญิง

อหนึ่งโสดครีนิ่มน่อง	ทั้งผอง
จรร่วมเรือนราศี	แซกเข้า
กุมลัคน์จันทร์ประคอง	ชายชอบ
ให้ฝ่ายหญิงเข้าเหย้า	ก่อนชาย
ครีร่วมครีต้องตอบ	ตามนาง
ยามวิรัตกามกาย	ก่อขู้
ชายควรกล่าวสื่อสาง	หญิงก่อน
จึงสิริมงคลขู้	สืบสาย
มนตรีวารเบื่องบ่อน	พญู
เรือนร่วมลัคน์ชายไป	แซกต้อง
สรรพพัสดุใดดู	ชายหมู่ นั้หนา
มอบแม่หญิงน้องป้อง	ปกติ
อายุหญิงอยู่ด้วย	ลัคน์พนาย
หญิงสละชายตายหนี	ก่อนแท้
หนึ่งอายุชายผาย	ผูกมัด-นานาง
พลายผละหญิงเสียแล้ว	พ่ายแพ้ชายตาย
เดชชายกุมเกี้ยวเกาะ	ลัคน์หญิง
หญิงข่มขืนยาเกรงชาย	ระหัย
เดชนางโอบหมายอิง	เอาลัคน์ ชายแะ
ชายอดปากไขอ้อ	บื้อคำแข็ง

อุตสาหแผนกผู้	พวกชาย
สบลัคน์หญิงแฝงหญิง	อยู่ด้วย
ตัวหญิงต่างวัวควาย	ไถเดียว
ชายเกียจคร้านไปฉั้ว	ชักแซ
อุตสาหแผนกน้อง	เนาเหนือ
กุมลัคน์ชายจอตแจ	ละหม้อม
ชายเพียรฝ้ายหญิงผ่อ	เรอเกียจ
หากร่วมสองฝ้ายพร้อม	ลุ่มท้ายจมหั่ว
ตุนครีหญิงอยู่ต้อง	ตามแผน
ผูกรักชายชายแขวน	รักแล้ว
ชายฉะนี้สตรีแทน	แขวนรัก ชายนา
สองสบเสมอ บ แคล้ว	บ่คล้อยคลากัน
กุฎมพ์หญิงอยู่เหี่ยว	ลัคน์ชาย
สินมอบเวรวางพนาย	หน่วงไว้
ปางพนายเล่าจึงชาย	ทำเช่น หญิงนา
หากต่างเสมอกันไซ้	สืบสร้างพูนผล
สุหัชชนางต้องลัก	-นาชาย
ชายบ่งบาปบุญหมาย	สุห์ล้ำ
หญิงโง่มิตรสหาย	ฝ้ายเพื่อน
ผิวว่าชายทลายทำ	เช่นน้องนางหญิง

บุตรหญิงอยู่ด้วยลัค	-นาบุรุษ
ชุมชุกลูกหญิงอด	อัดเหี้ย
ภาคชายเล่าตัวบุตร	บาศลัคน์ นางนา
ตกตื่นด้วยลูกเต้า	แต่ล้วนชายชุม
ชายหญิงบุตรสม่าพร้อม	หญิงชาย ลูกเล
ไปประกอบกันหาย	ลูกเลี้ยง
ตกวินาศนักรัหาย	โทษลูก มีนา
ไปรอดการอดแรง	ค่องเข้ามอมรณ
อริชายพ้องลัคน์	นางสลาย
หญิงผละชายชายถอน	เทวไสร์
อรินางผูกลัคน์พนาย	ชายห่าง หญิงแฮ
ต่างผูกแรงโทษให้	แต่ให้สินสม
ปัตนิชายเกี่ยวลัคน์	นางหมาย
หญิงผูกชายหลายชม	เชื่อมไว้
ของนางร่วมลัคน์พนาย	ชายเสน่ห์ นางแฮ
ต่างผูกร่วมกันไซร์	สืบคู่คุณงาม
มรณชายต้องลัคน์	นารี
ชายโรครังผอมผี	ก่อนไสร์
มรณนุฆมารศรี	สวมลัคน์ ชายแฮ
หญิงพยาธียอซากไว้	มอบให้ผิวเผา

ศุภบังอรอันลัคน์	ชายชม
ชายศรัทธาบุญนิยม	หยาดฟ้า
ศุภชายสู่ลัคน์กลม	หญิงบ่ง บุญแฮ
ต่างร่วมจูงกันหล้า	หลีกสิ้นรگانต์
วินาศน์ชายต้องลัค	-นาหญิง
ชายฉิบหายใจบาน	บาปกล้า
วินาศน์นางกลับไปสิง	สมลัคน์ ชายแฮ
หญิงบาปพาชายค้า	ฉิบหาย
กาลีวินาศน์นี้	อกุศล
มีเท่ากันสองกล	นี้แล้ว
หญิงชายชักกันทน	เกิดนรก
เป็นแน่ไม่คลาดแคล้ว	ดุจอ้างพยากรณ์
พิศวพระเคราะห์ทั้ง	ปวงราย
ได้แต่หญิงแต่ชาย	คลข้าง
เสมอเหมือนก็พึงทาย	โดยมธ ยมเทอญ
หากสกับศรีอ้าง	ออกให้เห็นคุณ
ยกอริมรณเว้น	กาลี วินาศน์แล
อันอื่นดีทายบุญ	แบบนั้น
ใดโทษหักโทษมี	มาโทษ
อริมรณกาลหัน	โหดแท้ทายแถลง

ปราชญ์เปรี๊ยะเรื่องรู้เพื่อ	ตรีไตร
เส็งเส็จไปใส่สาร	ศาสตร์ซึ่ง
เสมอเหมือนดังทิพย์ใน	สรวงสว่าง
เลอแสงแลยังอิง	แหวกเวียงในใจ.

นิทานที่สิบ ภพ

อุปาทานปัจจยา ภโว

อุปาทานเป็นปัจจัยภพ

(๑๘๕) ภพคืออะไร ขบกันต่าง ๆ ยิ่งขบยิ่งยาก เมื่อขบแล้วก็เข้าใจยากที่สุด. นักปราชญ์ชาวยุโรปเข้ารูปไม่ติด. ทางมหายานทิเบตแสดงเป็นรูปหญิงมีเรือน ดูง่ายดี, ทั้งคำว่าภพ ในโหราศาสตร์ก็แปลว่าเรือน (ข้อ ๑๔๑ ก). และเข้าเรื่องกันว่า เมื่อมีอุปาทานคือการมั่นหมายเป็นคู่รักกันแล้ว ก็ต้องสร้างเรือน (หอ) สำหรับเป็นที่อยู่ประกอบการหาเลี้ยงกัน เรียกว่ากรรมภพ, และเป็นที่อยู่ร่วมสมัครสังวาสให้เกิดทายาท เรียกว่าอุบัติภพ.

(๑๘๖) ในการปลูกเรือน ต้องหาฤกษ์. ฤกษ์นั้นคือเวลาซึ่งลัคนาอยู่ในที่อันไม่เป็นอริ มรณ วินาศน์ แก่เจ้าบ้าน: นี่เป็นข้อสำคัญ. นอกนั้นพิจารณาตามข้อ ๒๒. และพิธีจะอย่างไรบ้าง มีเครื่องใช้อะไรบ้าง ก็ปรึกษาโหรผู้ชำนาญดูเถิด. มีการห้ามปลูกเรือนใหม่อีกแห่งหนึ่ง ในข้อ ๑๔๑ (ค) พึงสำเหนียกด้วย.

นิทานที่สิบเอ็ด ชาติ

ภวปัจจยา ชาติ

ภพเป็นปัจจยชาติ

(๑๘๗) เพราะภพเป็นเรือนที่อยู่ร่วมแห่งผิวเมียแล้ว, คำว่าชาตีก็นำเข้า คือเกิดลูกสืบต่อจากตน. ในคัมภีร์ทิเบตจึงเขียนนิทานนี้เป็นรูปเด็กเพิ่งเกิดใหม่.

(๑๘๘) ถ้าจะใคร่รู้ลูกในท้อง ให้เอาอายุพ่อแม่บวกกันเข้า, เอา ๓ คูณ, เอา ๘ หาร

(ก) เศษ ๑, ๓, ๗ เป็นผู้ชาย

(ข) ,, ๒, ๔, ๕, ๖ เป็นผู้หญิง

(ค) ,, ๐ เป็นกะเทย

(ท้ายข้อนี้ในตำราเดิมมีบันทึกว่า ไม่แนแนก)

(๑๘๙) การตกฟากแห่งลูก หมายถึงเอาขณะไหนเป็นเวลากำหนด แฉ่งในท้ายข้อ ๑๐๘ แล้ว

นิทานที่สิบสอง ชรามรณ

ชาติปัจจยา ชรามรณ

ชาติเป็นปัจจยชรามรณ

(๑๙๐) เด็กเป็นปัจจยให้คนแก่: เดิมเป็นหนุ่มเป็นสาว, เมื่อมีลูก ก็กลายเป็นพ่อแม่ แก่ลงชั้นหนึ่งแล้ว, ครั้นมีหลาน

ก็เป็นปู่ย่าตายาย คร่ำลงไปมาก, พอมีเหลน เลยเป็นทวด หง่อมลงไปตามนัด. ฉะนั้นบุคคลซึ่งนับกาลตั้งแต่มีลูกแล้วไป จึงพ้นจากฐานะเป็นหนุ่มสาว ย่อมถึงความเป็นคนแก่ ในที่สุดก็ตาย. นึกถึงความจริงอย่างนี้ ใจเหี่ยวหมดสนุก ชักเซาหลง. เพียงนึกว่าตัวแก่ จะเซาหลงบ้างไม่เท่าไรนัก, แต่พอนึกถึงตาย, ความเซานั้นย่อมสำแดงอาการถึงกับโศกปริเทวะทุกข โทรมนัสย์อุปายาส โลดโผนออกมาทีเดียว.

ความตายเป็นความจริงอย่างยิ่งประการหนึ่ง. ที่โศกเพราะนึกถึงความตาย ก็เป็นด้วยเหตุไม่ชอบให้ความจริงเป็นความจริง. หากจะยอมรู้ตามตำราว่าความจริงเป็นเช่นนั้น, แต่ก็ปริเทวะว่ายังไม่ควรจะตาย ไม่พอที่จะตาย เป็นอกาลมรณ ฯลฯ แม้จะโศกจนปานไร จะปริเทวะจนเพียงไหน, ก็หาเปลี่ยนแปลงความจริงไปได้ไม่. ลงท้าย ความตายย่อมมาปรากฏให้เห็นความจริงจนได้. ด้วยเหตุนี้ การโศกหรือปริเทวะไม่นำประโยชน์อะไรมาให้เลย.

เมื่อนึกถึงเรื่องจะขึ้นรถไฟไปหัวเมือง เราย่อมยินดีใช้เวลาจัดการงานทางบ้านให้เรียบร้อย ไม่มัวประมาทเชื่อนชะเสีย กะวีกะวาดสั่งสมข้าวของไปใช้สอยเป็นเสบียงทางข้างหน้า ฉันทิด. เมื่อนึกถึงเรื่องจะตายไปปรโลก ก็ฉันเดียวกัน, แม้จะหัวเราะไม่ออกเพราะไม่เห็นว่าเป็นสนุก, ก็เป็นการดีที่ไม่มัวประมาทปล่อยให้เวลาล่วงไปด้วยความละเลิงหลง, สิ่งใดที่เป็นประโยชน์เช่นความ

เจริญ เมื่อสามารถจะได้พยายามทำให้สำเร็จผลเพื่อให้ลูกหลานได้รับในภายหลัง, ทั้งตนเองก็สั่งสมบุญกุศลไว้ใช้สอยเป็นเสบียงทางในสถานปรโลก.

อีกประการหนึ่ง เสียงปืนใหญ่นัดแรก ๆ ย่อมทำให้ตกใจ, เมื่อชินหูและทราบล่วงหน้าในระยะต่อไปแล้ว, ก็ชินฟังเฉยอยู่ได้จนเลิกยิง, ฉันทใดก็ดี. เมื่อเริ่มนึกถึงความตาย อาจสลัดใจได้, ครั้นนึกไว้เสมอ ด้วยเกรงจะลืมกะวีกะवादบำเพ็ญประโยชน์, ความรู้สึกก็ชิน, ไม่เหมือนกับที่ไม่ทันนึกไว้, จนแม้จะรู้ล่วงหน้าว่าอีกเมื่อนั้นเมื่อนี้จะตาย ก็หาตกใจไม่, ครั้นตายเข้าจริง ก็ไม่หลงตาย.

การนึกถึงความตายอันจะมาสู่ตน ย่อมเป็นเหตุให้ใช้เวลาของตนบรรจุการงานภายนอกให้เป็นประโยชน์ และให้การงานภายในสงบเป็นปกติภาพไม่มีความเศร้าโศกเสียใจรำพันเพื่อฉะนี้ ท่านจึงยกย่องว่าเป็นกรรมฐาน คือที่ตั้งแห่งการงานเรียกว่ามรณัสสติ.

เมื่อเห็นว่ามรณัสสติมีคุณเป็นเอนกดังนี้และไม่ท้อแท้ใจแล้ว, หากอยากจะทราบล่วงหน้าบ้างว่า จะตายเมื่อไร ด้วยอาการอย่างไร, พึงลองพิจารณาตามนัยต่อไปนี้.

(๑๙๑) ชาตชัย (ก) ผิจะชาตลัคนาอายุชัย อสุรินทร์ ถึงลัคนาใน บาบเคราะห์จรไปมาทับกัน ทั้งพระจันทร์นั้นมาทับในลัคนา ให้ทายตัดชีวานันอาลัญฯ หนึ่งอาทิตย์และอังคาร

มาทับจันทร์ จะเป็นโทษผูกพันท่านจำจงฯ หนึ่งเล่าอสุนทร
มาทับจันทร์ อังคารนั้นเล็งลัคน์เข้าเป็นสอง ทั้งอาทิตย์ถึง
เสาร์เข้าโดยปอง ทายสนองควรตัดว่าถึงตาย ฯ อนึ่งองค์
อสุนทรถึงภุมเมศ อังคารประเวศต้องพฤษภหัตถ์หมาย ทั้งอาทิตย์
ต้องลัคน์ท่านทายตาย ด้วยอาชญาโทษร้ายมาถึงตน ฯ อนึ่ง
อังคารถูกพฤษภหัตถ์อาทิตย์จร ถึงอาทิตย์ราทรอนระเหระหน
จะต้องโทษผูกมัดบรรพชิตตน จะต้องขับไปพ้นจากฐานา ฯ
อนึ่งพฤษภหัตถ์ต้องลัคน์และบาปเคราะห์ จรจำเพาะองค์ใดมิได้
ว่า มาเล็งพุธเล็งจันทร์และสุริยา ภูกราหุทายว่าชีวาวย ฯ

(ข) อนึ่งพฤษภหัตถ์ถูกจันทร์และภุมเมศ เล็งอังคาร
สุริเยศต้องลัคน์หมาย จะต้องโทษราชทัณฑ์อาชญาตาย ตำรับ
ทายชีวาตะแบงซอน ฯ อนึ่งเสาร์เล็งลัคน์ครุเล็งจันทร์ พระ
ศุกร์นั้นต้องพระเสาร์มาสังหารณ จะตายในปีนั้นพยากรณ์ เพราะ
หญิงร้ายราทรอนท่านทำนายฯ

(ค) อาทิตย์เล็งราหูจันทร์ต้องลัคน์ พระเสาร์หักถูก
อังคารทำนายหมาย อย่าสร้างบ้านเรือนใหม่จะให้ตาย ว่าเคราะห์
ร้ายท่านห้ามในตำรา ฯ

(ง) อาทิตย์ต้องอาทิตย์เสาร์ถูกจันทร์ อังคารนั้นถึง
เสาร์ในชันษา จะตายด้วยไข้ลมเป็นโรค ในตำราทายตัด
วิบัติเป็น ฯ หนึ่งอังคารทับลัคน์ทำนายไว้ ราหูไสร้ถูกจันทร์จะ
เกิดเชื้ญ พระอาทิตย์ต้องเสาร์จำเพาะเป็น พิเคราะห์เห็นต้องตาย

ด้วยพิชยา ฯ อนึ่งเล่าอสุรินทร์ทับลัคน้อย พระพุทธเล็งราหู
 วิหิงสา พระอังคารต้องเสาร์แซกเข้ามา เสาร์เล็งศุกราท่านทำนาย
 จะสิ้นศูนย์อายุสังขารฯ ตกต้นพฤกษาสูงฉิบหาย อายุตัดเร่ง
 ระมัดบรรพชิตกาย เพราะเคราะห์ร้ายนักอยู่จรงูตน ฯ อนึ่ง
 ศุกรต้องเสาร์จันทรเล็งจันทร ราหูนั้นเล็งพุธอย่าจงน พระอาทิตย์
 ต้องลัคน์เป็นสาสนวน จะตกในสายชลชีวิตราย ฯ หนึ่งพระเสาร์มา
 พ้องต้องภุมเมศ อังคารประเวศเล็งลัคนาหมาย อาทิตย์ถูก
 อังคารท่านอภิปราย อังคารต้องอาทิตย์ตายด้วยพิษณุ ฯ เสาร์
 ทับลัคน์ภุมม์พ้องต้องอาทิตย์ ลำแดงฤทธิจันทรจรถูกราหู อาทิตย์
 ถูกลัคนาดำราดู อีกราहुนั้นจรมาต้องจันทร อายุขาดจะพินาศ
 มรณา จะถูกต้องสายฟ้าถึงอาลัญ ถ้าพระเคราะห์ต้องทับอัน
 ดับกัน ตำรานั้นท่านทายว่าตายเอย ฯ

(๑๙๒) ขาดอายุ (ก) ว่าจะศูนย์หรือมิศูนย์ในชั้นชา
 เอา ๓๖๐ เป็นเกณฑ์ตรา เอาชั้นชาโหรคุณประมูลพลัน แล้ว
 ให้ตั้งสามฐานเอาเกณฑ์นี้ เจ็ดแปดเก้ามีอย่าหวนหัน เข้า
 หารเศษแม่นศูนย์ทั้งสามอัน ว่าชีวิตมอดม้วยไม่คั่นคง ฯ

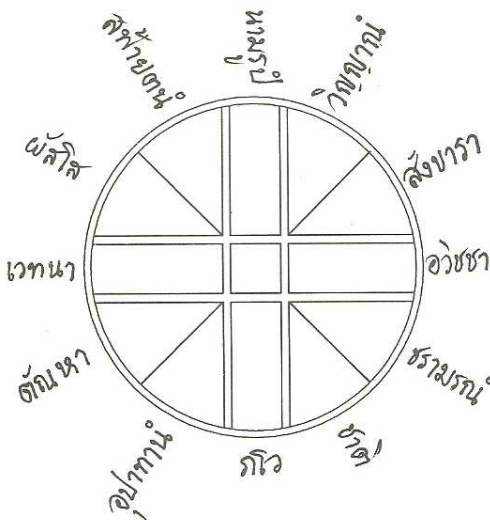
(ข) กลหนึ่งอายุโหรแรก อย่าให้แปลกเปลี่ยนตั้ง
 ตั้งประสงค์ เอาปีเดือนวันยามกำหนดจง ประมวลคงบวก
 เข้าเป็นสำคัญ เอา ๗ หารเศษศูนย์ดังก่อนไซ้ อย่าสงสัย
 เห็นจะม้วยชีวลัญ ผิเศษ ๑ ก็เห็นถึงชีวาวัน ผิเศษ ๒ อย่า
 ได้พรั่นมิเป็นไร ฯ

(ค) กลหนึ่งอายุไทยเอาตั้งเล่า จึงนับเนาลักณาอย่าหลงไหล ถึงราหูและอังคารสถานใด ประมวลไปบวกเข้ากับเดิมมา เอา ๘ หารเศษ ๗ และเศษศูนย์ เป็นเค้ามูลเศษ ๖ ว่าสังขาร์ ทั้ง ๓ อย่างนี้ไสร้ดังกล่าวมา อันชีวาขาดศูนย์ไม่สับเลย ฯ

(ฅ) อีกอย่างหนึ่ง ตั้งอายุโหรลง, เอา ๒ บวก, เอา ๑๖ คูณ, เอา ๗๐ หาร ฯ ลัพธ์เอา ๑๒ หาร ฯ เศษนับแต่หลัง ๘ ขาดิไปเท่าเศษ ถ้าถูก ๘, ๒ บาปเคราะห์กำหนดตายปีนั้น ฯ

(๑๙๓) เมื่อพรรณนาโลกธาตุตามความเป็นไปทั้งสิบสองนิทานตลอดแล้ว พระอาจารย์เจ้าจึงบรรจุนิทานทั้งสิบสองนั้นเข้าในจักรราศีโดยลักษณะดังนี้-

ดวงปฏิจสุมุบบาท

(๑๙๔) ดวงปฏิจจุสมุปบาทนี้ ขึ้นตันที่ราศีมังกร. ดู
จะเพาะอาทิตย์กำหนด และลัคนา.

(๑๙๕) พยากรณ์ (ก) ถ้า ๑ กำเนิดอยู่ในราศีอริขชา
ขุนนางรัก เมื่อหนุ่มตกเชียวใจ ภายแก่ทรมด้วยลูกหลานมีขึ้น
อาภัพนัก ๑ อยู่ในราศีสิงขรา เมื่ออ่อนพรากกำพร้า เมื่อใหญ่
พึ่งตัวเอง หาที่พึ่งมิได้ ภายแก่จะเป็นสุขนัก ๑ อยู่ในราศี
วิญญาน ลำเจ็จเมื่อภายแก่ สมบัติน้อยพี่น้องมักดูถูก ย่อมมีคุณ
แก่คน ๑ อยู่ในราศีนามรูป ทำคุณคนมีขึ้น ท่านมักร้าย
แก่ตน ๑ อยู่ในราศีสพยตน์ มีข้าวของมาก ตัวนั้นกล้าแข็ง
มีพี่น้องมักริษยา แต่ว่าขุนนางพอใจเลี้ยงดูดีนัก ๑ อยู่ใน
ราศีผัสโส เมื่อหนุ่มพ่อแม่ได้กินแรงบ้าง ๑ อยู่ในราศีเวทนา
เมื่อหนุ่มตกเชียวใจ เมื่อแก่จะได้สมบัติมาก ๑ อยู่ในราศี
ตณหา มีข้าวของแล้วจะฉิบหาย ภายแก่อุดม ๑ อยู่ในราศี
อุบาทน ทำคุณแก่ท่านต่อหน้าว่าดี ภายหลังว่าร้ายแก่ตน ๑
อยู่ในราศีภโว ผู้นั้นเกิดเชียวใจ เป็นกำพร้า พี่น้องย่อมดูหมิ่น
ทำคุณแก่ท่านมีขึ้น เจรจาด้วยผู้ใหญ่เจ้าไท พระสงฆ์ดี มี
ปัญญาและความรู้มาก แต่ว่าเลี้ยงตัวเอง ๑ อยู่ในราศีชาติ
ผู้้นสำเร็จ จะได้สมบัติแห่งญาติกา ขุนนางพอใจ ทำราชการจะ
เกิดสถาพร ๑ อยู่ในราศีชราภรณ์ เลี้ยงยากแต่น้อยจะตาย
๕ ครั้ง เมื่ออ่อนพี่น้องญาติบิณับ ข้าวของทรัพย์มาก จะมีผู้
นับถือ หญิงชายก็ดี มีคนรักมาก บริวารมาก ๑

(ข) ถ้า ล อยู่ในราศีอริขชา เกิดมาพ่อแม่ใจกุศล
 สุภาพ ได้สมบัติแห่งผู้เฒ่าผู้แก่ แต่ว่าอาภัพ ว่าพี่น้องได้ยศ
 ศักดิ์ ๓ อยู่ในราศีสังขารา เมื่อน้อยเชื่องใจ ต่อได้ ๑๖ ปี ๒๐ ปี
 จะพลัดที่อยู่ จะพียงคนเชื่องใจ ต่อภายหลังจะได้ดี ๓ อยู่ใน
 ราศีวิญญาณ เกิดมาเลี้ยงตัวเอง พ่อแม่สั่งสอนได้ ย่อมฟังคำคน
 คำขายยอมขาดทุนเรื่องจะเสีย ต่อภายหลังจะได้ดี ถ้าหญิงจะได้
 เป็นเมียเจ้าเมือง ถ้าชายจะได้กินเมือง ๓ อยู่ในราศีนามรูป
 พึ่งพ่อแม่ ย่อมเป็นศัตรูพ่อแม่ พ่อแม่มีพอใจ อยู่ด้วยท่านผู้อื่น
 เป็นพ่อแม่ ๓ อยู่ในราศีสพายตน์ เกิดมามีข้าวของมาก แต่
 ภายหลังภายหลังจะถอย จะได้ทุกข์อันใหญ่ ต่อภายหลังจะสำเร็จ
 ด้วยทรัพย์สมบัติเกิดด้วยปัญญาเอง ๓ อยู่ในราศีผัสโส มักมี
 ศัตรูเบียดเบียน ถ้ามีเมียเขายอมเอาใจออก ทำคุณท่านมิขึ้นเลย ๓
 อยู่ในราศีเวทนา สมบัติมาก พี่น้องมักเบียดเบียนสิ่งสิน ผู้อื่นยอม
 ให้ลาภแก่ตน ๓ อยู่ในราศีตณหา มักเล่นซุ่มมีสัสเลือก มัก
 เมียท่าน ถ้าหญิงดูเจียวกัน ๓ อยู่ในราศีอุบาทน ย่อมทำ
 บุญใจกุศล เมื่อน้อยเลี้ยงยาก ต่อภายหลังดีมีทรัพย์มาก ๓ อยู่ใน
 ราศีภโว เกิดมาพ่อแม่ยอมเป็นทุกข์ด้วยศัตรูเบียดเบียนข้าวของ
 ภายหลังดี เพราะผู้เฒ่าผู้แก่พี่น้องจึงได้ดี อายุยืน ๓ อยู่ใน
 ราศีชาติ ใจแข็งใจน้อยใจเร็ว มักเสียทรัพย์สิ่งสิน ต่อภายหลังดี ๓
 อยู่ในราศีชราภรณ์ ถ้าหญิงจะได้เป็นใหญ่ ถ้าชายเกิดมาจะตาย
 ๕ ที่ ย่อมเป็นทุกข์ เมื่อน้อยพลัดพรากจากพ่อแม่ ทำคุณคนมิขึ้น ย่อม
 เลี้ยงตัวเอง ภายหลังมีทรัพย์สมบัติ มีปัญญากว่าพี่น้องทั้งหลาย.

ภาคผนวก

คักราช

ตอนที่ ๑ ความหมายและตำนานสังเขป

(๑๙๖) คักราช มีอุปการในโหราศาสตร์มาก และมีหลายคักราชด้วยกัน คือ กลียุคคักราช อัญชันคักราช พุทธคักราช มหาคักราช และจุลคักราช

(ก) คำว่าคักราช แปลว่าราชาแห่งพวกคักะ (Scythians) อยู่ในอินเดีย. พระเจ้าศาสลิวาหนะ ราชาแห่งพวกคักะ ทรงได้การชนะในสงครามอย่างใหญ่ เมื่อปีเถาะ พุทธศตวรรษกาลอย่างขึ้น ๖๒๓, ทรงตั้งปีเป็นที่ระลึกแต่ครานั้นมา เป็นปีที่ ๑ ปีที่ ๒ ปีที่ ๓ ฯลฯ และให้ใช้คำเรียกปีนั้นว่าคักราช. เมื่อเอาคำนี้มาใช้แทนคำว่าปี เช่นปี ๓๐ ว่าคักราช ๓๐, คำว่าคักราชจึงแปลกันเสียว่าปี. ภายหลังจะเป็นปีของใครตั้งไว้ก็ตาม เลยเรียกว่าคักราชทั้งนั้น เช่นว่า กลียุคคักราช อัญชันคักราช พุทธคักราช. และคักราชนี้ มีอุปการในโหราศาสตร์มาก เช่นใช้คำนวณในข้อ ๑๖๖ (ก).

(ข) ต่อมา เจ้าแผ่นดินพะม่าองค์หนึ่ง ทรงบัญญัติปีตั้งต้นใหม่ เมื่อปีกุน คักราชแห่งพระเจ้าศาสลิวาหนะอย่างขึ้น ๕๖๑ เพื่อใช้เนื่องในตำราโหราศาสตร์, จึงเรียกคักราชก่อนว่ามหาคักราช, และคักราชใหม่นี้ว่า จุลคักราช.

(ค) คักราชก่อนสองคักราชนี้ขึ้นไป ที่ยังใช้สำหรับคำนวณในโหราศาสตร์อยู่ คือ

กสิยัคคักราชเริ่มต้นในปีมะเส็ง. เมื่ออย่างเข้า ๒๔๑๑ ในปีเถาะ, พระเจ้าอัญชัน พระอัยยิกาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ตั้งคักราชขึ้นใหม่ เรียกว่าอัญชันคักราช. ที่ทราบกันว่าพระพุทธเจ้าประสูติเมื่อปีจอ อัฐศก คักราช ๖๘ (ข้อ ๕๑), ตรัสรู้เมื่อปีระกาตรีศก คักราช ๑๐๓, และนิพพานเมื่อปีมะเส็งสัปตศก คักราช ๑๔๗, นั่นคืออัญชันคักราชนี้เอง. ต่อมา พุทธศาสนิกชนได้บัญญัติคักราชใหม่เป็นที่ระลึกถึงพระพุทธเจ้า ตั้งขึ้นในปีมะเส็งที่นิพพานนั้น เป็นพุทธคักราช ๑.

(๗) ตำนานสังเขปนี้ อาศัยแบบสำหรับสอบคักราชของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระดำรงราชานุภาพ พิมพ์ พ.ศ. ๒๔๕๘.

ตอนที่ ๒ คักราชสำเร็จ

(๑๙๗) ตามที่ว่าคักราชมีอุปการะในโหราศาสตร์มากนั้น, ถ้าคำนวณผิดพลาดขาดเกินประการใด ก็ทำให้การพยากรณ์คลาดเคลื่อนหมด.

เพื่อช่วยให้การคำนวณคักราชถูกต้องและไม่เสียเวลามาก จึงได้ทำบานคักราชสำเร็จไว้ต่อไปนี้ คือกสิยัคคักราชและพุทธคักราช เริ่มด้วยปีมะเส็งเหมือนกัน ทำไว้เป็นบานที่หนึ่ง. อัญชันคักราชกับมหาคักราช เริ่มด้วยปีเถาะเหมือนกัน ทำไว้เป็นบานที่สอง. และจุลคักราชเริ่มด้วยปีกุน ทำไว้เป็นบานที่สาม.

วิธีดูและค้น

(๑๙๘) ทุกคักราช ได้คำนวณตั้งแต่คักราช ๑ ขึ้นปีไหน เช่นจุลคักราช (บานที่สาม) คักราช ๑ ขึ้นปีกุน, คักราช ๒ ปีชวด ฯลฯ คักราช ๑๐ ปีวอก. ต่อไป บอกเพียงเศษของสิบเท่านั้น

คือ ๑๑ ใช้ ๑, และ ๑๒ ใช้ ๒ ฯลฯ ๕๙ ใช้ ๙, จนถึง ๖๐ ก็วนไปขึ้น ๑ ตรงกับศักราช ๑ ใหม่.

(๑๙๙) วิธีค้น เช่น จุลศักราช ๑๒๙๔ เป็นปีอะไร. ต้องหาสัมฤทธิศกตกปีไหนก่อน แล้วจึงหาเศษต่อไป, คือ-

(ก) สัมฤทธิศก ๑๒๐๐ ตกปีจอ

(ข) " ๑๒๖๐ ตกปีเดี๋ยวกัน

(ค) ต่ออีก ๓๐ ปี คือเลข ๑๐ ตกปีวอก, เลข ๒๐ ตกปีมะเมีย, เลข ๓๐ ตกปีมะโรง, รวม ๑๒๙๐ ตกปีมะโรง.

(ง) เศษอีก ๔ ก็ดูเลข ๑ ที่ปีมะเส็ง ถึงเลข ๔ ปีวอก. เพราะฉะนั้น จ.ศ. ๑๒๙๔ เป็นปีวอกแล.

ตอนที่ ๓ เทียบศักราชที่เริ่มต้นและปัจจุบันนี้

(๒๐๐) ศักราชที่เริ่มต้น เมื่อศักราชไหนล่วงไปเท่าไร และบัดนี้ (ปีวอก) ทุกศักราชได้เท่าไร จะเห็นได้ในตารางเทียบดังนี้

กาล	ปี	ศักราช				
		กสิยุค	อัญชัน	พุทธ	มหา	จุล
อดีต	มะเส็ง	๑	—	—	—	—
	เถาะ	๒๔๑๑	๑	—	—	—
	มะเส็ง	๒๕๕๗	๑๔๗	๑	—	—
	เถาะ	๓๑๓/๙	๗๖๙	๖๒๓	๑	—
	กุน	๓๗/๓๙	๑๓๒๙	๑๑๘๓	๕๖๑	๑
ปัจจุบัน	วอก	๕๐๓๑	๒๖๒๑	๒๔๗/๕	๑๘๕๓	๑๒๙๔
แต่ที่จริง		มะแม	มะแม	มะแม	มะแม	วอก

ตอนที่ ๔ พิสูจน์

(๒๐๑) ปีนี้ คือปีวอกจัตวาศก ในปฏิทินว่าพุทธศักราช ๒๔๗๕ และจุลศักราช ๑๒๙๔

ผู้ฟังเทศน์บ่อย ๆ ถ้าฟังด้วยความสังเกตในเวลาพระบอกศักราช จะได้ยินว่า "ศุภมัสดุ พระพุทธศาสนายุกาลาล ฯลฯ บัดนี้ล่วงแล้ว ๒๔๗๕ พรรษา" ซึ่งคงได้ความว่า บัดนี้ คือปีวอกจัตวาศกนี้ พุทธศกล่วงแล้วเป็นอดีต ๒๔๗๕ พรรษา. สำหรับที่เป็นปัจจุบัน ปีวอกต้องเป็นพุทธศกย่างขึ้นปีที่ ๒๔๗๖. เพราะฉะนั้น พ.ศ. ๒๔๗๕ จึงเป็นของปีมะแม. ทั้งนี้ย่อมจะได้ความว่าพุทธศักราช กับจุลศักราชที่ใช้กันอยู่ทุกวันนี้ ท่านคำนวณต่างกัน คือพุทธศักราชเป็นจำนวนปีที่ล่วงไปแล้ว, ส่วนจุลศักราชเป็นจำนวนปีที่ย่างขึ้นในปัจจุบัน. ให้เป็นที่เข้าใจว่าเหลื่อมกันอยู่ มิใช่ตรงกันเป็นปีต่อปี. ถ้าตรงกัน ต้องเป็นดังนี้—

พ.ศ. จ.ศ.

ล่วงแล้ว ปีมะแม ๒๔๗๕ ๑๒๙๓

ปัจจุบัน ปีวอก ๒๔๗๖ ๑๒๙๔

ความจึงปรากฏว่า เอา พ.ศ. ๒๔๗๕ ล่วงแล้วในปีมะแมมาใช้ตรงกับ จ.ศ. ๑๒๙๔ ปัจจุบันในปีวอก. และศักราชอื่น ๆ นอกจากจุลศักราช คงคำนวณล่วงแล้วในปีมะแมทั้งนั้น

ตอนที่ ๕ เกณฑ์

(๒๐๒) จะอย่างไรก็ตาม เมื่อใช้กันจนเป็นที่เข้าใจว่า พุทธศักราช ๒๔๗๕ ตรงกับจุลศักราช ๑๒๙๔ แล้ว, ก็ควรทราบ เกณฑ์คำนวณสำหรับให้ศักราชตรงกัน ดังนี้-

$$\text{กัลป์ยุค} - ๒๔๑๐ = \text{อัญชัน}$$

$$- ๒๕๕๖ = \text{พุทธ}$$

$$- ๓๑๗๘ = \text{มหา}$$

$$- ๓๓๓๗ = \text{จุล}$$

$$\text{อัญชัน} + ๒๔๑๐ = \text{กัลป์ยุค}$$

$$- ๑๔๖ = \text{พุทธ}$$

$$- ๓๖๘ = \text{มหา}$$

$$- ๑๓๒๗ = \text{จุล}$$

$$\text{พุทธ} + ๒๕๕๖ = \text{กัลป์ยุค}$$

$$+ ๑๔๖ = \text{อัญชัน}$$

$$- ๖๒๒ = \text{มหา}$$

$$- ๑๑๘๑ = \text{จุล}$$

$$\text{มหา} + ๓๑๗๘ = \text{กัลป์ยุค}$$

$$+ ๓๖๘ = \text{อัญชัน}$$

$$+ ๖๒๒ = \text{พุทธ}$$

$$- ๕๕๙ = \text{จุล}$$

$$\text{จุล} + ๓๓๓๗ = \text{กัลป์ยุค}$$

$$+ ๑๓๒๗ = \text{อัญชัน}$$

$$+ ๑๑๘๑ = \text{พุทธ}$$

$$+ ๕๕๙ = \text{มหา}$$

บ้านที่หนึ่ง

(๒๐๓) กสิยัคคักราช และพุทธรคักราช

ขวด	ฉลุ	ขาล	เกาะ	มะโรง	มะเส็ง	มะเมี่ยง	มะแม	วอก	ระกา	จอบ	กุน
.	.	.	.	๐	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗
๘	๙	๑๐	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙
๒๐	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐	๑
๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐	๑	๒	๓
๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐	๑	๒	๓	๔	๕
๖	๗	๘	๙	๑๐	.	.	.	.	.	.	.
๘๐	.	๗๐	.	.	.	.	.	.	.	.	.
๑๔๐	.	๑๓๐	.	๑๒๐	.	๑๑๐	.	๑๐๐	.	๙๐	.
๒๐๐	.	๑๙๐	.	๑๘๐	.	๑๗๐	.	๑๖๐	.	๑๕๐	.
๒๖๐	.	๒๕๐	.	๒๔๐	.	๒๓๐	.	๒๒๐	.	๒๑๐	.
.	.	.	.	.	.	๒๙๐	.	๒๘๐	.	๒๗๐	.
.	.	.	.	๓๐๐	.	.	.	๔๐๐	.	.	.
๕๐๐	.	.	.	๖๐๐	.	.	.	๗๐๐	.	.	.
๘๐๐	.	.	.	๙๐๐	.	.	.	๑๐๐๐	.	.	.
๑๑๐๐	.	.	.	๑๒๐๐	.	.	.	๑๓๐๐	.	.	.
๑๔๐๐	.	.	.	๑๕๐๐	.	.	.	๑๖๐๐	.	.	.
๑๗๐๐	.	.	.	๑๘๐๐	.	.	.	๑๙๐๐	.	.	.
๒๐๐๐	.	.	.	๒๑๐๐	.	.	.	๒๒๐๐	.	.	.
๒๓๐๐	.	.	.	๒๔๐๐	.	.	.	๒๕๐๐	.	.	.
๒๖๐๐	.	.	.	๒๗๐๐	.	.	.	๒๘๐๐	.	.	.
๒๙๐๐	.	.	.	๓๐๐๐	.	.	.	๓๑๐๐	.	.	.
๓๒๐๐	.	.	.	๓๓๐๐	.	.	.	๓๔๐๐	.	.	.
๓๕๐๐	.	.	.	๓๖๐๐	.	.	.	๓๗๐๐	.	.	.
๓๘๐๐	.	.	.	๓๙๐๐	.	.	.	๔๐๐๐	.	.	.
๕๐๐๐	.	.	.	๖๐๐๐	.	.	.	๗๐๐๐	.	.	.

บานที่สอง

(๒๐๕) อัณชัณคักราช และมหาศักราช

ชวด	ฉลู	ขาล	เถาะ	มะโรง	มะเส็ง	มะเมีย	มะแม	วอก	ระกา	จอ	กุน
.	.	๐	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙
๑๐	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๒๐	๑
๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๓๐	๑	๒	๓
๔	๕	๖	๗	๘	๙	๔๐	๑	๒	๓	๔	๕
๖	๗	๘	๙	๕๐	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗
๘	๙	๖๐	.	.	.	.	.	.	.	.	.
๗/๐	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
๑๓๐	.	๑๒๐	.	๑๑๐	.	๑๐๐	.	๙๐	.	๘๐	.
๑๙๐	.	๑๘๐	.	๑๗๐	.	๑๖๐	.	๑๕๐	.	๑๔๐	.
๒๕๐	.	๒๔๐	.	๒๓๐	.	๒๒๐	.	๒๑๐	.	๒๐๐	.
.	.	.	.	๒๙๐	.	๒๘๐	.	๒๗๐	.	๒๖๐	.
.	.	๓๐๐	.	.	.	๔๐๐	.	.	.	๕๐๐	.
.	.	๖๐๐	.	.	.	๗๐๐	.	.	.	๘๐๐	.
.	.	๙๐๐	.	.	.	๑๐๐๐	.	.	.	๑๑๐๐	.
.	.	๑๒๐๐	.	.	.	๑๓๐๐	.	.	.	๑๔๐๐	.
.	.	๑๕๐๐	.	.	.	๑๖๐๐	.	.	.	๑๗๐๐	.
.	.	๑๘๐๐	.	.	.	๑๙๐๐	.	.	.	๒๐๐๐	.
.	.	๒๑๐๐	.	.	.	๒๒๐๐	.	.	.	๒๓๐๐	.
.	.	๒๔๐๐	.	.	.	๒๕๐๐	.	.	.	๒๖๐๐	.
.	.	๒๗๐๐	.	.	.	๒๘๐๐	.	.	.	๒๙๐๐	.
.	.	๓๐๐๐	.	.	.	๔๐๐๐	.	.	.	๕๐๐๐	.

บ้านที่สาม

(๒๐๕) จุลศักราช

ชวด	ฉลู	ขาล	เถาะ	มะโรง	มะเส็ง	มะเมีย	มะแม	วอก	ระกา	จอ	กุน
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	๐	๑
๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐	๑	๒	๓
๔	๕	๖	๗	๘	๙	๒๐	๑	๒	๓	๔	๕
๖	๗	๘	๙	๓๐	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗
๘	๙	๔๐	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙
๕๐	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๖๐	.
๑๑๐	.	๑๐๐	.	๙๐	.	๘๐	.	๗๐	.	.	.
๑๗๐	.	๑๖๐	.	๑๕๐	.	๑๔๐	.	๑๓๐	.	๑๒๐	.
๒๓๐	.	๒๒๐	.	๒๑๐	.	๒๐๐	.	๑๙๐	.	๑๘๐	.
๒๙๐	.	๒๘๐	.	๒๗๐	.	๒๖๐	.	๒๕๐	.	๒๔๐	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	๓๐๐	.
.	.	๔๐๐	.	.	.	๕๐๐	.	.	.	๖๐๐	.
.	.	๗๐๐	.	.	.	๘๐๐	.	.	.	๙๐๐	.
.	.	๑๐๐๐	.	.	.	๑๑๐๐	.	.	.	๑๒๐๐	.
.	.	๑๓๐๐	.	.	.	๑๔๐๐	.	.	.	๑๕๐๐	.
.	.	๑๖๐๐	.	.	.	๑๗๐๐	.	.	.	๑๘๐๐	.
.	.	๑๙๐๐	.	.	.	๒๐๐๐	.	.	.	๒๑๐๐	.
.	.	๒๒๐๐	.	.	.	๒๓๐๐	.	.	.	๒๔๐๐	.
.	.	๒๕๐๐	.	.	.	๒๖๐๐	.	.	.	๒๗๐๐	.
.	.	๒๘๐๐	.	.	.	๒๙๐๐	.	.	.	๓๐๐๐	.

วิธีดูดวงชาตา

(๒๐๖) การดูดวงชาตา มีนัยวิจิตรพิสดารมากนัก ผู้หนึ่งก็ดำเนินวิธีไปอย่างหนึ่ง สุดแต่ความเห็นชอบหรือที่ตนถนัด. ลักษณะพระเคราะห์ต่าง ๆ ที่กล่าวมา เป็นเพียงหลักเบื้องต้น. เปรียบเหมือนหนังสือไทยเรากำหนดสระพยัญชนะและวรรณยุกต์โดยจำนวนเท่านั้นเท่านั้นไว้เป็นหลักแล้ว การจะประสมให้เป็นเรื่องเป็นราวย่อมไม่มีที่สิ้นสุด และสำนวนโวหารก็ต้องให้เหมาะสมแก่รูปเรื่องนั้น ๆ ฉะนั้น. การประสมส่วนพระเคราะห์ต่าง ๆ ในดวงชาตาก็ฉันเดียวกัน, มีวิธีอันไม่รู้จบ, และต้องให้กลมกลืนเหมาะสมแก่ความเป็นไปแห่งเจ้าของชาตา. ทั้งนี้ย่อมอาศัยความชำนาญที่เคยพยายามสังเกตทดลองมามาก

มติของเกจิอาจารย์

(๒๐๗) เมื่อวิธีพิจารณาดวงชาตามีนัยหลายประการ จะกล่าวให้มากอย่างก็จะเป็นพาให้เฟือ จึงขอนำมาใช้เพียงมติเดียวพอเป็นทางให้จับเค้าเงื่อน.

ในการดูดวงชาตา ท่านให้พิจารณาองค์สมบัติ คือ-

- (ก) ลัคนา (ข้อ ๑๐๙, ๑๑๐, ๑๙๕ ข)
- (ข) เคราะห์แสดงลักษณะ (ข้อ ๑๐๐)
- (ค) ส่วนประกอบที่สำคัญ คือ เกษตรหรือประ อันแสดงปากพื้น (ข้อ ๓๔, ๓๗), อุจหรือนิจ อันแสดงวาสนา (ข้อ ๔๒,

๔๔, ๔๖ ถึง ๕๑) หรืออุจจวาริลาศ (ข้อ ๕๒), ราชโชค แสดงความสง่าหรือความเป็นที่นิยม (ข้อ ๕๔), โยค แสดงความเข้มแข็ง (ข้อ ๑๑๗), องค์เกณท์แสดงความถาวร (ข้อ ๑๑๒, ๑๑๔), ตรีกุณ แสดงหลัก (ข้อ ๕๕, ๕๖), มหาจักร แสดงความผาติโผน (ข้อ ๕๗)

(ฆ) เคราะห์เป็นทักษา (ข้อ ๙๐)

(ง) เคราะห์ในเรือนชาตา (ข้อ ๑๔๑)

(จ) ดวงชาตา (ข้อ ๑๑๘)

(ฉ) เคราะห์เบี่ยพลัคนา (ข้อ ๔๙)

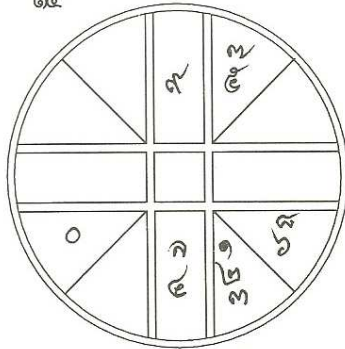
(๒๐๘) (ก) ชั่ว - ชั่ว = ดี. อธิบายว่าชั่วที่ถูกความชั่วมาหักเสียกลายเป็นดี. เช่น กาลกรรณีย่อมให้ร้าย แต่เป็นนิจ ลบล้างความที่ให้ร้าย เท่ากับ กาลกรรณีย - นิจ กลับเป็นดี. หรือ กาลกรรณียร ต้องกาลกรรณียัวเดียวกัน คือสังหารกาลกรรณียิมลงไป ย่อมได้ดีแก่เจ้าชาตา.

(ข) ดี - ดี = เสีย. เช่น ศรีจร ต้องศรีตัวเดียว ท่านว่าลบล้างความดีเดิมนั้นเสีย.

พยากรณ์ของเกจิอาจารย์

ตัวอย่างพื้นสามัญ

(๒๐๙) วัน ๕ ฯ ๑๒ ค่ำ ปีมะโรง จ.ส. ๑๒๔๒ เวลา ๙ ทุ่ม
๑๕

๕ (ก) ตุ่น แข็งแรงดี, รวม ๗ ชี้เหร่หน่อย แต่เมื่อกาลกรรมนี้ เป็นศุภ ว่าชี้เหร่แท้

(ข) เดช รวม ๗ เจ้าทิฐิมานะ

๔ บริวารกุมลัคนา บริวารหาได้มาก แต่ไม่ยึดมักไป ๆ มา ๆ เพราะเป็นมรณ
๓ กาลกรรมนี้ (ก) นำลัคนา โทโสร้าย

(ข) คัดรู่จะกล้าแข็ง เพราะเป็นเกษตร, แต่ร่วมอริบาหลง (ข้อ ๒๐๘ ก)

(ค) เป็นกุฎมพ ทร์พย์ไม่คง

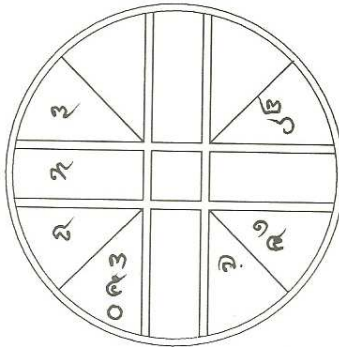
๒ (ก) ใจ (ข้อ ๑๐๐ ข) เป็นนิจ มีความคิดไม่คงที่

(ข) นิจออยู่ในกุฎมพ สรุ่ยสรุ่ย

๖ (ก) มูล เป็นมหาจักร หลักฐานเดิมค่อนข้างมั่นคงทั้งมี ๘ เป็นศรีร่วม อยู่ด้วย. ถ้าจะว่าจะเพาะทักษาแล้ว เห็นว่าศรีร่วมมูลควรเจริญยิ่ง หากแต่เป็นบาปเคราะห์ตัวเปื้อนเสีย (ข้อ ๑๐๐ ข) จึงกลับเป็นไม่ยั่งยืนไป.

(ข) รากจريت (ข้อ ๑๐๑) รวม ๘ โมหจريت รักจนหลง

(๒๑๐) วัน ๗^๕ ๒ ค่ำ ปีระกา จ.ศ. ๑๒๔๗ เวลา ๙ ทุ่ม

๒ (ก) ตนุ ไว้ท่า

(ข) อุตสาห อ่อนความพยายาม (ข้อ ๑๔๗ ก)

๕ มรณ มักเป็นหมอดีมีชื่อเสียง

๔ กาลกรรณี (ก) เป็นลาภ มีศัตรูแน่ แต่ไม่แรงเพราะ
ลับเรือน ๕ ซึ่งเป็นศุภเคราะห์

(ข) นำลัคนา (ข้อ ๑๒๑ ก) ปากร้าย ด่าเก่ง แต่มี
คิดได้เพราะลับเรือนครู

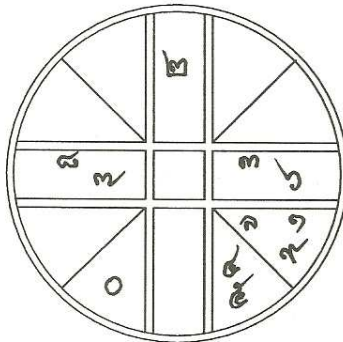
๓ มนตรีเป็นมหาจักร มีผู้อุปการแข็งแรง, แต่ได้ชั่วคราว
เพราะเป็นมรณ

๖ เด่นในดวง (ข้อ ๕ ญ และ ฎ)

ที่นับถือ พระปางรำพึง

เครื่องใช้ สีนํ้าเงิน หรือนํ้าทะเล

(๒๑๑) วัน ๖^{๑๑} ๑ ค่ำ ปีชวด จ.ศ. ๑๒๕๐ เวลาโม่งเช้า

ลัคนาสถิตราศีธนู ๑ เป็นตนุร่วม มักเป็นคนใส่ใจในกิจการ ไม่เกียจคร้านต่อสิ่งทั้งปวง สรรพกิจที่ตนพึงประกอบ ชอบทำด้วยตนเอง ไม่อยากเบียดเบียนผู้อื่น ลักษณะใจรวดเร็ว

ดูลักษณะ (ข้อ ๑๐๐)

- ๑ กุมลัคนา มักร้อนที่อยู่ หรือไม่ชอบอยู่เป็นปกติ คือว่าชอบทำงานบ้าน ในหน้าที่เป็นกุสเอง
- ๒ มหาจักร มักเป็นคนใจดีอารีเอื้อเฟื้อ
- ๓ เป็นศุณยพาหนะหน้าลัคนา ความขยันขันแข็งไม่คั่นคลาย แต่ประโยชน์ของการกระทำภายในบ้าน ไม่สู้ได้รับผลกำไร
- ๔ เป็น ๑๒ แก่ลัคนา การเจรจาดี แต่มักไม่มีน้ำฉนวน, และเชื้ออะไรยาก
- ๗ กับ ๘ ร่วมกันในราศีเช่นนี้ ย่อมเป็นผู้ตั้งหลักฐานได้อย่างมั่นคง

๕ มหาจักร มีความรู้แตกฉานในวิชาการและเชี่ยวชาญ
ในธุรการ หากแต่เป็น ๑๒ แก่ลิคนา จึงไม่ส่งให้เด่น
เท่าที่ควรจะได้ ทั้งเป็นตบตะกร้อด้วย

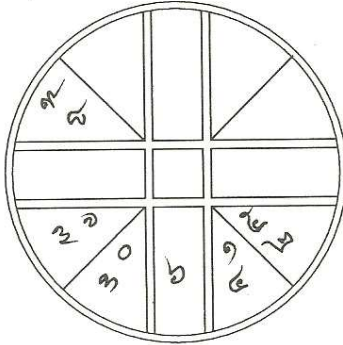
ดูทักษา (ข้อ ๙๐)

บริวาร เป็นกาลกรรณ ไม่ค่อยให้คุณนัก
อายุ มหาจักร และกุมลัคนา มักยืนยาว
เดช มหาอุจ อำนาจควรจะได้ แต่ร่วมกาลกรรณ จึงเป็น
อำนาจที่ลุ่ม ๆ ดอน ๆ
ศรี มหาอุจ มีเงินทองอันตั้งใจเก็บ แต่ก็ไม่วายจะรั่วไหล
เพราะร่วมกาลกรรณ แต่การรั่วไหลนั้น มักชอบให้เป็น
ไปในทางวิชาการ เพราะศรีปีภูมิ ๕, กับ ๒ รวมลัคนา
มูล กับ มนตรี ร่วมกันเช่นนี้ มักได้ทั้งฟุ้งและได้หลักที่มั่นคง

ดูเรือนชาตา (ข้อ ๑๔๑)

ตบตะกร้อ เป็นบริวาร จึงชอบทำงานด้วยตนเอง
กุมภมพ เป็นประ แต่อยู่เรือนมรณ จึงเก็บประสมประสาทรพม์ไว้ได้
สุหัส เป็นมนตรี เพื่อนฝูงเกื้อกูลดี
พินธุ เป็นวินาศลัคนา ฟุ้งวงศ์ญาติไม่ค่อยได้
ปุตต มหาอุจ มักได้ลูกดี ๆ
๗ เด่นในดวง ที่นับถือ พระปางนาคปรก
เครื่องใช้ สีนิล

(๒๑๒) วัน ๒๓ ๑ ค่ำ ปีมะเส็ง ร.ศ. ๑๒๕๑ เวลา ๕ ทุ่ม

ลัคนา สถิตราศรีสิงห์ เจ้ามายา ว่ายาก (ข้อ ๑๐๙ ง),
รวม ๗ เป็นโยค (ข้อ ๑๑๗ ข) เป็นผู้มีความสามารถ ควรเป็นหัวหน้า
บุคคลในเชิงความรู้, แต่ใจไม่สมัครจะเป็นหัวหน้า เพราะ ๗ นั้น
เป็นประ (ข้อ ๓๘ ข)

ดูลักษณะ

๓ เป็นศูนย์พาหะนำลัคนา (ข้อ ๑๒๑ ก) กิจการต่าง ๆ
โดยมากจึงชอบทำเสียเอง ไม่อยากเบียดเบียนผู้อื่นในทางการทำงาน
๒ ใจ ไม่ไว้วางใจผู้อื่นในทางวิชา เพราะได้คู่ธาตุกับ ๕
๔ เจรจาเฉียบขาดในเชิงหลักฐานวิชา เพราะอำนาจที่
สลับเรือนกับ ๓, แต่ว่าต้องติดตะกุกตะกักเสมอไป
เพราะอยู่ร่วมกับกาลกรณี, และจึงไม่ยิ่งด้วยศรัทธา (ข้อ ๑๐๑)
๕ เป็นเกษตร รวม ๒ คู่ธาตุซึ่งเป็นต้น หลักวิชาความ
รู้ต่าง ๆ ให้เกิดผลดีแก่ตน

๘ มัวเมาไปในทางวิชาการ ด้วยอำนาจเล็ง ๕ กับ ๒ ซึ่งเป็นคู่สมพลกันอีกชั้นหนึ่ง และเป็นคู่มิตรซึ่งมีกระแสกระทบกับ ๗ ด้วย เพราะเป็น ๑๑ กับลัคนา

๖ ราศีตุลเป็นเกษตร เข้าโยคกับลัคนา (ข้อ ๑๑๗ ก) มักชอบไปทางเจ้าชู้, แต่ไม่ชอบประจำ เพราะถูก ๗ เปียพิ

ดูทักษิ

เดช อยู่ในเรือนกาลกรรณี และร่วมกาลกรรณี คงอยู่แห่งเดียวไม่เจริญขึ้น มีแต่ทรงหรือทรุด, ถ้าย้ายที่ซึ่งจะได้ดี เพราะเดชเป็นศรีภูมิลัคนา

อุตสาห เป็นโยคแก่ลัคนา ทำอะไรได้ดีเดียว

กาลกรรณี ภูมิเดชร่วมลัคนา ท่านว่ามักเป็นนักเลงเหล้าเมาเซมิง เป็นคนเล็งเหย้ามหาญ เทียวระรานชกดี.... แต่ดวงนี้ไม่ถึงอย่างนั้น เพราะอำนาจเดชเป็นศรีอยู่ด้วย จึงชอบดื่มเป็นครั้งคราวไม่เกะกะ คงรักษาลิริมให้ใครดูถูกนัก

ดูเรือนชาตา

ตนุเกษตร เป็นพันธุ เครือญาติน้อย เพราะตัวเองเป็นญาติของตัวเอง (ข้อ ๑๔๗ ก.)

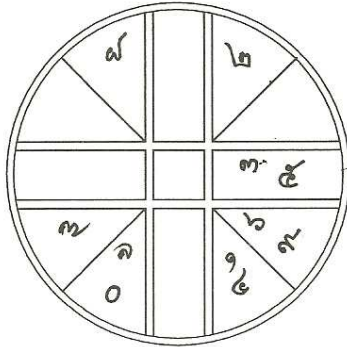
กุมภพ เป็นธาตุไฟ (ข้อ ๔) ร่วมลัคนา มักไม่ติดที่

สุหัสซ เล็งตนุ มีเพื่อนฝูงที่ชอบพอมาก

พันธุ์ ดุตนุเกษตร
 ศุภ เป็นกาลกรรณี่ การงานภายในครอบครัวไม่สู้เอา
 ใจใส่
 กรรม สืบเรือนกับ ๕ การงานภายนอกบ้านดี, แต่ร่วม
 กาลกรรณี่ ไม่ค่อยชอบงานจำเจ
 ๕ เด่นในดวง
ที่นับถือ พระปางสมาธิ
เครื่องใช้ สีไพล

๑๙๘

(๒๑๓) วัน ๖^{๑๐} ๑๒ ค่ำ ปีชวด จ.ศ. ๑๒๕๒ เวลา ๒ ยาม
๑๐ นาที

ลัคนาสถิตราศีกันย์ ไม่ละเลขธรรม

ดูลักษณะ

- ๑ เป็นโยคแก่ลัคนา ร่วมศรี มีเกณฑ์ได้ยศศักดิ์ แต่พอประมาณ เพราะธาตุพระเคราะห์ลบล้างกันเอง
- ๒ เป็นตบะเล็งลัคน์ หญิงมักชอบใจ, และเป็นเดช แสดงไปในทางนักเลงเจ้าชู้
- ๓ มหาอุจ เป็นเดช มีท่าทางให้เห็นเป็นเยื่อหยิ่ง
- ๔ เป็นโยค เจรจาอ่อนหวาน แต่กระเสเสียนมักจะกร้าว เพราะถูก ๑ เบียด
- ๕ เป็นนิจ ความรู้ไม่ทำให้ตัวเด่น ถึงจะมีก็เป็นปานกลาง

ดูรักษา

บริวาร มหาจักร ช่วยเหลือดี แต่เป็นกาลกรรณี่ จึงมัก
 ห้าวหาญหรือกร้าวไป

อายุ (๑, ๔, ๒) มักยืนยาว แต่มีโรคประจำกาย เพราะ
 อายุเป็นตนด้วย

เดช เป็นวินาศนัลคณา จึงมีอำนาจไม่เด่น

ศรี มีก็เก็บไม่ค่อยคง เพราะเป็นนิจ, มักชอบแสดง
 ทำภูมิอยู่เสมอ เพราะเป็นมหาอุจและเป็นโยค

มูล เป็น ๑๒ แก่ลัคณา หลักฐานค่อนข้างหละหลวม

อุตสาหกรรม เป็นนิจ พริยภาพไม่ถาวร

มนตรี เป็นกาลกรรณี่และเป็นนิจ ที่พึงให้คุณดีอยู่ แต่
 ไม่ยึดถือ เพราะมนตรีเป็นนิจอีกตัวหนึ่ง

กาลกรรณี่ เป็นนิจ ชอบสงวนเกียรติศักดิ์ ศัตรูถึงจะมีก็หาย
 ไปเอง

ดูเรือนชาตา

ภุมมพ เป็นมหาอุจ น่าจะมั่งมี, แต่เป็นคู่สมพลกับนิจ จึง
 ถ่วงให้ทราลง

สุหัสซ มหาจักร มักชอบมีเพื่อนต่างเพศ

พันธ เพียงเป็นโยค ญาติเกื้อกูลพอประมาณ

๓ เด่นในดวง

ที่นับถือ พระคันธารราษฎร์

เครื่องใช้ สีสชมพู

สอบลัคนาและจันทร์

(๒๑๔) ในการสอบจันทร์ ให้ตั้งดิถีกำเนิดแห่งเจ้าชาตา
เอา ๑๒ คูณ แล้วเอา ๓๐ หาร. ได้ลัฟท์เท่าใด ให้นำแต่หน้าอาทิตย์
ไปเท่าลัฟท์. ถ้าเศษ ๑๘ หรือ ๒๔ ก็เลยไป ๑ ราศี.

ดิถีกำเนิดนั้นกับข้างขึ้นตรงกัน เช่นขึ้น ๑๕ ค่าดิถีก็ ๑๕.
แต่ข้างแรม ดิถีต้องนับเลยไป เช่นแรม ๑ ค่า เป็นดิถี ๑๖.

(๒๑๕) ในการสอบลัคนา สมมติว่าอาทิตย์ยกราศีเมษตั้ง
แต่วันที่ ๓ เมษายน เจ้าชาตาเกิดวันที่ ๒๐ เมษายน ย่อมทราบว่
องศาอาทิตย์เดิรไปแล้ว ๑๗ วันในราศีเมษ. ถ้าอาทิตย์ในดวง
ชาตาอยู่เมษ, อัตราเวลาในราศีนี้ (ดูข้อ ๑๕ จ) มี ๑๒๐ นาที.

ให้ตั้ง ๑๒๐ นาทีลง เอาเวลาที่พระอาทิตย์เดิรไปแล้ว ๑๗
วันคูณ คงได้ลัฟท์ ๒๐๔๐, เอา ๓๐ องศาหาร ได้ลัฟท์ ๖๘ เป็น
จำนวนนาทีที่พระอาทิตย์เดิรไป.

ให้ตั้ง ๑๒๐ นาทีเดิมนั้น เอาลัฟท์ ๖๘ ลบ คงเหลือ ๕๒
นาที ก็ทราบได้ว่าพระอาทิตย์ยังอยู่ในราศีเมษอีก ๕๒ นาทีเท่านั้น.

ถ้าเวลาเกิดย่ำรุ่งกับ ๕๒ นาที ก็วางลัคนาที่เมษได้. ถ้า
เกิดเลยกว่านั้น เช่น ๕๙ นาที ก็ต้องวางลัคนาเลยราศีเมษ
ไปอีก. ถ้าเกิด ๔ โมงเช้า-นับจากย่ำรุ่ง-คงเกิดได้ ๔ ชั่วโมง
เป็นเวลา ๒๔๐ นาที. เมื่อทราบเวลา ๒๔๐ นาที อยู่ในราศีใด
ลัคนาก็อยู่ในราศีนั้น.

จึงเอา ๕๒ นาทีที่เหลือในราศีเมษนั้นตั้ง, เอานาทีในราศี
 พฤษภ ๙๖ บวก ได้ ๑๔๘. ยังไม่พอ. เอานาทีในราศีเมถุน ๗๒
 บวกอีกได้ ๒๒๐. เอานาทีในราศีกรกฎ ๑๒๐ บวกอีก
 ได้ ๓๔๐ นาที. เป็นอันทราบได้ว่าเวลา ๒๔๐ นาทีแห่งผู้เกิดนั้น
 อยู่ในราศีกรกฎ. เพราะฉะนั้นลัคนาก็อยู่ในราศีนี้เองแล.

ตัดเวลาดูพระเคราะห์ย้ายราศี

(๒๑๖) ถ้าอยากทราบว่า พระเคราะห์ย้ายจากราศีเดิม
 มาสู่ราศีใหม่ ในเวลาอะไร, ให้ตั้งอัตราวันหนึ่ง ๖๐ มหاناทีลง
 (มาตราในบันทึกได้ ข้อ ๑๕ ง), เอาลิบดาในราศีใหม่เลย, เหลือ
 เท่าใดทำเป็นโมงนาที่ธรรมดา.

ตัวอย่าง

(ก) พ.ศ. ๒๔๗๕ วันที่ ๑๔ พฤษภาคม สมุสพระอาทิตย์
 เป็น ราศี ๑, องศา ๐, ลิบดา ๕๖.

วิธีทำ $๖๐ - ๕๖ = ๔$

เอา ๔ คูณเป็นบาทโมง $= ๔ \times ๔ = ๑๖$ บาท

ชั่วโมงละ ๑๐ บาท หาร $= ๑๖ \div ๑๐ = ๑$ นาฬิกา ๖ บาท

บาทละ ๖ นาที คูณ $= ๖ \times ๖ = ๓๖$ นาที

เพราะฉะนั้น ๑ ยกสู่ราศีพฤษภ เมื่อ ๑ นาฬิกา ๓๖ นาที

การจะคำนวณว่ามหาสงกรานต์มาเวลาไร ก็ทำวิธีเดียว
 กันนี้

(ข) วันที่ ๑๐ พฤษภาคม สมมุติราคาเป็น ราคา ๑๐, งบค่า ๒๙, ลิบดา ๕๘

$$\text{วิธีทำ } ๖๐ - ๕๘ = ๒$$

$$\text{เอา } ๔ \text{ คูณเป็นบาทโมง } = ๒ \times ๔ = ๘ \text{ บาท}$$

$$\text{ชั่วโมงละ } ๑๐ \text{ บาท หาร } = ๘ \div ๑๐ = ๐ \text{ นาฬิกา } ๘ \text{ บาท}$$

$$\text{บาทละ } ๖ \text{ นาฬิกา คูณ } = ๘ \times ๖ = ๔๘ \text{ นาฬิกา}$$

เพราะฉะนั้น ๘ ยกสู่ราศีกุมภ์เมื่อ ๐.๔๘ นาฬิกา

สอบ

(๒๑๗) เศษที่เหลือจากเอาลิบดาลบมหานาที่แล้วนั้น, ถ้าเอาเกณฑ์ ๑๕ ลบไม่ได้, ก็ยังไม่ย่ำรุ่ง, ถ้าลบได้ครั้งที่ ๑ เป็นรุ่งสว่าง ในวันยกราศี, ได้ครั้งที่ ๒ เป็นเที่ยง, ได้ครั้งที่ ๓ เป็นค่ำ, ได้ครั้งที่ ๔ เป็นสองยาม.

สรุพนพเคราะห์

นพ เทวคหา ข้าแต่เทพเจ้า แก้วพระองค์จงจำเพาะ นพ
 เคราะห์สมญา อาทิตยจันทร์อังคารพุธ เสาร์เทพบุตรพฤหัสบดี
 อีกพระราหูมีศักดาเดช พระศุกรเทเวศพระเกตุเทวัน อันดำเนียร
 รอบจักร พักรมณต์เล็ดปกติดี โดยวิธีทางจร ในที่สัมผัสพร
 เป็นธรรมดา เหล่าโหราตั้งแต่ง แบ่งเป็นส่วนจงเจาะ นพเคราะห์
 นอกใน องค์ใด ๆ มาข้อง ลัคน์จันทร์ต้องเดชศรี มนตรีบริวาราย
 บรรลุที่เดิมทับ หรือสมาสัปต์ร่วมธาตุ อันร้ายกาจก่อภัย พระ
 เคราะห์ใด ๆ ก็ดี เป็นกาลกรรมสัญญาจร ซึ่งพยากรณ์พรรณนา
 ว่ามาดลที่ตนุ กฎมพสุหัชช พันธูปตตปตนิ ศุภกรรมราศี
 และลาภ ขอลดละทางโทษ เหตุหินโหดอย่าเป็น ขอลำเค็ญ
 คลายขจัด ดัดสิ่งร้ายกลายเป็น จำรูญศรีเดช ละสิ่งโคกโรค
 ศุณย์ กอปรเพิ่มพูนสรรพลาภ ไหลหลั่งอาบเอิบมา เล่ห์
 ธารารอบทิศ จงสัมผัสอธิประสิทธิคุณ สุนทรสวัสดิ์ขจัดเศร้า
 แต่.....เจ้าชาตา ให้มีอายุยืนมั่น กว่าเขตต์ชั้นร้อยปี
 เศษเสริมทวีร้อยปลาย จงนิรันดร์รายทุกเมื่อ เพื่อนพเทพผะดุง
 ช่วยบำรุงบริรักษ์ เปลี่ยนพิทักษ์นิรันดร์ สมดุจพรพรา้งอ้าง จง
 ประสิทธิ์อย่าร้าง อย่าแคล้วสิ่งประสงค์ โสติเทอญ ฯ

ไขคำ

(เลขบอกหน้า)

กมฺพเกณท์ ๑๒๐

กาลกรรณี ๑๕,

เกษตร ๕๒, ๑๔๕,

ประ ๕๓, อุจ ๕๗, ๑๔๕,

อุจจาวิลาศ ๖๖, ๑๔๕,

ราชโชค ๖๗, ๑๔๕,

มหาจักร ๗๑,

บาปเคราะห์ ๙๖,

กุมลัคนาให้คุณ ๗๐,

กุมลัคนาและทักษิ ๑๒๑,

๑๒๔,

เกี่ยวกับลัคนา ๑๒๓,

กับอุตสาห ๑๒๕,

เบี้ยพลัคนา ๑๔๔,

ร่วมวินาศน ๑๔๕,

กาลประวัติ ๑๖๓,

กาลโชค ๓๙, ฉะเพาะวาร ๔๓

กำลัง อัศวเคราะห์ ๑๓,

นพเคราะห์ ๑๘, คู่ธาตุ ๒๙

คู่สมพล ๔๕

กสิราศี ๗๑, ๑๐๗, ๑๑๐, ๑๓๑

กุศลธาตุ ๕, ๒๙

เกณท์ ประจำวาร ๒๑,

วันลบบวกธาตุ ๒๒,

อันโตนาที ๒๗,

ทำฤกษ์กำหนด ๓๕,

ขับอุจหรือนิจ ๖๐,

อัศวเคราะห์ ๖๓,

เคราะห์เสวยอายุ ๑๐๔,

ราศี ๑๐๗, ลัคนาจร ๑๓๒,

ทำตณ ๑๓๘,

เคราะห์รูปสม ๑๕๔,

นามสำหรับอยู่ร่วม ๑๖๖,

ฆาต ๑๗/๗

เกตุ เป็นบาปเคราะห์ ๑๗,	ครองภวารูป ๘๕,
เป็นอุจ ๕๘,	ครองประสาท ๘๖,
ร่วมอัฐเคราะห์ ๑๗,	แสดงลักษณะ ๙๑,
เนื่องกับราหู ๑๗	ครองจริต ๙๔,
เกษตร ๕๑, ๖๑,	องค์เกณฑ์ ๑๐๘,
ประจำราศีธาตุ ๕๔,	กุมลัคนา ๑๒๕,
มีบาปเคราะห์ศุภเคราะห์ ๖๖	รูปและสม ๑๕๔
ค้าขาย ๑๕๕	ฆาต ๑๒๘, ๑๗๕, ๑๗๗
คำนวณดวง ๑๑๑	จร ๘๐, ๑๔๐, ถูกคู่ธาตุ ๓๐,
คู่ ๑๕๗	ถูกองค์เกณฑ์นระ ๑๑๐,
คู่ธาตุ ๘, ๑๕, ๒๙, ๘๑,	ทักษา ๑๒๖, ลัคนา ๑๓๐.
กุมลัคนา ๓๐, ตรีกोณ ๖๙	ตนะ ๑๔๗, กาลกรรณี ๗๑,
คู่มิตร ๑๕, ๘๑, ตรีกोณ ๖๙	๑๒๘, ๑๒๙, ๑๔๘, ๑๕๑,
คู่สมพล ๔๕, ร่วมกาลกรรณี ๔๕,	ศรี ๑๔๗, ๑๔๙
ตรีกोณ ๖๙	จริต ๙๔
เคราะห์ ครองธาตุ ๗,	จัดประวัติ ๔๔
ครองทิศ ๗,	จันทร์ บาปเคราะห์ ๑๕,
ครองวาร (ประจำวาร) ๑๙,	เสีย ๙๒, ร่วม ๑๑๓,
ครองฤกษ์ ๓๓, เนาว์ ๖๑,	เป็น ๑๑ แก้วราหู ๑๑๓
ครองมหาภูตรูป ๘๒,	จำนวน องศาลิปดา ๓๗,
ครองอวัยวะ ๘๒	วาระยามฤกษ์ราศีดี ๓๙

ชื่อคน ๘๙

โชค ๑๕๗, ๑๕๘

ดวงชาตา ๑๒, ๑๖, ๑๑๑, ๑๑๒,
๑๓๗,

หญิง ๑๑๓,

แสดงการอยู่ร่วม ๑๖๘

ดาวมังกร ๑๗

ดิถีมหาศุภย์ ๓๘

เดช ศรี มนตรี เกษตร ๕๒,

ประ ๕๓, อุจ ๕๗,

อุจจาวีลาศ ๖๖, ราชโชค ๖๗,

มหาจักร ๗/๑, กุมเล็ง ๑๔๕

ตनु ๑๔๓, ๑๔๕ ตनुเกณฑ์ ๑๒๐,

ตनुลัคนา ตनुเศษ ตनुเกษตร

๑๓๘

ตรีโกณ, ตรีภูล ๖๘

ถิ่นฐาน ๑๕๗

ทรัพย์สี่ประการ ๖๗

ทักษะ ๑๐๐

ทิศ แห่งธาตุ ๖, แห่งราศี ๒๕

นระ ๑๐๗, ๑๑๐, ๑๓๑

นักษัตรสามคณะ ๑๖๔

นาม ๙๐, ๘๘

แสดงการอยู่ร่วม ๑๖๖,

นิจ ๕๘,

กุมลัคนา เปลี่ยนที่กัน

ไม่เป็นนิจ ๕๙,

เปียพิ ลัคนา ๖๑, ๖๒

เนาว์ ๖๑

บาปเคราะห์ ๑๕, ๖๐, ๙๖, ๑๐๐,

กุมลัคนา ๑๕, เป็นอภุศล ๑๕,

ในเตโชธาตุ ๒๙,

ครองฤกษ์ ๓๗,

รวมเล็ง เกษตร อุจ

อุจจาวีลาศ ๖๖,

ทำให้อาภิตยเสีย ๙๑

เปียพิ ๖๑

ปฏิจจสมุปปาต (ดวง) ๑๗๘

ประ หรือ ประเกษตร ๕๒,

กุมลัคนา ๕๙

ปัญจประวัติ ๖๘, ๑๖๒

ปศิว ๑๐๗, ๑๑๐, ๑๓๑

ปางพระพุทธรูป ๑๒	ยาม ๑๖๐
ผิวพรรณ ๑๕๖	โยค ๖๑, ๑๑๐
พฤษภบดี ๑๑๓, ๑๒๐, ๑๓๐, ที่ไม่เป็นประ ๕๓, ตรีโกณ ๖๘, กับเสาร์ ๘๒, เป็นศัตรู ๙๒	ราชการ ๑๕๕ ราชโชค ๖๗ ราศี ๒๔, ราศีจักร ๒๖, ราศีธาตุ ๒๘
พักร ๔๘, พุทกลายเป็นบาปเคราะห์ ๑๕, เสีย ๙๒, รวมจันทร์ ๑๑๓	ราหู ๙๓, กับเกตุ ๑๗, รวมเข้าในวันพุธ ๒๑, ตรีโกณ ๖๘,
ภูมิ ๙๕ มณฑล ๔๘ มนตรี เป็นอริ ๑๔๔ มฤตยู ๓, ๕, ๑๘, ๒๓ มหาจักร ๖๗, ๗๐, เป็นกาลกรรณิจร ๗๑ มหาศักราช ๑๕๕ มหาอุจ ๕๕ มาตราเวลา ๒๖, องศาลิปดา ๓๗ มิตร ๘๑ มูล เกษตร หรือ ตรีโกณ ๕๕ เมีย ๑๕๕	กุมลัคนา ๑๑๓, ๑๕๖ เรือน นอกใน ๕๑, ขาด ๑๓๖ ฤกษ์ ๓๐, เพ็ญ ๓๓, กำหนด ๓๕, ดี-เสีย ๓๗, ธงชัยกับอธิบดี ๔๔, เนาว์ ๖๑, สามคณะ ๑๖๔ ลัคนา ๑๐๔, ๑๓๘, แสดงการอยู่ร่วม ๑๖๕, ในสิบสองราศี ๑๐๔, ในราศีธาตุ ๑๐๖, ในราศีเกณฑ์ ๑๐๖, บอกพิการ ๑๑๒

โลกกาล ๓๒

วันเนาวัน ๖๑

วัยสาม ๑๔๑, ๑๔๒, ๑๔๓

วิธีบวกลบ ๔๒, ๑๖๒

วินาศน ๑๔๔

วิสมคติ ห้าประการ ๔๘

ศรี กุมลัคนา ๑๑๓,

ในเรือนกาล ๑๑๓,

เปิดเตล็ด ๑๔๔, ๑๔๖

ศัตรู ๘๑, ๘๔

ศุภร ร่วมอาทิตย์ ๙๓

ศุภเคราะห์ ๑๔, ๖๐, ๙๖, ๑๐๐,

กุมลัคนา ๑๖,

ในราศีธาตุ ๒๙,

ครองฤกษ์ ๓๓,

ร่วมเล็ง เกษตร อุจ

อุจจาวิลาส ๖๖,

ศุภนยพาห ๑๑๓

สงบความร้าย ๑๐๘, ๑๑๐

สมพระเคราะห์ ๑๔

สวเกษตร ๕๒

ลัปตฤกษ์ ๒๑, ๓๒, ๑๖๑

สิงห์เกณฑ์ ๑๒๐

สิน ๑๕๗

สีก ๑๕๓

เสาร์ ตรีกาณ ๖๘,

กับพฤษภดี ๘๒,

วินาศน ๙๓,

กุมลัคนา ๑๑๓, ๑๕๖

เล็ด ๔๘

อภุศลธาตุ ๕, ๒๙

องค์เกณฑ์ ๖๑, ๑๐๘

อิริ มรณ วินาศน ๕๒, ๕๘, ๑๓๗,

๑๔๓

อสีติธาตุ ๖

อังคาร กุมลัคนา ๑๑๓, ๑๕๖

อัญชันศักราช ๖๔

อัฐเคราะห์ ๑๓

อัมพพ ๑๐๗, ๑๑๐, ๑๓๑

อาการโคจรแห่งเกตุและราหู ๑๘

อาทิตย์ ๑๑๘, เสี่ย ๑๐๐,

ร่วมจันทร์ ๑๑๓

อายุขำรุด ๑๒๒

อุด ๑๑๐

อายุแสดงการอยู่ร่วม ๑๖๖

อุดมเกณฑ์ ๑๐๙

อุจ ๕๕, ๖๑, กุมลัคนา ๑๖,

อุตสาห กับ ลัคนา ๑๒๖

ไม่เป็นอุจ ๖๐, ชับ ๖๐, ๖๓

โอิน ๓๙

มีบาปเคราะห์ศุภเคราะห์ ๖๖

อุจจาวิลาศ ๕๓, ๕๖, ๖๑, ๖๕,

มีบาปเคราะห์ศุภเคราะห์ ๖๖

